

1880.781

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

ΥΠΟ

ΕΛΩΜ

ΜΕΤΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΩΝ

Μεταφρασθεῖσα

ΥΠΟ

ΔΑΒΡ. ΜΑΛΙΑΚΑ.

ΠΡΟΣ ΧΡΗΣΙΝ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ ΕΠΙΤΕΘΕΩΡΗΜΕΝΗ

Ἄδεια τοῦ ὑπουργείου τῆς Δημοσίας Ἐκπαιδεύσεως

Γ. ΣΕΪΤΑΝΙΔΗΣ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΗΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΤΗΣ

Ἐν ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΙ

(Ζουγτὰν Καπυσοῦ.)

1880.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἡ ὑποδοχὴ ἥς ἡ ἀνά χειρας/μυθολογία ἔτυχε μ' ἐνθαρρύνει νὰ προβῶ εἰς δευτέραν αὐτῆς ἔκδοσιν ἐπιμελῶς ἐπιτεθεωρημένην. Ἐλπίζω δὲ ὅτι φανήσομαι ὑπηρετῶν οὕτω κατὰ τὸ ἐνὸν τῇ ὁμογενεῖ νεο-λαίᾳ, μέχρις οὗ τοῦλάχιστον προκύψῃ εἰς φῶς ἔργον ἀνταποκρινόμενον πληρέστερον πρὸς τὸν σκοπόν.

Ἐν Κων)πόλει, κατ' Αὐγούστον, 1880.

Γ. ΣΕΙΤΑΝΙΔΗΣ

Βιβλιοπώλης καὶ Ἐκδότης.

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ

ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Όρισμός και γέννησις τῆς μυθολογίας.

Μυθολογία ὀνομάζεται ἡ ἱστορία τῶν ψευδῶν θεῶν οὓς ἐλάτρευον οἱ ἔθνικοί, ἤτοι εἰδωλολάτραι.

Διὰ τὴν ἀνεύρησιν τῆς γέννησιν τῆς μυθολογίας, πρέπει ν' ἀνατρεῖται μέχρι τῆς πλάσεως τοῦ κόσμου καὶ νὰ συμβουλευθῇ τὴν Ἱερὰν Γραφήν. Τῶνόντι, ἐν αὐτῇ ἀναγινώσκομεν ὅτι ἀφοῦ ὁ Ἀδὰμ καὶ ἡ Εὐα, μετὰ τὴν παρακοὴν αὐτῶν, ἐδιώχθησαν ἐκ τοῦ ἐπιγείου παραδείσου, ἡ διαφθορὰ τῶν ἀνθρώπων προεβῆ ἀξάνουσα, καὶ ἕνεκα τούτου ἐλησμόνησαν τὸν θεὸν ὅστις εἶχε πλάσει καὶ τιμωρήσει αὐτοὺς διὰ τοῦ κητακλυμοῦ. Τὸ ἀνθρώπινον γένος, διατηρηθὲν διὰ τῆς οἰκογενείας τοῦ Νῶε, δὲν ἐθράδυνε νὰ διαφθαρή καὶ πάλιν, ὁ δὲ θεὸς ἐπέβαλεν αὐτῷ ἐτέραν τιμωρίαν, τὴν σύγχυσιν τῶν γλωσσῶν, εἰς τὸν πύργον τῆς Βαβυλώνος. Ἐκτοτε οἱ ἄνθρωποι διεσκορπίσθησαν, διεχωρίσθησαν εἰς λαοὺς καὶ εἰς ἔθνη, καὶ ἀπομακρυνθέντες τῆς κοινῆς αὐτῶν καταγωγῆς ἀπώλεσαν τὴν

μνήμην τῶν περὶ Θεοῦ παραδόσεων. Ἡ περὶ Θεοῦ ἰδέα ἠλλοιώθη εἰς τὰ πνεύματα, καὶ ἡ γνῶσις τῆς ἀληθοῦς θρησκείας ἐφαίνετο προωρισμένη ν' ἀπολεσθῆ, ἂν ὁ Ἀβραὰμ δὲν ἐξελέγετο ἀρχηγὸς τοῦ ἐβραϊκοῦ λαοῦ, ὅστις ἔμελλε νὰ διατηρήσῃ αὐτήν. Παρὰ τοῖς ἄλλοις ἔθνεσιν, ἵνα ἐξηγήσωσι τὴν ὑπαρξίν τοῦ κακοῦ, ὑπέθεσαν συνυπάρχοντα μετὰ τοῦ Θεοῦ καὶ κακοποιὰ τινὰ πνεύματα. Ἐπῆλθεν ἔπειτα ἡ λατρεία τῆς φύσεως, εἰς ἣν ἐνόμισαν ὅτι εὕρισκον εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐλάτρευσαν τὰ πράγματα ἐν οἷς ἐφαίνετο ὑπάρχουσα ἐνέργειά τις ἢ δύναμις ἥτοι τὸν ἥλιον, τὰ ἄστρ, τὸ πῦρ καὶ τὰ λοιπὰ στοιχεῖα. Μετ' οὐ πολὺ, ἐξ εὐγνωμοσύνης ἢ κολακείας, ἀπεθέωσαν τοὺς ἥρωας καὶ τοὺς βασιλεῖς· τέλος δὲ, κατήντησαν νὰ λατρεύωσι τὰ ζῶα καὶ τὰ φυτὰ, ὥστε, ἐπὶ τῶν χρόνων τοῦ Μωϋσέως, τὸ πᾶν παρὰ τοῖς ἐθνικοῖς ἦτο θεὸς, πλὴν αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Βοστούε.

Κοιτὶς τῆς εἰδωλολατρείας.

Πρωταίτιοι τῆς εἰδωλολατρείας, μετὰ τὸν κατακλυσμόν, ὑπῆρξαν οἱ ἀπόγονοι τοῦ Χάν. Γνωστὸν ὅτι ὁ θεὸς κατηράσθη τὸν Χαναάν, διότι ὁ πικτὴρ αὐτοῦ ἐφάνη ἐπιλήσμων τοῦ σεβασμοῦ ὃν τὰ τέκνα ὀφείλουσιν εἰς τὸν πατέρα αὐτῶν. Ἐκτοτε ἡ γενεὰ αὐτοῦ, ἀποτίουσα τὴν ποινὴν τοῦ ἐγκλήματός της, ἐξέκλινε ταχέως εἰς τὴν διαφθορὰν καὶ ἀπέδωκεν εἰς πλάσματα τὴν λατρείαν ἣτις ὀφείλεται εἰς μόνον τὸν πλάστην. Οἱ υἱοὶ τοῦ Χάν, Μεσραῖν καὶ Χαναάν, ἀποκατεστάθησαν ἑ μὲν εἰς τὴν Φοινίκην, ὁ δὲ εἰς τὴν Αἴγυπτον, καὶ εἰς τὰ δύο ταῦτα βασιλεία ἐγεννήθη ἡ εἰδωλολατρεία. Ἐκεῖθεν διεδόθη εἰς τὴν ἀνατολήν, εἰς τοὺς τόπους ἐν οἷς κατῴκουν οἱ ἀπόγονοι τοῦ Σῆμ, ἥτοι εἰς τὴν Μεσσοποταμίαν καὶ τὴν

Χαλδαίαν. Ἐπειτα μετέβη εἰς τὴν Δύσιν, μεταξὺ τῶν τέκνων τοῦ Ἰάφεθ, ἤτοι εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν καὶ τὴν Ἑλλάδα, ὅθεν εἰσεχώρητεν εἰς Ῥώμην.

*Πρόσδος τῆς εἰδωλολατρείας καὶ σχηματισμὸς
τῶν μύθων.*

Οἱ ἄνθρωποι ἀπολέσαντες τὴν ἰδέαν ἐνὸς Θεοῦ ἀπείρου καὶ αὐλοῦ, ἀπηύθυναν τὰς λατρείας αὐτῶν εἰς τὸ ὄν ἐκεῖνο τῆς φύσεως, τὸ ὁποῖον παριστάνει ζωηροτάτην αὐτοῦ εἰκόνα, τὸν ἥλιον. Ἀλλὰ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα ἔπαξ ἐξοκειλάν εἰς τὴν ὁδὸν τῆς πλάνης, δὲν ἐσταμάτησε πλέον. Ἐλάτρευσαν τὸν ἥλιον, ὃν ἐκάλεσαν Ὅσιριν, Φεῖβον, Ἀπόλλωνα, καὶ τὴν σελήνην ἣν ἐκάλεσαν Ἴσιν καὶ Ἀρτεμιν, ἀπεθέωσαν τὸν οὐρανὸν, τὸν ἀέρα, ὃν ἐκάλεσαν Δία, καὶ τὴν γῆν ἣν ἐκάλεσαν Ῥέα καὶ Κυβέλην. Ὁ Προσειδῶν ὠρίσθη νὰ ἦναι θεὸς τῆς θαλάσσης καὶ ὁ Πλούτων τοῦ ἄδου· τὰ ὄρη, τὰ δάση καὶ αἱ λίμναι κατφικίσθησαν ὑπὸ νυμφῶν καὶ ναϊάδων. Ἀπεθέωσαν τοὺς ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι διεκρίθησαν ἐπὶ τῇ ἀνδρείᾳ ἢ ταῖς γνώσεσιν αὐτῶν, ὡς ὁ Ἄρης, ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Ἀσκληπίος· τέλος δὲ μετέβαλον εἰς θεότητας τὰ πάθη, τὰς ἀρετὰς καὶ τὰ ἐλαττώματα, ὡς τὴν ἐκδίκησιν, τὴν δικαιοσύνην, τὸν φθόνον, κτλ.

Διαιρέσις τῆς μυθολογίας.

Τὸ παρὸν ἐγχειρίδιον διηρέσαμεν εἰς τρία μέρη, ὧν ἕκαστον ἀποτελεῖ ἓν βιβλίον.

Τὸ πρῶτον περιέχει τοὺς θεοὺς τῆς πρώτης καὶ τῆς δευτέρας τάξεως.

Τὸ δεύτερον τὰς ἀλληγορικὰς θεότητας.

Τὸ δὲ τρίτον καὶ τελευταῖον τοὺς ἡμιθεοὺς καὶ τοὺς ἥρωας.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Τί ὀνομάζεται μυθολογία; Ποῦ ἀνευρίσκομεν τὴν γέννησιν τῆς εἰδωλολατρείας;— Πῶς ἐγεννήθη ἡ εἰδωλολατρεία;

2. Ποῖοι ἐγένοντο οἱ πρωταίτιοι τῆς εἰδωλολατρείας;— Εἰς ποίας χώρας ἐγεννήθη;

3. Πῶς προώδευσε καὶ ἐγενικεύθη ἡ εἰδωλολατρεία;

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.**ΘΕΟΙ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ
ΤΑΞΕΩΣ.****ΚΑΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.**

Ἡ Μοῖρα. — Τὸ Χάος. — Γέννησις τῶν
πρώτων θεῶν, Οὐρανός, οἱ Τιτᾶνες.

Η ΜΟΙΡΑ.

Οἱ ἔθνικοι, ὑπείκοντες εἰς τὸ αἶσθημα τῆς ἐνότητος, παρεδέχθησαν θεότητά τινα ὑπερτέραν πασῶν τῶν ἄλλων καὶ κυβερνώσαν τὸν κόσμον κατ' ἀναπόφευκτόν τινα ἀνάγκην, καὶ ταύτην ἀπεκάλεσαν Μοῖραν. Ὑπέθετον αὐτὴν κωφὴν καὶ τὴν ἐζωγράφουν ὑπὸ μορφὴν γραίας τυφλῆς ἐχούσης ὑπὸ τοὺς πόδας τὴν σφαῖραν τῆς γῆς, κρατούσης εἰς τὰς χεῖρας τὴν κάλπην ἣτις περιεῖχε τὴν τύχην τῶν θνητῶν καὶ φερούσης ἐνώπιόν της βιβλίον ἐν ᾧ ἦτο γεγραμμένον τὸ μέλλον. Πάντες οἱ θεοὶ ὑπεχρεοῦντο νὰ συμβουλευθῶσι τὸ βιβλίον τοῦτο ἵνα γνωρίσωσι τὰ μέλλοντα.

Ἡ ἰδέα αὕτη ἦν οἱ ἀρχαῖοι εἶχον σχηματίσει περὶ

τῆς Μοίρας μαρτυρεῖ τὴν ἀνάγκην τῆς ὑπάρξεως ἐνὸς μόνου Θεοῦ ὑπερτάτου ἄλλ' ὑποθέσαντες αὐτὴν κωφὴν

Μοῖρα.

των τῶν ἄλλων.

καὶ ἀδυσώπητον ἤρ-
νοῦντο εἰς τὴν θεό-
τητα ἔν τῶν κυριω-
τέρων αὐτῆς προσόν-
των, τῆ ἄκραν ἐκεί-
νην ἀγαθότητα δι' ἧς
συγκαταβαίνει νὰ εἰ-
σακούῃ τὰς εὐχὰς τῶν
θνητῶν καὶ νὰ ἐκπλη-
ροῖ τὰς παρακλήσεις
αὐτῶν.

Ἡ Μοῖρα ἐγεννή-
θη ἐκ τοῦ Χάους καὶ
τῆς Νυκτός, δύο θεῶν
ἀρχαίων, οὓς ἐνόμιζον
προϋπάρχοντας πάν-

Τὸ Χάος.

Οἱ ἀρχαῖοι λαοὶ, ἐστερημένοι τοῦ φωτός τῆς ἀποκαλύ-
ψεως, δὲν ἠδύναντο νὰ ἐννοήσωσι πῶς τὸ πᾶν ἐπλάσθη
διὰ τῆς πνυτοδυναμίας ἐνὸς Θεοῦ. Ὑπέθετον πρῶτην τιὰ
ἕλην πρὸ αἰῶνων ὑπάρχουσαν, εἰς ἣν τὰ στοιχεῖα ὅλων
τῶν ὄντων ἦσαν συγκεχυμένα, καὶ τὴν πρῶτην ταύτην
κατάστασιν ὠνόμαζον Χάος. Τὴν ἰδέαν ταύτην παρέλα-
βον ἐκ τῆς γενέσεως τοῦ Μωϋσεως, ἄλλ' εἶχον ἀλλοιω-
σει αὐτὴν, ὑποθέσαντες ὅτι ἡ ἕλη ἦτο αἰώνιος. Ἀντὶ νὰ
παραδεχθῶσιν ὅτι ὁ Θεὸς διὰ τοῦ λόγου αὐτοῦ διεχώρισε

καὶ ἐμόρφωσεν, εἰς ἕξ ἡμέρας, τὴν ἄμορφον καὶ ἀκατασκευάστου ταύτην ὕλην, ἐνόμιζον ὅτι τὰ πρῶτα στοιχεῖα καὶ τὰ ἄτομα, ἀφοῦ πολὺν χρόνον ἐπλανήθησαν ἐν τῷ κενῷ διαστήματι, συνηνώθησαν ἐπὶ τέλους καὶ ἀφ' ἑαυτῶν ἐσχημάτισαν τὸν ὠραῖον κόσμον τὸν ὁποῖον βλέπομεν.

Τὸ Χάος λοιπὸν ἐξηφανίσθη διὰ τῆς δημιουργίας καὶ ἡ Νύξ διὰ τοῦ φωτός· ὥστε αἱ δύο αὗται θεότητες, αἱ ὁποῖαι μόναι δὲν ἔλαβον ἀρχὴν, ἔλαβον τέλος, πάντες δὲ οἱ λοιποὶ θεοὶ, οἱ ὁποῖοι ἔμελλον νὰ ᾔηται ἀθάνατοι, ἐγεννήθησαν. Ἐκ τούτων καταφαίνεται ὅτι οἱ ἔθνικοι, δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ὑψωθῶσι μέχρι τῆς ἰδέας ἐνὸς Θεοῦ αἰωνίου.

Γέννησις τῶν πρώτων θεῶν. Οὐρανός, οἱ Τιτᾶνες.

Ἐκ τοῦ Χάους ἐγεννήθησαν ὁ Οὐρανὸς καὶ ἡ Γῆ, ἥτις ἐκκαλεῖτο προσέτι καὶ Ῥέα καὶ Τιταΐα· ἐκ τῶν δύο δὲ τούτων θεῶν συζευθέντων παρήχθησαν πολλὰ τέκνα ἐνοῖς διασημότερα ἦσαν ὁ Τιτάν, ὁ Κρόνος, ὁ Ἰαπετός καὶ ὁ Ὀκεανός· δύο δὲ ἄλλα, ὁ Βριάρεως καὶ ὁ Γύγης, ἦσαν γίγαντες τερατώδεις, ἔχοντες πεντήκοντα ἀπειλητικὰς κεφαλὰς, καὶ ἑκατὸν βραχίονες στιβαροὶ ἐκρέμαντο περίξ τοῦ σώματος αὐτῶν. Ὅλοι δὲ οὗτοι οἱ υἱοὶ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς ἐκαλοῦντο Τιτᾶνες, ἐξ ὀνόματος τῆς μητρὸς αὐτῶν λεγομένης καὶ Τιταΐας. Ἐκ τῆς γῆς ἐγεννήθησαν προσέτι οἱ κύκλωπες Βρόντης, Στερόπης καὶ Ἄργης, οἵτινες ἀκολούθως διετάχθησαν νὰ σφυρηλατῶσι τοὺς κεραινοὺς τοῦ Διός· ἄλλως ἦσαν ὅμοιοι τοῖς λοιποῖς θεοῖς, καὶ κατὰ τοῦτο μόνον διέφερον ὅτι ἐν τῷ μέσῳ τοῦ μετώπου ἔφερον ἓνα μόνον ὀφθαλμὸν κυκλοτερῆ, ἐξ οὗ ἔλαβον καὶ τὸ ὄνομα αὐτῶν.

—

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Ποῖος ἦτο ὁ θεὸς ὃν οἱ ἔθνικοι ἐνόμιζον ὑπέρτερον πάντων τῶν ἄλλων; — Πῶς παριστάνεται;

—Τί μαρτυρεῖ ἡ ἰδέα αὕτη ἦν οἱ ἀρχαῖοι εἶχον σχηματίσει περὶ τῆς Μοίρας; — Ὑποθέτοντες αὐτὴν κωφὴν καὶ ἀδυσώπητον ποῖον προσὸν ἤρνοῦντο τῆς θεότητος; — Ἐκ τίνος ἐγεννήθη ἡ Μοῖρα;

Πῶς οἱ ἀρχαῖοι λαοὶ ἐξήγουν τὴν πλάσιν τοῦ παντός; — Τί ἐνόουν διὰ τοῦ Χάους; — Ἐξήγησον πῶς οἱ ἐθνικοὶ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ὑψωθῶσι μέχρι τῆς αἰωνιότητος.

Ποῖαι εἶναι αἱ δύο θεότητες αἱ ὁποῖαι ἐγεννήθησαν ἐκ τοῦ Χάους; — Ποίους θεοὺς αὗται ἐγέννησαν; — Εἰπέ τὰ ὀνόματα τριῶν διασημοτέρων γιγάντων. — Διατί ὠνομάσθησαν Τιτᾶνες; — Ποιοὶ ἦσαν οἱ κύκλωπες; — Διατί ὠνομάσθησαν οὕτω;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄.

Ο ΚΡΟΝΟΣ.

*Εξῶσις τοῦ Οὐρανοῦ ὑπὸ τοῦ Κρόνου.

Ἄλλα τὰ τέκνα ὅσα ἡ Γῆ ἐγέννα ἦσαν μισητὰ εἰς τὸν

Κρόνος.

πατέρα αὐτῶν Οὐρανὸν, διότι ἐν τῇ βίβλῳ τῆς Μοίρας εἶχεν ἀναγνώσει ὅτι ἤθελε διωχθῆ ἐκ τοῦ θρόνου παρ' ἐνὸς ἐξ αὐτῶν διὸ ἅμα γεννώμενα, ἐβύθιζεν αὐτὰ εἰς βαθείας ἀβύσσους. ἩΓῆ, θλιβομένη ἐπὶ τῇ σκληρότητι ταύτῃ, κατεσκεύασεν ἐκ τῶν μετάλλων, ἅπερ ἐκ τοῦ κόλπου αὐτῆς παρῆγε, μέγα δρέπανον καὶ προέτεινεν εἰς τοὺς υἱοὺς αὐτῆς νὰ τὴν βοηθήσωσιν ἵνα ἐκδικηθῆ τὸν

πατέρα αὐτῶν. Ὁ Κρόνος, νεώτερος ὢν πάντων, ἐδέχθη τὴν πρότασιν, παρεφύλαξε τὸν πατέρα του καὶ ἠκρωτηρίασεν αὐτὸν κτυπήσας διὰ τοῦ δρεπάνου. Ἐκ τοῦ αἵματος δὲ ὅπερ ἔρρευεν ἐκ τῆς πληγῆς αὐτοῦ ἐγεννήθησαν αἱ Ἐρινύες, καθ' Ἡσίοδον. (1)

Ἁ Κρόνος διώκεται ὑπὸ τοῦ Διός.

Ὁ Κρόνος νικήσας τὸν πατέρα του ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ, διότι ὁ Τιτάν, ὁ πρεσβύτερος αὐτοῦ ἀδελφός, πεισθεὶς εἰς τὰς ἐπιμόρους παρακλήσεις τῆς μητρὸς του παρητήθη τῶν ἐπὶ τοῦ θρόνου δικαιοματίων αὐτοῦ, ἐπὶ τῷ ὄρω ὅμως ὅτι ὁ Κρόνος ἅμα γεννώμενα ἤθελε κατατρώγει ὅλα τὰ ἄρρενα αὐτοῦ τέκνα. Ἄλλ' ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ Κυβέλη, ἣν εἶχε νυμφευθῆ, κατώρθωσε νὰ προφυλάξῃ ἐκ τῆς ἀδηφαγίας αὐτοῦ τρεῖς υἱοὺς, δοῦσα αὐτῷ νὰ καταπιῇ ἀντὶ τῶν τέκνων πέτρον ἐσπαργανωμένην. ἦσαν δὲ οὗτοι ὁ Ζεὺς, ὁ κατόπιν βασιλεὺς τοῦ Οὐρανοῦ, ὁ Ποσειδῶν, βασιλεὺς τῆς θαλάσσης, καὶ ὁ Πλούτων, βασιλεὺς τοῦ ἄδου. Ὁ Τιτάν μαθὼν τοῦτο, ἐπετέθη κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ διὰ τῆς βοθητικῆς τῶν υἱῶν του Τιτάνων, ἐνίκησεν αὐτὸν καὶ τὸν περιέκλεισεν εἰς στενὴν εἰρκτῆν. Ὁ Κρόνος ἐλευθερωθεὶς ὑπὸ τοῦ Διός ἀνέκτησε τὸν θρόνον· ἐπειδὴ ὅμως ἐφοβεῖτο τὴν φιλοδοξίαν τοῦ ἐλευθερωτοῦ αὐτοῦ, τὸν ὑπέβλεπε. Τρόντι ὁ Ζεὺς, ὑποκινούμενος κρυφίως καὶ ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, συνώμοσε κατὰ τοῦ Κρόνου, τὸν ἐδίωξεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ.

(1) Κατὰ τινες ποιητὰς, αἱ Ἐρινύες ἦσαν θυγατέρες τῆς Ἐριδος, κατ' ἄλλους δὲ τῆς Νυκτὸς καὶ τοῦ Ἀγέροντος. Ὁ Σοφοκλῆς πλάττει αὐτὰς θυγατέρας τῆς Γῆς καὶ τοῦ Ἐρέβους, καὶ ὁ Ἐπιμενίδης τὰς ὑποθέτει ἀδελφὰς μὲν τῆς Ἀφροδίτης καὶ τῶν Μοιρῶν, θυγατέρας δὲ τοῦ Κρόνου. Ἐν γένει, εἰς τὴν μυθολογίαν ἥτις ἐγεννήθη ἐκ τῆς φαντασίας τῶν ἀνθρώπων, δὲν εὐρίσκει τις τὴν ταυτότητα τῶν δοξασίῶν ἥτις ἰδιάζει εἰς μάγην τὴν ἀλήθειαν.

Ἐξορία τοῦ Κρόνου ἐπὶ τῆς γῆς.

Ὁ Κρόνος, διωχθεὶς ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ, κατέφυγεν εἰς Ἰταλίαν, εἰς τὴν χώραν ἐν ἣ ἔβασίλευεν ὁ Ἴανός, καὶ ἦ-
 τις ἔκτοτε ὠνομάσθη Λάτιον, (1) πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ γε-
 γονότος τούτου. Ὁ Ἴανός διεμοιράσθη τὸν θρόνον μετὰ
 τοῦ ἐξορίστου θεοῦ, ὅστις ἠσχολήθη εἰς τὸ νὰ ἐκπολιτίσῃ
 τοὺς εἰσέτι ἀγρίους ἀνθρώπους. Ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς νό-
 μους, τοὺς ἐδίδαξε νὰ καλλιεργῶσι τὴν γῆν καὶ κατέστη-
 σεν αὐτοὺς τόσοσιν εὐτυχεῖς ὥστε ἡ βασιλεία αὐτοῦ ὠ-
 νομάσθη χρυσοῦς αἰὼν. Ὁ Κρόνος θέλων ν' ἀνταμείψῃ
 τὴν φιλοξενίαν ἣν εἶχε λάβει παρὰ τοῦ Ἴανου, ἐχάρισεν
 αὐτῷ τὸ δῶρον τῆς γνώσεως τοῦ παρελθόντος καὶ τοῦ
 μελλοντος· διὰ τοῦτο δὲ οἱ Ῥωμαῖοι πρῖστανον αὐτὸν
 μὲ δύο πρόσωπα. Ὁ Ἴανός ἠξιώθη τιμῶν θεῶν, καὶ ὁ
 Νουμᾶς Πομπήλιος, δεύτερος τῆς Ῥώμης βασιλεὺς, ἀνή-
 γειρε πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ναὸν περίφημον, οὗ αἱ θύραι ἔ-
 μενον ἀνοικταὶ μόνον ἐν χειρῶν πολέμου. Ἀποδεικνύει
 δὲ μάλιστα τὸν φιλοπόλεμον χαρακτῆρα τοῦ Ῥωμαϊκοῦ
 λαοῦ τὸ γεγονός τοῦτο, ὅτι ὁ ναὸς τοῦ Ἴανου δὲν ἐκλεί-
 σθη εἰμῆ τρεῖς φορές μόνον ἐν διαστήματι τῶν ἑπτακο-
 σίων πενήκοντα τριῶν ἐτῶν τὰ ὅποια παρῆλθον ἀπὸ
 τῆς κτίσεως αὐτοῦ μέχρι τῆς γεννήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χρι-
 στοῦ· τὴν πρώτην ἐπὶ Νουμᾶ, τὴν δευτέραν, μετὰ τὸν
 δεύτερον πρὸς Καρχηδονίους πόλεμον, καὶ τὴν τρίτην, μετὰ
 τὴν μάχην τοῦ Ἀκτίου.

Ἄλληγορίαι τοῦ Κρόνου.

Ὁ Κρόνος ἐπανελθὼν εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐγένετο ἔρορος
 τῆς τακτικῆς πορείας τῶν ἡμερῶν καὶ τῶν ὥρῶν τοῦ ἔ-
 τους. Εἶναι θεὸς τοῦ χρόνου, καὶ ἡ ἱστορία αὐτοῦ περιέ-
 χει συνεχῆ τινὰ ἀλληγορίαν. Περὶστάνεται υἱὸς τοῦ Οὐ-

(1) Ἐκ τῆς λατινικῆς λέξεως *latere* (κρύπτεσθαι).

ρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, διότι ὁ χρόνος, ὅστις οὐδὲν ἄλλο ἐστὶν ἢ ἡ μεμετρημένη διάρκεια παντὸς ὅ,τι ὑπάρχει, ἤρξατο μετὰ τοῦ κόσμου καὶ θὰ λήξῃ μετ' αὐτοῦ· λέγουσιν ὅτι κατέτρωγε τὰ τέκνα του, διότι ὁ χρόνος καταστρέφει πᾶν ὅ,τι παράγει· ἡ δὲ ὑποδοχὴ ἧς ἔτυχε παρὰ τῷ Ἰανῶ καὶ ἡ σύνεσις, ἣν ἐδωρήσατο αὐτῷ, μαρτυροῦσιν ὅτι ὁ βασιλεὺς οὗτος ὠφελήθη ἐκ τῶν μαθημάτων τοῦ χρόνου καὶ τῆς πείρας καὶ ὅτι ἐκυβέρνησε τὸν λαὸν διὰ νόμων σοφῶν οἵτινες κατέστησαν αὐτὸν εὐτυχῆ.

Ὁ Κρόνος παριστάνεται ὑπὸ τὴν μορφήν γέροντος, διότι οὐδὲν ὑπάρχει πρεσβύτερον τοῦ χρόνου. Εἶναι ὠπλισμένος διὰ δρεπάνου, διότι θερίζει πάντα τὰ ὄντα. Φέρει πτέρυγας μαρτυρούσας τὴν ταχεῖαν αὐτοῦ πορείαν, καὶ κρατεῖ εἰς τὴν χεῖρα κλεψύδραν ἣν οἱ ἀρχαῖοι μετεχειρίζοντο ἀντὶ ὠρολογίου ἵνα μετρῶσι τὰς ὥρας. Ἐνίοτε παριστάνεται κρατῶν καὶ ὄφιν κυκλωτέρως κεκυρτωμένον, ὡς ἔμβλημα τῆς αἰωνιότητος, ἥτις οὔτε ἀρχὴν ἔχει οὔτε τέλος.

Ἑορταὶ τοῦ Κρόνου. Δι' τέσσαρες ἡλικίαι.

Οἱ Ῥωμαῖοι ὅπως διαιωνίσωσι τὴν ἀνάμνησιν τῆς ἐν τῷ Λατίῳ διαμονῆς τοῦ Κρόνου, συνέστησαν πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἑορτὰς ἃς ἐκ τοῦ ὀνόματός του ἐκάλεσαν *Σατουρνάλια* ἤτοι Κρόνια. Ἐτελοῦντο δὲ καθ' ἕκαστον ἔτος, τὸν δεκέμβριον, καὶ διήρκουν τρεῖς ἡμέρας. Τὰ δικαστήρια καὶ τὰ σχολεῖα ἐσχόλαζον, ὅλαι αἱ ὑποθέσεις ἀνεστέλλοντο, τὸ πλῆθος παρεδίδοτο εἰς τὴν χαρὰν, καὶ πανταχοῦ παρετιθεντο πολυτελεῖς τράπεζαι καθ' ἃς ἡ ἐλευθερία κατήντα μέχρις ἀκολασίας. Ὅλαι αἱ τάξεις τῶν ἀνθρώπων συνεχέοντο, οἱ δεσπότες ὑπηρέτουσαν τοὺς δούλους εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ὑπέμενον τὰς δηκτικὰς αὐτῶν ἀστεειότητας, πρὸς ἀνάμνησιν τῆς ἰσότητος ἐκείνης

ἦτις ἐπεκράτει ἐν καιρῷ τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος.

Τὸν χρυσοῦν αἰῶνα διεδέχθη, κατὰ τοὺς ποιητάς, ὁ ἀργυροῦς, πολὺ κατώτερος τοῦ πρώτου, τοῦτον δὲ ὁ χαλκοῦς, χειρότερος ἀκόμη, καὶ τέλος ὁ σιδηροῦς, ὁ μᾶλλον διεφθαρμένος καὶ δυστυχέστερος πάντων τῶν ἄλλων. Αὐτὸς ἐξακολουθεῖ μέχρι τῶν ἡμῶν ἡμερῶν.

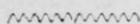
ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Διατί τὰ τέκνα τῆς Γῆς ἦσαν μισητὰ εἰς τὸν πατέρα αὐτῶν Οὐρανόν; — Πῶς ἐφέρετο πρὸς αὐτά; — Ποῖον μέσον μετεχειρίσθη ἡ Γῆ ἵνα ἐκδικηθῆ; — Ποῖαι θεαὶ ἐγεννήθησαν ἐκ τοῦ αἵματος τὸ ὁποῖον ἔρρευσεν ἐκ τῆς πληγῆς τοῦ Οὐρανοῦ;

Ποῖος ἐβασίλευσεν ἀντὶ τοῦ Οὐρανοῦ; — Ἐπὶ ποίῳ ὄρφ παρεχώρησεν ὁ Τιτάν τὰ δικαιώματά του εἰς τὸν Κρόνον; — Ποία ἦτο ἡ ἀδελφὴ καὶ συνάμα σύζυγος τοῦ Κρόνου; — Ποῖον μέσον μετεχειρίσθη ἵνα προφυλάξῃ ἐκ τῆς ἀδηφαγίας αὐτοῦ τρεῖς ἐκ τῶν υἱῶν τῆς; — Πῶς ἐτιμώρησεν ὁ Τιτάν τὸν δόλον τοῦτον; — Ποῖος ἀποκατέστησε τὸν Κρόνον εἰς τὸν θρόνον; — Ὑπὸ τίνας καὶ διατί ἐδιώχθη καὶ πάλιν;

Ποῦ κατέφυγεν ὁ Κρόνος ἐξωσθεὶς ἐκ τοῦ Οὐρανοῦ; — Ποῖος ὑπεδέχθη αὐτόν; — Πῶς ἐδήλωσε τὴν πρὸς τὸν Ἴκνον εὐγνωμοσύνην του; — Ποῖαι τιμαὶ ἐδόθησαν εἰς τὸν Ἴκνον μετὰ θάνατον; — Τί ἠξιοῦρεις περὶ τοῦ ναοῦ ὅστις ἔφερε τὸ ὄνομα αὐτοῦ;

Ὁ Κρόνος ἐπνεαθῶν εἰς τὸν Οὐρανὸν τίνας ἔγεινεν ἔφορος; — Ποῖαι εἶναι αἱ ἀλληγορίαι τοῦ Κρόνου; — Πῶς παριστάνουσιν αὐτόν;

Πῶς ἐκαλοῦντο αἱ πρὸς τιμὴν τοῦ Κρόνου ἑορταί; — Πότε καὶ πῶς ἐτελοῦντο; — Ποῖοι εἶναι αἱ τρεῖς ἄλλοι αἰῶνες οἵτινες διεδέχθησαν τὸν χρυσοῦν;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Γ'.

Κυβέλη.—'Εστία.—'Εστιάδες.

Γέννησις τῆς Κυβέλης.

Μολονότι ἡ Κυβελὴ εἶναι ἐπίγειος θεὰ, ἐπομένως ἀνήκει εἰς τὴν δευτέραν τάξιν, κατετάξαμεν τὴν ἱστορίαν

αὐτῆς μεταξύ τῶν θεῶν τῆς πρώτης τάξεως, διότι ὑπῆρξε σύζυγος τοῦ Κρόνου καὶ μήτηρ τοῦ Διὸς, τοῦ μεγίστου τῶν θεῶν.

Ἡ Κυβέλη, θυγάτηρ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Τιταίας, ἦτο ὡς καὶ αὕτη, θεὰ τῆς γῆς. Ἡ Τιταία παρίστανεν, οὕτως εἶπεῖν, τὴν γῆν γυμνὴν καὶ ξηρὰν, ἐνῶ ἡ Κυβελὴ ἦτο τὸ ἔμβλημα τῆς γονιμότητος καὶ μήτηρ τῶν με-

Κυβέλη.

γαλιτέρων θεῶν· διότι ἐξ αὐτῆς ἐγεννήθησαν ὁ Ζεὺς, ἡ Ἥρα, ὁ Ποσειδῶν καὶ ὁ Πλούτων. Κατὰ τὸν Δόδωρον, ἡ Κυβελὴ ἦτο θυγάτηρ τοῦ Μάκονος, βασιλέως τῆς Φρυγίας. Ἐκτεθεῖσα, μετὰ τὴν γέννησιν αὐτῆς, ἐπὶ τῶν Κυβέλων ὀρέων, ἐξ ὧν ἔλαβε καὶ τὸ ὄνομά της, ἐσώθη καὶ ἀνατρέφη ὑπὸ τῶν θηρίων τῶν δασῶν· ἐπανελθοῦσα δὲ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ πατρὸς αὐτῆς, συελάβε πάθος σφοδρὸν πρὸς νέον τινα ποιμένον, Ἄπιν καλούμενον, ὃν μετέβαλεν εἰς πεύκην. Ἐκτοτε τὸ δένδρον τοῦτο ἀφιερώθη εἰς αὐτήν.

Λατρεία τῆς Κυβέλης.

Ἡ λατρεία τῆς Κυβέλης μετηνέχθη ἐκ τῆς Φρυγίας εἰς

τὴν Ἑλλάδα καὶ εἰς τὴν Ἰταλίαν. Αἱ ἑορταὶ αὐτῆς ἐτελοῦντο ἐπὶ τῷ ἤχῳ τῶν τυμπάνων, καὶ οἱ ἱερεῖς αὐτῆς ἐκαλοῦντο *Γάλλοι*, ἐξ ὁμωνύμου τινὸς ποταμοῦ τῆς Φρυγίας, οὗ τὰ ὕδατα καθίστων αὐτοὺς μανιώδεις, *Κουρῆτες*, ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς νήσου Κρήτης, ἐνθα εἶχον ἀναθρέψει τὸν Δία, *Δάκτυλοι*, διότι ὡς οἱ δάκτυλοι τῆς χειρὸς ἦσαν δέκα, καὶ *Κορύβαντες*.

Εἰκόνες τῆς Κυβέλης.

Τὴν Κυβέλην παριστάνουσιν ὑπὸ τὴν μορφήν γυναικὸς ῥωμαλέας, ἐγκύου καὶ καθημένης, ἵνα ἐκφράσῃ τὴν γονιμότητα καὶ εὐφροίαν τῆς γῆς. Πλησίον αὐτῆς ἔθετον ἄσκον, ὡς ἔμβλημα τῶν ἀνέμων, οὓς οἱ ἀρχατοὶ ἐνόμιζον κεκλεισμένους ἐν τῷ κόλπῳ αὐτῆς. Τὸ ἄρμα αὐτῆς ἐούρετο ὑπὸ λεόντων, καὶ οἱ ναοὶ τῆς εἶχον σχῆμα στρογγύλον, παριστάνοντες τὸ τῆς γῆς.

Ἔστιά. — Ἔστιάδες.

Ἡ Κυβέλη λαμβάνει πολλάκις τὸ ὄνομα τῆς Ἔστιας, ἥτις ἦτο θυγάτηρ αὐτῆς καὶ θεὰ τοῦ πυρὸς καὶ τῆς ἀγνείας. Τὴν λατρείαν αὐτῆς ἐκόμισεν εἰς Ἰταλίαν πρῶτος ὁ Αἰνεΐας, ὁ δὲ βασιλεὺς Νουμᾶ Πρῆμ ἥλιος ὠκοδόμησε πρὸς τιμὴν αὐτῆς ναὸν οὗ ἡ εἴσοδος ἀπηγορεύετο εἰς τοὺς ἄνδρας. Ἐν αὐτῷ ἐφυλάττετο τὸ Παλλάδιον τῆς Τρωάδος, ἦτοι ἄγαλμα τῆς Ἀθηνᾶς, προστάτιδος τῆς πόλεως ταύτης.

Αἱ ἱερεῖαι τῆς Ἔστιας, Ἔστιάδες καλούμεναι, ἦσαν ἕξ καὶ ἔργον εἶχον νὰ διατηρῶσιν ἐν τῷ ναῷ ἄσβεστον τὸ πῦρ· ὁσάκις δὲ τοῦτο ἐσβέννυτο, οἱ Ῥωμαῖοι ἐνόμιζον ὅτι ἠπειλοῦντο ὑπὸ μεγάλης συμφορᾶς καὶ ἐτιμῶρου ἀστηρῶς τὴν ἱερείαν ἥτις ἀπεδεικνύετο ἔνοχος τῆς τοιαύτης ἀμελείας. Αἱ ἱερεῖαι κῆχοντο ἀγνείαν δι' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς ἱερατείας αὐτῶν, ἥτις ἦτο τριακονταετής πρὸς ἄμοι-

θὴν δὲ εἶχον πολλὰ προνόμια καὶ ἀπελάμβανον μεγίστων τιμῶν. Ἄν ὅμως ἠθέτουσαν τὴν εὐχὴν αὐτῶν, ὑπέπιπτον εἰς τρομερὰν τιμωρίαν, ἐθάπτοντο ζῶσαι. Εἴκοσιν Ἑστιάδες ἀπεδείχθησαν ἔνοχοι καὶ ἐτιμωρήθησαν· ἀλλὰ καὶ πολλαὶ ἄλλαι διέφυγον τὴν αὐστηρότητα τῶν νόμων, διὰ τὴν δύναμιν ἢ τῶν συνενόχων ἢ τῶν οἰκογενειῶν αὐτῶν.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Τί ἦτο ἡ Κυβέλη; — Κατὰ τί διαφέρει τῆς μητρὸς αὐτῆς Τιταίας, ἣτις ἐπίσης παριστάνει τὴν γῆν; — Ποία εἶναι κατὰ τὸν Διόδωρον ἡ γέννησις καὶ ἡ ἱστορία τῆς Κυβέλης;

Ποῖος ἐκόμισε τὴν λατρείαν αὐτῆς εἰς Ἰταλίαν; — Πῶς ἐτελοῦντο αἱ ἐορταὶ αὐτῆς, καὶ ποῖα ἦσαν τὰ διάφορα ὀνόματα τῶν ἱερέων τῆς;

Πῶς παριστάνουσι τὴν Κυβέλην;

Ποία ἦτο ἡ θυγάτηρ τῆς Κυβέλης, ἣς αὕτη φέρει ἐνίοτε καὶ τὸ ὄνομα; — Πιῖος ἐκόμισεν εἰς Ἰταλίαν τὴν λατρείαν τῆς Ἑστίας; — Ποῖος βασιλεὺς τῆς Ῥώμης φιλοδόμησε ναὸν πρὸς τιμὴν αὐτῆς; — Τί ἦσαν αἱ Ἑστιάδες; — Ποίαν εὐχὴν ἔκαμνον; — Ποία τιμωρία ἐπεβάλλετο εἰς αὐτὰς ὅταν τὴν ἠθέτουσαν; — Πόσαι ἀπεδείχθησαν ἔνοχοι καὶ ἐτιμωρήθησαν;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Δ'.

ΖΕΥΣ.

Νηπιότης τοῦ Διός.

Ὁ Ζεὺς ἦτο υἱὸς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Κυβέλης, συνάμα δὲ ἐγένετο ὁ μέγιστος τῶν θεῶν, ὑπέρτατος κύριος

Ζεὺς.

τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς. Ἡ Κυβέλη θέλουσα νὰ προφυλάξῃ αὐτὸν τῆς ἀδραχίας τοῦ Κρόνου, τὸν ἐκρυψενεῖς τὴν νῆσον Κρήτην, ὅπου κατ' ἐξοχὴν ἐτιμᾶτο φοβουμένη ἅμωσ μὴ οἱ κλυθμηρισμοὶ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς φθάσωσιν εἰ τὰ ὦτα τοῦ Κρόνου, διὲς ταξε τοὺς ἱερεῖς αὐτῆς νὰ κκλύπτωσι τὴν φωνὴν τοῦ παιδοῦ κρούοντε τύμπανα καὶ χορεύοντες ἀκκταπαύτως Ὁ Ζεὺς ἀνετράφη ὑπὸ δύο νυμφῶν,

τῆς Ἰδῆς καὶ Μελίσσης, καὶ ἐθήλασε τὸ γάλα τῆς Αἰγὸς Ἀμαλθείας. Διηγοῦνται ὅτι συντριβέντος ἡμέραν τινα τοῦ κέρατος τῆς αἰγὸς ταύτης, ὁ Ζεὺς τὸ ἔδωκεν εἰς τὰς νύμφας αἵτινες ἀνέθρεψαν αὐτὸν, χάρισας αὐτῷ τὴν ἀρετὴν τοῦ παράγειν πᾶν ὅ,τι ἐπιθύλου. Αὐτὸ εἶναι τὸ περιβόητον κέρας τῆς ἀμαλθείας, τὸ ὁποῖον τίσον πολὺ ἰξῶμνησαν οἱ ποιηταί.

Πόλεμος τῶν γιγάντων.

Εἰς ἡλικίαν ἐνὸς ἔτους, ὁ Ζεὺς εἶχεν ἤδη ἀποκτήσει

ὄλην τὴν ἀκμὴν αὐτοῦ καὶ ἠλευθέρωσε τὸν πατέρα του διατελοῦντα αἰχμάλωτον τῶν Τιτάνων. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ σφετερισθεὶς ὁ ἴδιος τὸ κράτος τοῦ κόσμου διεμοιράσθη αὐτὸ μετὰ τῶν δύο ἀδελφῶν του, καὶ εἰς μὲν τὸν Ποσειδῶνα ἔδωκε τὴν βασιλείαν τῆς θαλάσσης, εἰς τὸν Πλούτωνα τὴν τοῦ ἕδου, καὶ δι' ἑαυτὸν ἐκράτησε τὴν ἡγεμονίαν τοῦ Οὐρανοῦ. Δὲν ἐχάρη ὁμως αὐτὴν πολὺν καιρὸν. Οἱ γίγαντες θελοντες νὰ ἐκδικήσωσι τὴν ἥτταν τῶν Τιτάνων, υἱῶν καὶ τούτων τῆς Γῆς, ἐπεχείρησαν νὰ ἐκθρονίσωσι τὸν Δία· ὅθεν ἐπισωρεύουσιν ὄρη ἐπὶ ὄρεῶν, τὴν Ὀσσαν ἐπὶ τὸ Πήλιον, καὶ ἀποπειρῶνται ν' ἀναβῶσι τὸν Οὐρανόν. Ὁ Ζεὺς φοβηθεὶς προσκαλεῖ εἰς βοήθειαν αὐτοῦ πάντας τοὺς θεοὺς καὶ πάσας τὰς θεάς. Ἡ Στύξ, θυγάτηρ τοῦ Ὀκεανοῦ καὶ τῆς Θέτιδος, ἔδραμε πρώτη, καὶ, πρὸς ἀμοιβὴν τοῦ ζήλου αὐτῆς, ὁ Ζεὺς διέταξε ὅπως πάντες οἱ ὄρκοι οἱ ἐπ' ὀνόματι τῆς Στυγὸς γινόμενοι ὦσιν ἀπαραβίαστοι. Ὁ πόλεμος ὑπῆρξε μακρὸς καὶ τρομερός. Ὁ Ζεὺς, ἡ Ἥρα, ὁ Ποσειδῶν, ὁ Ἡρακλῆς, ἡ Ἀθηνᾶ, ὁ Ἑρμῆς, ὁ Ἀπόλλων καὶ ἡ Ἄρτεμις δεικνύσι θαυματουργὸν ἀνδριὰν καὶ δύναμιν. Ἀλλ' εἰς τὴν βίβλον τῆς Μοίρας ἦτο γεγραμμένον ὅτι οἱ Γίγαντες θὰ ἔμμενον ἀήττητοι, ἂν ἀπλοῦς τις θνητὸς δὲν προσεκαλεῖτο νὰ καταπολεμήσῃ αὐτούς· Προσεκαλεῖται ἐπομένως ὁ Ἡρακλῆς καὶ ἀμέσως οἱ τρομερώτεροι ἐκεῖνοι ἐχθροὶ, ὁ Πορφυρίων, ὁ Ἀλκυονεὺς, ὁ Εγγέλαδος, πίπτουσιν. Ἡ Γῆ τότε, ἵνα ἐκδικήσῃ τοὺς υἱοὺς τῆς, ἐξάγει ἐκ τοῦ κόλπου αὐτῆς τὸν τρομερὸν Τυφῶνα, οὗ ἡ κεφαλὴ ἔφθανε μέχρι τοῦ οὐρανοῦ. Εἰς τὴν θέαν αὐτοῦ οἱ θεοὶ ἔντρομοι γινόμενοι ἔφυγον εἰς Αἴγυπτον, ἐνθα ἐκρύφθησαν λαβόντες τὴν μορφήν διαφόρων ζώων. Ἐν τοσοῦτῳ ὁ Ζεὺς ἐπιβάς ἄρματος συρομένου ὑπὸ ἵππων πτερωτῶν, κατεδίωξε τὸ θηρίον διὰ τῶν κεραιῶν αὐτοῦ καὶ τὸ ἔφθασεν εἰς Σικελίαν ὅπου ἔθαψεν αὐτὸ ὑπὸ τὸ ὄρος Αἴττην.

Οἱ ἀρχαῖοι ἐνόμιζον ὅτι αἱ ἡφαιστεῖοι ἐκρήξεις καὶ οἱ σεισμοὶ προήρχοντο ἐκ τῶν κινήσεων καὶ τῆς ὀργῆς τοῦ Τυφῶνος· ἀλλ' οἱ νεώτεροι ἐθεώρησαν, εὐλογώτερον, τὴν πάλην ταύτην τῶν Γιγάντων κατὰ τοῦ Διὸς ὡς συγκεχυμένην καὶ παραμεμορφωμένην ἀνάμνησιν τῆς ἀποστασίας τῶν πονηρῶν ἀγγέλων κατὰ τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἀφροσύνης τῶν ἀνθρώπων οἰκοδομούντων τὸν πύργον τῆς Βαβυλῶνος. Ἐν αὐτῇ διεῖδον προσέτι εἰκόνα μεγάλων τινῶν σκηνῶν τῆς φύσεως. Τῶντι τὰ ὄρη φαίνονται εἰσὶν ἀπειλοῦντα τὸν οὐρανὸν διὰ τῶν ὑψηλῶν αὐτῶν κορυφῶν ἃ ὁ κεραινὸς πλήττει, καὶ ἡ ἐκρήξις τῶν ἡφαιστείων ὁμοιάζει μὲ γίγαντα οὗ τὸ στόμα ἐξεμεῖ φλόγας καὶ καπνόν.

Γάμοι τοῦ Διός.

Ὁ Ζεὺς νικήσας τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ, ἀποκατέστη ἡσύχως εἰς τὸν θρόνον καὶ ἐνυβέρνησεν ἐν εἰρήνῃ τὸν κόσμον. Συνεζεύχθη τὴν Ἥραν, ἀδελφὴν αὐτοῦ, ἐξ ἧς ἐγέννησε τὴν Ἥθην καὶ τὸν Ἡριστον. Ἐλαβε δὲ καὶ πολλὰς ἄλλας γυναῖκας, ἐξ ὧν ἀπέκτησε πλεῖστα τέκνα. Ἐκ τῆς Μνημοσύνης τὰς ἐννέα Μούσας, ἐκ τῆς Θέμιδος τὰς τρεῖς Μοῖρας, ἐκ τῆς Εὐρουνόμης τὰς τρεῖς Χάριτας, ἐκ τῆς Δήμητρος τὴν Περσεφόνην, ἐκ τῆς Λητοῦς τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἄρτεμιν, ἐκ τῆς Ἀλκμήνης τὸν Ἡρακλῆ, ἐκ τῆς Μαιᾶς τὸν Ἑρμῆν, ἐκ τῆς Διώνης τὴν Ἀφροδίτην, τὴν Σεμέλην καὶ τὸν Βάκχον. Πολλοὶ ἐκ τῶν γάμων τούτων εἶναι εὐρυσεῖς ἀλληγορίαι. Οὕτως αἱ Μοῦσαι πλάττονται θυγατέρες τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μνημοσύνης, δηλαδὴ τὰ ἔργα τοῦ νοῦς, τὰ γράμματα, αἱ ἐπιστῆμαι, αἱ τέχναι εἶναι καρπεῖ τῆς διανοίας καὶ τῆς μνήμης. Ὁ Ζεὺς, ὃν ἡ Θέμις καθιστᾷ πτετέρα τῶν τριῶν Μαιῶν, αἵτινες ἔργον ἔχουσι νὰ κλώθωσι τὴν τύχην τῶν θνητῶν, εἰκονίζει ἡγεμόνα ὅστις, συμφῶνως τῇ δικαιοσύνῃ διανέ-

μει εἰς τοὺς ὑπηκόους αὐτοῦ τὰς ποινὰς καὶ τὰς ἀμοιβάς. Ἡ μυθολογία λέγει προσέτι ὅτι ὁ Ζεὺς συνεζεύχθη τὴν Μῆτιν, ἧτοιτὴν σύνεσιν· τοῦτο σημαίνει ὅτι τὴν ἀρετὴν ταύτην ἔλαβεν ἀχώριστον σύντροφον.

Συνομοσία τῶν θεῶν κατὰ τοῦ Διὸς

Τὴν συζυγικὴν ἀρμονίαν τοῦ Διὸς μετὰ τῆς Ἥρας ἐτάραξε πολλάκις ἡ ζηλοτυπία τῆς θεῆς ταύτης· ἐτόλμησε μάλιστα ἡμέραν τινὰ γὰ συνομοσῆ κατ' αὐτοῦ, καὶ ἐπειδὴ κατώρθωσε γὰ καταστήσῃ συνενόχους τῆς συνομοσίας αὐτῆς πάντας τοὺς κατοίκους τοῦ Ὀλύμπου, ἡ ἐπιτυχία ἐφαίνετο βεβαία. Ἄλλ' ἡ Θέτις ἐλευθερόνει τὸν Βριάρεων, διατελοῦντα αἰχμάλωτον ἀπὸ τοῦ τελευταίου πολέμου, καὶ ἄγει αὐτὸν εἰς Ὀλυμπον. Ὁ ἑκατόγχειρ οὗτος γίγας κἀθηται ὑπερηφάνως πλησίον τοῦ θρόνου τοῦ Διὸς καὶ συλλαμβάνει τὴν Ἥραν καθ' ἣν στιγμήν ἔδιδε τὸ σύνθημα τῆς ἀποστασίας, κρεμάζει αὐτὴν διὰ χρυσοῦς ἀλύσεως μεταξὺ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, καὶ προσδένει βαρεῖαν σφύραν εἰς ἕκαστον τῶν ποδῶν της. Ἄλλὰ μετ' οὐ πολὺ κατὰ παράκλησιν τῶν θεῶν, ἡλευθερώθη καὶ ἀνέλαβε τὴν προτέραν πλησίον τοῦ συζύγου αὐτῆς θέσιν.

Αὐλὴ καὶ συμβούλιον τοῦ Διὸς.

Ὁ θρόνος τοῦ Διὸς ὑψοῦτο ἐν τῷ μέσῳ τοῦ Ὀλύμπου καὶ ὑπεστηρίζετο ὑπὸ τῆς Φρονήσεως καὶ τῆς Δικαιοσύνης. Πρὸς τὰ δεξιὰ ἐκάθητο ἡ Ἥρα, καὶ μετ' αὐτὴν ὁ Ποσειδῶν, ὁ Ἑρμῆς, ὁ Ἀπόλλων, ὁ Ἄρης καὶ ὁ Ἡρακλῆς· πρὸς τ' ἀριστερὰ δὲ ἡ Ἀφροδίτη, ἡ Ἄρτεμις, ἡ Ἑστία, ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ἡ Δημήτηρ. Οὗτοι ἦσαν οἱ μεγάλοι θεοί, ἀποτελοῦντες τὴν αὐλὴν καὶ τὸ συμβούλιον τοῦ Διὸς καὶ

εἰκονίζοντες μετ' αὐτοῦ τοὺς δώδεκα μῆνας τοῦ ἔτους. Αἱ ὄραι τῆς ἀνέσεως αὐτῶν παρήρχοντο ἐν διασκεδάσει καὶ συμποσίαις. Τροφή καὶ ποτὸν αὐτῶν ἦσαν ἡ ἀμβροσία καὶ τὸ νέκταρ, τὰ ὅποια εἶχον τὴν δύναμιν τοῦ νὰ καθιστῶσιν ἀθάνατον πάντα ὅστις ἐγεύετο αὐτῶν. Ἡ Ἥβη, θεὰ τῆς νεότητος, ἔχουε τὸ νέκταρ εἰς τὸ ποτήριον τῶν θεῶν· ἀλλ' ὀλισθήσασα ἡμέραν τινὰ ἀσέμνως ἐνώπιον τῶν θεῶν, ἀτελεύτη τῆς ὑπηρεσίας ταύτης καὶ ὁ Ζεὺς ἀνέθηκεν αὐτὴν εἰς τὴν Γανυμήδην, νέον Τρωῶν ἐξόχου ὠριότητος ὃν ὁ Ζεὺς εἶχεν ἀκάρπαστοι εἰς τὸν οὐρανὸν διὰ τοῦ ἀετοῦ ὅστις παριστάνετο φέρων τὸν κεραυνὸν αὐτοῦ.

Μεταξὺ τῶν ἀνωτέρων θεῶν ὑπῆρχε καὶ τις κατώτερος, ὁ Μῶμος, τοῦ ὁμοίου ἔργον ἦτο νὰ διασκεδάσῃ διὰ τῶν σαρκασμῶν αὐτοῦ τὴν οὐράνιον αὐλήν. Ἄλλ' ὁ γελωτοποιὸς οὗτος κηκχστὰς λίαν ὀχληρὸς διὰ τοῦς χλευασμούς του, ἐδιώχθη αἰσχροῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ.

Περιηγήσεις τοῦ Διὸς ἐπὶ τῆς γῆς. Λυκάων.

Ὁ Ζεὺς, λαβὼν τὸ κράτος τοῦ οὐρανοῦ, διετήρει οὐχ ἥττον, ὡς θεὸς ὑπέρτατος, καὶ δικαίωμα τι ἡγεμονίας ἐπὶ παντός τοῦ κόσμου, καὶ πολλάκις διέτρεχε τὴν γῆν ὑπὸ διαφόρους μορφάς Ἥθελε τοιοῦτοτρόπως νὰ δοκιμάσῃ τοὺς ἀνθρώπους οἱ ὅποιοι, μετὰ τὴν βραχεῖαν διάρκειαν τοῦ χρυσοῦ ἀΐωνος, εἶχον ταχέως διαφθαρεῖ. Ἡμέραν τινὰ κατέβη εἰς Ἀρκαδίαν, χώραν τῆς Πελοποννήσου, ἐν ἣ ἐβασίλευεν ὁ Λυκάων. Λέγεται ὅτι ὁ ἡγεμὼν οὗτος, φιλόργυρος ὦν καὶ αἰμοχαρῆς, ἐθνήτατο τοὺς ξένους οἱ ὅποιοι ἤρχοντο εἰς τὰ Κράτη αὐτοῦ. Καί τοι δὲ ὁ Ζεὺς εἰσερχόμενος εἰς τὰ ἀνάκτορα ἐφηνέρωσε ποῖος ἦτο, ὅμως ὁ ἀτεβῆς Λυκάων ἠθέλησε καὶ πάλιν νὰ δοκιμάσῃ τὴν θεότητα αὐτοῦ, καὶ παρέθηκεν εἰς τὴν τρά-

πέζαν τὰ μέλη ἐνὸς τῶν ξένων ὃν εἶχε θυσιάσει. Ἀλλὰ τὸ τρομερὸν τοῦτο ἔγκλημα ἐτιμωρήθη ἀμέσως· ὁ κεραυνὸς μετέβαλε τ' ἀνάκτορα εἰς κόνιν, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Λυκάων μετεμορφώθη εἰς λύκον ἵνα διατηρῆ καὶ ὑπὸ τὴν μορφήν ταύτην τὴν ἀγριότητά του.

Κατακλυσμὸς τοῦ Δευκαλίωνος.

Ὁ Ζεὺς εἶχε μεταβῆ ἔκ τῆς Ἀρκαδίας εἰς τὴν Φρυγίαν, καὶ πεισθεὶς κατὰ τὴν περιοδείαν ταύτην περὶ τῆς διαφθορᾶς καὶ τῆς πονηρίας τῶν ἀνθρώπων, ἀπεφάσισε, τῇ συγκαταθέσει τῶν θεῶν, νὰ καταστρέψῃ αὐτοὺς διὰ τοῦ κατακλυσμοῦ ἔκ τῆς ἀποφάσεως, δὲ ταύτης ἐξήρασε μόνον τὸν Δευκαλίωνα καὶ τὴν σύζυγον αὐτοῦ Πύρρην, γέροντας εὐσεβεῖς, οἵτινες ἐβασίλευον ἐν Θισσαλίᾳ. Ἀμέσως λοιπὸν οἱ ἄνεμοι ἀπολύονται, κεραυνοὶ καὶ βροχαὶ ραγδαῖα πίπτουσιν ἐπὶ τῆς γῆς· οἱ ἄνθρωποι θορυβηθέντες καταφεύγουσιν εἰς τὰ ὄρη, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖ φθάνουσι αὐτοὺς τὰ ὕδατα. Ἐκ τῆς γενικῆς δὲ ταύτης καταστροφῆς σώζονται μόνον ὁ Δευκαλίων καὶ ἡ Πύρρη, ἐπιβαίνοντες λέμβου ἥτις σταματᾷ τέλος ἐπὶ τοῦ Περνασσῶ ἐν Φωκίδι. Ὅτε τὰ ὕδατα ἀπεσύρθησαν, οἱ δύο γέροντες συμβουλευθήσαν τὸ μαντεῖον τῆς Θέμιδος. « Καλύψατε τὴν κεφαλὴν διὰ πέπλου, ἀπεκρίθη αὐτοῖς τὸ μαντεῖον, καὶ βίψατε ὀπισθεν ὑμῶν τὰ ὀστέα τῆς προμήτορός σας· οὕτω θέλετε πληρώσει καὶ πάλιν κατοίκων τὴν γῆν. » Ἐρμηνεύοντες τὴν σκοτεινὴν ἔννοιαν τοῦ χρητμοῦ, ἐνόησαν ὅτι προμήτωρ ἦτο ἡ γῆ καὶ ὀστέα αὐτῆς ἦσαν αἱ πέτραι τὰς ὁποίας περιέχει. Ἐξεπλήρωσαν λοιπὸν τὴν θείαν διαταγὴν, καὶ αἱ μὲν πέτραι ἃς ἔβριπτεν ὁ Δευκαλίων, περῆγον ἄνδρας, ἐκεῖναι δὲ τὰς ὁποίας ἔβριπτεν ἡ Πύρρη παρῆγον γυναῖκας. Κατὰ τινὰς συγγραφεῖς, ὁ Δευκαλίων καὶ ἡ Πύρρη δὲν ἐπέζησαν μό-

νοι μετὰ τὸν κατακλυσμὸν, καὶ αἱ πέτραι περὶ ὧν ἐν-
ταῦθα πρόκειται, ὑπονοῦσι τὰ τέκνα ἐκείνων οἱ ὁποῖοι
ἔσώθησαν ἐκ τῆς γενικῆς πλημμύρας.

Μῦθος τοῦ Προμηθέως καὶ τοῦ Ἐπιμηθέως.

Ἡ διχθորὰ τῶν ἀνθρώπων προέρχεται, κατὰ τὴν μυ-
θολογίαν, ἐκ τῆς ἀκολούθου αἰτίας.

Ὁ Ἰαπετός, εἰς τῶν Τιτάνων, ἐγέννησεν ἐκ τῆς Κλυ-
μένης, μιᾶς τῶν Ὠκεανίδων, δύο υἱούς, τὸν Προμηθέα
καὶ τὸν Ἐπιμηθέα. Ὁ πρῶτος τούτων ἔπλασεν ἄνθρωπον
ἐκ τοῦ πηλοῦ τῆς γῆς, καὶ ἡ Ἀθηναῖα τόσο ἐθαύμασε τὴν
ὠραιότητα τοῦ πλάσματος τούτου, ὥστε ἠθέλησε νὰ
συντελέσῃ εἰς τελειοποίησιν αὐτοῦ. Μετήνεγκε λοιπὸν τὸν
Προμηθέα εἰς τὸν οὐρανόν, ἔνθα παρετήρησεν οὗτος ὅτι ὅλα
τὰ σώματα ἐνεψυχοῦντο ὑπὸ πυρός τινος ζωογόνου, τὸ
ὁποῖον ἐφάνη εἰς αὐτὸν ἐπιτήδειον νὰ παραγάγῃ τὸ αὐ-
τὸ ἀποτέλεσμα καὶ ἐπὶ τοῦ πλάσματος του. Ἐπλησίασε
λοιπὸν εἰς τὸν ἥλιον, ἔκλεψεν ἕνα σπινθῆρα καὶ ἔχρυσεν
αὐτὸν εἰς τὸν καυλὸν φυτοῦ τινος νάρθηκος καλουμένου,
οὗ ἡ ἔντεριὸν καίεται βραδέως. Τοιοῦτοτρόπως μετε-
κόμισεν ἐπὶ τῆς γῆς τὸ οὐράνιον πῦρ, καὶ δι' αὐτοῦ ἐ-
ζωογόνησε τὸ πῆλινον ἄγαλμά του· ἐπὶ τὸ οὕτω δὲ ἔμ-
ψυχον γενόμενον πλάσμα ἐνέβαλε τὴν δειλίαν λα-
γωοῦ, τὴν πανουργίαν ἀλώπεκος, τὴν ὑπερηφάνειαν ταῶ,
τὴν ἀγριότητα τίγρεως καὶ τὴν δύναμιν λέοντος.

Ἐπὶ τὸν μῦθον τοῦτον διορᾶται καὶ πάλιν ἡλλοιωμέ-
νη ἡ παράδοσις τῆς πλάσεως τοῦ ἀνθρώπου, μὲ τὴν δια-
φορὰν μόνον ὅτι ὁ μὲν ἄνθρωπος τῆς Γενέσεως ἐπλάσθη
κατ' εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, ὁ δὲ τῆς μυθολογίας ἐπλάσθη
κατ' εἰκόνα τοῦ ζώου.

Μῦθος τῆς Παρθώρας.

Ὁ Ζεὺς, ὀργισθεὶς διὰ τὸ ἀσεβὲς τόλμημα τοῦ Προμηθέως, διέταξε τὸν Ἥφαιστον νὰ κατασκευάσῃ ἐξ ἀργίλου τὸ σῶμα νεάνιδος. Ἄμα δὲ ὁ τεχνίτης συνεπλήρωσε τὸ ἔργον αὐτοῦ, τὸ ἐπαρουσίασεν εἰς τὴν ὁμήγουριν τῶν θεῶν, ὧν ἕκαστος ἐχάρισαν ἀνά ἓν δῶρον καὶ τὸ ὠνόμασαν Παρθώραν. Καὶ ἡ μὲν Ἀφροδίτη ἔδωκεν αὐτῇ τὴν ὠραιότητα, ὁ Ἀπόλλων τὸ χάρισμα τῆς μουσικῆς, ὁ Ἑρμῆς τὸ τῆς εὐγλωττίας καὶ ἡ Ἀθηνᾶ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν δακτύλων. Οὕτω πεπρωκισμένην ἔστειλεν ὁ Ζεὺς αὐτὴν εἰς τὸν Προμηθεά μετὰ μυστηριώδους τινὸς κιβωτίου· ἀλλ' οὗτος, ἀπιστῶν εἰς τὰ δῶρα τοῦ Διὸς, δὲν ἠθέλησε νὰ δεχθῆ μήτε τὴν Παρθώραν μήτε τὸ κιβώτιον. Ὁ Ἐπιμηθεὺς ὅμως, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἀπατηθεὶς ὑπὸ τῶν θεληγῆτρων τῆς νεάνιδος, συνεζεύχθη αὐτὴν καὶ ἤνοιξεν ἀφρόνως τὸ κιβώτιον ἐξ οὗ ἐξῆλθον ὅλα τὰ κακὰ ἄτινα ἕκτοτε δὲν ἔπαυσαν μαστίζοντα τὴν γῆν. Εἰς τὸ βάθος τοῦ κιβωτίου ἔμεινε μόνη ἡ Ἐλπίς, τελευταία παρηγορία τῶν θνητῶν.

Καὶ ἐν τῷ μύθῳ τούτῳ δύναται τις νὰ διίδῃ εὐκόλως συγκεχυμένην τινὰ παράδοσιν τῆς ἐκ τοῦ σφάλματος τῆς γυναικὸς ἀπωλείας τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Ἐν τοσοῦτῳ ὁ Ζεὺς θέλων νὰ τιμωρήσῃ τὸν Προμηθεά διέταξε τὸν Ἥφαιστον νὰ φέρῃ αὐτὸν ἐπὶ τοῦ Καυκάσου καὶ νὰ τὸν δέσῃ εἰς βράχον, γύψ δὲ πελώριος ἐπὶ τριάκοντα ἔτη καταβαίνων κατέτρωγε τὸ ἥπαρ αὐτοῦ, τὸ ὅποσον καθ' ἡμέραν ἀνενεοῦτο. Μετὰ τριάκοντα ὅμως ἔτη, ὁ Ἡρακλῆς ἐφόρευσε τὸν γύψ καὶ ἠλευθέρωσε τὸν δυστυχῆ Προμηθεά, οὗ ἡ τιμωρία ἔμεινεν ὡς ἔμβλημα τῆς τύψεως τοῦ συνειδότος.

Λατρεία καὶ ἰδιότητες τοῦ Διός.

Ὁ Ζεὺς ἐλατρεύετο πανταχοῦ. Ἐν Ἑλλάδι ἐκαλεῖτο Ζεὺς, ἐν Αἰγύπτῳ Ὅσιρις καὶ ἐν τῇ λοιπῇ Ἀφρικῇ Ἄμμων, ἡ δὲ λατρεία αὐτοῦ ὑπερέβαινε κατὰ τὴν μεγαλοπρέπειαν τὴν λατρείαν πάντων τῶν ἄλλων θεῶν. Ἐπὶ τῶν βωμῶν αὐτοῦ ἐθυσίαζον ἑκατόμβας ἤτοι θυσίας ἐξ ἑκατὸν βοῶν καὶ ἄλλα θύματα ἐκλεκτά, οὐδέποτε δὲ αἷμα ἀνθρώπων ἐμόλυνεν αὐτοῦς ὡς τὰ τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Ἀρτέμιδος. Ἡ δρῦς ἦτο ἀφιερωμένη αὐτῷ, διότι ἕνεκα τοῦ ὕψους, τῆς δυνάμεως καὶ τῆς διαρκείας αὐτῆς εἶναι βασιλεὺς τῶν δένδρων καὶ ἔμβλημα τῆς ἰσχύος. Μεταξὺ τῶν μαντείων αὐτοῦ περιφημότερα ἦσαν τὸ τοῦ δάσους τῆς Δωδώνης, ἐν Ἡπειρῷ, καὶ τοῦ Ἄμμωνος, ἐν Λιβύῃ. Ὁ Ζεὺς ἦτο ὁ ὑπέρτατος τῶν θεῶν, πάντες οἱ ἄλλοι, πλὴν τῆς Μοίρας, ὑπετάσσοντο εἰς αὐτὸν, καὶ μόνῃ ἢ κίνησις τῶν ὀφρῶν αὐτοῦ ἔκκαμνε τὸν Ὀλυμπον καὶ τρέμει. Πάριστανοῦσιν αὐτὸν καθήμενον ἐπὶ θρόνου χρυσοῦ ἢ ἐλεφαντίνου καὶ διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς κρατεῖ κεραινὸν, διὰ τῆς ἑτέρας σκῆπτρον, καὶ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ κεῖται αἶτος μὲ πτέρυγας ἀνοικτάς. Τὸ πρόσωπόν του κοσμοῦμενον ὑπὸ παχείας γενειάδος, ἀποπνέει μεγαλειότητα, εἶναι γυμνὸς μέχρι τῆς ζώνης, καὶ τὸ λοιπὸν αὐτοῦ σῶμα καλύπτεται ὑπὸ ἐσθῆτος πολυπτύχου πρὸς σημεῖον ὅτι ἦτο ὄρατος εἰς τοὺς θεοὺς καὶ ἀόρατος εἰς τοὺς ἀνθρώπους. Εἰς τὴν Ὀλυμπίαν τῆς Πελοποννήσου ὑπῆρχε περίφημος αὐτοῦ ναὸς, ἐν τῷ μέσῳ τοῦ ὁποῦ ὕψουτο τὸ ἀγαλμὰ του ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλεφαντόδοντος, ἀριστούργημα τοῦ Φειδίου καὶ ἐν τῷ ἐπέτ' ἄθυματων τοῦ κόσμου. (1)

(1) Τὰ ἄλλα ἐξ ἰσχυριῶν τοῦ κόσμου ἦσαν οἱ κρημαστοὶ κῆποι καὶ τὰ τείχη τῆς Βαβυλώνης, αἱ Πυραμίδες τῆς Αἰγύπτου, ὁ γαδύριθος τῆς Κρήτης, ὁ ναὸς τῆς Ἀρτέμιδος ἐν Ἐφίῳ, ὁ Κολοσσὸς τῆς Ῥόδου καὶ τὸ μνημεῖον τοῦ Μνασώλου.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Τίνος υἱὸς ἦτο ὁ Ζεὺς; — Πῶς προσφύλαξεν αὐτὸν ἢ μῆτηρ του ἀπὸ τὴν ἀδηφαγίαν τοῦ Κρόνου; — Ποῦ καὶ ὑπὸ τίνων ἀνετράφη;

Ὅποις ὑπῆρξεν ἡ νηπιότης τοῦ Διὸς; — Ποῖα ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τοῦ πολέμου τῶν γιγάντων; — Ποῖοι θεοὶ καὶ ποῖαι θεαὶ διεκρίθησαν εἰς αὐτόν; — Διατί ὁ Ἡρακλῆς προσεκλήθη νὰ μετάρχη αὐτοῦ; — Ποῖος ἦτο ὁ Τυρῶν; — Εἰς τί ἐτιμωρήθη; — Πῶς ἐρμηνεύουσιν ὅλον τοῦτον τὸν μῦθον τῶν γιγάντων;

Εἶπέ τὰ ὀνόματα τῶν διαφόρων συζύγων τοῦ Διὸς, καὶ τὰ τέκνα τὰ ὁποῖα ἐξ αὐτῶν ἐγέννησε; — Πῶς ἐξηγοῦσιν τινὰς τῶν ἀλληγορικῶν τούτων γάμων;

Ποῖα ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῆς συνωμοσίας τῶν θεῶν κατὰ τοῦ Διὸς; — Ποῖαν ἔκβασιν ἔλαβεν; — Πῶς ἐτιμωρήθη ἡ Ἥρα;

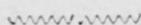
Ποῖοι ἦσαν οἱ θεοὶ καὶ αἱ θεαὶ αἱ ὁποῖαι ἀπετέλουν τὸ συμβούλιον καὶ τὴν αὐλὴν τοῦ Διὸς; — Ποῖα ἦτο ἡ τροφή τῶν θεῶν; — Τι ἦσαν ἡ Ἥβη, ὁ Γανυμήδης καὶ ὁ Μῶμος;

Διατί ὁ Ζεὺς περιήρχετο συνεχῶς τὴν γῆν; — Εἶπέ τὴν ἱστορίαν τοῦ Λυκάονος.

Ἐχθισον τὴν κίτιαν καὶ τὰς λεπτομερείας τοῦ κατακλισμοῦ τοῦ Δευκαλίωνος. — Ποῦ ἐλατρεύετο ὁ Ζεὺς; Διηγήθητι τὸν μῦθον τοῦ Προμηθεῖος καὶ τοῦ Επιμηθεῖος.

Διηγήθητι τὸν μῦθον τῆς Πανδώρας.

Ποῖα ἦσαν τὰ ὀνόματα τοῦ Διὸς καὶ τί ἐθυσίαζον ἐπὶ τῶν βωμῶν αὐτοῦ; — Ποῖα ἦσαν τὰ κυριώτερα αὐτοῦ μαντεῖα; — Πῶς παριστάνουσι τὸν Δία;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ε΄.

ΗΡΑ.

Γέννησις, γάμος καὶ ἐκδίκησις τῆς Ἥρας.

Ἡ Ἥρα ἦτο θυγάτηρ τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Κυβέλης. μολονότι δὲ ὑπῆρξεν ἀδελφὴ τοῦ Διὸς, ὅμως ἐγένετο καὶ σύζυγός του. (1) Οἱ γάμοι αὐτῆς ἐτελέσθησαν μετὰ

Ἥρα.

μεγάλῃς μεγαλοπρεπείας· πάντες οἱ θεοὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς προσκληθέντες ἦσαν παρόντες εἰς αὐτούς. Μία μόνη νόμφη, Χελώνη καλουμένη, ἔλειψεν ἐξ αὐτῶν,

(1) Εἰς τοὺς παναρχαίους χρόνους ὁ γάμος μετὰ ἀδελφοῦ καὶ ἀδελφῆς ἦτο συγχεχωρημένος.

καὶ ἔλαβε τὴν δικαίαν τιμωρίαν τῆς ἀμελείας αὐτῆς μεταμορφωθείσα εἰς τὸ δαμώνιον ἔρπετόν.

Τὴν ἁρμονίαν τῶν δύο συζύγων ἐτάραξε πολλάκις ὁ ζηλότυπος καὶ ὑπερήφανος χαρακτήρ τῆς Ἥρας. Ζηλεύσασα τὸν Δία διότι οὗτος ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου αὐτοῦ παρήγαγε τὴν Ἀθηνᾶν, ἠθέλησε νὰ τὸν μιμηθῆ, καὶ κατὰ συμβουλήν τῆς Χλωρίδος ὠτρυνθήτε φυτόν τι, τὸ ὁποῖον κατέστησεν αὐτὴν μητέρα τοῦ Ἄρεως, ἢ κατὰ τινὰς ἄλλους, τοῦ Ἡραίστου. Ἡ κατὰ τοῦ συζύγου αὐτῆς μνησικακία πρέβη τοσοῦτον ὥστε διήγειρε κατ' αὐτοῦ ὄλους τοὺς θεούς· ἀλλ' ἡ τιμωρία ἦν διὰ τοῦτο ἔλαβε κατέστησεν αὐτὴν μανιώδη, ἕως οὗ τέλος παρήτησε τὴν κατοικίαν τοῦ Ὀλύμπου καὶ ἀπεσύρθη εἰς Εὐβοίαν. Ὁ Ζεὺς ἔνα ἀνακαλέσθη αὐτὴν εἰς τὴν συζυγικὴν ἐστίαν παρῶξυνεν ἔτι μᾶλλον τὴν ζηλοτυπίαν τῆς· προσεποιήθη δηλαδὴ ὅτι ἠθέλει νὰ νυμφεῖθῃ νέαν τινὰ νύμφην, Πλάττιαν κλυομένην, θυγατέρα τοῦ ποταμοῦ Ἀσωποῦ. Τὸ τέχνασμα τοῦτο ἐπέτυχε πληρέστατα καὶ ἡ Ἥρα ἐπέστρεψε πλησίον τοῦ συζύγου αὐτῆς, ἀλλ' ἡ εἰρήνη δὲν ὑπῆρξε καὶ πάλιν διαρκῆς. Ὁ Ζεὺς προσέτιμα πολλάκις ἀντιτῆς βασιλίτσῃς τῶν θεῶν ἄλλας θεὰς ἄς ἐκείνη ἐξεδικεῖτο σκληρῶς· διὸ ἡμέραν τινὰ μετεμόρφωσεν ὁ Ζεὺς εἰς δάμαλιν τὴν νύμφην Ἰὼ ἔνα καταστήσῃ αὐτὴν ἀνεπίδεκτον ὑποψίας. Ἡ Ἥρα διώρισε φύλακα αὐτῆς τὸν πανόπτην Ἄργον· ἐπειδὴ ὁμοῦς ὁ Ἐρμῆς κατώρθωσε νὰ ἀποκοιμίση καὶ νὰ φονεύσῃ αὐτὸν, ἡ Ἥρα τὸν μετεμόρφωσεν εἰς ταῦ καὶ ἐκόσμησε διὰ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ τὴν οὐρανὸν τοῦ πτηνοῦ τούτου, τὸ ὁποῖον ἔκτοτε ἀφιερῶθη εἰς αὐτὴν. Ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν δάμαλιν Ἰὼ, ἡ Ἥρα διήγειρε κατ' αὐτῆς μύωπά τινα, ὅστις τὴν κατεδίωκε πανταχοῦ, ἕως οὗ ἐξ ἀπελπισίας ἔπεσεν ἢ δυστυχῆς εἰς τὴν θάλασσαν, διέβη εἰς Αἴγυπτον, ἔνθα ἀνέλαβε τὴν πρώτην αὐτῆς μορφήν καὶ ἀπεθεώθη μετὰ θάνατον, ὀνομασθεῖσα Ἴσις.

Ἡ Ζηλοτυπία τῆς Ἥρας δὲν ὑπέλειπετο τῆς ὑπερηφάνιας. Κατεδίωξεν ἀπρόνδως τὸν Πάριον, υἱὸν τοῦ Πριάμου, καὶ ὄλον τὸ Τρωϊκὸν ἔθνος, διότι ὁ ποιμὴν οὗτος εἶχε παρὰ χωρήσει εἰς τὴν Ἀφροδίτην τὸ βραβεῖον τῆς ὠραιότητος, περὶ τοῦ ἑποίου ἤριζον μετ' αὐτῆς αὐτὴ τε καὶ ἡ Ἀθηνᾶ. Αὕτη ὑπῆρξεν αἰτία τοῦ πολέμου καὶ τῆς πτώσεως τῆς Τρωάδος, καὶ, ὡς κατωτέρω θὰ ἴδωμεν, ἐξέθηκεν εἰς σκληροὺς κινδύνους τὴν Ἀητώ, διότι εἶχε προσρισθῆ νὰ γείνη μήτηρ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀρτέμιδος.

Λατρεία καὶ ιδιότητες τῆς Ἥρας.

Ὑπὸ τὴν ἀλληγορικὴν ἔννοιαν, ἡ Ἥρα θεωρουμένη ὡς ὁ χαμηλότερος ἀήρ ὅστις περικαλύπτει τὴν γῆν, συμμειγνύται μετὰ τοῦ ὑψηλοτέρου καὶ καθαριωτέρου ἀέρος, οὗ ὁ Ζεὺς ὑπάρχει ἔμβλημα. Αἱ κινήσεις τῆς ἀτμοσφαιρας παράττουσι πολλάκις τὴν ἠτυχίαν τῶν ὑψηλοτέρων στρωμάτων· ἐντεῦθεν λοιπὸν προέκυψαν αἱ οἰκιακαὶ διενεξίαι αἱ ἀποδιδόμεναι εἰς τοὺς δύο συζύγους.

Ἡ Ἥρα, ὡς βασίλισσα τῶν θεῶν, ἦτο προστάτειρα τῶν πόλεων καὶ τῶν βασιλείων καὶ ἔφορος τῶν γάμων καὶ τῶν γεννήσεων· ἐπειδὴ δὲ οἱ λαοὶ ἐφοβοῦντο τὰ ἀποτελέσματα τοῦ μίσους αὐτῆς, μετῆρχοντο πᾶν μέσον ἵνα τὴν καθιστῶσιν εὐμενῆ. Ἡ λατρεία αὐτῆς ἦτο διαδεδομένη πανταχοῦ, ἰδιαίτερος ὅμως ἐτιμᾶτο εἰς τὴν Σάμον, εἰς τὸ Ἄργος, εἰς τὴν Ρώμην καὶ εἰς τὴν Κερκυράδα. Παιριτάνοισιν αὐτὴν καθήμενην ἐπὶ θρόνου, ἔχουσαν τὴν κεφαλὴν ἐξωσμένην ὑπὸ διαδήματος καὶ κρατεῦσαν σκῆπτρον εἰς τὴν χεῖρα. Πλησίον αὐτῆς ὑπάρχει ταῶς· εἰς δὲ τὰς περιηγήσεις αὐτῆς δύο ἐκ τῶν πτητῶν τούτων σόρουσι τὸ ἄρμα της. Ἐνίοτε ζωγραφοῦσιν αὐ-

τὴν περικεκαλυμμένην ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ τόξου, διότι ἡ θεὰ Ἴρις ἦτο σύμβουλος καὶ ἄγγελος αὐτῆς.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Τίνος θυγάτηρ ἦτο ἡ Ἥρα ; — Ποῖον συνεζεύχθη ; — Τί ἄξιον μνείας συνέβη εἰς τοὺς γάμους αὐτῆς ; — Πῶς ἐγέννησεν ἡ Ἥρα τὸν Ἥφαιστον ἢ κατ' ἄλλους τὸν Ἄρην ; — Ὅποιος ἦτο ὁ χαρακτήρ τῆς Ἥρας ; — Διὰ τίνος τεχνάσματος ἀνεκάλεσεν αὐτὴν ὁ Ζεὺς εἰς τὸν Ὀλυμπον ; — Διὰ τί ἡ Ἰὼ μετεμορφώθη εἰς δάμαλιν ; — Πῶς ἐξεδικήθη αὐτὴν ; — Ἀνάφερε ἄλλα τινὰ θύματα τοῦ μίσους αὐτῆς.

Πῶς θεωρεῖται ἡ Ἥρα ὑπὸ τὴν ἀλληγορικὴν ἔννοιαν ; — Ὡς βασίλισσα τῶν θεῶν, τίνος ἦτο προστάτειρα ; — Εἰς ποίας πόλεις ἐλατρεύετο κατ' ἐξοχὴν ; — Πῶς παριστάνουσι τὴν Ἥραν ; — Ποῖον πτηνὸν ἦτο ἀφιερωμένον εἰς αὐτὴν ; — Διὰ τί πολλαίκις περικαλύπτουσιν αὐτὴν διὰ τοῦ οὐρανοῦ τόξου ;

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΣΤ΄.
ΑΘΗΝΑ.

Γέννησις καὶ πρῶτον κατόρθωμα τῆς Ἀθηνᾶς.

Ἡ Ἀθηνᾶ ἦτο θυγάτηρ τοῦ Διός. Οὗτος συνεζεύχθη ποτὲ τὴν Μῆτιν, θεὰν τῆς συνέσεως, ἀλλὰ φοβηθεὶς μήπως τὰ τέκνα ἄτινα ἤθελε γεννήσει ἐξ αὐτῆς ὑπερβάλωσιν αὐτὸν κατὰ τὴν φύσιν, τὴν κατέφαγεν ἔγκυον οὖσαν. Μετ' οὐ πολὺ, αἰσθανθεὶς σφοδρὰν κεφαλαλγίαν προσεκάλεσε τὸν Ἥραιστον καὶ διέταξεν αὐτὸν νὰ σχίσῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ διὰ πελέκως· τότε δὲ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτῆς νεαρά τις παρθένος, ἡ Ἀθηνᾶ, ὠλισμμένη ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν, θεὰ τῆς φρονήσεως καὶ σύμβολον τῆς συνέσεως. Ἐγεννήθη εἰς κατάλληλον περίστανιν ἵα βοήθησεν τὸν πατέρα αὐτῆς πολεμοῦντα τὸν κατὰ τῶν γιγάντων πόλεμον, διεκρίθη δὲ διὰ τὰς ἀνδρίας αὐτῆς. διὸ καὶ ἐπωνομάσθη θεὰ τοῦ πολέμου. Φονεύσασα τὸν γίγαντα Πάλλαντα ἔλαβε τὸ ὄμμα αὐτοῦ, πρὸς ἀνάμνησιν τῆς νίκης ταύτης, καὶ ἐκάλυψε διὰ τοῦ δέρματος αὐτοῦ τὴν αἰγίδα της, εἰς ἣν ἔθηκε, βραδύτερον, τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης, μιᾶς τῶν Γοργόνων, (1) ἧς τὰ βλέμματα ἀπελίθουν τοὺς ἐχθρούς.

(1) Αἱ τρεῖς Γοργόνες ἦσαν θυγατέρες τοῦ Φόρκου καὶ τῆς Κητοῦς καὶ ἐκαλοῦντο Σθενώ, Εὐρυάλη καὶ Μεδουσα. Κατὰ τὸν Αἰσχύλου καὶ αἱ τρεῖς εἶχον ἓνα μόνον ὄφθαλμὸν καὶ ἓνα μόνον ὀδόντα, ὃν μετεχειρίζοντο ἀλληλοδιαδόχως. Ὁ Περσεὺς παρφυλόαξε τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἐποίουν τὴν ἀλλαγὴν ταύτην καὶ ἀπέκοψε τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης.

Εκδικήσεις τῆς Ἀθηνᾶς.

Ἡ Ἀθηνᾶ ἐπεδόθη ἀκολούθως εἰς τὰς τέχνας, ὧν τὴν ἐφεύρσιν ἀποδίδουσιν εἰς αὐτήν. (1) Ὑπερέιχε δὲ πρὸ πάντων εἰς τὴν τέχνην τοῦ κλώθειν, ὑφαίνειν καὶ κεντᾶν τὰ ὑφάσματα. Ἡ Ἀράχνη, θυγάτηρ τοῦ Ἴδμονος, βασιλέως τῆς Κολοφῶνος, τολμήσασα ἐξ ἀφροσύνης γὰρ συνειροθῆ πρὸς αὐτὴν παραστήσασα ἐπὶ τάπητος κεντημένου τοὺς ἔρωτας τοῦ Διὸς, ἐκτύπηθη ὑπὸ τῆς κορκίδος τῆς θεᾶς καὶ μετεμορφώθη εἰς τὸ ὁμώνυμον ἔντομον. Ἡ Ἀθηνᾶ ἐπεστάτησεν εἰς τὴν ναυπήγησιν τοῦ πλοίου τῶν Ἀργοναυτῶν, καὶ ἐπενόησε τὸν αὐλὸν. Ἡμέραν τινα, ἐνῶ ἔπαιζε τὸ ὄργανον τοῦτο ἐνώπιον τῆς Ἥρας καὶ τῆς Ἀφροδίτης, αἱ θεαλαῦται βλέπουσαι τοὺς μορφασμοὺς οὓς ἐποίει, ἐγέλασαν· ἡ δὲ Ἀθηνᾶ θεωρήσασα ἑαυτὴν εἰς τὸν καθρέπτην πηγῆς τινος ὡμολόγησεν ὅτι εἶχον δίκαιον νὰ γελῶσι καὶ ἔρριψεν ἐκ πείσματος τὸν αὐλὸν αὐτῆς, παραδώσασα εἰς ὀλέθριον θάνατον ἐκεῖνον ὅστις ἤθελεν εὖρει αὐτόν. Ὁ σάτυρος Μαρσύας, ὡς κατωτέρω θὰ εἴωμεν, ἐγένετο θῦμα τῆς ἀνηλεοῦς ταύτης κατάρτας.

Ἔρις Ἀθηνᾶς καὶ Ποσειδῶνος.

Ἡ Ἀθηνᾶ ἤρισε μετὰ τῆς Ἥρας καὶ Ἀφροδίτης περὶ τοῦ βραδείου τῆς ὠραιότητος τὸ ὅποιον ὁ ποιμὴν Πάρις, υἱὸς τοῦ Πριάμου, παρεχώρησεν εἰς τὴν τελευταίαν θεῖαν· προσέτι δὲ ἤρισε καὶ μετὰ τοῦ Ποσειδῶνος, προκειμένου περὶ τοῦ ὀνόματος τὸ ὅποιον ἔπρεπε νὰ δοθῆ εἰς τὴν πόλιν ἣν ὁ Κέκρωψ εἶχεν ἰδρῦσαι ἐν τῇ Ἀττικῇ. Τὸ συμβούλιον τῶν θεῶν προσκλήθην ἵνα δικάσῃ αὐτοὺς, ἀπεφάσισεν ὅτι ἡ τιμὴ αὕτη ἔθελεν ἀποδοθῆ εἰς ἐκεῖνον ἐκ τῶν δύο ἀντιζήλων ὅστις ἤθελε χάρισι εἰς τοὺς ἀνθρώπους τὸ ὠφελιμώτερον δῶρον. Τότε ὁ μὲν Πο-

(1) Ἡ ἀλληγορία εἶναι εὐνόητος· ἡ ἰδέα ἧτις παράγει τὰ τέχνας καὶ τὰς ἐπιστήμας, εἶναι, φυσικῶς τῷ λόγῳ, θυγάτηρ τῆς συνέσεως ἧτοι τῆς Μήτιος.

σειδῶν ἐκτύπησε διὰ τῆς τριαίνης αὐτοῦ τὴν θάλασσαν, καὶ ἀμέσως ὤρμησεν ἐξ αὐτῆς ἵππος, σύμβολον τοῦ πολέμου, ἡ δὲ Ἀθηναῖα, διὰ τῆς λόγχης της, ἤνοιξε τὸν κόλπον τῆς γῆκς, καὶ ἐξήγαγεν ἐξ αὐτῆς ἐλαίαν, σύμβολον τῆς εἰρήνης. Οἱ θεοὶ ἀπεφάνθησαν ὑπὲρ τῆς Ἀθηναῖς καὶ ἡ πόλις τοῦ Κέκροπος ἐκλήθη Ἀθηναί, ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτῆς.

Λατρεία καὶ εἰκόνας τῆς Ἀθηναῖς.

Ἡ πόλις τῶν Ἀθηναίων εὐγνωμονοῦσα ἀνήγειρε πρὸς τιμὴν τῆς Ἀθηναῖς μεγαλοπρεπῆ ναὸν, οὗ τὰ εἰρήπια σώζονται ὁμοίᾳ τὸ ἄγαλμα αὐτῆς ἔργον τοῦ περιφήμου Φειδίου, ἦτο ἐκ χρυσοῦ καὶ ἐλεφαντόδοντος. Ἑορταὶ ἐπίσημοι συνεστήθησαν εἰς τιμὴν αὐτῆς, καλούμεναι μεγάλα καὶ μικρὰ *Παραθήραια*· καὶ τὰ μὲν πρῶτα ἐτελοῦντο κατὰ πενταετίαν, τὰ δὲ δεύτερα, ἦττον δημοτελεῖ ὄντα, ἐπανελαμβάνοντο καθ' ἕκαστον ἐνιαυτόν. Εἰς τὰς εορτάς ταύτας ποιηταὶ, ραψῶδῆ καλούμενοι, ἔψαλλον τὰ ποιήματα τοῦ Ὀμήρου.

Τὴν Ἀθηναῖν παριστάνουσι σιβαρὰν, ἀπλῆν καὶ μεγαλοπρεπῆ. Ἡ κεφαλὴ αὐτῆς καλύπτεται ὑπὸ περικεφαλαίας, καὶ διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς κρατεῖ λόγχην, διὰ δὲ τῆς ἐτέρας τὴν αἰγίδα αὐτῆς· πλησίον δὲ αὐτῆς ζωγραφοῦσι τὴν γλαῦκα καὶ τὸν ὄφιν τὰ ὁποῖα ἦσαν ἀφιερωμένα εἰς αὐτήν. Διὰ τοῦτο ὁ ρήτωρ Δημοσθένης ἐξόριστος ὢν ἐξ Ἀθηναίων, εἶπεν ὅτι ἡ Ἀθηναῖα εὐχαριστεῖτο νὰ συζῆ μετὰ τριῶν κακῶν ζώων, τῆς γλαυκῆς, τοῦ ὄφρου καὶ τοῦ δῆμου.

ἙΡΩΤΗΣΕΙΣ. Τίνος θυγάτηρ ἦτο ἡ Ἀθηναῖα καὶ πῶς ἐγεννήθη. — Πῶς ἐπωνομάσθη Παλλάς; — Τί ἦτο ἡ Μῆδουσα;

Πῶς ἐξεδικήθη ἡ Ἀθηνᾶ τὴν Ἀράχνην; — Διατί ἔγεινεν αἰτία τοῦ θανάτου τοῦ Μαρσούου;

Ποίαν ἔριδα εἶχεν ἡ Ἀθηνᾶ μετὰ τοῦ Ποσειδῶνος;

Ποίας τιμᾶς ἀπέδωκαν αἱ Ἀθῆναι εἰς τὴν θεὸν ἐξ εὐγνωμοσύνης; — Τί ἦσαν τὰ Παναθήναια; — Πῶς παριστάνουσι τὴν Ἀθηνᾶν;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ζ΄

ΑΠΟΛΛΩΝ.

Γέννησις τοῦ Ἀπόλλωνος.

Ἡ Λητώ, θυγάτηρ τοῦ Κοίου, ἐνὸς τῶν τιτάνων, καὶ τῆς Φοίβης, ἠγαπήθη ὑπὸ τοῦ Διός. Ἡ Ἥρα μαθοῦσα ὅτι ἔμελλε νὰ γείνη μήτηρ δὲν ἔπαυσε καταδιώκουσα αὐτὴν ἀσπόνδως, διήγειρε κατ' αὐτῆς τὸν ὄφιν Πύθωνα καὶ παρεκάλεσε τὴν Γῆν νὰ μὴ δώσῃ εἰς τὴν ἀντίζηλον αὐτῆς ἄσυλον τῶν ὠδίνωντος. Τότε ὁ Ποσειδῶν κατὰ παραγγελίαν τοῦ Διός κατέστησε μόνιμον τὴν νῆσον Δῆλον, ἣτις ἕως τότε ἦτο ὕφαλος, καὶ εἰς ταύτην δὲ καταφυγοῦσα ἡ Λητώ ὑπὸ τὴν μορφήν πεττινοῦ ἐγέννησε τὸν Ἀπόλλωνα καὶ τὴν Ἀρτεμιν. Πρώτη φροντίς τοῦ νέου θεοῦ ὑπῆρξε νὰ ἐκδικήσῃ τὴν μητέρα αὐτοῦ· ὅθεν

Ἀπόλλων.

ἐφόνευσε διὰ βελῶν τὸν ὄφιν Πύθωνα καὶ ἐκάλυψε διὰ τοῦ δέρματος αὐτοῦ τὸν τρίπον ἐφ' οὗ ἡ θεὰ, Πυθία καλούμενη, ἔδιδε τοὺς χρησμούς αὐτοῦ. Ἐκτοτε ὁ Ἀπόλλων ἐπωνομάσθη Πύθιος καὶ συνεστήθησαν εἰς τιμὴν αὐτοῦ ἄγῶνες πυθικοὶ καλούμενοι καὶ τελούμενοι κατὰ τετραετίαν εἰς Δελφούς. Ἄλλοι ὅμως τὴν ἐπωνυμίαν Πύθιος ἀποδίδουσιν εἰς ἄλλην αἰτίαν. Κατ' αὐτοὺς ὁ ὄφις Πύθων παρήχθη ἐκ τῆς σήψεως τῆς γῆς μετὰ τὸν κατακλυσμὸν τοῦ Δευκαλίωνος, καὶ ὁ Ἀπόλλων ἐφόνευσε αὐτὸν ὅχι ἵνα ἐκδικήσῃ τὴν μητέρα του Λητώ ἀλλ' ἵνα ἐλευθερώσῃ τὴν γῆν. Ὑπὸ τὴν ἀλληγορικὴν ἔννοιαν, εἶναι βέβαιον ὅτι ὁ ἥλιος, οὗ ὁ Ἀπόλλων ἦτο θεός, ξηραίνων διὰ τῶν ἀκτίνων αὐτοῦ τὰ στάσιμα ὕδατα, καταστρέφει τὰς ἀναθυμιάσεις αὐτῶν καὶ καθαρίζει τὴν ἀτμοσφαιραν.

Ἐξορία τοῦ Ἀπόλλωνος ἐπὶ τῆς γῆς.

Τὴν νίκην τοῦ Ἀπόλλωνος ἠκολούθησαν σκληραὶ καὶ μεγάλαι δυστυχίαι. Ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ἀσκληπιὸς ὃν εἶχεν ἀποκτήσει ἐκ τῆς νύμφης Κορωνίδος, καὶ ὃν εἶχεν διδάξει τὴν ἰατρικὴν, ἀνεκάλεσεν εἰς τὴν ζωὴν τὸν Γλαῦκον, υἱὸν τοῦ Μίνως, καὶ τὸν Ἰππόλυτον υἱὸν τοῦ Θησέως ὁ Πλούτων, θεὸς τοῦ ἄδου, παρεπονέθη διότι ἀφήρουν οὗτοι διὰ τῆς βίας τοὺς ὑπηκόους αὐτοῦ. Τότε ὁ Ζεὺς ἐκεραύνωσε τὸν Ἀσκληπιόν· ὁ δὲ Ἀπόλλων, ἐν τῇ λύπῃ αὐτοῦ, ἐφόνευσε τοὺς Κύκλωπας, οἵτινες εἶχον κατασκευάσει τὸν κεραυνὸν, καὶ πρὸς τιμωρίαν τοῦ ἀσεβήματος τούτου ἐδιώχθη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Περιελθὼν εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ ποιμαίνῃ τὰ ποίμνια τοῦ Ἀδμήτου, βασιλέως τῆς Θεσσαλίας, παρηγορεῖτο διὰ τὴν ἐξορίαν αὐτοῦ μεταξύ τῶν ποιμένων παίζων τὸν αὐλόν. Ὁ αὐλὸς δὲ οὗτος εἶχε καταστήσει ὁ μόνος αὐτοῦ θησαυρὸς

ὅτε ὁ Ἑρμῆς, πρὸς ἐπίμετρον τῆς δυστυχίας, ἔκλεψεν ἀπὸ αὐτὸν τὸ τόξον καὶ τὸ ποιμνιὸν του. Ὁ θεὸς Πάν ἐτόλμησε νὰ ἐρίσῃ μετ' αὐτοῦ περὶ μουσικῆς, καὶ τὸν προεκάλεσεν εἰς ἀγῶνα αὐλοῦ. Ὁ Μίδας, βασιλεὺς τῆς Φρυγίας, ἐξελέχθη κριτῆς, καὶ ἐπειδὴ ἦτο φίλος τοῦ Πανός, παρεχώρησεν εἰς αὐτὸν τὸ βραβεῖον. Ὁ δὲ Ἀπόλλων τιμωρῶν τὴν ἀμάθειαν καὶ τὴν ἀδικίαν τοῦ ἡγεμόνος τούτου ἐπέβαλεν εἰς αὐτὸν ὄτα ὄνου. Ὁ Μίδας ἐκρυπτε τὴν δυσμορρίαν ταύτην ὑπὸ διάδημα λαμπρὸν, ἀλλ' ἠναγκάσθη ἐπὶ τέλους νὰ ὁμολογήσῃ αὐτὴν εἰς τὸν κουρέα του. Οὗτος μὴ φέρων τὸ βῆρος τοιοῦτου φορτίου καὶ θέλων νὰ ἀνακοινώσῃ αὐτὸ, χωρὶς ὅμως νὰ ἀθετήσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του, σκάπτει εἰς γῆν ὑπὴν τινα, καταθέτει ἐν αὐτῇ χαμηλοφόνως τὸ ὀλέθριον μυστικόν του καὶ τὸ σκεπάζει μετὰ προσοχῆς. ἀλλ' ἐκ τοῦ προσφάτως μετακινήθεντος τούτου χώματος ἀνεφύησαν κάλαμοι οἵτινες σκευόμενοι ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ἐπνεελάμβανον τὰς λέξεις ταύτας τοῦ κουρέως: *Μίδας ὄτα ὄνου ἔχει.* Ὁ σάτυρος Μαρσύας καυχώμενος διὰ τὴν ὑπεροχὴν αὐτοῦ εἰς τὸν αὐλὸν ἐτόλμησε νὰ προκαλέσῃ καὶ αὐτὸς τὸν Ἀπόλλωνα, ἀλλ' ἐτιμωρήθη σκληρῶς. Ὁ θεὸς ἀφοῦ ἐνίκησεν αὐτὸν, τὸν προτέθεισεν εἰς δένδρον, καὶ τὸν ἐξέδειρε ζῶντα. Οἱ θεοὶ καὶ αἱ θεαὶ τῶν ἀγρῶν ἔκλαυσαν πικρῶς τὴν στέρησίν του, καὶ ἐκ τῶν δακρῦων αὐτῶν ἐπήγαγεν ὁ ποταμὸς Μαρσύας, ῥέων ἐν Φρυγίᾳ. Ἐκ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ἀδμήτου ὁ Απόλλων μετέβη εἰς τὴν τοῦ βασιλέως Λαομέδοντος, ὅστις ἀνήγειρε τότε τὰ τεῖχη τῆς Τρωάδος, καὶ ἰδίαις χερσὶν εἰργάσθη εἰς ἀνέγειρσιν αὐτῶν μετὰ τοῦ Ποσειδῶνος, ὅστις ἐπίσης ἦτο ἐξόριστος ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Τρῶς βασιλεὺς ἠπάτησεν ἀμφοτέρους ὡς πρὸς τὸν συμσωνθέντα μισθόν, ὁ μὲν Ἀπόλλων ἐφθειρε τὴν πόλιν διὰ σκληροῦ, λιμοῦ ὁ δὲ Ποσειδῶν ἔστειλε θηρίον τι τὸ ὅποιον κατέτρωγε

τούς κατοίκους. Ἀκόμη δὲ οὔτε εἰς τὰς κλίσεις τῆς καρδίας αὐτοῦ ὑπῆρξεν εὐτυχῆς ὁ υἱὸς τῆς Λητοῦς. Ἡμέραν τινὰ, ἐνῶ ἔπαιζε τὸν δίσκον μετὰ τοῦ νέου Ἰακίνθου ὃν ἠγάπα πολὺ, ὁ Ζέφυρος ἐκ ζυλοτυπίας ἀπέτρεψε τὸν δίσκον ὃν ὁ θεὸς διὰ τῆς χειρὸς αὐτοῦ εἶχε ρίψει, καὶ διηύθυνεν αὐτὸν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ φίλου του, ὅστις ἐξέπνευσεν ἀμέσως. Ὁ Ἀπόλλων λυπηθεὶς καιρίως μετεμόρφωσεν αὐτὸν εἰς τὸ ὁμώνυμον ἄνθος. Ὁ Κυπάρισσος, ἕτερος νέος ὃν ὁ θεὸς ἠγάπα διὰ τὴν πρὸς τὴν ποίησιν κλίσιν αὐτοῦ, φονεύσας ἐξ ἀπροσεξίας ἑλαφὸν τινὰ ἦν ἔτρεφε, κατελήφθη ὑπὸ τοσαύτης λύπης ὥστε ἔγεινεν αὐτόχειρ. Ὁ δὲ Ἀπόλλων μετεμόρφωσεν αὐτὸν εἰς τὸ ὁμώνυμον δένδρον καὶ ὠρίσεν ἵνα τοῦτο χρησιμεύῃ ὡς σημεῖον πένθους καὶ κόσμημα τῶν τάφων. Μετεμόρφωσε προσέτι εἰς τὸ ὁμώνυμον φυτὸν τὴν νύμφην Δάφνην, ἥτις ἵνα διαφύγῃ τὴν καταδίωξιν αὐτοῦ ἐρρίφθη εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ποταμοῦ Πηνειοῦ, πατρὸς αὐτῆς. Τέλος ἡ Κλυτία, θυγάτηρ τοῦ Ὀκεανοῦ καὶ τῆς Θέτιδος, ἀπέθανεν ἐκ λύπης διότι ἐγκατελείφθη ὑπ' αὐτοῦ, καὶ μετεβλήθη εἰς ἡλιοτρόπιον, ἥτοι εἰς τὸ ἄνθος τὸ ὀποῖον, ὡς καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ μαρτυρεῖ, στρέφεται πρὸς τὸν ἥλιον.

} Ἀνάκλησις τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς τὸν οὐρανὸν
τύχη τοῦ Φαέθοντος.

Ἡ ἔξορσις καὶ δυστυχία τοῦ Ἀπόλλωνος ἐξιλέωσαν τέλος τὸν Δία, ὅστις ἀνεχάλεσεν αὐτὸν εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ τῷ ἀνέθηκε τὸ ἔργον τοῦ νὰ διευθύνῃ τὸ ἄρμα τοῦ ἡλίου, συρόμενον ὑπὸ τεσσάρων ἀκαθέκτων ἵππων. Ἡμέραν τινὰ, εἰς τῶν υἱῶν του, ὁ Φαέθων, ὃν εἶχε γεννήσει ἐκ τῆς Κλυμένης, παροξυνθεὶς διότι ὁ Ἐπαφος διεφιλονείκει τὴν οὐράνιον αὐτοῦ καταγωγὴν,

ἦλθε καὶ ἐξέθηκεν εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ τὴν αἰτίαν τῆς λύπης του. Ὁ Ἀπόλλων ὠρκίσθη ἀπερισκέπτως ἐπὶ ὀνόματι τῆς Στυγὸς ὅτι οὐδὲν ἤθελεν ἀρνηθῆ εἰς αὐτόν· τότε ὁ ἄφρων νεανίας ἐζήτησε παρὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ τὴν χάριν τοῦ νὰ διευθύνῃ εἰς μίαν μόνον ἡμέραν τὸ ἄρμα τοῦ ἡλίου. Ὁ Ἀπόλλων, δεδεδεμένος ὢν δι' ὄρκου ἀπαρabiάστου, ἠναγκάσθη, καί περ ἄκων, νὰ συγκατανεύσῃ· πάραυτα δὲ ἡ ἀσθενὴς καὶ ἄπειρος χεὶρ τοῦ Φαέθοντος ἀφῆκε τὸ ἄρμα νὰ ἐκτραπῇ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ καὶ ἔκασσε τὴν γῆν. Ὁ δὲ Ζεὺς ὀργισθεὶς ἐκεραύνωσε τὸν ἀπερίσκεπτον νεανίαν καὶ ἔρριψεν αὐτὸν εἰς τὸν ποταμὸν Ἐριδανόν, τὸν σημερινὸν Πάδον. Ἑρμηνευταὶ τινες ἐθεώρησαν τὸν μῦθον τοῦτον ὡς ἀνάμνησιν τῆς πυρπολήσεως τῶν πόλεων Σοδόμων καὶ Γομόρρων, ἄλλοι δὲ ὡς ποιητικὴν ἐξήγησιν ξηρασίας τινὸς ἣτις ἐμάστισε τὴν γῆν.

Ὁ Ἀπόλλων, ὡς θεὸς τῆς ποιήσεως. Αἱ μουσαί.

Ὁ Ἀπόλλων εἶναι θεὸς τῆς ποιήσεως, καὶ ὡς τοιοῦτος προεδρεύει τῆς ὀμηγύρεως τῶν Μουσῶν, αἵτινές εἰσιν αἱ συνήθεις αὐτοῦ σύντροφοι. Αἱ θυγατέρες αὐταὶ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Μνημοσύνης, ἥτοι το νοῦς καὶ τῆς μνήμης, εἰσὶν ἑννέα.

Καλλιόπη, ἔφορος τῆς ἐποποιίας, ἥτοι τοῦ ἠρωϊκοῦ ποιήματος.

Κλειώ, τῆς ἱστορίας.

Ἐρατώ, τῆς ἐλεγείας.

Εὐτέρπη, τῆς μουσικῆς.

Μελπομένη, τῆς τραγωδίας.

Πολύμνια, τῆς ψδικῆς καὶ τοῦ διθυράμβου.

Θάλεια, τῆς κωμωδίας.

Τερψιχόρη, τοῦ χοροῦ.

Οὐρανία, τῆς ἀστρονομίας.

Αἱ μουσαί παριστάνονται φέρουσαι τὰ ἐργαλεῖα τῶν τεχνῶν ὧν εἰσὶν ἔφοροι, καὶ προπάντων προτιμῶσι νὰ

ζῶσιν εἰς τόπους ὑψηλοῦς. Ὁ Παρνασσὸς εἰς τὴν Φωκίδα, ὁ Ἑλικῶν εἰς τὴν Βοιωτίαν, καὶ ὁ Πίνδος μεταξὺ Θεσσαλίας καὶ Ἠπείρου εἰσὶν ἡ συνήθης αὐτῶν κατοικία. Ἐπέβαινον δὲ τοῦ Πηγάσου, ἵππου πτερωτοῦ, γεννηθέντος ἐκ τοῦ αἵματος τῆς Μεδούσης. Ὁ Πήγασος οὗτος δι' ἐνὸς κτυπήματος τοῦ ποδὸς του ἔκαμε ν' ἀναβλύσῃ ἡμέραν τινὰ ἡ πηγὴ Ἴπποκρήνη, ἧς τὰ ὕδατα, ὡς καὶ τὰ τοῦ ποταμοῦ Περμισοῦ, ἐνέπνεον, ὡς λέγεται, τὸν ποιητικὸν ἐνθουσιασμόν. Αἱ μούσαι καλοῦνται ἐνίστα καὶ Πιερίδες, ἰδοὺ διατί. Αἱ ἐννέα θυγατέρες τοῦ Πιέρου, βασιλέως τῆς Μακεδονίας, ἐγκραυχόμεναι ἐπὶ τῷ πλήθει καὶ τοῖς πλεονεκτήμασιν αὐτῶν, ἐτόλμησάν ποτε νὰ προεκκλέσωσι τὰς μούσας εἰς ἀγῶνα ὃν αὐταὶ ἐδέχθησαν. Ἀλλὰ μετὰ τὴν μάχην μετέβαλον εἰς κίσσας, ἔμβλημα τῆς ἀλαζονικῆς ἀδολεσχίας, τὰς ἄφρονας αὐτῶν ἀντιζήλους, καὶ ὠνομάσθησαν αἱ ἴδιαι Πιερίδες, εἰς ἀνάμνησιν τῆς νίκης ταύτης. Ὅσον αἱ Μοῦσαι ἀγαπῶσι τὴν μετριότητα, τοσοῦτο μᾶλλον ἀπαιτοῦσι καρδίας τιμίας καὶ λατρείαν ἀγνήν. Βασιλεὺς τις τῆς Φωκίδος ἐφιλοξένησεν αὐτὰς ἡμέραν τινὰ εἰς τὰ ἀνάκτορά του· ἀλλὰ μόλις εἰσῆλθόν, ἠθέλησε νὰ τὰς ἀτιμάσῃ· τότε ἐκείναι μὲν, τῇ βοήθειᾳ τοῦ Ἀπόλλωνος, λαβοῦσαι πτερὰ ἔφυγον πετῶσαι, ὁ δὲ βασιλεὺς ἀνέβη ἐπὶ ὑψηλοῦ πύργου καὶ ἐνόμισεν ὅτι ἠδύνατο νὰ μιμηθῇ τὴν πτήσιν αὐτῶν. Ὄθεν πεσὼν καὶ κατακερματισθεὶς ἐπλήρωσε διὰ τῆς ζωῆς τὴν ἐγκληματικὴν αὐτοῦ ἀσέβειαν.

Λατεία καὶ ιδιότητες τοῦ Ἀπόλλωνος.

Ἡ λατεία τοῦ Ἀπόλλωνος ἦτο διαδιδομένη πανταχοῦ, ἰδίως ὅμως ἡ πόλις τῶν Δελφῶν, κειμένη ἐν Φωκίδι, πλησίον τοῦ ὄρους Παρνασσοῦ, εἶχε μεγαλοπρεπῆ ναόν, ἐνθα ὁ θεὸς ἐχρησιμοδότει διὰ τοῦ στόματος ἱε-

ρείας τινός Πυθίας καλουμένης. Κατ' ἀρχάς ὁ θεὸς ὠμίλει ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἀκολούθως ὅμως οἱ χρησμοὶ αὐτοῦ ἐγένοντο συνηθέστεροι. Ἡ παρουσία τοῦ θεοῦ ὅστις ἐνέπνεε τὴν Πυθίαν ἀνηγγέλλετο διὰ τῆς ἐκρήξεως τοῦ κεραυνοῦ καὶ τῆς κινήσεως τοῦ ναοῦ. Τότε ἡ ἱέρεια ἐκάθητο ἐπὶ τρίποδός τινος, εἰς τὴν εἰσοδὸν σπηλαίου ὅθεν ἀνεδίδοντο πνιγηραὶ ἀναθυμιάσεις. Ἐπιπτεν εἰς εἶδος τι θεοληψίας μανιώδους, ἡ κόμη αὐτῆς ἠνωρθοῦτο, ἀφροὶ ἐξήρχοντο ἐκ τοῦ στόματός της, καὶ ἐν μέσῳ κρουγῶν τρομερῶν ἀπήγγελλεν ἀνάρθρους τινὰς ἤχους, οὓς παραλαμβάνοντες οἱ ἱερεῖς ἐρρῦθμιζον αὐτοὺς καὶ τοὺς μετέδιδον εἰς τοὺς αἰτουμένους. Οὐδέποτε οἱ Ἕλληνες ἔπε- χεῖρουν σπουδαίας ὑποθέσεις χωρὶς νὰ συμβουλευθῶσι τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν καὶ νὰ καταθέσωσιν εἰς τὸν ναὸν πολύτιμα δῶρα.

Οἱ ἀρχαῖοι συνέχρον ἐνίστε τὸν Ἀπόλλωνα μετὰ τοῦ Ἡλίου, τοῦ ὁποῖου αὐτὸς εἶναι θεός· ὁ δὲ Ἥλιος ἦτο υἱὸς τοῦ Ὑπερίονος. Ὁ Ἥλιος παριστάνεται μὲ κεφαλὴν περικυκλωμένην ὑπ' ἀκτίνων καὶ κρατῶν σφαῖραν εἰς τὴν χεῖρα, ἐνῶ ὁ Ἀπόλλων, ὅστις τότε καλεῖται Φοῖβος, διευθύνει ἄρμα φωτοβόλον συρόμενον ὑπὸ τεσσάρων ἵππων. Ὁ Ἀπόλλων, ὡς θεὸς τῶν ὠραίων τεχνῶν, ζωγραφεῖται ὑπὸ τὴν μορφήν νεανίου ἐξόχου ὠραιότητος, κρατεῖ λύραν εἰς τὴν χεῖρα καὶ ἔχει τὴν κεφαλὴν ἐζωσμένην ὑπὸ στεφάνου ἐκ δάφνης. Τὸ ἄγαλμα τὸ γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα ὁ Ἀπόλλων τοῦ Καλλισχοπέου, (1) εἶναι ἐν τῶν ἀριστουργημάτων τὰ ὁποῖα μένουσιν εἰς ἡμᾶς ἐκ τῆς ἀρχαίας γλυπτικῆς. Ἐν αὐτῷ ὁ θεὸς παριστάνεται κρατῶν τεταμένον τὸ τόξον αὐτοῦ καὶ τοξέων τὰ θανατηφόρα αὐτοῦ βέλη ἐπὶ τοῦ ὄψεως Πύθωνος. Τὸ ἀνάστημα αὐτοῦ ὑπερβαίνει τὸ τοῦ ἀνθρώπου, τὸ

(1) — L'Apollon du Belvédère, ἐν Ρώμῃ.

στάσιμον αὐτοῦ ἀναγγέλλει τὸ θεῖον αἶσθημα τὸ ἑποῖον ἐμπνέει αὐτὸν καὶ ἡ μορφή αὐτοῦ εἶναι γαλήνιος καὶ μεγαλοπρεπής. Ὅσον ἡ περιγραφή ἦν ὁ Ὅμηρος ἔκαμε περὶ τοῦ Ἀπόλλωνος ὑπερβαίνει τὴν τῶν ἄλλων ποιητῶν, τοσοῦτον τὸ ἄγαλμα τοῦτο εἶναι ὑπέρτερον πασῶν τῶν ἄλλων εἰκόνων τοῦ αὐτοῦ θεοῦ.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Τίνος θυγάτηρ ἦτο ἡ Λητώ; — Διατι ἐμίσει αὐτὴν ἡ Ἥρα; — Ποῖα ὑπῆρξαν τὰ ἀποτελέσματα τοῦ μίσους τούτου; — Ποῦ ἐγεννήθη ὁ Ἀπόλλων; — Ποία ἦτο ἡ πρώτη αὐτοῦ φροντίς; — Πῶς ἐπωνομάσθη διὰ τοῦτο; — Ποιοὶ ἀγῶνες συνεστήθησαν πρὸς τιμὴν αὐτοῦ; — Κατὰ πόσους τρόπους ἐξηγοῦσιν αὐτούς; — Ἡ νίκη τοῦ Ἀπόλλωνος δὲν ἠρμηνεύθη καὶ ὑπὸ ἀλληγορικὴν ἔνοιαν;

Ποῖαι ὑπῆρξαν αἱ δυστυχίαι τοῦ Ἀπόλλωνος; — Διατι ποῖαν αἰτίαν ἐδιώχθη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ; — Διηγῆθητι τὰ συμβάντα τοῦ Μίδου, τοῦ σατύρου Μαρσύου, τὴν τιμωρίαν τοῦ ἐπιόρκου Λαομέδοντος, τὸν θάνατόν του καὶ τὴν μεταμόρφωσιν τοῦ Ἰακίνθου, τοῦ Κυπαρίσσου, τῆς Δάφνης καὶ τῆς Κλυτίας.

Ποῖα ὑπῆρξεν ἡ τύχη τοῦ Φρέθοντος; — Ποῖαν ἀνάμνησιν ὑπονοεῖ ὁ μῦθος οὗτος;

Τίνος θυγατέρες ἦσαν αἱ ἐννέα μοῦσαι; — Ποῖα εἶναι τὰ ὀνόματα καὶ αἱ ιδιότητες αὐτῶν; — Ποῖα ἦτο ἡ συνήθης αὐτῶν κατοικία; — Τί εἶναι ὁ Πήγασος; — Διατι αἱ μοῦσαι ἐπωνομάσθησαν Πιερίδες;

Πῶς ἐδίδοντο οἱ χρησμοὶ ἐν τῷ ναῷ τῶν Δελφῶν; —

Ποῖα διαφορὰ ὑπάρχει μεταξὺ Φοίβου καὶ Ἀπόλλωνος; — Πῶς παριστάνουσι τὸν ἕνα καὶ πῶς παριστάνουσι τὸν ἄλλον; — Τί εἶναι ὁ Ἀπόλλων τοῦ Καλλισκοπέου;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Η'.

ΑΡΤΕΜΙΣ.

Γέννησις καὶ ιδιότητες τῆς Ἀρτέμιδος.

Ἡ Ἀρτεμις ἦτο, ὡς καὶ ὁ Ἀπόλλων, θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λητοῦς. Ἡ θλιθερὰ τύχη τῆς μητρὸς αὐτῆς τῇ ἐνέπνευσε βαθεῖαν ἀποστροφὴν πρὸς τὸν γάμον. Ὅθεν ὁ πατήρ τῆς παρέχώρησεν εἰς αὐτὴν συνοδίαν πολλῶν νυμφῶν, παρθένων ὡς αὐτὴ, καὶ τὴν ἐπεφόρτισε νὰ ἐφορεύῃ εἰς τὴν ἐν τοῖς δάσεσι θήραν, νὰ φωτίζῃ τὸν κόσμον ἐν καιρῷ νυκτός, καὶ νὰ ἐπιτηρῇ τὰς ψυχὰς τῶν

* Ἀρτεμις.

νεκρῶν. Διὰ τὰς τρεῖς δὲ ταύτας ιδιότητας εἶχε τρεῖς κατοικίας καὶ τρία διάφορα ὀνόματα: ἱκαλεῖτο Ἀρτεμις εἰς τὴν γῆν, Φοῖβη, ἤτοι σελήνη, εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ Ἑκάτη εἰς τὸν ἄδην. Ὑπὸ τὸ τελευταῖον τοῦτο ὄνομα συγγέεται πολλάκις μετὰ τῆς Περσεφόνης, συζύγου τοῦ Πλούτωνος.

*Τύχη τοῦ κυνηγοῦ Ἀκταίωνα καὶ τοῦ ὄραίου
Ἐνδυμίωνα.*

Ἡ Ἀρτεμις ἐθεωρεῖτο ὡς θεὰ τῆς ἀγνείας καὶ ἐτιμῶρει αὐστηρῶς τὴν ἐλαχίστην παρεκτροπὴν ἀπέναντι αὐτῆς διαπραττομένην. Ὁ Ἀκταίων, ἕγγονος τοῦ Κάδμου, βασιλέως τῶν Θηβῶν, ἰδὼν, κατὰ τύχην, τὴν θεὰν καθ' ἣν στιγμὴν ἐλούετο, μετεβλήθη ἀμέσως εἰς ἔλαφον καὶ κατεσπαράχθη ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτοῦ κυνῶν. Ἐντοσούτῳ τὴν σκληρὰν καρδίαν τῆς Ἀρτέμιδος κατώρθωσε νὰ μαλᾶξῃ ὁ ποιμὴν Ἐνδυμίων. Λέγουσιν ὅτι θελχθεῖσα ἐκ τῆς μεγάλης αὐτοῦ ὠραιότητος ἔσταμάτα καθ' ἑκάστην ἐσπέραν τὸ ἄρμα τῆς καὶ ἐθεώρει αὐτὸν κοιμώμενον ἐν τῷ σπηλαίῳ τοῦ ὄρους Λάτμου, ἐν Καρίᾳ.

Τὸν μῦθον τοῦτον δύναται τις νὰ θεωρήτῃ ὡς ἀλληγορίαν τῆς κλίσεως τοῦ Ἐνδυμίωνος πρὸς τὴν ἀστρονομίαν καὶ νὰ ὑποθέσῃ ὅτι ὁ ποιμὴν οὗτος συνείθιζε νὰ παρατηρῇ ἐν κειρῷ νυκτὸς τὸν δρόμον τῆς σελήνης καὶ τῶν ἄλλων ἀστέρων.

Λατρεία καὶ ιδιότητες τῆς Ἀρτέμιδος.

Ἡ λατρεία τῆς Ἀρτέμιδος ἦτο σύμφωνος πρὸς τὰ ἄγρια αὐτῆς ἤθη· δηλαδὴ ἐθυσίαζον ἐπὶ τῶν βωμῶν αὐτῆς βόας, κριοὺς, ἐλάφους, ἐνίοτε δὲ καὶ θύματα ἀνθρώπινα. Εἰς τὴν Ταυρικὴν χερσόνησον (τὴν σημερινὴν Κριμαίαν), εἶχε νκὸν εἰς ὃν ἐσφάττοντο πρὸς τιμὴν αὐτῆς ὄλοι οἱ ξένοι ὅσοι ἐναυάγουν εἰς τὰ παράλια. Ἐκ τῆς Δήλου ἐνθα ἐγεννήθη καὶ ὅπου κατ' ἐξοχὴν ἐτιμᾶτο, ἡ λατρεία αὐτῆς εἶχε διαδοθῆ πανταχοῦ. Ἐξ ὅλων ὁμοίως τῶν ναῶν ὅσοι ἦσαν ἀφιερωμένοι εἰς αὐτήν, ὁ τῆς Ἐφέσου ἐθεωρεῖτο ὡς ἀριστούργημα τῆς ἀρχαίας γλυπτι-

κῆς καὶ ὡς ἐν τῶν θαυμάτων τοῦ κόσμου. Ἡ οἰκοδομὴ αὐτοῦ εἶχε διαρκέσει διακόσια εἴκοσιν ἔτη, ἐκάη δὲ τὴν αὐτὴν νύκτα καθ' ἣν ἐγεννήθη ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος ὑπὸ ἀσῆμου τινὸς Ἐφεσίου, Ἡροστράτου καλουμένου, ὁ ὁποῖος ἤθελε ν' ἀπαθανάτιση τὸ ὄνομά του. Μετ' ὀλίγα δὲ ἔτη ἀνήγειραν αὐτὸν ἐπὶ τῶν ἑρειπίων του μεγαλοπρεπέστερον παρὰ πρότερον.

Ὡς θεὰ τοῦ κυνηγίου, ἡ Ἄρτεμις παριστάνεται περιβεβλημένη χιτῶνα ἐλαφρὸν, ὑποδήματα ὑψηλά, φέρουσα φαρέτραν ἐπὶ τοῦ ὄμου καὶ τόξον εἰς τὴν χεῖρα· πλησίον τῆς δὲ ἔχει κύναι. Ἐνίοτε παριστάνεται συνοδευομένη ὑπὸ τῶν νυμφῶν αὐτῆς ὀπλισμένων, ἀλλ' ὑπερέχει αὐτῶν καθ' ὅλην τὴν κεφαλὴν, καὶ τὸ μέτωπόν τῆς κοσμεῖται ὑπὸ ἡμισελήνου· ἄλλοτε δὲ παριστάνεται ἐπιβαίνουσα ἄρματος συρομένου ὑπὸ ἐλάφων λευκῶν. Τὴν Ἄρτεμιν παρίστανον προσέτι μετὰ τριῶν κεφαλῶν ζώων, τοῦ ἵππου, τῆς καπραίνης καὶ τοῦ κυνὸς, ἢ τοῦ ταύρου, τοῦ κυνὸς καὶ τοῦ λέοντος.

Ἱστορία ἀστερισμῶν τινῶν.

Ἀστερισμοὺς ὀνομάζουσιν ἀριθμὸν τινα ἀστέρων οἵτινες, ὁρώμενοι ὁμοῦ, παριστάνουσι σχέδιόν τι ἢ σχῆμα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ὠρισμένον. Ἡ εἰδωλολατρεία δὲν ἠρκέσθη νὰ πληρώσῃ τὸν οὐρανὸν διὰ τῶν ψευδῶν αὐτῆς θεῶν, ἀλλ' ἔβλεπεν ἀκόμη τὴν εἰκόνα αὐτῶν, ἀνεγίνωσκε τὴν ἱστορίαν των εἰς τοὺς ἀπειραρίθμους ἀσέρας τοὺς προωρισμένους ν' ἀνακηρύττωσι τὴν δύναμιν τοῦ πλάστου Θεοῦ. Ἐπειδὴ δὲ τὰ ὀνόματα ἀστερισμῶν τινῶν συνδέονται στενῶς μετὰ τῆς ἱστορίας τῆς Ἀρτέμιδος, δὲν εἶναι περιττὸν νὰ ἐξηγήσωμεν αὐτοὺς ἐνταῦθα.

Ἡ Καλλιστώ, μία τῶν νυμφῶν αἵτινες συνώδευον τὴν

θεῖαν ταῦ κυνηγίου, ἐνάπνευσε ζωηρὸν ἔρωτα εἰς τὸν Δία· διὰ τοῦτο ἡ Ἄρτεμις ἰδίωξεν αὐτὴν ἐκ τῆς παρουσίας τῆς καὶ ἡ Ἥρα τὴν ἐτιμώρησε σκληρῶς μεταμορφώσασα αὐτὴν εἰς Ἄρκτον. Ὁ Ἄρκας, υἱὸς τῆς Καλλιστόυς, κυνηγῶν ἡμέραν τινα ἀπήντησε τὴν μητέρα του ὑπὸ τὴν νέαν αὐτῆς μορφήν, καὶ μὴ ἀναγνωρίσας αὐτὴν ἠτοιμάζετο νὰ τὴν διαπεράσῃ δι' ἐνὸς βέλου· ἀλλ' ὁ Ζεὺς θέλων νὰ προλάβῃ τοιαύτην μητροκτονίαν, μετεμόρφωσε καὶ αὐτὸν εἰς ἔλαφον, καὶ μετήνεγκεν ἀμφοτέρους εἰς τὸν οὐρανὸν, ὅπου ἀποτελοῦσι τὴν μεγάλην καὶ τὴν μικρὰν Ἄρκτον. Ἐκαστος δὲ τῶν δύο τούτων ἀστερισμῶν σύγκειται ἐξ ἑπτὰ ἀστέρων. Ἡ Ἄρτεμις φονεύσασα ἐξ ἀπροσεξίας τὸν γίγαντα Ὀρίωνα, ὃν ἠγάπα καὶ ὅστις δὲν τῇ ἦτο πιστός, μετέθηκεν αὐτὸν ἐπίσης εἰς τὸν οὐρανὸν, ὅπου ἀποτελεῖ λαμπρὸν τινα ἀστερισμὸν.

Ζωδιακόν. Ζωδιακόν, καλεῖται ὁ κύκλος, ὃν ἀποτελοῦσι δώδεκα ἀστερισμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ὁποίων ὁ ἥλιος διέρχεται ἀλληλοδιαδόχος κατὰ τὴν φαινομένην αὐτοῦ περὶ τὴν γῆν κίνησιν. Λέγεται δὲ ζωδιακόν διότι σύγκειται ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐκ μορῶν ζῶων.

Τὰ ὀνόματα τῶν δώδεκα σημείων τοῦ ζωδιακοῦ κατὰ τάξιν εἶναι ταῦτα:

1ον. Ὁ Κριός.

2ον. Ὁ Ταῦρος.

3ον. Οἱ Δίδυμοι.

4ον. Ὁ Καρκίνος.

5ον. Ὁ Λέων.

6ον. Ἡ Παρθένος

7ον. Ὁ Ζυγός.

8ον. Ὁ Σκορπίος.

9ον. Ὁ Τοξότης.

10ον. Ὁ Αἰγόκερως.

11ον. Ὁ Ὑδροχόος.

12ον. Οἱ Ἰχθύς.

1ον. Ὁ Κριός. Ὁ ἀ ἰδωμεν εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Ἀργοναυτῶν, ὅτι ἡ Ἑλλη καὶ ὁ Φρίξος ἵνα ἀπαλλαγθῶσι τοῦ μίτους τῆς μητρίαις αὐτῶν Ἰνοῦς, ἔφυγον ἐπὶ χρυσομάλλου τινὸς κριοῦ, ὃν ἔστειλεν εἰς αὐτοῦς ὁ Ζεὺς. Ὁ

Κριός οὗτος λοιπὸν ἀποτελεῖ τὸν πρῶτον ἀστερισμὸν καὶ ἀντιστοιχεῖ πρὸς τὸν μάρτιον.

2ον. Ὁ *Ταῦρος* (ἄπρίλιος). Κατὰ τὴν μυθολογίαν, ὁ Ζεὺς ἔλαβε τὴν μορφήν τοῦ ζώου τούτου ἵνα μεταφέρῃ εἰς Κρήτην τὴν ὠραίαν Εὐρώπην, θυγατέρα τοῦ Ἀγήνορος, βασιλέως τῆς Φοινίκης. Ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς βασιλόπιδος ταύτης ὠνομάσθη ὑπὸ τῶν ἀρχαίων Εὐρώπη τὸ ἔν τῶν τότε γνωστῶν τριῶν μερῶν τοῦ κόσμου.

3ον. Οἱ *Δίδυμοι* (μ῅σιος) παρουσιάζουσι τὸν Κάστορα καὶ τὸν Πολυδεύκην, υἱοὺς τῆς Λήδης, περιβοήτους διὰ τὰ κατορθώματά αὐτῶν καὶ διὰ τὴν στενὴν αὐτῶν φιλίαν.

4ον. Ὁ *Καρκίρος* (ιοῦνιος) εἶναι ἐκεῖνος ὅστις ἐστάλη παρὰ τῆς Ἥρας κατὰ τοῦ Ἡρακλέους, ὅτε οὗτος ἐπολέμει τὴν Λερναίαν Ἵδρην, καὶ ὅστις ἔδρακεν αὐτὸν εἰς τὴν πτέοναν. Ὁ Ἡρακλῆς κατέβηκε τὸν νέον τοῦτον ἐχθρὸν, ὅστις ἀκολούθως μετετέθη εἰς τὸν οὐρανόν.

5ον. Ὁ *Λέων* (ιοῦλιος) εἶναι ὁ τοῦ δάσου τῆς Νεμέας, φονευθεὶς ἐπίσης ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους.

6ον. Ἡ *Παρθένος* (αὐγουστος). Ἡ παρθένος αὕτη εἶναι, κατὰ τινὰς μὲν, ἡ Θέμις, θεὰ τῆς δικαιοσύνης καὶ δευτέρα σύζυγος τοῦ Διὸς, κατ' ἄλλους δὲ, εἶναι ἡ Ἀστραία ἢ ἡ Εἰρήνη, θυγάτηρ τῆς Θέμιδος. Ἄλλοι, τέλος, λέγουσιν ὅτι εἶναι ἡ Ἡριγόνη, θυγάτηρ τοῦ Ἰαλίωτος, ἣτις ἀπατηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Διονύσου, ἀπηγχονίσθη ἐξ ἀπελπισίας μαθοῦσα τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτῆς, φονευθέντος ὑπὸ πειμένων μεθυσθινῶν. Ὁ Ζεὺς ἀνταμείβων τὴν φιλόστοργον αὐτῆς εὐσέβειαν τὴν μετέθηκεν εἰς τὸν ἀστερισμὸν ὅστις φέρει τὸ ὄνομα τοῦτο.

7ον. Ὁ *Ζυγός* (σεπτέμβριος). Ὁ Ζυγός εἶναι ὁ τῆς Θέμιδος, ἢ μάλλον ἐκεῖνος ὃν ἀφῆκεν ἐπὶ τῆς γῆς ἡ θεὰ τῆς δικαιοσύνης, ἐπνεληθοῦσα εἰς τὸν οὐρανόν, ὅτε ὁ σιδεροῦς αἰὼν ἤρξατο.

8ον. Ὁ Σκορπίος (ὀκτώβριος) εἶναι ἐκεῖνος ὃν ἡ Ἄρτεμις ἐπέμψε κατὰ τοῦ γίγαντος Ὀρίωνος, ἐνόχου ὅτι διήγειρε τὴν ζηλοτυπίαν τῆς θεᾶς ταύτης.

9ον. Ὁ Τοξότης (νοέμβριος). Οὗτος εἶναι ὁ κένταυρος Χείρων, παιδαγωγὸς τοῦ Ἀχιλλέως. Οἱ κένταυροι ἦσαν θηρία ἔχοντα κεφαλὴν, χεῖρας καὶ προτομὴν ἀνθρώπου, σῶμα δὲ καὶ πόδας ἵππου. πραγματικῶς δὲ, ἦσαν ἐπιτήδειοι ἵππεις οἵτινες μακρόθεν ὀρώμενοι ἐφαίνοντο σχηματίζοντες μετὰ τῶν ἵππων αὐτῶν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ σῶμα.

10ον. Ὁ Αἰγόκερος (δεκέμβριος). Κατὰ τινὰς μὲν ἦτο ἡ αἰξ Ἀμάλθεια, ἣτις ἀνέθρεψε τὸν Δία, κατ' ἄλλους δὲ ὁ θεὸς Πάν, ὅστις μετεμορφώθη εἰς αἶγα, ὅτε εἶδε τὸν Τυφῶνα εἰς τὸν κατὰ τῶν γιγάντων πόλεμον.

11ον. Ὁ Ὑδροχόος (ἰανουάριος) Νομίζουσιν ὅτι αὐτὸς ἦτο ὁ Γανυμήδης, οἰνοχόος τοῦ Διός.

12ον. Οἱ ἰχθύς (φεβρουάριος) τέλος εἶναι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἔφεραν πέραν τοῦ Εὐφράτου τὴν Ἀφροδίτην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, εἰς τὸν πόλεμον τῶν γιγάντων κατὰ τοῦ Διός. Ἄλλοι ὅμως ἰσχυρίζονται ὅτι εἶναι οἱ δελφῖνες οἵτινες ἤγαγον τὴν Ἀμφιτρίτην τῷ Ησσειδῶνι.

— —

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Τίνος θυγάτηρ ἦτο ἡ Ἄρτεμις; — Ποίας ἀσχολίας ἔδωκεν εἰς αὐτὴν ὁ πατήρ της; — Ποῖα εἶναι τὰ διάφορα αὐτῆς ὀνόματα;

Πῶς ἐτιμώρητε τὸν κυνηγὸν Ἀκταίωνα; — Διατί; — Ποῖον αἶσθημα ἤσθάνετο πρὸς τὸν ὠραῖον Ἐνδυμίωνα; — Πῶς ἐρμηνεύουσι τὸν μῦθον τοῦτον;

Ὅποια τις ἦτο ἡ λατρεία τῆς Ἀρτέμιδος; — Ποῖα θύματα προσεφέροντο αὐτῇ εἰς θυσίαν; — Τί ἐθυσίαζον

αὐτῇ εἰς τὴν Ταυρικὴν Χερσόνησον; — Ποῦτος ἦτο ὁ περι-
φημερᾶ αὐτῆς ναός; — Ὑπὸ τίνος ἐκάθη; — Πῶς παρι-
στάνουσι τὴν Ἄρτεμιν;

Τί ὀνομάζεται ἀστερισμός; — Τι ἐβλεπον οἱ ἀρχαῖοι
εἰς τοὺς ἀστερισμούς;

Ποία εἶναι ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀστερισμοῦ, ὅστις καλεῖται
Καλλιστώ; — Ποία εἶναι ἡ τοῦ Ὀρίωνος;

Τί ὀνομάζεται Ζωδιακόν! — Ἀρίθμησον τὰ δώδεκα
σημεῖα τοῦ Ζωδιακοῦ. — Τί παριστάνει ὁ ἀστερισμός
τοῦ Κριοῦ; — Πρὸς ποῖον μῆνα τοῦ ἔτους ἀντιστοιχεῖ;
— Ἐξήγησον ἕκαστον τῶν ἑνδεκα ἄλλων ἀστερισμῶν;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ΄

ΕΡΜΗΣ.

Γέννησις καὶ ιδιότητες τοῦ Ἑρμοῦ.

Ὁ Ἑρμῆς, υἱὸς τοῦ Διὸς
καὶ τῆς Μαίας, μιᾶς τῶν
θυγατέρων τοῦ Ἄτλαντος,
ἐγέννηθη ἐπὶ τοῦ ὄρους Κυλ-
λήνης, ἐν Ἀρκαδίᾳ, καὶ ἡ
ἀνατροφή αὐτοῦ ἀνετέθη εἰς
τὰς Ὠρας. Οὐδεὶς θεὸς τῆς
εἰδωλολατρίας εἶχε πλεῖο-
νας ἀσχολίας ἢ ὁ Ἑρμῆς.
Ἦτο διερμηνεὺς καὶ ἄγγελος
τῶν ἄλλων θεῶν, ὠδήγει
τὰς ψυχὰς τῶν νεκρῶν, προ-
ῆδρευε τῶν ἀγώνων καὶ τῶν
δημοσίων συνελεύσεων, ἐνέ-
πνεε τοὺς ῥήτορας, ἐπροστά-
τευε τοὺς περιηγητάς, τοὺς
ἐμπόρους, ἀκόμη δὲ καὶ τοὺς κλέπτας.

Ἑρμῆς.

Κλοπαί και έξορία τοῦ Ἑρμοῦ.

Ἡ πρὸς τὴν κλοπὴν κλίσις τοῦ Ἑρμοῦ ἐξεδηλώθη ἀμέσως. Τὴν ἐπιούσαν τῆς γεννήσεώς του, ἔκλεψε τοὺς βόας τοῦ Ἀδμήτου οὓς ἐρύλαττεν ὁ Ἀπόλλων, καὶ ἐνῶ ὁ ποιμὴν θεὸς παραπονεῖται καὶ ἀπειλεῖ, ἀφαιρεῖ αὐτὸν τὴν φαρέτραν καὶ τὰ βέλη του. Εἰς τὸν Ὀλυμπον κλέπτει τὴν τρίαιναν τοῦ Ποσειδῶνος, τὴν ζώνην τῆς Ἀφροδίτης, τὸ ξίφος τοῦ Ἄρεως, τὸ σκῆπτρον τοῦ Διὸς καὶ τὰ ἔργαλαῖα τοῦ Ἡραίστου. Ὁ Ζεὺς εὐχαριστηθεὶς ἐκ τῆς ἐπιδειξιότητος καὶ τῆς χάριτος τοῦ νέου θεοῦ, ἀνέθηκεν εἰς αὐτὸν τὴν φροντίδα νὰ οἰνοχεῖ τὸ νέκταρ· διότι ἡ μὲν Ἥβη εἶχε πέσει ὑπὸ δυσμένειαν, ὁ δὲ Γανυμήδης εἰσέτι δὲν εἶχεν ἀπαχθῆ εἰς τὸν οὐρανόν. Ἄλλ' ὁ νέος θεὸς ἐξέτεινε τὴν αὐθάδειαν αὐτοῦ ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε ἐδοκίμασε ν' ἀπλώσῃ τὴν χεῖρα καὶ ἐπὶ τοῦ κεραυνοῦ τοῦ Διὸς, ὅστις ἐξ ὀργῆς ἔστειλεν αὐτὸν νὰ μετάρχη τῆς ἐξορίας τοῦ Ἀπόλλωνος. Τότε ὁ Ζεὺς ἔνα διασκεδάξῃ τὴν θλίψιν του ἐπενόησε τὴν λύραν ἣν ἔδωκεν εἰς τὸν σύντροφον τῆς δυστυχίας αὐτοῦ, λαβὼν εἰς ἀμοιβὴν τὴν ῥάβδον ἣν μετεποίησεν εἰς κηρύκειον.

Ἐπιστροφή τοῦ Ἑρμοῦ εἰς τὸν Ὀλυμπον.

Ὁ Ἑρμῆς δὲν ἐβράδυνε νὰ ἀνακληθῆ εἰς τὸν Ὀλυμπον, ἔνθα διὰ τῆς ἐπιδειξιότητος καὶ τῆς ἀνδρείας αὐτοῦ ὑπῆρέτησε μεγάλως τοὺς θεοὺς εἰς τὸν κατὰ τῶν γιγάντων πόλεμον. Ἐβοήθησε τὸν Πλούτωνα ν' ἀπαγάγῃ τὴν Ἥρσεφόνην, καὶ προσέδρασε ἐπὶ τοῦ τροχοῦ περὶ τὸν ὁποῖον στρέφεται αἰωνίως τὸν δόλιον Ἰξίωνα ὅστις ἐνῶ ἠξιώθη τῆς μετὰ τῶν θεῶν τοῦ Ὀλύμπου κατοικίας, εἶχε τολμήσει νὰ ὑβρίσῃ τὴν βασίλισσαν τῶν θεῶν.

Λατρεία καὶ εἰκόνες τοῦ Ἑρμοῦ.

Ἡ λατρεία τοῦ Ἑρμοῦ ἦτο διαδεδομένη ἐν Αἰγύπτῳ, ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐν Ἰταλίᾳ· δὲν εἶχε δὲ ἰδιάζον τι χαρακτηριστικὸν εἰμὴ μόνον ὅτι εἰς τὸν θεὸν τοῦτον προσέφερον τὰς γλώσσας τῶν θυμάτων, ὡς ἔμβλημα τῆς εὐγλωττίας. Τὸν Ἑρμῆν παριστάνουσιν ὑπὸ τὸ σχῆμα νεανίου ὠραίου κατὰ τὴν μορφήν καὶ ἀναστήματος ὑψηλοῦ. Ὡς ἀγγελος τῶν θεῶν φέρει πτέρυγας εἰς τοὺς πόδας, εἰς τοὺς ὤμους, εἰς τὸ κηρύκειον καὶ εἰς τὸν πέτασον αὐτοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι εἶδος τι σκιαδίου στρογγύλου καὶ πάντοτε καλύπτει τὴν κεφαλὴν του. Ὡς θεὸς τῆς εὐγλωττίας ἔχει πολλάκις εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ χρυσοῦν ἄλυσσον ἐκτεινομένην μέχρι τῶν ὠτων τῶν ἀκροατῶν του· Ἐν Ἀθήναις ὑπῆρχον εἰς τὰς γωνίας τῶν ὁδῶν πέτραι τετράγωνοι φέρουσαι τὴν κεφαλὴν τοῦ Ἑρμοῦ· αὐταὶ ἐκκλοῦντο Ἑρμαῖ.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Τίνος υἱὸς ἦτο ὁ Ἑρμῆς; — Ποῖαι ἦσαν αἱ διάφοροι αὐτοῦ ἀσχολίαι;

Ποίαν κλίσιν ἔδειξεν ἅμα ἐγεννήθη; — Ποῖαι ὑπῆρξαν αἱ διαφοραὶ αὐτοῦ κλοπαί; — Διατί ἐδιώχθη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ; — Ποῖον δῶρον ἐποίησεν εἰς τὸν Ἀπόλλωνα; — Τί ἔλαβε παρ' αὐτοῦ εἰς ἀμοιβήν; — Τί εἶναι τὸ κηρύκειον;

Ἐπανελὼν εἰς τὸν Ὀλυμπον ποίας ὑπηρεσίας ἀπέδωκεν εἰς τοὺς θεοὺς ὁ Ἑρμῆς;

Εἰς ποίας χώρας ἦτο διαδεδομένη ἡ λατρεία τοῦ Ἑρμοῦ; Τί ἰδιαιτερον χαρακτηριστικὸν εἶχε; — Πῶς παριστάνεται ὁ Ἑρμῆς; — Πῶς ὠνόμαζον τὰ ἀγάλματα αὐτοῦ ἐν Ἀθήναις;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι.

ΑΡΗΣ.

Γέννησις καὶ συμβάντα τοῦ Ἄρεως.

Κατὰ τοὺς Ἕλληνας ὁ Ἄρης ἦτο υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας, κατὰ δὲ τοὺς Ῥωμαίους ἦτο υἱὸς τῆς Ἥρας

Ἄρης.

κατὰ τῶν Τιτάνων, ὁ Ἄρης ἠχμκλωτίσθη, καὶ ἠλευθερώθη ὑπὸ τοῦ Ἑρμοῦ, ἀφοῦ ἐν ὀλόκληρον ἔτος ἔμεινεν εἰς αἰχμαλωσίαν. Φονευθέντος τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀσκαλάφου εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τρωάδος, ὁ Ἄρης ἔδραμεν ἕνα ἐκδικήσῃ αὐτὸν καὶ ἐπληγώθη ὑπὸ τοῦ Διομήδους, τοῦ ὁποῦ ἡ Ἀθηνᾶ ὠδήγει τὴν λέγχην. Ὅτε δὲ ἀπέσυραν ἐκ τῆς πληγῆς αὐτοῦ τὸν θανατηφόρον σίδηρον, ἐξέβαλε κρυαγὴν τρομεράν, ὁμοίαν ἐκείνῃ ἣν ποιεῖ ὀλόκληρος στρατὸς διώκων τὸν ἐχθρόν. Βραδύτερον ὁ Ἄρης θελή-

μόνης, ἥτις ἐγέννησεν αὐτὸν ὁσφρανθεῖται τὴν ὀσμὴν ἀνθους τινὸς ἑπερέφύετο εἰς τοὺς ἀγρούς τοῦ Ὀλένου, πόλεως τῆς Ἀχαΐας. Ὁ Ἄρης ἦτο θεὸς τοῦ πολέμου, κατὰ δὲ τὸν Σοφοκλῆ ἦτο ἐπίσης καὶ θεὸς τοῦ λοιμοῦ. Ἐνωῶ, ἡ ἀδελφὴ αὐτοῦ, ὠδήγει τὸ ἄρμα του, ὁ δὲ Τρόμος καὶ ὁ Φόβος, οἱ δύο αὐτοῦ υἱοί, τὸν συνώδευον. Ἀνετράφη ὑπὸ τοῦ Πριάπου ἐνὸς τῶν Τιτάνων ἧστις ἐδίδαξεν αὐτὸν τὴν τέχνην τοῦ πολεμεῖν· ἀλλ' εἰς τὰ πρῶτα αὐτοῦ δοκίμια δὲν ὑπῆρξεν εὐτυχής. Εἰς τὸν πόλεμον τῶν θεῶν

σας νὰ ἐκδικήσῃ τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Ἀλκίππαν ἀπαχθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Ἀλιφροθίου, υἱοῦ τοῦ Περσείδωνος, ἐφόνευσε τὸν τολμηρὸν τοῦτον νεανίαν. Ἐναγχεῖς δὲ διὰ τὸν φόνον τοῦτον ὑπὸ τοῦ βρισιλέως τῶν θαλασσιῶν ἐνώπιον τοῦ συμβουλίου τῶν θεῶν, ὑπερησπίσθη τόσον καλῶς, ὥστε ἀπεπέμρθη ἀθῶος. Λέγουσιν ὅτι διὰ τὴν δίκην ταύτην τὸ συμβούλιον τῶν θεῶν συνήλθεν ἐν Ἀθήναις, ἐπὶ ὑψώματός τινος ὅπερ ἔκτοτε ὠνομάσθη Ἄρειος Πάγος, ἤτοι βράχος τοῦ Ἄρειος. Τοιαύτη τοῦλάχιστον διηγοῦνται ὅτι ἦτο ἡ ἀρχὴ τοῦ διασῆμου δικαστηρίου ὅπερ ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦτο.

Λατρεία καὶ εἰκόνες τοῦ Ἄρειος.

Τὸν Ἄρην ἐτίμων ὀλίγον οἱ Ἕλληνες, πολὺ οἱ Θράκες, ἐξόχως δὲ οἱ Ῥωμαῖοι. Ἐθεώρουν αὐτὸν ὡς πατέρα τοῦ Ῥωμύλου καὶ τοῦ Ῥώμου, καὶ διὰ τοῦτο ὡς προστάτην τῆς δυνάμεως αὐτῶν καὶ τῆς πόλεως Ῥώμης, ἦν εἶχον ἀφιερῶσαι εἰς αὐτόν. Οἱ ὑπατοὶ προτοῦ ν' ἀπέλθωσιν εἰς τὸν πόλεμον, προτέφερον θυσίας πανδήμους εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ἄρειος καὶ ἤγγιζον τὴν λόγχην αὐτοῦ κράζοντες Ἄγρυπνε Ἄρες! τοιοῦτοτρόπως δὲ ἔθετον τὴν σωτηρίαν τῆς χώρας ὑπὸ τὴν προστασίαν καὶ τὴν ἐπαγρύπνησιν τοῦ θεοῦ τούτου.

Οἱ Σάλιοι, ἱερεῖς τοῦ Ἄρειος, ἐσχημάτιζον ἐν Ῥώμῃ σημαντικώτατον ἱερατικὸν σύλλογον, τὸν ὁποῖον ὁ Νουμάς εἶχε συστήσει ἵνα ἀγρυπνῇ εἰς τὴν φύλαξιν ἱερᾶς τινος ἀσπίδος ὀνομαζομένης ἀγκύλιον, τὴν ὁποίαν ἐνόμιζον πεσοῦσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἐπειδὴ δὲ ἡ τύχη τῆς αὐτοκρατορίας ἐξηρτᾶτο ἐκ τῆς διατηρήσεως τῆς ἀσπίδος ταύτης, ἵνα καταστήσῃσι δυσκολωτέραν τὴν ἀπαγωγὴν εἶχον κατασκευάσει ἑνδεκα ἄλλας ἐντελῶς ὁμοίας, ἅς ἦτο δύσκολον νὰ διακρίνη τις. Αἱ δώδεκα αὐταὶ ἀσπίδες ἦσαν κατχτεθειμέναι ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἄρει-

ως, ἐπὶ τοῦ Παλατίνου λόφου, καὶ ἐφυλάττοντο ὑπὸ ἰσαριθμῶν ἱερέων σαλίων. Ἀπαξ τοῦ ἔτους, οἱ ἱερεῖς οὗτοι περιήρχοντο ἐν πομπῇ τὴν Ῥώμην φέροντες τὰς ἀσπίδας ταύτας, χορεύοντες (ἐντεῦθεν δὲ καὶ τὸ ὄνομα Σάλιοι, ἐκ τῆς λατινικῆς λέξεως salire, χορεύειν), καὶ ψάλλοντες ὕμνους πρὸς τιμὴν τοῦ Ἄρεως. Ἡ ἑορτὴ δὲ αὕτη ἤρχιζε τὴν δεκάτην πέμπτην μαρτίου καὶ διήρκει δεκατέσσαρας ἡμέρας. Εἰς τὸν θεὸν τοῦτον ἐθυσίαζον ταύρους, κριοὺς καὶ ἵππους, ἐνίοτε δὲ καὶ θύματα ἀνθρώπινα, καὶ μάλιστα οἱ Γαλάται οἵτινες ἐλάτρευον αὐτὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἴητος.

Τὸν Ἄρην παριστάνουσιν ὑπὸ τὴν μορφήν πολεμιστοῦ ὀπλισμένου διὰ περικεφαλαίας, λόγχης καὶ ἀσπίδος. Ἐνίοτε δὲ παριστάνεται ἐπιβαίνων ἄρματος συρομένου ὑπὸ δύο ἵππων, οὓς οἱ ποιηταὶ ὀνομάζουσι Τρόμον καὶ Φυγὴν. Δύο φλοπόλεμα πτηνὰ, ὁ ἀλέκτωρ καὶ ὁ γυψ, ἦσαν ἀφιερωμένα εἰς αὐτόν.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Τίνος υἱὸς ἦτο ὁ Ἄρης κατὰ τοὺς Ἕλληνας καὶ τίνος κατὰ τοὺς Ῥωμαίους; — Ὑπὸ τίνος ἀνετράφη; — Τί ἔπαθεν εἰς τὸν πόλεμον τῶν θεῶν κατὰ τῶν Τιτάνων!

Πόθεν τὸ δικαστήριον τοῦ Ἀρείου Πάγου ὀνομάσθη οὕτω;

Ὅποια ἦτο ἡ λατρεία τοῦ Ἄρεως παρὰ τοῖς Ἕλλησι καὶ παρὰ τοῖς Ῥωμαίους; — Ποίας τιμᾶς ἀπέδιδον οἱ ὕπατοι εἰς τὸν θεὸν τοῦτον πρὶν ὑπάγωσιν εἰς πόλεμον; — Τί ἦσαν οἱ Σάλιοι; — Ποῖος βρασιλεὺς τῆς Ῥώμης ἐσύστησεν αὐτοὺς καὶ ἐπὶ τίνι σκοπῷ; — Ποῖα θύματα ἐθυσίαζον εἰς τὸν Ἄρην; — Πῶς ἐκαλεῖτο ὁ θεὸς οὗτος παρὰ τοῖς Γαλάταις; — Πῶς παριστάνουσι τὸν θεὸν Ἄρην; — Ποῖα πτηνὰ ἦσαν ἀφιερωμένα εἰς αὐτόν;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι Α'.

ΑΦΡΟΔΙΤΗ.

Γέννησις τῆς Ἀφροδίτης.

Ἡ Ἀφροδίτη, θεὰ τῆς ὠραιότητος, ἐκαλεῖτο οὕτω ὡς γεννηθεῖσα ἐκ τοῦ ἀφροῦ. Τῶντι ἦτο θυγάτηρ τῆς θαλάσσης καὶ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ διηγοῦνται οὕτω τὴν γέννησιν αὐτῆς. Ὅτε ὁ Κρόνος ἐπλήγωσε τὸν Οὐρανόν, ῥαγίδες αἵματος καὶ τεμάχια κρέατος ἔπεσαν ἐκ τῆς πληγῆς αὐτοῦ εἰς τὴν θαλάσσαν. Σαλευόμενα δὲ ὑπὸ τῶν ὑδάτων ἐσχημάτισαν περικάλυμμά τι ἐξ ἀφροῦ, ὅθεν ἐξῆλθε νέα τις θεὰ ἐξαισίου καλλονῆς, ἡ Ἀφροδίτη (1) - Πάραυτα οἱ Τρίτωνες καὶ ἄλλαι θαλάσσιαι θεότητες περικυκλοῦσιν αὐτὴν, τὴν θέτουσιν ἐπὶ κόγχης θαλασσίου καὶ τὴν φέρουσιν εἰς τὴν νῆσον Κύπρον. Ἐκεῖ αἱ Χάριτες καὶ οἱ Γέλωτες, τέκνα

τῆς Ἀφροδίτης, κατὰ τινας, ἀπετέλεσαν τὴν συνοδίαν τῆς, αἱ δὲ ὦραι ἀφοῦ ἀνέθρεψαν αὐτὴν, τὴν ὠδήγησαν εἰς τὸν Ὀλυμπον, ἔνθα οἱ θεοὶ καταληφθέντες ὑπὸ θαυμασμοῦ ἀνεκήρυξαν αὐτὴν θεᾶν τῆς ὠραιότητος. Ἐκαστος τούτων ἠθέλησε νὰ τὴν λάβῃ σύζυγον· ὁ Ζεὺς ὁμως τὴν ἔδωκεν εἰς τὸν Ἥφαιστον διὰ νὰ ἀνταμείψῃ αὐτὸν σφυρηλατήσαντα

(1) Πάντες σχεδὸν οἱ ποιηταὶ ἠκολούθησαν τὴν παράδοσιν ταύτην τοῦ Ἡσιόδου, ἢν ἐξηγοῦσιν οὕτω.

Οἱ Φοίνικες εἶχον κομίσει ἐκ παλαιστάτων χρόνων τὴν λατρίαν τῆς Ἀφροδίτης εἰς τὴν Κύπρον καὶ ἔπειτα εἰς τὰ Κύθηρα, ὅθεν μετέβη ἐπὶ τῆς ἡπειρωτικῆς Ἑλλάδος· τοῦτο ἤρκεσεν εἰς τοὺς ποιητὰς ἵνα φάλωσιν ὅτι ἡ θεὰ αὕτη εἶχε γεννηθῆ ἐκ τοῦ ἀφροῦ τῶν κυμάτων. Ἐν τούτοις ὁ Ὅμηρος ἀρχαιότερος ὢν τοῦ Ἡσιόδου παράγει τὴν Ἀφροδίτην ἐκ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Διώνης.

Εἰς...

τοὺς κεραυνούς δι' ὧν εἶχε καταβάλει τοὺς Γίγαντας. Ἡ συζυγία αὕτη τῆς ὠραιότητας τῶν θεαινῶν μετὰ τοῦ δυσμορφοτάτου τῶν ἀθανάτων πολλάκις ἐταράχθη· διότι ἡ Ἀφροδίτη ἠγάπησε τὸν θεὸν Ἄρην, τὸν Διόνυσον, τὸν Ἀγχίστην, ἠγεμόνα Τῶρον, ἐξ οὗ ἐγέννησε τὸν Αἰνεΐαν· προσέτι δὲ ἠγάπησε τὸν ποιμένα Ἄδωνιν, ὅστις ἦτο ἐξαισίου καλλονῆς. Ἡμέραν τινὰ ἐνῶ οὗτος κατεδίωκε κάπρον τινὰ εἰς τὰ δάση τοῦ Λιβάνου, τὸ ζῶον μανιωδῶς γενόμενον ὤρμησε κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν κατεκερμάτισεν· ἡ δὲ Ἀφροδίτη μὴ προφθάσασα νὰ βοηθήσῃ αὐτὸν ἐγκαίρως τὸν μετεμόρφωσεν εἰς ἀνεμώνην.

Κρίσις τοῦ Πάριδος.

Ὅτε ἡ θεὰ Θέτις, θυγάτηρ τοῦ Νηρέως καὶ τῆς Δωρίδος, συνεζεύχθη τὸν Πηλέα, βασιλέα τῆς Φθίας, πάντες οἱ θεοὶ εἶχον προσκληθῆ εἰς τοὺς γάμους, πλὴν τῆς Ἐριδος· αὕτη δὲ διὰ νὰ ἐκδικηθῆ διὰ τὴν περιφρόνησιν ταύτην ἔριψεν ἐπὶ τῆς τραπέζης τοῦ συμποσίου μῆλον χρυσοῦν ἐφ' οὗ ἦσαν γεγραμμέναί αἱ λέξεις αὗται· ἡ καλὴ λαβείω. Ὅλαι αἱ θεαὶ ἠθέλησαν νὰ σφετερισθῶσιν αὐτὸ, ἀλλ' ὁ Ζεὺς ἔθηκε τέρμα εἰς τὴν συζήτησιν ταύτην ἐκλέξας δικαστὴν νέον τινὰ ποιμένα φρούγιον, περιφημον διὰ τὴν ὠραιότητα αὐτοῦ, τὸν Πάριν, υἱὸν τοῦ Πριάμου, οὗ ἐποίμαине τὰ ποιμνία ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἰδης. Ὁ Πάρις ἐπρόκειτο νὰ δικάσῃ μεταξὺ τριῶν ἀντιζήλων, τῆς Ἑρας, τῆς Ἀθηνᾶς καὶ τῆς Ἀφροδίτης. Ἐνεφανίσθησαν λοιπὸν ἐνώπιόν του, καὶ τὸ βραβεῖον τῆς ὠραιότητος ἔλαβεν ἡ Ἀφροδίτη. Ἀλλ' ἡ προτίμησις αὕτη ἐγένετο αἰτία τοῦ Τρωικοῦ πολέμου.

Αἱ Χάριτες. Ἑρως.

Συγγραφεῖς τινες λέγουσιν ὅτι αἱ Χάριτες Ἀγλαΐα,

Θάλεια καὶ Εὐφροσύνη, σύντροφοι τῆς Ἀφροδίτης, ἦσαν θυγατέρες τοῦ Διὸς καὶ τῆς Εὐρυνόμης (1). Συνήθως παριστάνονται χορεύουσαι κυκλοτερώς καὶ κεκοσμημένα: ὑπὸ στεφάνων ἐξ ἀνθέων. Ἡ μία κρατεῖ εἰς τὴν χεῖρα ῥόδον, ἡ ἑτέρα κλάδον μυρσίνης καὶ ἡ τρίτη κύβον, σύμβολον τῶν παιγνιδίων καὶ τῶν γελώτων τῆς νεότητος.

☉ Ὁ ἔρως, υἱὸς τῆς Ἀφροδίτης καὶ τοῦ Ἄρεως, εἶναι ὁ θεὸς τοῦ ἔρωτος. Ὁ Ζεὺς προβλέπων τὰς ταραχὰς ἃς ἤθελε διεγείρει εἰς τὸν Ὀλυμπον, καὶ τὰ δεινὰ τὰ ὁποῖα ἤθελε προξενήσει ἐπὶ τῆς γῆς, ἠθέλησε νὰ ἀπολέσῃ αὐτὸν ἅμα γεννηθέντα. Ἀλλ' ἡ μήτηρ του ἔκρυψεν αὐτὸν εἰς τὰ δάση ἔνθα ἐθήλασε τὸ γάλα τῶν ἀγρίων θηρίων. Ἄμα ἔφθασιν εἰς ἡλικίαν νὰ πάλῃ τὸ τόξον, κατεκεύασεν (ἐν ἑκ μελίας, ἠκόνησε βέλη ἐκ κυπαρίσσου καὶ ἐδοκίμασεν αὐτὰ ἐπὶ τῶν ζώων προτοῦ νὰ διαπεράσῃ τὴν καρδίαν τῶν ἀνθρώπων. Οἱ ποιηταὶ διηγοῦνται ὅτι ἐτρώθη καὶ αὐτὸς καὶ ὅτι ἠγάπησεν ἐμπαθῶς τὴν Ψυχὴν. Ὑπὸ τὸν πέπλον τῆς ἀλληγορίας ταύτης δύναται τις ν' ἀνεύρῃ τὸν χαρακτῆρα καὶ τ' ἀποτελέσματα τοῦ ὀλεθρίου πάθους τοῦ ἔρωτος.

Λατρεία καὶ εἰκόνες τῆς Ἀφροδίτης.

Ἡ λατρεία τῆς Ἀφροδίτης ἦτο κοινοτάτη μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων. Οἱ Σπαρτιαῖται ἐλάτρευον αὐτὴν ὑπὸ τὸ ὄνομα Ἀφροδίτη Οὐρανία, καὶ τὴν ἐζωγράφουν ὠπλισμένην, οἱ δὲ Ρωμαῖται ἐνόμιζον ὅτι κατήγοντο ἐκ τῆς θεᾶς ταύτης διὰ τοῦ Αἰνείου, υἱοῦ τοῦ Ἀγχίσου. Ἰδίως ὅμως ἐτοιμάτο εἰς τὴν νῆσον Κύπρον, ὅθεν ἐκλήθη

(1) Ἄλλοι πλάττουσιν αὐτὰς θυγατέρας τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας, ἢ τοῦ Διονύσου καὶ τῆς Ἀφροδίτης.

καὶ Κύπρις. Προσέτι εἶχε ναοὺς περιφήμους εἰς τὴν Πάφον, εἰς τὴν Ἀμαθοῦντα, εἰς τὰ Κύθηρα καὶ εἰς τὴν Κνίδον, ὅπου μάλιστα ἦτο καὶ τὸ ἄγαλμα αὐτῆς, ἔργον τοῦ Προξitelous, καὶ ἐν τῶν ἀριστουργημάτων τῆς ἀρχαίας γλυπτικῆς. Εἰς τὴν Ἀφροδίτην οὐδέποτε ἐθυσίαζον θύματα, ἔκαιον δὲ μόνον ἐπὶ τῶν βωμῶν αὐτῆς θυμίαμα καὶ ἄλλα εὐώδη ἀρώματα. Τὴν θεὰν τῆς ωραιότητος ζωγραφοῦσι κατὰ πολλοὺς τρόπους. Ἄλλοτε μὲν παριστάνεται ὡς νεᾶνις ἐξερχομένη ἐκ τοῦ κόλπου τῶν ὑδάτων, ἄλλοτε δὲ ζωγραφεῖται καθήμενη μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς Ἐρωτος ἐπὶ ἄρματος τυρομένου ὑπὸ περιστερῶν, κύκνων ἢ στρουθίων, ἢ δὲ καρπὴ αὐτῆς εἶναι ἐστεμμένη ἐκ μύρτων καὶ ρόδων. Οὐδεμίαν θεότητα οἱ ζωγράφοι καὶ οἱ γλύπται ἐζωγράφησαν πλειότερον τῆς Ἀφροδίτης, οὔτε οἱ ποιηταὶ ἔψαλαν ἄλλην τιὰ πλειότερον αὐτῆς.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Ὅποια ὑπῆρξεν ἡ γέννησις τῆς Ἀφροδίτης κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ Ἡσιόδου; — Πῶς ἐξηγοῦσι τὴν παράδοσιν ταύτην; — Εἰς ποῖον ἐδόθη σύζυγος ἡ Ἀφροδίτῃ; — Ποίους ἠγάπησε; — Πῶς ἀπέθανεν ὁ Ἄδωνις;

Διηγῆθητι τὴν δίκην τοῦ Πάριδος; — Ποῖα ὑπῆρξαν αἱ συνέπειαι αὐτῆς;

Εἰπέ τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν Χαρίτων. — Τίνος ἦσαν θυγατέρες; — Πῶς παριστάνουσιν αὐτὰς; — Τί εἶναι ὁ Ἐρως; — Πῶς ἐφέρθη πρὸς αὐτὸν ὁ Ζεὺς; — Ποῦ καὶ πῶς ἀνετράφη; — Πῶς μετεχειρίσθη τὸ τόξον καὶ τὰ βέλη αὐτοῦ; — Ποῖα εἶναι ἡ ἀλληγορικὴ ἔννοια τῆς ἱστορίας αὐτοῦ;

Διατί οί Ρωμαίοι ἐλάτρευον ἐξόχως τὴν Ἀφροδίτην; — Ποῦ ἔκειντο οί περιφημότεροι αὐτῆς ναοί; — Τί ἡ-
 ξεύρης περὶ τοῦ ὑπὸ Πραξιτέλου ἀγάλματος αὐτῆς; —
 Τί ἐθυσίαζον εἰς τὴν Ἀφροδίτην; — Πῶς παριστάνουσι
 τὴν θεὰν ταύτην;

ΔΗΜΗΤΗΡ.

*Γέννησις τῆς Δήμητρος· ἀπαγωγή τῆς θυγατρὸς
 αὐτῆς Περσεφόνης*

Ἡ Δημήτηρ, θυγάτηρ τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Κυβέλης, ἦτο θεὰ τῆς γεωργίας. Ὡς θὰ ἴδω-
 μεν δὲ κατωτέρω, αὐτὴ περιῆλ-
 θε τὴν γῆν διδάσκουσα τοὺς
 ἀνθρώπους τὴν τέχνην τοῦ
 σπείρειν τὴν γῆν καὶ κατασκευ-
 άζειν τὸν ἄρτον. Ἡμέραν τινα
 καθ' ἣν αὐτὴ ἔπχιζε μετὰ τῶν
 νυμφῶν πλησίον τῆς Ἐννης,
 ἐν Σικελίᾳ ὁ τρομερὸς θεὸς τοῦ
 ἄδου, ὁ Πλούτων, τοῦ ὁποίου
 τὴν σκοτεινὴν κατοικίαν οὐδε-
 μία θεὰ ἤθελε νὰ συμμερισηῇ,
 ἐξελθὼν ἀφ' ἧς ἐκ τοῦ κόλ-
 που τῆς γῆς, ἀπήγαγε τὴν θυγατέρα τῆς Δήμητρος

καὶ μετέφερεν αὐτὴν εἰς τὸ σκοτεινὸν του βασιλείου. Ἡ
 Δημήτηρ ἔμαθεν ἀμέσως τὴν συμβῆσαν εἰς αὐτὴν δυ-
 στευχίαν, ἀλλ' οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ τῇ εἶπη τὸ ὄνομα μή-
 τε τὸ κατχφύγιον τοῦ ἄρπαγος τῆς θυγατρὸς τῆς.

*Περιοδεῖται τῆς Δήμητρος πρὸς ἀναζήτησιν τῆς θυγατρὸς
της. — Πλούτος. υἱὸς τῆς Δήμητρος.*

Ἡ Δημήτηρ ἐν τῇ ἀπελπισίᾳ αὐτῆς ἤναψε λαμπά-
δας ἐκ τοῦ πυρὸς τῆς Αἴτνης, καὶ ἤρχισε νὰ διατρίχῃ
τὴν γῆν νύκτα καὶ ἡμέραν, ζητεῖσα πανταχοῦ πληρο-
φορίας περὶ τῆς ἀγαπιτῆς αὐτῆς θυγατρὸς. Φθάσασα
εἰς τὴν Ἀττικὴν κατέβη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Κελεοῦ, βα-
σιλέως τῆς χώρας, ὅστις ὑπεδέχθη αὐτὴν προθύμως· ἡ
δὲ θεὰ ἐξ εὐγνωμοσύνης καὶ ἐν' ἀνταμείψῃ τὴν καλο-
σύνην ταύτην ἐδίδαξε τὴν γεωργίαν Τριπτόλεμον, τὸν υἱ-
ὸν τοῦ βασιλέως τούτου. Μετὰ τῆς αὐτῆς προθυμίας
ἐφιλοξένησαν τὴν θεάν ὁ Ἴπποθῶν, βασιλεὺς τῆς Ἑ-
λευσίως, καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν ἡ Δημήτηρ
μετέβη εἰς Λυκίαν, ἔνθα ὅμως ἡ ὑποδοχὴ ὑπῆρξεν ἥτ-
τον εὐμενῆς. Χωρικοὶ ἐτάραξαν τὸ ὕδωρ πηγῆς τινος
εἰς ἣν ἠθέλησε νὰ σβέσῃ τὴν δίψαν της, ἡ δὲ θεὰ ὀργι-
σθεῖσα μετέβαλεν αὐτοὺς εἰς βατράχους. (Γνωστὸν ὅτι
οἱ ἐλώδεις τόποι, ἐν οἷς διαιτῶνται τὰ τοιαῦτα ζῶα,
δὲν εἶναι κατάλληλοι εἰς γεωργίαν.)

Μετὰ πολλὰς ἀνωφελεῖς περιοδείας, ἡ Δημήτηρ ἐ-
πανῆλθεν εἰς τὴν Σικελίαν, ἔνθα εὔρε τὸν πέπλον τῆς
Περσεφόνης πλησίον τῆς πηγῆς Κυανῆς, καὶ ἔμαθεν ἐκεῖ
παρὰ τῆς νύμφης Ἀρεθούσης ὅτι ἡ θυγάτηρ αὐτῆς εἶχε
γείνει σύζυγος τοῦ Πλούτωνος. Ἀμέσως ἀναβαίνει εἰς
τὸν Ὀλυμπον, καὶ ἐπικαλεῖται τὴν ἐπέμβασιν τοῦ Διός.
Ὁ βασιλεὺς τῶν θεῶν προσπαθεῖ εἰς μάτην νὰ πείσῃ
αὐτὴν νὰ παραδεχθῇ τὸν Πλούτωνα ὡς γαμβρὸν, καὶ
ἐπὶ τέλους ἀποφάσκειται ὅτι ἡ Περσεφόνη θέλει ἀποδοθῆ
εἰς τὴν μητέρα αὐτῆς ἂν δὲν ἔφαγε τροφήν τινα ἐν τῷ
ἄδῃ. Δυστυχῶς ὁ φύλαξ αὐτῆς Ἀσκάλαφος τὴν εἶχεν
ἰδεῖ τρώγουσαν κόκκους τινὰς ροιῶς· ἡ δὲ Δημήτηρ ἐκ
λύπης μετεμόρφωσεν εἰς γλαῦκα τὸν ἀκριτόμυθον δοῦ-
λον. Τέλος ὁ Ζεὺς συδιαλλάττων τὰ διεστώτα ἀπεφά-

σις νὰ μείνη μὲν ἡ Περσερόνη σύζυγος τοῦ Πλούτωνος, ἀλλὰ νὰ διέρχεται ἕξ μῆνας τοῦ ἔτους ἐπὶ τῆς γῆς. Εἰς τὴν εὐφυᾶ ταύτην ἱστορίαν δύναται τις νὰ δίδῃ τὴν τύχην τοῦ κόκκου τοῦ σίτου ὅστις ἕξ μῆνας μένει τε-
θαμμένος ἐν τῷ κόλπῳ τῆς γῆς καὶ ἀναφαίνεται ὑπε-
ρον ἕνα θερισθῆ.

Ἄλλ' ἡ ἀλληγορία τοῦ Πλούτου, θεοῦ τοῦ πλούτου, εἶναι ἔτι σαφεστέρα. Ἐπλαττον αὐτὸν υἱὸν τῆς Δήμη-
τρος, διότι ἡ γεωργία εἶναι εἰς τὸν ἄνθρωπον θησαυρὸς ἀκένωτος. Ὁ Πλοῦτος ζωγραφεῖται συνήθως ὑπὸ τὴν μορ-
φὴν γέροντος τυφλοῦ. Νέος ὡν εἶχε κηρύζει ὅτι τὰ δῶρα αὐτοῦ δὲν ἤθελε χερίζει εἰμὴ μόνον εἰς τοὺς ἐναρέτους καὶ τιμίους ἄνδρας· διὸ ὁ Ζεὺς ἐστέρησεν αὐτὸν τῆς ὀρά-
σεως ἵνα διανέμῃ ἀδιακρίτως εἰς πάντας τὰ ἀγαθὰ αὐ-
τοῦ. Ἄλλὰ τὸ συνετὸν τοῦτο μέτρον ὠφέλησε πρὸ πάν-
των τοὺς κακοὺς, οἵτινες χαλεπώτερον ἔγκεινται τῷ θεῷ καὶ διὰ τῆς βίας ἀποσπῶσιν ἀπ' αὐτοῦ τὰς χάριτάς του. Ἐν τούτοις ὁ ἐκ τῆς ἐργασίας καρπὸς ἔμεινε πάντο-
τε ἀληθῆς πλοῦτος, καὶ συνίσταται πρὸ πάντων εἰς τὰ προϊόντά τῆς γῆς ἅτινα μόνον δύνανται νὰ ἱκανοποιήτω-
σι τὰς ἀνάγκας τοῦ ἀνθρώπου. Μάρτυς ὁ Ἐρυσίχθων. Οὗτος περιφρονήσας τὴν λατρείαν τῆς Δήμητρος ἐδενδρο-
τόμησε δάκος τι ὅπερ ἦτο ἀφιερωμένον εἰς αὐτήν· ἡ δὲ θεὰ ὀργισθεῖσα ἐτιμώρησεν αὐτὸν διὰ βουλμίας. Ἀπῶ
ἐξήντησεν ὅλους αὐτοῦ τοὺς θησαυροὺς ἵνα κορέσῃ τὴν ἀδηφάγίαν του, ἡ θυγάτηρ του Μήττρα διετήρησεν αὐ-
τὸν ἀκόμη πολὺν χρόνον. Εἶχε λάβει παρὰ τοῦ Ποσειδῶνος τὸ χάρισμα τῆς μεταμορφώσεως εἰς πᾶν εἶδος ζώου. Ἐπω-
λεῖτο λοιπὸν ἀδιαλείπτως ὑπὸ τοῦ πατρὸς τῆς καὶ ἀδιαλεί-
πτως μετέβαλε μορφάς ἵνα ἀλλάσῃ καὶ δεσπότας. Ἄλλὰ τοῦ τεχνάσματος τούτου ἀνακαλυφθέντος, ὁ δυστυχῆς κατέφαγεν ἐπὶ τέλους τὰ ἴδια ἑαυτοῦ μέλη.

Λατρεία καὶ εἰκόνας τῆς Δήμητρος.

Ἡ λατρεία τῆς Δήμητρος ἦτο λίαν διαδεδομένη· ἰδίως ὅμως ἡ θεὰ αὕτη προὔτιμα νὰ διατρίβῃ εἰς Σικελίαν καὶ Ἀττικὴν, ὅπου ἐτιμᾶτο πλείοτερον. Αἱ ἐορταὶ αὐτῆς ἐκαλοῦντο *θεσμοφορία*, ἐκ τῆς λέξεως *θεσμοφόρος*, ὕπερ δηλοῖ *νομοθέτης*, διότι εἶχε δώσει νόμους εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἐκπολιτίσασα αὐτοὺς διὰ τῆς γεωργίας, καὶ *Ἐλευσίαια*, ἐκ τῆς πόλεως Ἐλευσίνας. ὅπου ἐτελοῦντο αὐτὰ δὲ ἦσαν καὶ τὰ περιφημότερα. Εἰς αὐτὰ, οἱ μεμνημένοι δὲν ἠδύναντο ν' ἀποκαλύψωσιν, ἄνευ ἐγκλήματος καὶ τιμωρίας, τὸ μυστικὸν τὸ ἐπεῖον ἐπεβάλλετο εἰς αὐτοὺς. Τὴν Δήμητρα παριστάνουσιν ὑπὸ τὴν μορφήν γυναικὸς βωμαλέας, ἵνα δείξωσι τὴν γονιμότητα τῆς γῆς. Εἰς τὰς χεῖρας αὐτῆς κρατεῖ δράγμα καὶ δρέπανον, εἰς δὲ τὴν κεφαλὴν φέρει δρέπανον ἐκ σταχύων. Πολλάκις παριστάεται κρατοῦσα λαμπάδα, εἰς ἀνάμνησιν τῶν περιουσιῶν ἃς ἐποίησεν πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς θυγατρὸς αὐτῆς.

—

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Τί ἦτο ἡ Δημήτηρ; — Ποία ἦτο ἡ θυγάτηρ αὐτῆς; — Διηγήθητι τὴν ἀπαγωγὴν τῆς Περσεφόνης.

Ποίας χώρας περιῆλθεν ἡ Δημήτηρ ζητοῦσα τὴν θυγατέρα αὐτῆς; — Ποιοὶ καὶ πῶς ὑπέδεξαντο αὐτήν; — Πῶς ἔμαθε τὸ ὄνομα τοῦ ἄρπαγος τῆς Περσεφόνης; — Τί ἐπέτυχε παρὰ τοῦ Διός; — Ποία ἄλληγορία ἐγκρύπτεται εἰς τὴν διπλῆν διαμονὴν τῆς Περσεφόνης ἐπὶ τῆς γῆς καὶ εἰς τὸν ἄδην; — Ποίαν ἄλλην ἄλληγορίαν περιέχει ἡ ἱστορία τοῦ πλοῦτου. — Ποία εἶναι ἡ ἱστορία τοῦ Ἐρυσίχθονος καὶ τὸ μάθημα ὅπερ περιέχει;

Ποιοὶ ἦσαν αἱ κυριώτεραι ἐορταὶ τῆς Δήμητρος; — Πῶς παριστάνουσι τὴν θεὰν ταύτην;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ'.

ΔΙΟΝΥΣΟΣ.

Γέννησις τοῦ Διονύσου.

Ὁ Διόνυσος, ὁ καὶ ἄλλως καλούμενος Βάκχος, θεὸς τοῦ αἴνου, ἦτο υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Σεμέλης, θυγατρὸς τοῦ Κάδμου, βασιλέως τῶν Θηβῶν. Ἡ ἡγεμονίς αὕτη ἐγένετο θῦμα τῆς ματαιότητός της· διότι ἡ Ἥρα φθονοῦσα πάντοτε τὰς ἀντιζήλους αὐτῆς· ἔλαβε τὴν μορφήν τῆς Βερόνης, τροφοῦ τῆς Σεμέλης, καὶ συνεβούλευσεν αὐτῇ νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ Διὸς νὰ ἐμφανισθῇ εἰς αὐτὴν ἐν ὄλῃ τῇ λαμπρῇ τῆς δόξης του. Ἐστερξεν ὁ Ζεὺς, καίτοι ἀκουσίως, καὶ ἐνεφανίσθη εἰς αὐτὴν ἐν μέσῳ τῶν κερυνῶν καὶ βροντῶν· ἀλλὰ τὸ ἀνάκτορον ἐπυρπολήθη καὶ ἡ Σεμέλη ἀπωλέσθη ἐν τῷ μέσῳ τῶν φλογῶν. Ἐν τούτοις τὸ τέκνον ὅπερ ἔφερεν ἐν τῷ κόλπῳ αὐτῆς ἐσώθη· ὁ Ζεὺς ἔκλεισεν αὐτὸ εἰς τὸν μηρὸν του, καὶ τὸ ἐφύλαξεν ἐν αὐτῷ ἕως οὗ συνεπληρώθησαν οἱ ἐννέα μῆνες οἱ ἀναγκαῖοι εἰς τὸν ἐντελῆ αὐτοῦ σχηματισμόν. Ἐξηγοῦσι τὸν μῦθον τοῦτον λέγοντες ὅτι ἡ Σεμέλη ἀπωλέσθη ἐν τῇ πυρπολήσει τοῦ μεγάρου αὐτῆς, καὶ ὅτι εἶχον κατορθώσει νὰ σώσῃσι τὸ τέκνον αὐτῆς. Ἄλλοι ἐρμηνευταὶ προσθέτουσιν ὅτι ὁ Ζεὺς μετέθηκε τὸν Διόνυσον εἰς τὴν πόλιν Νύσσην, κειμένην πλησίον ὄρους τινὸς Μηροῦ καλουμένου· καὶ ἐπειδὴ οἱ παιηταὶ θηρεύουσι πάντοτε τὸ θαυμαστὸν, ἔπλαταν ὅτι ὁ Διόνυσος ἐβλήθη εἰς τὸν μηρὸν τοῦ Διός.

Ἀνατροφή τοῦ Διονύσου. Σιληνός.

Ὁ Διόνυσος πρεδόθη κατ' ἀρχὰς εἰς τὰς χεῖρας τῆς

θείας αὐτοῦ Ἰνου, ἣτις ἀνέθρεψεν αὐτὸν τῇ βοήθειᾳ τῶν Ὠρῶν καὶ τῶν Νυμφῶν. Ὅτε δὲ ἔφθασεν εἰς ἡλικίαν τοῦ νὰ παιδαγωγηθῆ, ἀνετέθη εἰς τὰς Μούσας καὶ εἰς τὸν Σιληνόν, υἱὸν τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς Γῆς, ἣ, κατ' ἄλλους, τοῦ Πικνός καὶ νύμφης τινός. Ὁ Σιληνός οὗτος εἶχε καταστῆ εὐάρεστος τοῖς θεοῖς, διὰ τοῦ εὐθύμου καὶ σκαπτικοῦ αὐτοῦ χαρακτῆρος, καὶ πολλάκις ἐδέχθησαν αὐτὸν εἰς τὴν ὀμήγουρίν των. Ἦτο γέρον μινρόσωμος, πυχὺς καὶ φαλακρός, ἐφάνετο πάντοτε μεθυσμένος, καὶ περιεπάτει ἢ μόλις κρατούμενος ἐπὶ ὄνου ἢ στηριζόμενος ἐπὶ βικηθείας. Ζωγραφεῖται φέρων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς στέφανον ἐκ κισσοῦ καὶ εἰς τὴν χεῖρα ποτήριον ὅπερ πληρούμενον πάντοτε κενοῦται ἀδιαλείπτως. Ὑπῆρξεν ὁ πιστὸς σύντροφος τοῦ Διονύσου καὶ ἠκολούθησεν αὐτὸν εἰς ὅλας τὰς περιουδείας του.

Κατορθώματα καὶ κατακτήσεις τοῦ Διονύσου.

Ὁ θάνατος τῆς Σιμέλης δὲν ἐκόρεσε τὴν μνησικακίαν τῆς Ἥρας, ἣτις κατεδίωξεν ἀσπόνδως καὶ τὸ νήπιον Διονύσον, διεγείρασα κατ' αὐτοῦ, κοιμωμένου, δικέφαλον ὄφιν· ἀλλ' ὁ νέος θεὸς ἐπνιξεν αὐτὸν μετὰ τῶν χειρῶν του. Τότε ἡ Ἥρα ἐπληξεν αὐτὸν διὰ παραφροσύνης ἕνεκα τῆς ὁποίας περιηγήθη πολὺν χρόνον, καὶ μόλις ἐθεραπεύθη ἐν Φρυγίᾳ ὑπὸ τῆς Κυβέλης ἣτις ἐμύησεν αὐτὸν εἰς τὰ μυστήρια τῆς λατρείας της. Κατὰ τὴν περιήγησιν ταύτην εἶχε ἀποκοιμηθῆ εἰς τὴν νῆσον Νάξον, ἐνθα παραταῖ τυρόρῆνιοι, ὑπὸ τῆς Ἥρας ἐμπνεόμενοι, καταλαμβάνουσι τὸν θεὸν κοιμώμενον καὶ δένουσιν αὐτὸν ἐξυπνήσας ὅμως συντρίβει τὰ δεσμὰ αὐτοῦ καὶ μεταβάλλει εἰς δελφίνας τοὺς πολμηροὺς τούτους κακούργους. Ὁ Διονύσος διεκρίθη διὰ τὴν ἀνδρείαν αὐτοῦ εἰς τὸν πόλεμον τῶν θεῶν κατὰ τῶν Γιγάντων. Μεταμορ-

φωθεις εις λεοντα, συνετέλεσεν αποτελεσματικῶς εις τὴν νίκην. Ἐπανελθὼν ἐκ τοῦ Ὀλύμπου εις τὴν γῆν ἐπαχάιρησε τὴν κατάκτησιν τῶν Ἰνδιῶν, ὄχι βιαίως, ἀλλ' ὡς ἦρωσ εἰρηνικὸς, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ πιστοῦ αὐτοῦ Σιληνοῦ καὶ ὑπὸ πλήθους ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ὀπλισμένων διὰ θύρσων καὶ πληρούντων τοὺς ἀέρας ἐκ τοῦ ἤχου τῶν τυμπάνων καὶ τῶν κυμβάλων. Ἡ κατάκτησις αὐτοῦ ἐτελέσθη ἄνευ αἵματοςχυσίας· οἱ λαοὶ ὑπετάσσοντο πλήρεις χαρᾶς εἰς θεὸν ὅστις ἐδίδασκεν αὐτοὺς τὴν τέχνην τοῦ καλλιιεργεῖν τὴν γῆν, τοῦ κατασκευάζειν καὶ ἐξάγειν τὸ μέλι. Ὁ μῦθος αὐτοῦ εἶναι ἀλληγορία τῆς ἱστορίας τοῦ πολιτισμοῦ εἰσδύοντος εἰς τὰς χώρας ταύτας.

Διηγοῦνται ὅτι ὁ Σιληνὸς ἐπιστρέψας εἰς Φρυγίαν ἀπεκοιμήθη ἡμέραν τινά, ἐν καταστάσει μέθης διατελῶν· πλησίον πηγῆς τινος εἰς ἣν ὁ Μίδας, βασιλεὺς τῆς χώρας, εἶχε διατάξει νὰ χύσωσιν οἶνον ἵνα ἐλκύσῃ αὐτὸν· χωρικοὶ δὲ εὐρόντες αὐτὸν, τὸν ἐστόλισαν δι' ἀνθίνων στεφάνων, καὶ ὠδήγησαν αὐτὸν εἰς τὸν βασιλεῆα των. Ὁ ἡγεμὼν οὗτος τὸν ἐκράτησε δέκα ἡμέρας, αἵτινες παρήλθον ἐν συμποσίοις καὶ διασκεδάσεσιν· ὅτε δὲ ἀπέδωκεν αὐτὸν εἰς τὸν Διόνυσον, ὁ θεὸς ἐξ εὐγνωμοσύνης παρεχώρησεν αὐτῷ τὸ δῶρον τοῦ μεταβάλλειν εἰς χρυσὸν πᾶν ὅ,τι ἤθελεν ἐγγίξει. Ὁ Μίδας, ὅστις εἶχε ζητήσει ὁ ἴδιος τὸ ὀλεθριον τοῦτο δῶρον, ἀνεγνώρισεν ἀμέσως τὸ σφάλμα αὐτοῦ ὅτε ἐδέησε νὰ ἐγγίσῃ τὴν τροφήν του, καὶ παρεκάλεσε τὸν Διόνυσον νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ αὐτοῦ. Ἡ παράκλησις αὐτοῦ εἰσηκούσθη ἐπὶ τῷ ὄρω ὅμως ὅτι ἤθελε λουσιῆ εἰς τὸν Πακτωλὸν· ἔκτοτε, λέγουσιν, ὁ ποταμὸς οὗτος καταφέρει ἄμμον πλήρη χρυσοῦ. Ὁ Μίδας, ὁ ὁποῖος ἤδη μᾶς εἶναι γνωστὸς ἐξ ἀστίας τινὸς τιμωρίας ἣν ἐπέβαλεν αὐτῷ ὁ Ἀπόλλων, εἶναι ὁ τύπος τῆς ἀμαθοῦς ματαιότητος.

*Ἐκδικήσεις τοῦ Διονύσου. Πενθεύς. Λυκοῦργος.
Αἱ θυγατέρες τοῦ Μινύου.*

Τὰ ἀκόλουθα ἐπεισόδια τοῦ βίου τοῦ Διονύσου ἢ Βάχχου μαρτυροῦσιν ὅτι ὁ οἶνος, τοῦ ὁποίου ἦτο θεός, ἐμπνέει τὴν ἐκδίκησιν καὶ καθίστησιν αὐτὴν σκληράν. Ὁ Πενθεύς, βασιλεὺς τῶν Θηβῶν καὶ διάδοχος τοῦ πάππου αὐτοῦ Κάδμου, ἠθέλησε νὰ περιορίτῃ τὴν ἀκολασίαν ἣτις εἶχεν εἰσαχθῆ εἰς τὴν τελετὴν τῶν μυστηρίων τοῦ Βάχχου. Ἄλλ' ὁ θεὸς ὀργισθεὶς ἀπέλυσε κατ' αὐτοῦ τὰς ἱερείας του, Βακχιάδας καλουμένας, καὶ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ οἰκογένειαν ὥστε ὁ δυστυχὴς Πενθεύς ἀπέθανε βληθεὶς ὑπὸ τῶν θεῶν, τῶν ἀδελφῶν καὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ μητρὸς, αἵτινες κατεκερμάτισαν αὐτόν.

Λυκοῦργος, ὁ βασιλεὺς τῆς Θράκης, θελήσας ἐπίσης νὰ περιστείλῃ εἰς τὸ βασιλείον του τὰ ὄργια τὰ ὅποια ἐγίνοντο πρὸς τιμὴν τοῦ Βάχχου, ἐτιμωρήθη ὁ δυστυχὴς στερηθεὶς τῆς ὀράσεως. Ἄλλοι λέγουσιν ὅτι ὁ Βάχχος ἐνέβαλεν αὐτῷ τοιαύτην μάγαν ὥστε νομίζων ὅτι ἐξερρίζωνε τὰς ἀμπέλους, ἔκοψε τὰς κνήμας τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Θρύαντος καὶ ἠκρωτηρίασεν ἑαυτόν. Ἐξηγοῦσι τὸν μῦθον τοῦτον λέγοντες, ὅτι ὁ Λυκοῦργος ἀπηγόρευσε τὸν οἶνον εἰς τοὺς ὑπηκόους αὐτοῦ καὶ ἐξερρίζωσε τὰς ἀμπέλους ἐκ τοῦ Κράτους του, ἵνα μὴ ἔχωσιν ἀφορμὴν νὰ παραβιάσωσι νόμον ὃν ἐνόμιζε σωτήριον.

Αἱ τρεῖς ἀδελφαὶ καὶ θυγατέρες τοῦ Μινύου, ἐπειδὴ δὲν ἠθέλησαν νὰ διακόψωσι τὴν συνήθη αὐτῶν ἐργασίαν, ἐνῶ ἐτελοῦντο αἱ εἰς τὸν Βάχχον καθιερωμέναι ἑορταί, μετεβλήθησαν εἰς νυκτερίδας καὶ τὸ ἐργόχειρον αὐτῶν εἰς κιστόν.

Λατρεία καὶ εἰκόνες τοῦ Διονύσου.

Αἱ ἑορταὶ τοῦ Διονύσου ἐκαλοῦντο Διονύσια ἢ Βάχ-

χειρα· ἀπώλεσαν ὅμως ταχέως τὸν θρησκευτικὸν αὐτῶν χαρακτῆρα καὶ ἐγένοντο ἀφορμὴ ἀκολασιῶν καὶ ἀταξίας, καὶ τότε ἐκάλεσαν αὐτὰς ὄργια. Τυφόντι κατὰ τὰς ἐορτὰς ταύτας γυναῖκες Βακχιάδες καλούμεναι διέτρεχον τὰς ὁδοὺς, ἐνδεδυμέναι δέρματα ζώων, ἔχουσαι τὰ πρόσωπα ἠλειμμένα ἐξ οἴνου πηκτοῦ, τὸ βλέμμα διάπυρον, τὴν κόμην ἀτάκτως λελυμένην καὶ ἐκβάλλουσαι ὕβρεις συνοδευόμεναι ὑπὸ κραυγῶν τρομικῶν.

Τὸν Διόνυσον παριστάνουσιν ὑπὸ τὴν μορφήν νεκροῦ ἔχοντος κόμην ξανθὴν καὶ μακρὰν, ἐστραμμένου ὑπὸ κληματίδων καὶ κισσῶν, καὶ περιβεβλημένου δέρμα λέοντος ἢ λεοπάρδου· τὸ δὲ ἄρμα αὐτοῦ σύρεται ὑπὸ λεόντων. Ὡς θεὸς δὲ τῶν οἴνοποτῶν, ὁ Διόνυσος ζωγραφεῖται καθήμενος ἐπὶ πιθου καὶ κρατῶν ποτήριον εἰς τὴν χεῖρα· εἰς αὐτὸν ἦτο ἀφιερωμένη ἡ κίσσα, ὡς σύμβολον τῆς ἀκριτομυθίας τῶν οἴνοποτῶν.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Τίνος υἱὸς ἦτο ὁ Διόνυσος; — Πῶς ἐγεννήθη;

Ποῖος ἀνέθρεψε τὸν Διόνυσον; — Τί ἤξεύρεις περὶ τοῦ Σιληνοῦ, παιδαγωγοῦ τοῦ Διονύσου;

Ποῖον δεῖγμα ἀνδρείας ἔδωκεν ὁ Διόνυσος ἐνῶ ἀκόμη ἦτο παιδίον; — Πῶς κατεδίωξεν αὐτὸν διὰ τοῦτο ἡ Ἥρα καὶ τί ἔπαθεν ἐν Ναξῳ; — Πῶς προσηνέχθη ὁ Διόνυσος εἰς τὸν κατὰ τῶν Γιγάντων πόλεμον; — Πῶς κατέκτησε τὰς Ἰδίας; Τί ἔκαμεν ὁ Μιδας εἰς τὸν Σιληνόν;

Πῶς ἐξεδικήθη ὁ Διόνυσος τὸν Πενθέα, τὸν Λυκοῦργον καὶ τὰς θυγατέρας τοῦ Μινύου, καὶ διατί;

Πῶς ὠνομάζοντο αἱ ἐορταὶ τοῦ Διονύσου; — Πῶς ὠνομάσθησαν ὕστερον; — Πῶς παριστάνουσι τὸν Διόνυσον; — Διατί ἡ κίσσα ἦτο ἀφιερωμένη εἰς αὐτόν;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔ'.

ΗΦΑΙΣΤΟΣ.

Γέννησις, δυσμέγεια καὶ ἔργα τοῦ Ἡφαίστου.

Ὁ Ἡφαίστος, θεὸς τοῦ πυρὸς, ἦτο υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἥρας· ἄλλοι δὲ ἀξιούσιν ὅτι ἦτο υἱὸς τῆς Ἥρας μόνης ἣτις συνέλαβεν αὐτὸν ὁσπρανθεῖσα φυτὸν τι ἵνα μιμηθῆ τὸν Δία ὅστις ἐγέννησε τὴν Ἀθηνᾶν ἐκ τοῦ ἐγχεφάλου αὐτοῦ. Ὅπως δὴ ποτε ὁ Ἡφαίστος ἐγεννήθη τόσον

Ἡφαίστος.

δύσμορφος, ὥστε ὁ Ζεὺς δι' ἐνόσ κτυπήματος τοῦ πο δὲ ἐκρήμνισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ εἰς τὴν γῆν. Εἰς τὴ πτώσειν δὲ ταύτην ἔθραυσε τὸν μηρὸν αὐτοῦ καὶ ἔμει χωλός. Ἀποκατεστάθη εἰς τὴν νῆσον Λῆμνον ὅπου ἔπεσεν ἀφοῦ ἐκυλίσθη ἐννέα ὀλοκλήρους ἡμέρας εἰς κενὸν διάστημα, καὶ ἐτύσθησεν ἐν αὐτῇ σιδηρουργεῖα

εἰς ἃ παρέλαβεν ἔργατα· τοὺς κύκλωπας, υἱοὺς τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Τιταίας. Εἶχε προσέτι ἐργαστάσια εἰς τὰς παρακειμένας νησοὺς τῆς Ἰταλίας, τὰς καλουμένας Διολίδας ἢ Ἡραιστείας, καὶ εἰς τὰ σπήλαια τοῦ ὄρους Αἰτνης. Ἡ πληθὺς τῶν ἠραιστείων τῶν διεσπαρμένων εἰς ταύτας τὰς χώρας, τὰ ὅποια ἐκλήθησαν οὕτως ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ θεοῦ τοῦ πυρός, δικαιολογοῦσι τὴν παράδοσιν ταύτην. Ὁ Ἡραϊστος ὑπηρετήσας μεγάλως τὸν Δία καὶ τοὺς ἄλλους θεοὺς εἰς τὸν κατὰ τῶν γιγάντων πόλεμον, σφυρηλατήσας τοὺς κεραυνούς ὑπ' ὧν ἐπλήχθησαν οἱ ἐπίφοβοι οὗτοι ἔχθροί. Διὰ ταῦτο, μολονότι δυσειδής, ἔλαβε πρὸς ἀμοιβὴν σύζυγον τὴν Ἀφροδίτην, τὴν ὀρκιστάτη τῶν ἀθανάτων. Ὡς τεχνίτης δὲ ὁ Ἡραϊστος διεκρίθη διὰ πολλὰ ἔργα, τὰ ὅποια οἱ ποιηταὶ ἐξύμνησαν εἰς τὰ ποιήματα αὐτῶν· τοιαῦτα ἦσαν τὸ μέγχρον τοῦ Ἥλιου, τὰ ὅπλα τοῦ Ἀχιλλέως, τὰ τοῦ Αἰνείου, ἡ ἀσπίς τοῦ Ἡρακλέους, τὸ περιδέραιον τῆς Ἐρμιόνης, τὸ τόσον ὀλέθριον εἰς τὰς γυναῖκας αἵτινες ἔφερον αὐτό, καὶ τὸ σκῆπτρον τοῦ Ἀγαμέμνονος.

Λατρεία καὶ εἰκόνες τοῦ Ἡραϊστού.

Ἐν Ἀθήναις ἐτελοῦντο πρὸς τιμὴν τοῦ Ἡραϊστού, ἔσονται λαμπαδηδρομίαι καλούμεναι· ἦσαν δὲ αὗται ἀγῶνες δρόμου, ἐν οἷς οἱ ἀγωνιζόμενοι μετέδιδον ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα λαμπάδα τινὰ ἣτις δὲν ἔπρεπε νὰ σβεσθῇ εἰμὴ εἰς τὸ τέρμα τοῦ σταδίου. Τοῦτο εἶναι προφανεὲς ἔμβλημα τῆς ζωῆς, ἦν, ἐν τῇ διαδοχῇ τῶν αἰώνων, οἱ ἄνθρωποι μεταδίδουσι πρὸς ἀλλήλους ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν.

Εἰς τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα ὁ Ἡραϊστος παριστάται ἡμίγυμνος, μὲ γενειάδα καὶ κόμην ἡμελημένην· καὶ διὰ μὲν τῆς ἀριστεροῦς χειρὸς κρατεῖ πυράγγραν διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς σφυρίον. Ὁ λίων ἦτο ἀρραβωμένος εἰς αὐτόν, διότι οἱ μυ-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕ'.

Δευτερεύοντες Θεοὶ τῆς Γῆς.

*Πάλης.— Χλωρίς.— Πομώνη.— Πρίαπος.— Πάν.—
 Τέρμων.— Σιλουανός.— Νύμφαι.— Λάρητες.—
 Ἐφέστιοι Θεοί.*

Οἱ μεγάλοι θεοὶ τῆς γῆς ἦσαν ἡ Κυβέλη ἢ ἡ γῆ, ἡ Δημήτηρ ἢ ἡ γεωργία, ἡ Περσεφόνη ἢ ὁ σίτος, ὁ Βάκχος ἢ ἡ ἄμπελος, καὶ ὁ Ἑρμῆς ἢ τὸ πῦρ μετ' αὐτοὺς δὲ ἤρχοντο πολλοὶ ἄλλοι θεοὶ οἵτινες ἦσαν ἔφοροι τῶν διαφορῶν μερῶν τῆς εὐρείας ταύτης κατοικίας τοῦ ἀνθρώπου, τῶν λειμώνων, τῶν ἀνθέων, τῶν καρπῶν, τῶν ὠρῶν τοῦ ἔτους, τῶν δασῶν, τῶν πηγῶν, τῶν ὀρέων κτλ.

« Ἀρχὴ τις θρησκείας ἐγκεχαρκαγμένη γενικῶς εἰς τὰ πνεύματα ὄλων τῶν λαῶν, εἶπε σοφός τις, ἐγένετο ἀφορμὴ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ τῶν θεῶν τῆς εἰδωλολατρείας· ἡ ἀρχὴ δὲ αὕτη εἶναι ἡ πεποίθησις ἦν οἱ ἄνθρωποι πάντοτε εἶχον, ὅτι ἡ πρόνοια ἐπιβλέπει ὅλα τὰ ἀνθρώπινα γεγονότα, μικρὰ ἢ μεγάλα, καὶ ὅτι οὐδεὶς ἀνεξαιρέτως διαφεύγει τὴν προσοχὴν καὶ τὴν μέριμναν αὐτῆς. Ἄλλ' οἱ ἄνθρωποι ἐκπλαγέντες ἐπὶ τοῖς ἀπείροις μικροῖς πράγμασιν, εἰς ἃ ἡ θεότης ἔπρεπε νὰ συγκαταβαίῃ, ἐνόμισαν καθῆκον ν' ἀνακουφίσωσιν αὐτὴν, ὀρίσαντες εἰς ἕνα στον θεὸν ἰδιαιτέραν προσωπικὴν καὶ ἰδίαν λειτουργίαν. »

Ὁ Πάλης ἦτο θεότης ῥωμαϊκὴ, ἔφορος τῶν νομῶν καὶ τῶν ποιμένων. Αἱ ἐορταὶ αὐτοῦ ἐτελοῦντο τὴν 21 ἀπριλίου, τὴν ἐπέτειον ἡμέραν τῆς κτίσεως τῆς πόλεως ὑπὸ τοῦ Ῥωμύλου.

Ἡ *Χλωρίς*, θεὰ τῶν ἀνθέων, εἶναι εὐφυῆς καὶ χα-
ρίεσσα ἀλληγορία τοῦ ἔαρος, καὶ παριστάνουσιν αὐτὴν
ἑστεμμένην ὑπὸ στεφάνων ἐξ ἀνθέων· ὡς σύζυγον ἔλαβε
τὸν Ζέφυρον τὸ ὁποῖον σημαίνει ἔτι τὰ ἄνθη ἀγαπᾷ
τὸν γλυκὺν καὶ ζωογόνον ἀέρα.

Αἱ ἑορταὶ αἱ ὁποῖαι ἐτελοῦντο εἰς τιμὴν τῆς Χλωρί-
δος ἐκαλοῦντο Ἄρθηρια ἢ ἀργῶνες ἀρθικοί, καὶ ἐσυ-
στήθησαν ἐν Ῥώμῃ δύο αἰῶνας πρὸ Χριστοῦ. Ἐκεῖνοι οἱ
ὁποῖοι βραδύτερον ἀνευέθησαν εἰς τὴν Μεσημβρινὴν
Γαλίαν ὑπὸ Κλήμεντος τοῦ Ἰσαύρου(1) δὲν εἶχον μετὰ
τῶν πρώτων ἄλλο τι κοινὸν εἰμὴ μόνον τὸ ὄνομα.

Ἡ *Πομώνη* ἦτο ἔφορος τῶν καρπῶν καὶ τῶν φυτευ-
σίμων γαιῶν. Συνεζεύχθη τὸν Βερτουῦμνον, θεὸν τῶν ὤ-
ρων τοῦ ἔτους· ἐπειδὴ οὗτος εἶχε τὴν δύναμιν ἄλλάσ-
σῃ μορφήν κατὰ βούλησιν, ἔλαβεν ἀλληλοδιαδόχως τὴν
μορφήν γεωργοῦ, θεριστοῦ, ἀμπελουργοῦ καὶ γραίας γυ-
ναικὸς, ὅπως πείσῃ τὴν Πομώνην νὰ δεχθῆ αὐτὸν, διότι
ἕως τότε εἶχε μείνει ἀναίσθητος εἰς τὸν ἔρωτά του. Ὑπὸ
τὴν ἀλληγορίαν ταύτην κρύπτονται αἱ τέσσαρες ὥραι
τοῦ ἔτους. Τὴν Πομώνην παριστάνουσιν ἑστεμμένην ἐκ
καρπῶν καὶ τὸν Βερτουῦμνον ἑστεμμένον ἐξ ἀνθέων, ἀμ-
φότεροι δὲ κρατοῦσιν εἰς τὴν χεῖρα ἐν κέρασιν τῆς Ἀμαλ-
θείας.

Ὁ *Πρίαπος*, θεὸς τῶν κήπων, ἦτο υἱὸς τῆς Ἀφρο-
δίτης καὶ τοῦ Βάκχου, κατὰ τὴν κοινοτέραν γνώμην.
Παριστάνουσιν αὐτὸν μὲ κεφαλὴν ἀνθρώπου, μὲ ὦτα
κυνὸς ἢ ὄνου, καὶ μὲ στεφάνον ἐκ φύλλων ἀμπέλου ἢ

(1) Ἀργῶνες ἀρθικοί συνεστήθησαν καὶ ἐν Τολώσῃ, κατὰ τὸ 1372,
ὑπὸ πολλῶν ποιητῶν συνελθόντων ἵνα σχηματίσωσι τὸν Σύλλογον
τῆς εὐθύμου ἐπιστήμης, ὡς ἐκάλεσαν αὐτόν. Κλήμης ὁ Ἰσαυ-
ρος ἀνεκαίνισεν αὐτοὺς κατὰ τὸ 1550, κατὰ δὲ τὸ 1695 μετεβλήθησαν
εἰς ἀκαδημίαν σωζομένην ἀκόμη καὶ σήμερον. Σκοπὸς αὐτῆς εἶναι νὰ ἐν-
θαβρύνῃ τὴν ποίησιν καὶ νὰ ἀπονέμῃ εἰς τὰ ἀριστεύοντα ποιήματα
βραβεῖα συνιστάμενα εἰς ἄνθη χρυσαῖ ἢ ἀργυρᾶ.

δάφνης· εἰς τὴν χεῖρα κρατεῖ ράβδον μικρὰν ἵνα διώκῃ τὰ πτηνὰ καὶ ρόπαλον ἵνα καταπολεμῇ τοὺς κλέπτας.

Ὁ Πάν, παρὰ τοῖς Αἰγυπτίοις, ἦτο τὸ μέγα Πᾶν, (ὡς καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ μαρτυρεῖ), ἡ φύσις, ὁ κόσμος ὅλος. Παρὰ δὲ τοῖς Ἑλλησιν, ὁ Πάν ἦτο ἀπλῶς ὁ θεὸς τῶν ἐξοχῶν, καὶ ἐθεωρεῖτο υἱὸς τοῦ Ἑρμοῦ καὶ τῆς Πηνελόπης ἣτις ἐγέννησεν αὐτὸν πρὶν συζευχθῆ τὸν Ὀδυσσεύ. Ὁ Πάν ἐγεννήθη μὲ κέρατα εἰς τὴν κεφαλὴν, μύτην σιμὴν, μηροὺς δὲ, κνήμας καὶ πόδας τράγου. Ἦτο ἀρχηγὸς τῶν Σκτύρων, ἄλλων ἀγροτικῶν θεοτήτων ὁμοίων τῷ Πανί, αἱ ὁποῖαι, ὡς οὗτος, ἦσαν τὰ φόβητρα τῶν νυμφῶν, ὄχι τόσο ἐνεκα τῆς ἀσχημίας ὅσον ἐνεκα τῶν διεφθαρμένων αὐτῶν ἡθῶν. Ὁ Πάν ἐτιμᾶτο ἰδίως ἐν Ἀρκαδίᾳ, ἐνθα ἐχρησιμίδοται ἐπὶ τοῦ Λυκαίου ὄρους. Αὐτὸς ἐπενόησε τὸν ἐπτάφωνον αὐλὸν, ὃν ὠνόμασε *Σύριγγα*, ἐκ τοῦ ὀνόματος νύμφης τινὸς ἣτις μετεμορφώθη εἰς κάλαμον, καθ' ἣν στιγμὴν ἔφευγε τὴν καταδίωξιν αὐτοῦ.

Ὁ *Τέρμων* ἦτο θεότης καθαρῶς ῥωμαϊκὴ. Ὁ βασιλεὺς Νουμάς ἐπενόησεν αὐτὴν ἵνα προστατεύσῃ τὰς ἰδιοκτησίας καὶ καταστήσῃ σεβαστὰ τὰ ὅρια τῶν ἀγρῶν. Εἰκονίζουσιν αὐτὸν μὲ κεφαλὴν ἀνθρώπου, ἀλλ' ἄνευ ποδῶν καὶ χειρῶν, ὡς ἔμβλημα τῆς ἀκινήσιας.

Ὁ *Σιλουανὸς* ἦτο θεὸς τῶν δασῶν, καὶ ἐθεωρεῖτο υἱὸς τοῦ Φαῦνου μετὰ τοῦ ὁποίου συγχέεται πολλάκις. Ὁ Φαῦνος δὲ ἦτο υἱὸς τοῦ Πίκου, βασιλέως τοῦ Λατίου, ὃν διεδέχθη, καὶ ἐπειδὴ συνετέλεσεν εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς γεωργίας, ἐλατρεύθη ὡς θεὸς μετὰ θάνατον. Τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐδόθη εἰς τὸν Φαῦνον, θεὸν τῶν ἀγρῶν, σχεδὸν ὁμοιον μὲ τὸν Σάτυρον κατὰ τὴν μορφήν, ἀλλὰ πολὺ σεμνότερον. Οἱ Ῥωμαῖοι εἶχον ἰδρύσαι ναὸν εἰς σιμὴν αὐτοῦ.

Νύμφαι ἐκαλοῦντο αἱ νεάνιδες ὅσαι κατήγοντο ἐκ τοῦ

αΐματος θεῶν καὶ ἀνθρώπων. Αὐταὶ διετήρουν τὴν νεότητά των, ἀλλὰ δὲν ἦταν ἀθάνατοι· ἠδύνατο νὰ ἀποθάνωσι μετὰ τινα διαδοχὴν ἐτῶν. Ὁλος ὁ κόσμος κατῳκεῖτο ὑπὸ τῶν θεῶν τούτων, καὶ ἐκεῖναι αἵτινες κατῳκουν τὴν γῆν ἐλάμβανον διάφορα ὀνόματα ἀναλόγως τῆς κατοικίας αὐτῶν. Ὅσαι κατῳκουν εἰς τὰ ὄρη ὠνομάζοντο Ὀρειάδες, Ναϊάδες ὅσαι κατῳκουν εἰς τὰς πηγὰς καὶ Δρυάδες ἢ Ἀμαδρυάδες ὅσαι κατῳκουν εἰς τὰ δάση. Ἡ τύχη τῶν τελευταίων τούτων νυμφῶν ἐξηρτάτο ἐκ τοῦ δένδρου τοῦ ὁποίου ἦσαν προστάταιραι· δηλαδὴ ἐγεννῶντο καὶ ἀπέθνησκον μετ' αὐτοῦ.

Λάρητες καὶ Ἐφεστῖοι θεοί. Οἱ ἀρχαῖοι δὲν εἶχον πλάσει θεοὺς μόνον δι' ἕκαστον μέρος τῆς γῆς, ἀλλ' εἶχον θέτει καὶ εἰς τὰς οἰκίας των ἀκόμη, ὡς προστάτας τῶν ἐστιῶν αὐτῶν. τούτους δεοί μὲν Ῥωμαῖοι ἐκάλουν Λάρητας, οἱ δὲ Ἕλληνες Ἐφεστῖους θεοὺς. Ἡ ἀρχὴ αὐτῶν ἀποδίδεται εἰς τὴν ἀρχαιοτάτην συνήθειαν τοῦ θάπτειν τοὺς νεκροὺς ἐν ταῖς οἰκίαις. Ἐνόμιζον δηλ. ὅτι αἱ ψυχαὶ ἐξηκολούθουν νὰ κατοικῶσιν ἐν αὐταῖς μετὰ τῶν σωμάτων, καὶ ὅτι ἦσαν πνεύματα ἀγαθοποιᾶ, ὅθεν ἐλάτρευσαν αὐτά. Ἡ δὲ λατρεία αὐτῶν συνίστατο εἰς μικρὰ ἐξ ἀργύρου, ἐλεφαντόδοντος, ξύλου ἢ πάσης ἄλλης ὕλης ἀγαλμάτια, τὰ ὁποῖα οἱ μὲν ἀπλοὶ πολῖται ἔθετον ὑπὸ τῆς θύρας ἢ παρὰ τῇ ἐστῖα, οἱ πλουσιώτεροι εἰς τὰς αὐλὰς καὶ οἱ ἐξοχώτεροι πολῖται εἰς ἰδιαίτερον νεῖσκον. Διετήρουν ἀνημημένην ἐνώπιον τῶν θεῶν τούτων λυχνίαν τινα καὶ ὁ κύων ἦτο ἀφιερωμένος εἰς αὐτοὺς ὡς σύμβολον τῆς ἐγρηγόρευσης.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Ποιοὶ ἦσαν οἱ ἀνώτεροι θεοὶ τῆς γῆς; — Τίνος ἦσαν ἔφοροι οἱ κατώτεροι θεοί; — Εἰς ποῖαν αἰ-

τίαν δύναται ν' ἀποδιθῆ ἢ πληθὺς αὐτῶν; — Τίς ἦτο ὁ Πάλης; — Πότε ἐτελεύητο αἱ ἐορταὶ αὐτοῦ; — Τί ἤξεύρεις περὶ τῆς Χλωρίδος καὶ τῶν ἀνθικῶν ἀγώνων; — Εἰπέ τίς ἦτο ἡ Πομώνη, τί ὁ Βερτοῦμνος, καὶ ποῖα εἶναι ἡ ἀλληγορία ἣν περιέχει ὁ γάμος αὐτῶν; — Τί ἦτο ὁ Πρίαιπος;

Τίς ἦτο ὁ Πάν;

Τίς ἦτο ὁ Τέρμων;

Τίς ὁ Σιλουανός;

Ἀρίθμησον τὰ διάφορα εἶδη τῶν νυμφῶν. Τί ἦσαν οἱ Λάρητες καὶ οἱ Ἐφέστιοι θεοί; — Ποῖα εἶναι ἡ ἀρχὴ αὐτῶν; — Πῶς ἐλάτρευον αὐτούς;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΣΤ'.

Θαλάσσιοι Θεοί.

Ἄκχεανός. — Τηθύς. — Ἄκχεανίδες.

Οἱ ἀρχαιότατοι θεοὶ τῆς θαλάσσης ἦσαν ὁ Ἄκχεανός καὶ ἡ Τηθύς, τέκνα ἀμφότεροι τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Τιταίας. Ὁ Ἄκχεανός συνεζεύχθη τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ Τηθύν, ἐκ τοῦ γάμου δὲ τούτου ἐγεννήθησαν αἱ Ἄκχεανίδες, νύμφαι τῆς θαλάσσης, ὑπολογιζόμεναι εἰς τρισχιλίαις τούλάχιστον. Ἐξόχως ἐλάτρευον αὐτὰς οἱ ναῦται, καὶ ἐν καιρῷ μὲν γαλήνης ἐθυσίαζον πρὸς τιμὴν αὐτῶν ἀρνία καὶ χοίρους, ἐν καιρῷ δὲ τρικυμίας ταῦρον μέλανα.

Ὁ Ἄκχεανός ἐβασίλευεν ὄχι μόνον ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν ποταμῶν ὧν ἦτο πατήρ. Οἱ ἀρχαῖοι ἐλάτρευον αὐτὸν πανδήμως καὶ τῷ ἀνέθετον τὴν περὶ

τῆς ζωῆς αὐτῶν φροντίδα ὅτε ἐπεχαίρουν θαλάσσια ταξείδια. Εἰκονίζουσιν αὐτὸν ὑπὸ τὴν μορφήν γέροντος καθημένου ἐπὶ τῶν κυμάτων τῆς θαλάσσης, ἔχοντος τὸ μέτωπον ὠπλισμένον μὲ δύο χηλὰς καρκίνου, κρατοῦντος λόγχην εἰς τὴν χεῖρα καὶ πλησίον αὐτοῦ ἔχοντος θαλάσσιον τι θηρίον.

Νηρεὺς.—*Νηρηίδες.* Ἐκ τοῦ γάμου τοῦ Ὀκεανοῦ μετὰ τῆς Τηθύος ἐγεννήθησαν οὐ μόνον αἱ Ὀκεανίδες, ἀλλὰ προσέτι ὁ Νηρεὺς καὶ ἡ Δωρίς. Συμμιγνέσθαι δὲ καὶ οἱ δύο οὗτοι θεοὶ ἐγέννησαν πενήκοντα θυγατέρας, αἱ ὁποῖαι ἐκαλοῦντο Νηρηίδες καὶ ἐτιμῶντο ὡς ὠμφοὶ τῆς θαλάσσης. Ὁ Νηρεὺς παριστάνεται ὑπὸ τὴν μορφήν γέροντος ἔχοντος μακρὰν κυανὴν γενειάδα. Τὴν κατοικίαν αὐτοῦ εἶχεν εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος, τὸ ὅποιον βρέχει τὰ πικράλια τῆς Ἑλλάδος, τὸν συνῶδευον δὲ πάντοτε αἱ θυγατέρες του χορεύουσαι περὶ αὐτοῦ. Ὁ Νηρεὺς εἶχε τὸ πλεονέκτημα τοῦ γινώσκειν τὰ μέλλοντα. Αὐτὸς προεῖπεν εἰς τὸν Πάριον τὰς ὀλεθρίας συνεπείας τῆς ἀπαγωγῆς τῆς Ἑλένης, καὶ ἐκ τῶν συμβουλῶν αὐτοῦ ὀδηγούμενος ὁ Ἡρακλῆς ἔλαβε τὰ χρυσὰ μῆλα ἐκ τοῦ κήπου τῶν Ἑσπερίδων. Τὰς Νηρηίδας παριστάνουσιν ὑπὸ τὴν μορφήν νεαῖδων καθημένων ἐπὶ δελφίνων, καὶ κρατοῦσῶν εἰς τὴν χεῖρα τὴν τρίαιναν τοῦ θεοῦ τῶν θαλασσῶν, ἐνίοτε δὲ καὶ στεφάνους ἐξ ἀνθέων.

Εἶναι φυσικὸν νὰ πιστεύῃ τις ὅτι ὅλοι αὐταὶ αἱ γῶμοφοι, Νηρηίδες τε καὶ Ὀκεανίδες, οὐδὲν ἄλλο εἶναι εἰμῆ τὰ κύματα πρωτοποποιηθέντα ὑπὸ τῆς γονίμου φαντασίας τῶν ἀρχαίων.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Ποῖοι ἦσαν οἱ ἀρχαιότεροι θεοὶ τῆς θαλάσσης;— Πόθεν ἐγεννήθησαν αἱ Ὀκεανίδες;— Τί θεοὶ

ἦσαν αὐταί; — Πῶς ἐλάτρευον αὐτάς; — Τί ἦτο ὁ Ὠκεανός; — Ποίαν λατρείαν ἀπέδιδον αὐτῶ; — Πῶς τὸν παριστάνουσι; — Ἐκ τινὸς ἐγεννήθη ὁ Νηρεὺς καὶ ἡ Δωρίς; — Ἐκ τοῦ γάμου αὐτῶν ποταὶ θεότητες ἐγεννήθησαν; — Πῶς παριστάνουσι τὸν Νηρέα καὶ τὰς Νηρηίδας; — Τίνο; αἱ θεαὶ αὐταὶ ὑπάρχουσι προσωποποιήσεις;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΖ΄.

ΠΟΣΕΙΔΩΝ.

Γέννησις καὶ κατορθώματα τοῦ Ποσειδῶνα.

Ὁ Ποσειδῶν, υἱὸς τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Κυβέλης, ἦτο ὁ ὑπέρτατος θεὸς τῶν θαλασσῶν, τῶν ὀπείων ἔλαβε τὸ κράτος, ὅτε μετὰ τοῦ Διὸς ἐμοιράζετο τὸν πατρικὴν κυριαρχίαν. Εἶδομεν ὅτι ὁ Κρόνος κατέτρωγεν ἅμα γεννώμενα ὅλα τὰ ἄρρενα αὐτοῦ τέκνα, ἀλλ' ἡ σύζυγός του ἣτις εἶχε κατορθώσει ν' ἀπατήσῃ αὐτὸν παρουσιάσασα ἀντὶ τοῦ Διὸς πέτραν ἐσπαργανωμένην, τὸν ἔπεισε καὶ πάλιν ὅτι ἔτεκε πῶλον καὶ τῷ ἔδωκε νὰ καταφάγῃ αὐτόν. Ἐκρυψε δὲ τὸν Ποσειδῶνα, τὸ πραγματικὸν αὐτῆς τέκνον, εἰς πόμηνν τινὰ τῆς Ἀρκαδίας. Ὁ θεὸς οὗτος ἀνδρωθεὶς ἐβοήθησε τὸν Δία εἰς τὸν κατὰ τῶν Τιτάνων πόλεμον, δυσαρεστηθεὶς ὅμως ἀκολούθως διότι ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ εἶχεν οἰκαιοποιηθῆ τὸ κράτος τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, συνώμοσε μετὰ τῶν λοιπῶν θεῶν νὰ ἐκθρονίσωσιν αὐτόν. Ἀποτυχούσης τῆς συνωμοσίας ἐκείνης, ὁ Ποσειδῶν ἰδύθη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ καταβὰς ἐπὶ τῆς γῆς εἰργάσθη μετὰ τοῦ Ἀπόλλωνος εἰς ἀνέγερσιν τῶν

τειχῶν τῆς Τρωάδος. Ἐπειδὴ ὁμως ὁ Λαομέδων ἠρνήθη
 νὰ πληρώσῃ εἰς αὐτοὺς τὸν συμφωνηθέντα μισθόν, συνε-
 φώνησαν καὶ οἱ δύο ἵνα τιμωρήσωσι τὸν ἐπίορκον βα-
 σιλέα· καὶ ὁ μὲν Ἄπόλλων ἔστειλε τὸν λοιμὸν, ὁ δὲ Πο-

Ποσειδῶν.

σειδῶν θαλάσσιόν τι θηρίον, ὅπερ κχτέτρωγε τοὺς κχ-
 τοίλους. Οἱ Τρῶες θορυβηθέντες ἠρώτησαν τὸ μαντεῖον,
 τὸ ὁποῖον διέτχεν αὐτοὺς νὰ πηραδῶσωσι εἰς τὸ τέρας
 τὴν Ἡσιόνην, θυγατέρα τοῦ Λαομέδοντος. Ἡ δυστυχὴς ἡγε-
 μονίς ἐτέθη ἐπὶ βράχου τινὸς καὶ περιέμενε τὸν θάνατον,
 ὅτε κατὰ τύχην διέβαινεν ἐκεῖθεν τὸ πλοῖον τῶν Ἀργο-
 ναυτῶν. Ὁ Ἡρακλῆς ὑπεσχέθη νὰ ἐλευθερώσῃ αὐτὴν ἀν-
 ὁ Λαομέδων ἔστεργε νὰ τῷ δώσῃ τοὺς ἀπτήτους ἵπ-
 πους του. Ὁ ἄπιστος βασιλεὺς ὑπεσχέθη, ἀλλ' ἠθέτησε
 καὶ πάλιν τὸν ὄρκον του· τότε λοιπὸν ὁ Ἡρακλῆς ἀγα-

νακτήσας ἐθύσασε πρὸς ἐκδίκησιν τὸν Λαομέδοντα καὶ τὴν οἰκογένειάν του, πλὴν τοῦ Πριάμου, ὅστις εἶχε συμβουλεύσει τὸν πατέρα του νὰ τηρήσῃ τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ. Ὁ Ἡρακλῆς κατέστησεν ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν νέον τοῦτον ἡγεμόνα καὶ ἔδωκε τὴν Ἡπιόνην σύζυγον εἰς τὸν Τελαμῶνα, βασιλέα τῆς Σκλαμῆνος καὶ ἓνα τῶν Ἀργοναυτῶν.

"Εριδος τοῦ Ποσειδῶνος.—Ἀμφιτρίτη.

Εἶδομεν ὅτι ὁ Ποσειδῶν ἤρισε μυχταίως μετὰ τῆς Ἀθηναῆς περὶ τῆς τιμῆς τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως τοῦ Κέκροπος, ἣτις ὠνομάσθη Ἀθήναι. Εἰς τὴν αὐτὴν ἔριν παρηγήθη καὶ περὶ τῆς πόλεως Τροιζῆνος, ἀλλ' ὁ Ζεὺς ἔθηκε τέρμα εἰς αὐτὴν δοῦς εἰς μὲν τὸν Ποσειδῶνα τὸ τίτλον βασιλείως τῆς Τροιζῆνος, εἰς δὲ τὴν Ἀθηναῖαν τὸν τίτλον προστάτιδος τῆς πόλεως. Τέλος ὁ θεὸς τῶν θαλασσῶν ὑπέστη καὶ ἄλλην πάλην κητὰ τοῦ Ἀπόλλωνος περὶ τῆς Κορίνθου· ὁ δὲ Κύκλωψ Βριάρεως, ἐκλεχθεὶς δικαστῆς, παρεχώρησεν εἰς μὲν τὸν Ποσειδῶνα τὸν Ἰσθμὸν, εἰς δὲ τὴν ἀντίπαλον αὐτοῦ τὸ ἄκρωτήριον τῆς Κορίνθου.

Μεταξὺ τῶν πολλῶν συζύγων ἃς ἔλαβεν ὁ Ποσειδῶν, διακρίνεται ἡ Ἀμφιτρίτη, θυγάτηρ τοῦ Νηρέως καὶ τῆς Δωρίδος. Αὕτη εἶχε ποιήσει εὐχὴν παρθενίας, καὶ ὁ δελφὶν ὅστις ἔπεισεν αὐτὴν νὰ ὑπκνδρευθῆ κατατάχθη μεταξὺ τῶν ἀστέρων. Ἡ Ἀμφιτρίτη ἐγέννησεν ἐκ τοῦ Ποσειδῶνος τὸν Τρίτωνα, ἓνα τῶν κυριωτέρων θαλασσίων θεῶν.

Εἰς τὸν Ποσειδῶνα ἀποδίδουσι πολλὰ τέκνα, πλεῖστα συμβεβηκότα καὶ μεταμορφώταις Αἰτίαι τούτου εἶναι ὅτι οἱ πρῶτοι Ἕλληνες ἐκάλουν οὕτω πάντας τοὺς ξένους βρασιλεῖς οἵτινες ἤρχοντο εἰς τὴν χώραν αὐτῶν διὰ θαλάσσης, ἢ οἵτινες εἶχον ἐκτείνει τὸ κράτος αὐτῶν ἐπὶ τῆς θα-

λάσης: ὅθεν ἀπέδωκαν εἰς ἓνα μόνον ὅσα ἀνήκοσιν εἰς πολλούς.

Ἰδιότητες καὶ λατρεία τοῦ Ποσειδῶνος.

Ὡς βασιλεὺς τῶν θαλασσῶν ὁ Ποσειδῶν ἦτο, μετὰ τὸν Δία, ὁ ἰσχυρότατος τῶν θεῶν. Παριστάνουσιν αὐτὸν ὄρθιον ἐπὶ ἄρματος κογχαιδεῦς συρομένου ὑπὸ ἵππων θαλασσίων· εἰς τὴν χεῖρα γρῆττει τρίαιναν, παρακολουθοῦσι δὲ Τρίτωνες καὶ Νηρηΐδες καὶ ἀποτελοῦσι τὴν συνοδίαν αὐτοῦ.

Ἡ λατρεία τοῦ Ποσειδῶνος μετεδόθη ἐκ τῆς Λιβύης, ὅπου κατ' ἀρχὰς ἐγεννήθη, εἰς Ἑλλάδα καὶ Ἰταλίαν. Οἱ Ἕλληνες ἀνενέωσαν πρὸς τιμὴν αὐτοῦ τὰ ἱσθμια, τὰ ὁποῖα ἐτελοῦντο εἰς τὸν ἱσθμὸν τῆς Κορίνθου. Οἱ Ῥωμαῖοι ἐκάλουν τὰς ἐορτὰς ταύτας *Κορυσσάδια*, ἐκ τοῦ θεοῦ Κόνσου, ὃν συνέχεον μετὰ τοῦ Ποσειδῶνος. Τὴν πρώτην σύστασιν τῶν ἐορτῶν τούτων ἀπέδιδον εἰς τὸν βασιλέα Εὐκλῆδρον, τὴν δὲ ἀνανέωσιν αὐτῶν εἰς τὸν Ῥωμύλον. Ὁ βασιλεὺς οὗτος ἰσχυρίζετο ὅτι ὁ Κόνσος ἐνέπνευσεν αὐτῷ τὴν ἀπαγωγὴν τῶν Σαθίων γυναικῶν, ἧτις, τφόντι, ἐγένετο ἐν καιρῷ τῆς ἐορτῆς ταύτης.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Πῶς ἐγεννήθη ὁ Ποσειδῶν; — Πῶς διέφυγε τὴν ἀδθηραγίαν τοῦ Κρόνου; — Πῶς προσηνέχθη πρὸς τὸν Δία; — Ποίαν τιμωρίαν ἔλαβε; — Ποίαν τιμωρίαν ἐπέβαλεν ὁ Ποσειδῶν τῷ Λαομεδοντι; — Πῶς ἐτελεύτησεν ὁ ἐπίορκος οὗτος βασιλεὺς; — Ποία ὑπῆρξεν ἡ τύχη τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ Ἡσιόνης;

Ποίας ἔριδας ἔσχεν ὁ Ποσειδῶν μετὰ τῆς Ἀθησας καὶ μετὰ τοῦ Ἀπόλλωνος; — Ποία εἶναι ἡ κατ' ἐξοχὴν σύ

ζυγος τοῦ Ποσειδῶνος;—Ποῖος ἐγενήθη ἐξ αὐτῆς; —
 Διατί ἀποδίδουσι εἰς τὸν Ποσειδῶνα πολλὰ τέκνα,
 πολλὰ συμβεβήκοντα καὶ πολλὰς μεταμορφώσεις;

Πῶς παριστάνουσι τὸν Ποσειδῶνα;—Πόθεν μετεδόθη
 ἡ λατρεία αὐτοῦ;—οἱ ἀγῶνες συνεστήθησαν πρὸς
 τιμὴν αὐτοῦ ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων;—Πῶς ἐκαλοῦντο αἱ
 ἑορταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ῥώμην;—Εἰς ποῖον ἀπέδιδον τὴν
 πρώτην σύστασιν καὶ εἰς ποῖον τὴν ἀνανέωσιν αὐτῶν;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΗ΄.

ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝΤΕΣ ΘΕΟΙ ΤΗΣ ΘΑΛΑΣΣΗΣ.

Καθὼς ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, οὕτω καὶ ἡ ἀπέραντος
 ἕκτασις τῶν ὑδάτων ἐθεωρήθη κατοικουμένη ὑπὸ πλη-
 τύου ὄντων, ποικίλων κατὰ τὴν μορφήν, καὶ γεννηθέν-
 των ἀπάντων ἐκ τῆς φαντασίας τῶν ἐθνικῶν ποιητῶν,
 ἵτινες ἐποίησαν αὐτοὺς θεοὺς δευτερεύοντας. Ἐκ τούτων
 κυριώτεροι εἶναι οἱ ἀκόλουθοι.

Πρωτεύς.—Μῦθος Μερειλάου καὶ Ἀρισταίου.

Ὁ Πρωτεύς ἦτο υἱὸς τοῦ Ὠκεανοῦ καὶ τῆς Τηθύος,
 κατ' ἄλλους δὲ τοῦ Ποσειδῶνος. Ὁ θεὸς οὗτος ἀνέθηκεν
 αὐτῷ νὰ φυλάττῃ τὰ ποιμνιά του, συγκαίμενα ἐκ φω-
 κῶν ἦτοι θηλαστίων ταύρων, καὶ τῷ ἔδωκε, ὡς καὶ εἰς
 τὸν Νηρέα, τὸ δῶρον τοῦ γινώσκειν τὸ μέλλον. Ἀλλ' ὁ
 Πρωτεύς δὲν ὑπεχώρει εἰμὴ μόνον εἰς τὴν βίαν, καὶ ἐ-
 λάμβανε δικφόρους μεταμορφώσεις διὰ τὴν ἀποφεύγῃ τὰς

ἔρωτήσεις ἐκείνων οἱ ὅποιοι ἤρχοντο νὰ συμβουλευῶνται αὐτῶν.

Ἐ τοσούτῳ εἰς δύο περιστάσεις ἠναγκάσθη ὁ Πρωτεύς νὰ ὁμιλήσῃ ἀκουσίως. Ὁ Μενέλαος, βασιλεὺς τῆς Σπάρτης, θέλων νὰ μάθῃ ποῦ ὁ ποιμὴν Πάρις εἶχε κρύψει τὴν σύζυγόν του Ἑλένην ἣν εἶχεν ἀπαγάγει, ἔμαθε παρὰ τοῦ χρησμοῦ ὅτι μόνος ὁ Πρωτεύς ἠδύνατο νὰ τῷ ἀποκαλύψῃ τοῦτο· ἔρχεται λοιπὸν μετὰ τριῶν συντρόφων ὀπλισμένων, καὶ διὰ ν' ἀπατήσωσιν αὐτὸν καλύπτονται ὑπὸ δεξιμάτωνφώκης, καταλομβάνουσιν αὐτὸν κοιμώμενον ἐν μέσῳ τοῦ ποιμνίου του, ὀρμῶσιν ἐπ' αὐτοῦ καὶ τὸν δένουσι δυνατὰ. Ὁ Πρωτεύς ἀποπειρᾶται νὰ διαφύγῃ ὑπὸ τὴν μορφὴν πυρὸς καυστικοῦ, χειμῶντος ὀρμητικοῦ, λέοντος καὶ ὄφεως· ἀλλ' ἐπὶ τέλους βαρυνθεὶς ν' ἀντιτάσῃ ἀντίστασιν ματαίαν, ὑποχωρεῖ καὶ ἀποκαλύπτει εἰς τὸν Μενέλαον ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ὁ ἡγεμὼν οὗτος ἐπεθύμει νὰ μάθῃ.

Ὁ Ὀρφεὺς ἔμελλε νὰ συζευχθῆ τὴν νύμφην Εὐρυδίκτην, ἀλλ' ὁ ποιμὴν Ἀρισταῖος, υἱὸς τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Κυρήνης, φθονεὶ τὴν εὐτυχίαν αὐτῶν καὶ βάλλει κατὰ νοῦν ν' ἀπαγάγῃ τὴν Εὐρυδίκτην· αὕτη πειθεταὶ ἀλλ' ἐνῶ φεύγει δραμαίως πατεῖ ὄφιν κεκρυμμένον εἰς τὰ χόρτα καὶ ἀποθνήσκει πληγωθεῖσα θανασίμως· αἱ δὲ νύμφαι ἵνα ἐκδικήσωσι τὸν θάνατον οὗτης, καταστρέφουσι τὰς μελίσσας τοῦ Ἀρισταίου, ὅστις ἐν τῇ λύπῃ αὐτοῦ καταφεύγει εἰς τὴν μητέρα του. Ἡ Κυρήνη συμβουλεύει τὸν υἱὸν αὐτῆς νὰ ἐρωτήσῃ τὸν Πρωτέα, ὅστις θὰ ὑπιδείξῃ αὐτῷ μέσον ἀσφαλὲς τοῦνὰ ἐπανορθώσῃ τὴν ἀπώλειάν του. Ὁ Ἀρισταῖος λοιπὸν συλλαμβάνει αἴφνης τὸν θεὸν καθὼς εἶχε πράξει καὶ ὁ Μενέλαος, καὶ ἐπιτυχᾶνει παρ' αὐτοῦ θαυματουργὸν τι μυστικόν, διὰ τοῦ ὁποίου ἀνακτᾶ τὰς μελίσσας του,

Τρίτων.

Ὁ Τρίτων, υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς Ἀμφιτρίτης, ἦτο ὁ σαλπικτῆς τοῦ θεοῦ τῶν θαλασσῶν, καὶ προηγείτο τοῦ ἄρματος αὐτοῦ σαλπίζων θαλασσίαν τινὰ κόγχην. Τὸ σῶμα αὐτοῦ κατέληγεν εἰς οὐρανὸν ἰχθύος, καὶ ἦτο ἀρχηγὸς πολλῶν ἄλλων Τριτώνων ὁμοίων μὲ αὐτὸν καὶ ἐχόντων ἕρογον νὰ φέρωσι τὰς διαταγὰς τοῦ Ποσειδῶνος, τὸν ὁποῖον παρηκολούθουν πάντοτε.

Γλαῦκος.

Ὁ Γλαῦκος, υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος καὶ Ὠκεανίδος τινός, κατοίκει ἐν Βοιωτίᾳ καὶ ἠγάπα πολὺ τὴν ἀλιεῖαν. Παρατηρήσας ὅτι οἱ ἰχθύες οὕς ἔφερον εἰς τὴν παραλίαν ἀνελάμβανον νέαν δύναμιν ἅμα ὡς ἠγγιζον χόρτον τι, ἠθέλησε νὰ δοκιμάσῃ αὐτό· εὐθύς δὲ, ἅμα τὸ ἐγεύθη, ἤσθάνθη ἑαυτὸν παρασυρόμενον ὑπὸ ἀγνώστου τινός δυνάμεως, καὶ ἐρόφηθη εἰς τὴν θάλασσαν ἔνθα ὁ Ὠκεανὸς καὶ ἡ Τηθύς ὑπεδέχθησαν αὐτὸν καὶ τὸν μετέβαλον εἰς θαλάσσιον θεόν.

Ὁ μῦθος οὗτος εἶναι ἀλληγορία τῆς προόδου τῆς ἀλιείας, ἣτις κατ' ἀρχὰς ἐγένετο εἰς τὸ παράλιον καὶ ἔπειτα εἰς τὸ ἀνοικτὸν πέλαγος· ἀκόμη δὲ ὑποτίθεται ὅτι ὁ Γλαῦκος ἦτο ἐπιτήδειος κολυμβητῆς, ὅστις ἔμενε πολλὴν ὥραν ὑπὸ τὰ ὕδατα. Εἰκονίζουσι αὐτὸν, ὡς καὶ πάντας τοὺς θαλασσίους θεοὺς, μὲ γένειον μακρὸν, κόμην πίπτουσαν ἐπὶ τῶν ὤμων καὶ μὲ παχειὰς ὀφρῦς. Ἐλαβε παρὰ τοῦ Ἀπόλλωνος τὸ δῶρον τοῦ νὰ προφητεύῃ τὸ μέλλον, καὶ ἐγένετο διερμηνεὺς τοῦ Νηρέως.

Μελικέρτης.

Ὁ Μελικέρτης ἦτο υἱὸς τοῦ Ἀθήμαντος, βασιλέως τῶν Θηβῶν, ἐν Βοιωτίᾳ. Φεύγων μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Ἰουῖς τὴν ὀργὴν τοῦ πατρὸς του, ἐβρίθθη εἰς τὰ κύματα καὶ μετεμορφώθη ὑπὸ τοῦ Ποσειδῶνος εἰς θαλάσσιον θεόν. Κατ' ἄλλην παράδοσιν, δελφὸν τις ἔλαβε τὸ σῶμα τοῦ Μελικέρτου καὶ ἐκόμισεν αὐτὸ εἰς τὰ περάλια τῆς Κορίνθου· ἐκεῖ δὲ ὁ Σίσυφος, ἰδρυτὴς καὶ βασιλεὺς τῆς πόλεως τούτης, ἐνεταρίασε τὸν Μελικέρτην, μετωνόμασεν αὐτὸν Πηλαίωνα, τὸν παρέστησεν ὡς θαλάσσιον θεόν καὶ ἐσύστησεν εἰς τιμὴν αὐτοῦ τὰ ἱερῆα

Φόρκυς.

Ὁ Φόρκυς, θαλάσσιος θεὸς καὶ αὐτὸς, ἦτο ἐπίσης υἱὸς τοῦ Ποσειδῶνος. Ἐκ τῆς συζύγου αὐτοῦ Κητοῦς ἐγέννησε τὰς τρομερὰς Γοργόνας, τὸν δράκοντα ὅστις ἐφύλαττε τὰ χρυσοῦ μῆλα τοῦ κήπου τῶν Ἐσπερίδων, τὴν Θόωταν, μητέρα τοῦ Πολυφήμου, καὶ τὴν νύμφην Σκύλλην. Αὕτη ἀπατηθεῖσα ὑπὸ τῆς μαγίσσης Κίρκης, ἣτις ἐζήλευεν αὐτήν, ἐλούσθη εἰς πηγὴν δηλητηριώδη, καὶ ἀμέσως μετεβλήθη εἰς τρομερὸν τέρας, ἔχον δώδεκα ὄνυχας, ἕξ κεφαλὰς καὶ ἕξ στόματα πάντοτε χινοῦντα· φοβηθεῖσα δὲ ἑαυτὴν ἠδυστυχῆς, διὰ τὴν μεταβολὴν ταύτην, ἐβρίθθη εἰς τὴν θάλασσαν, πλησίον τοῦ στενοῦ τῆς Μεσσηνίας. Τὸ ὄνομα αὐτῆς μετὰ τοῦ τῆς Χρύσθιδος κατέστη περιβόητον διὰ τὰ ναυάγια τὰ ὅποια ἐπροξένουν τὰ δύο αὐτὰ τέρατα, ἢ μᾶλλον εἰ δύο οὗτοι βράχοι. Ἡ Χάρυβδις, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἦτο γυνὴ τις ἐκ Σικελίας, ἣτις κλέψασα βόας τοῦ Ἡρακλέους, ἐκεραυνοβολήθη ὑπὸ τοῦ Διὸς καὶ μετεβλήθη εἰς τὸ ὀμώνυμον βάραθρον.

Σειρήνες.

Αἱ Σειρήνες, νόμφαι περίφημοι διὰ τὴν γοητευτικὴν γλυκύτητα τῆς φωνῆς αὐτῶν, ἦσαν θυγατέρες τοῦ ποταμοῦ Ἀχελώου καὶ τῆς μούσης Καλλιόπης· ἦσαν δὲ τρεῖς καὶ κατόρθον εἰς τὴν Σικελίαν. Σύντροφος οὔσαι τῆς Περσεφόνης καὶ καιρῶς λυπηθεῖσαι διὰ τὴν ἀρπαγὴν αὐτῆς, παρεκάλεσαν τοὺς θεοὺς νὰ ταῖς δωρήσωσι πτέρυγας ἵνα δράμωσιν εἰς καταδίωξιν τοῦ ἀρπαγῆ· ἀλλὰ μὴ δυνήθησαι νὰ φθάσωσιν αὐτὸν, κατέφυγον εἰς τὰ παράλια τῆς θαλάσσης, μεταξύ τῆς γῆσου τῶν Καπρεῶν καὶ τῆς Ἰταλίας. Χρησμός τις εἶχε προείπει εἰς αὐτάς, ὅτι ἤθελον ζῆσαι ἀθάνατοι, ἂν κατόρθουν νὰ σταματώσιν διὰ τῆς γλυκύτητος τῆς φωνῆς αὐτῶν πάντας ὅσοι παρέπλεον ἐκεῖθεν ἂν ὁμῶς ἄφινον ἓνα μόνον νὰ διέλθῃ ἀβλαβῆς, ἤθελον ἀποθάνει ἀμέσως. Διὰ τοῦτο, ἅμα ἰστίον τι ἐνεφανίζετο εἰς τὸν ὀρίζοντα, πάραυτα ἠκούετο θελκτικὴ τις ἄρμονια ὑπὸ τῆς ὁποίας ἐλκυόμενοι οἱ θαλασσοπόροι περιέπιπτον εἰς ἔκστασιν καὶ ἀπεθνήσκον δι' ἔλλειψιν τροφῆς. Ὅθεν ἡ παρακειμένη παραλία ἦτο κεκαλυμμένη ὑπὸ κοκκάλων λευκῶν ἐκ τοῦ χρόνου ὅτε ὁμῶς οἱ Ἀργοναῦται παρέπλευσαν τὰ παράλια ταῦτα, αἱ Σειρήνες ματαίως ἠγωνίσθησαν νὰ σταματήσωσιν αὐτούς. Ὁ Ὀρφεύς, εἷς τῶν Ἀργοναυτῶν, ἔθελξεν αὐτάς τὰς ἰδίας τόσον πολὺ διὰ τῆς λύρας του, ὥστε ἔμειναν ἄφωνοι ἐπὶ τινα χρόνον καὶ ἔρριψαν εἰς τὴν θάλασσαν τὰ ὄργανα διὰ τῶν ὁποίων συνώδευον τὴν φωνὴν αὐτῶν. Ὁ Ὀδυσσεύς, ἐπιστρέφων ἐκ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, κατώρθωσεν ἐπίσης νὰ διαφύγῃ τὰ ἀπκτῆλὰ αὐτῶν θελγητρα, φράξας, κατὰ παραγγελίαν τῆς μαγίσσης Κίρκης, τὰ ὦτα τῶν συντρόφων αὐτοῦ καὶ δεθεὶς ὁ ἴδιος εἰς τὸν ἰστίον τοῦ πλοίου. Αἱ Σειρήνες νικηθεῖσαι τοιοῦτοτρόπως, ἐρρίφθησαν εἰς τὰ κύματα καὶ μετεβλήθησαν εἰς

βράχον. Παριστάνουσιν αὐτὰς ὑπὸ μορφήν ὠραίων γυναικῶν, ὧν τὸ σῶμα ἀπολήγει εἰς σχῆμα ἰχθύων ἢ πτηνῶν.

ΑΡΠΥΙΑΙ.

Αἱ Ἄρπυιαι, τὰς ὁποίας πλάττουσι θυγατέρας τοῦ Ποσειδῶνος καὶ τῆς θαλάσσης, ἦσαν θαλάσσια θηρία, ἔχοντα πρόσωπον γυναικὸς, σῶμα γυπὸς καὶ ὄνυχας γαμψοῦς· ἐπέφερον τὸν λιμὸν πανταχοῦ ὅθεν διήρχοντο ἀφαιροῦσαι τὰ φηγητὰ ἀπὸ τὰς τραπέζας καὶ διαχέουσαι δυσώδη τινὰ ἀποφορὰν· μολονότι δὲ ἐδιώκοντο πανταχόθεν, ἐπανήρχοντο ἀδιάλειπτως. Ἡ περιφημοτέρα μεταξὺ αὐτῶν ἦτο ἡ Κελαινώ, εἰς ἣν ὁ Βιογίλιος, ῥωμαῖος ποιητής, φαίνεται ἀποδίδων τὸ δῶρον τῆς προφητείας. Ὁ μῦθος τῶν Ἄρπυιῶν θεωρεῖται εὐλόγως ὡς ἔμβλημα τῶν πειρατῶν οἱ ὅποιοι λυμαίνονται τὰς θαλάσσης καὶ λεηλατοῦσι τὰς παραλίας.

Αἰόλος καὶ Ἄνεμοι.

Τὸν Αἰόλον κατατάττουσι μεταξύ τῶν θεῶν τῆς θαλάσσης, διότι ἐπὶ τῶν ὑδάτων ἐξασκεῖ πρὸ πάντων τὴν δύναμιν αὐτοῦ. Ἦτο υἱὸς τοῦ Διὸς, ὅστις διώρισεν αὐτὸν φύλακα τῶν ἀνέμων κεκλεισμένων εἰς σπήλαια βαθέα, καὶ ἐβασίλευεν ἐπὶ τῶν νήσων τῆς θαλάσσης τῆς Σικελίας, αἵτινες ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ βασιλέως αὐτῶν ὠνομάσθησαν *Αἰολίαι*. Ὅτε ὁ Ὀδυσσεὺς ἐβρίβη ὑπὸ τῆς τρικυμίας εἰς τὰ κράτη τοῦ Αἰόλου, ὁ θεὸς ὑπεδέχθη αὐτὸν εὐμενῶς καὶ ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ἄσκους ἐν οἷς ἦσαν κεκλεισμένοι οἱ ἄνεμοι. Ἄλλ' οἱ ἄφρονες σύντροφοι τοῦ βασιλέως τῆς Ἰθάκης, ὑπείκοντες εἰς ὀλέθριόν τινα περιέργειαν, ἤνοιξαν τοὺς ἄσκους τούτους· ἀμέσως δὲ οἱ ἄνεμοι ἀπολυθέντες ἐτάραξαν τὰς θαλάσσας καὶ ὤθησαν τὸν Ὀδυσσεῆα πολὺ μακρὰν τῆς πατρίδος του, εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀφρικῆς.

Εἰς τὸν Αἰόλον ἀπο δίδουσι δώδεκα υἱοὺς παριστάνοντας τοὺς κυριωτέρους ἀνέμους. Ἐκ τούτων κοινότεροι εἶναι ὁ Βορέας, ὁ Νότος, ὁ Εὖρος καὶ ὁ Ζέφυρος· ὁ Βορέας σύρει κατόπιν ἑαυτοῦ τὴν χιόνα καὶ τὸ ψῦχος, ὁ Νότος, ἦτοι μεσημβρινὸς ἄνεμος, εἶναι πρόδρομος τῶν βροχῶν καὶ τῶν καταιγίδων· ὁ Εὖρος ἦτοι νοταπηλιώτης, διακρίνεται ἐπὶ τῇ ταχεῖα πορείᾳ, καὶ τέλος ὁ Ζέφυρος, ἦτοι δυτικὸς ἄνεμος, πνέει τόσον ἑλαφρῶς ὥστε ζωογονεῖ τὰ φυτὰ καὶ παράγει τοὺς καρπούς. Εἰκονίζουσιν αὐτὸν ὑπὸ τὴν μορφήν νεανίου γαληνίου, ἐστεφανωμένου ὑπ' ἀνθέων καὶ φέροντος πτέρυγα χρυσαλίδος.

Ἠώς.

Ἡ Ἠώς, θυγάτηρ τοῦ Τιτᾶνος καὶ τῆς Γῆς, ἦτο κατὰ τινὰς συγγραφεῖς, μήτηρ τῶν Ἀνέμων, διότι, τῳόντι,

γεννῶνται συνήθως ὅταν ἡ θεὰ αὐτὴ ἐξέρχεται τοῦ κά-
λου τῶν κυμάτων ἵνα ἀναγγείλῃ τὴν ἔλευσιν τοῦ ἡλίου.
Ἡ Ἥως ἠγάπησεν ἐμπαθῶς δύο κυνηγούς ὀιομαστοὺς
διὰ τὴν ὠραιότητα αὐτῶν, τὸν Τιθωνὸν καὶ τὸν Κέφα-
λον, ἐξ ὧν ὁ πρῶτος ἦτο ἀδελφὸς τοῦ Πηχίμου βασι-
λέως τῆς Τρωάδος. Ἡ θεὰ ἐπέτυχε παρὰ τοῦ Διὸς τὴν
ἀθανασίαν διὰ τὸν ἄνδρα ὃν ἠγάπησεν, ἀλλ' ἐλητμόνη-
σεν ἅνα ζητήσῃ συνάμα καὶ νεότητα παντοτεινὴν, διὸ ὁ
Τιθωνὸς ἔφθασεν εἰς τόσον βαθὺ γῆρας, ὥστε ὁ Ζεὺς,
ἐξ εὐσπλαχνίας, μετεμόρφωσεν αὐτὸν εἰς τέττιγα. Ὁ
Μέμνων, υἱὸς τοῦ Τιθωνοῦ καὶ τῆς Ἥως, ἐγένετο ἰσχυ-
ρὸς ἡγεμὼν, βασιλεύσας εἰς τὴν Αἰθιοπίαν καὶ πολλά;
ἄλλας χώρας τῆς Ἀνατολῆς, ἦλθε δὲ καὶ εἰς τὴν πολι-
ορκίαν τῆς Τρωάδος μετὰ δεκακισχιλίων ἀνδρῶν καὶ ἐ-
φρονεύθη ὑπὸ τοῦ Ἀχιλλέως. Εἰς τὰς ἐν Αἰγύπτῳ Θήβας
εἶχε κολοσαικόν τι ἄγαλμα, τὸ ὁποῖον ἄμα τὴν πρωίαν
προσεβάλλετο ὑπὸ τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων ἐξέβαλλεν ἤ-
χους κλυθμηροὺς καὶ ἠναρμονίους.

Ἡ Ἥως εἶχε δώσει εἰς τὸν Κέφαλον ἀκόντιόν τι τοῦ
ἐποίου αἰ βολαί ἦταν ἀτραχεῖς· ἀλλὰ τὸ δῶρον τοῦτο
ἀπέβη ὀλέθριον εἰς τὴν σύζυγον αὐτοῦ Πρόκριν. Ἡμέ-
ραν τινὰ ἐνῶ ἦτο κεκρυμμένη εἰς ἐν δάσος παραφυλάτ-
τουσα τὸν σύζυγον αὐτῆς τὸν ἐποῖον ἐζήλευεν, οὗτος τὴν
ἐκτύπησε διὰ τοῦ ἀσφαλοῦς τούτου βέλους· καὶ διετρώ-
πησε τὴν καρδίαν αὐτῆς. Μεθ' οὗ ὁ Κέφαλος καὶ ἡ Πρό-
κρις μετετέθησαν εἰς τὸν οὐράνιον κόσμον.

Ὁ πρὸς δύο κυνηγούς ἔρωσ τῆς Ἥως ἐξηγεῖται ἐκ τῆς
πρωίνης ἐξεγέρσεως τῶν ἀγαπώντων τὸ εἶδος τοῦτο τῆς
ἀσκήσεως, ὃ δὲ θάνατος τῆς Προκρίδος εἶναι ἀλληγορικὰ
τῶν κινδύνων καὶ τῶν δυστυχιῶν ὧν πολλάκις ἡ θύρα
εἶναι πρόξενος.

Οἱ ποιηταὶ παριστάνουσι τὴν Ἥω περιβεβλημένην ἐ-
σθῆτα κροκοβαφῆ, καὶ ἐπιβαίνουσαν ἄρματος ῥοδοβα-

φοῦς συρομένου ὑπὸ ἵππων λευκῶν. Διὰ τῶν ῥοδοχρῶων αὐτῆς δακτύλων ἀνοίγει τὰς πύλας τῆς Ἀνατολῆς, δια-
χέει τὴν δρόσον ἐπὶ τῆς γῆς καὶ τρέφει τὰ ἄνθη.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Τίνος υἱὸς ἦτο ὁ Πρωτεύς; — Τί ἤξεύ-
ρεις περὶ αὐτοῦ; — Πῶς ἠπάτησεν αὐτὸν ὁ Μενέλαος
κατὰ πρῶτον καὶ ἔπειτα ὁ Ἀρισταῖος;

Τίνος υἱὸς ἦτο ὁ Τρίτων; — Ποῖον ἦτο τὸ ἔργον αὐ-
τοῦ; — Τί σχῆμα εἶχε; — Ποῖοι ἦσαν οἱ σύντροφοί του;

Τίνος υἱὸς αὐτοῦ ὁ Γλαῦκος; — Πῶς ἔγεινεν ἡ μετα-
μόρφωσις αὐτοῦ; — Πῶς ἐξηγοῦσι τὸν μῦθον τοῦτον; —
Πῶς παριστάνουσι τὸν Γλαῦκον;

Τί γνωρίζεις περὶ τοῦ Μελικέρτου, περὶ τῆς ἱστορίας,
περὶ τῆς μεταμορφώσεως αὐτοῦ καὶ περὶ τῶν τιμῶν τὰς
ὁποίας ἀπέδωκαν εἰς αὐτὸν οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι;

— Τί ἦτο ὁ Φόρκυς; — Ποῖα ἦσαν τὰ τέκνα αὐτοῦ; —
Τί ἦσαν αἱ Γοργόνες; — Τί ἦτο ἡ Σκύλλα;

Διηγήθητι τὴν ἱστορίαν τῶν Σειρήνων. — Ποῖοι ἐ-
νίκησαν αὐτάς; — Πῶς παριστάνουσιν αὐτάς;

Τί ἦσαν αἱ Ἄρπυιαι; — Τίνος ἔμβλημα ἦταν;

Τί ἦτο ὁ Αἰολός; Ποῖοι ἦσαν οἱ κυριώτεροι ἄνεμοι; —
Πῶς παριστάνουσι τὸν Ζέφυρον;

Τίνος θυγάτηρ ἦτο ἡ Ἥως; — Διηγήθητι τὴν ἱστορί-
αν τοῦ Τιθωνοῦ. — Τί ἤξεύρεις περὶ τοῦ Μέμνονος, υἱοῦ
τοῦ Τιθωνοῦ καὶ τῆς Ἥους; — Πῶς ἀπέθανεν ὁ Κέφα-
λος καὶ ἡ σύζυγος αὐτοῦ Πρόκρυς; — Τί σημαίνει ὁ μῦ-
θος οὗτος; — Πῶς παριστάνουσι τὴν Ἥω;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΘ΄,

Ο ΑΔΗΣ

Περιγραφή τοῦ ἄδου.

Ὅλοι οἱ ἔθνικοὶ λαοὶ ἐπίστευον ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἀθάνατος καὶ ὅτι λαμβάνει εἰς ἄλλην ζωὴν, κατὰ τοὺς νόμους ἀναλλοιώτου τινὸς δικαιοσύνης, ἢ τὰς τιμωρίας αἱ ὁποῖαι ἐπιφυλάττονται εἰς τοὺς ἀμαρτωλοὺς ἢ τὰς ἀμοιβὰς αἱ ὁποῖαι ὀφείλονται εἰς τὴν ἀρετὴν. Ἐπειδὴ ὅμως οἱ λαοὶ οὗτοι δὲν εἶχον περὶ τοῦ κόσμου ἐν γένει καὶ περὶ τῆς ἐπιγείου σφαίρας, ἰδίως γινώσκεις ἀκριβεῖς ἀλλ' ἀτελεῖς καὶ συγκεχυμένας, ἐφαντάζοντο ὅτι ὁ προορισμὸς τῆς ἀνθρωπίνου ψυχῆς συμπληροῦται εἰς ὑποχθονίους τινὰς τόπους, οὓς ὠνόμαζον ἄδην. Ἐκεῖ εὐρίσκοντο ὁ Τάρταρος, τόπος τῆς καταδίκης τῶν πονηρῶν, καὶ τὰ Ἡλύσια Πεδία, κατοικία τερπνῆ προωρισμένη εἰς τοὺς ἀγαθοὺς ἀνδρας.

Κατὰ τὸν Ἡσίοδον, τοῦ ὁποίου ἡ περιγραφή εἶναι σκοτεινὴ καθὼς καὶ ἡ ἰδέα ἦν οἱ ἀρχαῖοι εἶχον περὶ τοῦ ἄδου, ὁ Τάρταρος εἶναι κεχωσμένος εἰς τὸν κόλπον τῆς γῆς τόσον ὅσον αὐτὴ ἀπέχει ἀπὸ τὸν οὐρανόν. Ἄν ἄκμων χαλκοῦς ἐρρίπτετο ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἤθελε κυλίεσθαι εἰς τὸ ἄπειρον διάστημα ἐννέα ἡμέρας καὶ ἐννέα νύκτας ἕως οὗ ἐγγίσει εἰς τὴν γῆν, καὶ ἄλλον τόσον καιρὸν ἕως οὗ φθάσει εἰς τὴν ἄβυσσον τοῦ Ταρτάρου. Ἡ ἄβυσσος αὐτὴ περικυκλοῦται ὑπὸ χαλκοῦ περιφράγματος καὶ σκότος ἀδιάλυτον κρύπτει τὴν εἴσοδον αὐτῆς. Ὑπεράνω δὲ αὐτῆς κεῖνται τὰ αἰώνια θεμέλια τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης, τὰ σύνορα τοῦ κόσμου, τόποι εἰδεχθεῖς καὶ δυσώδεις, οὓς βδελύττονται καὶ αὐτοὶ οἱ ἀθάνατοι. Ἐκεῖ ὄψοῦται τὸ κατηφές ἀνάκτορον τοῦ τρομεροῦ Πλούτωνος.

Ὅσοι ποιηταὶ ὑπῆρξαν, τόσαι διάφοροι περιγραφαὶ ἔ-
 γειναν περὶ τοῦ ἄλου. Πικραθέτομεν ἐνταῦθα περικοπήν
 τινα ἐκείνης ἣν ὁ Βιργίλιος ἐποίησεν ἐν τῇ Αἰνειάδι αὐ-
 τοῦ· α Ἐἰς τὴν εἴσοδον τῆς πενθίμου κατοικίας διατρίβου-
 σιν αἱ Λύπαι, αἱ σπαρκατικαὶ Τύψεις, αἱ ὠχραὶ Ἀσθένει-
 αι, τὸ κατηρῆς Γῆρας, ὁ Φόβος, ἡ κκκὴ σύμβουλος Πεῖνα,
 ἡ εἶδεχθῆς Ἐνδεια, ὁ Θάνατος καὶ ὁ Ὑπνος, ἀδελ-
 φὸς τοῦ θανάτου. Ἐκεῖ φαίνονται αἱ Ἐρινύες, ὁ ἀν-
 θρωποκτόνος Πόλεμος, ἡ μανιώδης Ἐρις, ὑψοῦτα κεφα-
 λὴν κεκαλυμμένην ὑπὸ ὄρεων, καὶ ἄπειρα ἄλλα ἀποτρό-
 πια τέρατα τὰ ὅπ' ἴα πληροῦσι τὴν εἴσοδον τοῦ Ἄ-
 δου. Ἐκαῖθεν σκοτεινὴ τις ὁδὸς ἄγει εἰς τὸν Ἀχέροντα.
 ποταμὸν τῶν ἀγωνιῶν, σχηματιζόμενον ἀπὸ τὰ δάκρυα
 τῶν κκκῶν· ἐπὶ τῆς μιᾶς ὄχθης τοῦ ποταμοῦ τούτου
 συνωθῶνται αἱ ψυχὰς τῶν νεκρῶν, περιμένουσαι τὸν
 υποχθόνιον πορθιμέα, τὸν γέροῖτα Χάρωνα, ἵνα παραλά-
 θῃ αὐτοὺς εἰς τὴν λέμβον του· ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας ὑψοῦ-
 ται ἡ πύλη τοῦ ἀνακτόρου τοῦ Πλούτωνος, φυλλαττο-
 μένη ὑπὸ τοῦ τρικεφάλου Κερβέρου, ὅστις νύκτα καὶ ἡ-
 μέραν ἐκβάλλει τρομεροὺς ὑλαγμούς. » Τέσσαρες ἄλλοι
 ποταμοὶ διέρρουν τὸν Ἄδη, ὁ Κωκυτός, σχηματιζόμε-
 νος ἐπίσης καὶ οὗτος ἀπὸ τῶν δάκρυα τῶν ἀμαρτωλῶν·
 ὁ Πυριφλεγέθων, ὅστις κατέφερε χειμάρρους φλογῶν καὶ
 ἀσφάλτου· ἡ Στύγξ, τρομερὸς ποταμὸς, ἐπ' ὀνόματι
 τοῦ ὀπίου καὶ αὐτοὶ οἱ θεοὶ ἐφοβούντο γὰ ὀρκισθῶσι
 διότι ὁ ὄρκος οὗτος ἔπρεπε νὰ ἦναι ἀπαραβίαστος, ἡ
 Λήθη, τῆς ὁποίας τὰ ὕδατα ἔκαμνον τὰς ψυχὰς νὰ λη-
 σμονῶσι τὰ δεινὰ τὰ ὁποῖα ὑπέστησαν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ
 τὴν ἰδίαν ἐαυτῶν ὑπαρξιν. Τότε μεταβαίνουσαι εἰς ἄλλα
 σώματα ἐπανήρχοντο εἰς τὴν ζωὴν καὶ ἠνοῦντο μετ' ἀν-
 θρώπων ἢ ζῶων. Τοῦτο ὠνομάζετο μετεμψύχωσις ἢ με-
 τάβασις τῆς ψυχῆς εἰς ἄλλον σῶμα.

ΣΤΟΙΧΕΙΩΔΗΣ
ΠΛΟΥΤΩΝ.

Λατρεία καὶ ιδιότητες αὐτοῦ.

Τὸν Πλούτωνα, τρίτον υἱὸν τοῦ Κρόνου καὶ τῆς Κυβέλης, κατέφαγεν ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὡς καὶ πάντα τὰ ἄλ-

Πλούτων.

λα τέκνα, ἄλλ' ἠναγκάσθη νὰ τὸν ἐμέσῃ ἕνεκα ποτοῦ τινὸς τὸ ὁποῖον ἔδωκεν εἰς αὐτὸν ὁ Ζεὺς· διὸ ὁ Πλούτων, ἐξ εὐγνωμοσύνης, παρέσχεν εἰλικρινῆ ἀφοσίωσιν εἰς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὑπομένοντα τὸν κατὰ τῶν Γιγάντων πόλεμον. Ἐπολέμει δὲ ὀπλισμένος περικεφαλαίαν ἣτις εἶχε τὴν ἀρετὴν τοῦ νὰ καλιστᾶ ἀόρατον ἐκεῖνον ὅστις ἔφερεν αὐτήν. Μετὰ τὴν νίκην ταύτην ὁ Πλούτων ἔλαβεν ὡς μερίδιον τῆς πατρικῆς κληρονομίας τὴν βασιλείαν τοῦ Ἄδου. Ἄλλ' ἡ κατοικία του τόσον κατηφῆς καὶ μελαγχολικὴ ἦτο, ὥστε οὐδεμία θεὰ ἔστεργε νὰ συζευχθῇ καὶ νὰ ζήσῃ μετ' αὐτοῦ· ἦθεν ἠναγκάσθη νὰ καταφύγῃ εἰς τὴν βίαν καὶ ἤρπασεν, ὡς ἐν τοῖς προηγουμένοις εἶδομεν, τὴν Περσεφόνην, θυγατέρα τῆς Δήμητρος.

Ἐπιπλοῦτων ἐμισεῖτο γενικῶς καὶ ἐνέπνεε τρόμον εἰς ὅλους, διότι ἐθεωρεῖτο θεὸς ἀδυσώπητος. Ἐν Ἑλλάδι δὲν εἶχεν οὔτε ναοὺς οὔτε βωμοὺς, οὔτε ὕμνοι συνετέθησαν πρὸς τιμὴν αὐτοῦ. Ἐν Ἰταλίᾳ δὲ ἐθυσίαζον αὐτῷ κατ' ἀρχὰς μὲν ἀνθρώπους, ἔπειτα δὲ, ὅτε τὰ ἦθη ἔγειναν ἡμερώτερα, μέλανας ταύρους καὶ ἄλλα ζῶα τούτου τοῦ χρώματος. Ἐθυσίαζον δὲ αὐτὰ κατὰ ζεύγη, διότι ὁ ἄρ-

τιος ἀριθμὸς θεωρούμενος ὡς ἀπαίσιος ἦτο ἀφιερωμένος εἰς τὸν θεὸν τοῦ Ἄδου διὰ τοῦτο ὁ δεύτερος μὴν τοῦ ἔτους, καὶ τοῦ μηνὸς τούτου ἡ δευτέρα ἡμέρα, ἐξελέγετο πρὸς τελετὴν τῶν ἐορτῶν αὐτοῦ. Ἡ κυπάριστος, ὁ νάρκισσος καὶ ὅλα τὰ ἐπικηδεῖν φυτὰ ἦσαν ἀφιερωμένα εἰς τὸν Πλούτωνα· αἱ δὲ ἱερεῖς αὐτοῦ ἔφερον στεφάνους πεπλεγμένους ἐκ τῶν φυτῶν τούτων.

Ἡ χριστάνουσι συνήθως τὸν Πλούτωνα καθήμενον ἐπὶ θρόνου ἑβενίνου, ὃν περικυκλοῦσιν αἱ Ἐρινύες καὶ ὄθεν πηγάζουσιν οἱ ποταμοὶ τοῦ Ἄδου. Ἡ Περσεφόνη κάθεται εἰς τὰ ἀριστερὰ αὐτοῦ, ὁ δὲ Κέρβερος εἶναι εἰς τοὺς πόδας του. Διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς κρατεῖ ἐνίοτε σκῆπτρον, ἔλλατε ῥάβδον, χρησιμεύουσαν νὰ διώκῃ τὰ σκόπη, καὶ ἄλλοτε ξίφος. Πολλάκις δὲ ζωγραφοῦσιν αὐτὸν καὶ καθήμενον ἐπὶ ἀργατοῦ χρυσοῦ τυρομένου ὑπὸ μελάων ἵππων.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Τί ἐδόξαζαν οἱ ἀργατοὶ περὶ τῆς ἀνθρωπίνου ψυχῆς; καὶ περὶ τοῦ μέρους ἐν ᾧ ὁ προορισμὸς αὐτῆς συμπληροῦται; — Ὅποια τις εἶναι ἡ ἰδέα ἢ ὁ ποιητῆς Ἡσίοδος δίδει περὶ τοῦ Ταρτάρου; — Ποίαν περιγραφὴν κἀμνει περὶ αὐτοῦ ὁ Βιργίλιος; — Πόσοι ἦσαν οἱ κυριώτεροι ποταμοὶ τοῦ Ἄδου; — Τί ἦσαν τὰ ἑλύτια Πεδία;

Τί ἠξεύρεις περὶ τοῦ Πλούτωνος, βασιλέως τοῦ Ἄδου; — Διατί γενικῶς ἐμισπεῖτο καὶ ἐνέπνεε τρόμον; — Πῶς ἐλάτρευον αὐτὸν ἐν Ἑλλάδι; καὶ πῶς ἐν Ἰταλίᾳ; — Πῶς παριστάνουσιν αὐτόν;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Κ'.

ΟΙ ΚΡΙΤΑΙ ΤΟΥ ΑΔΟΥ.

Μεταξὺ τῶν ἀνωτέρων λειτουργιῶν τῆς ἐξουσίας τοῦ Πλούτωνος τὴν πρώτην θέσιν εἶχον οἱ τρεῖς κριταὶ τοῦ Ἄδου Μίνως, Αἰακὸς καὶ Ραδάμανθυς. Ὁ τόπος εἰς ὃν ὑψοῦτο τὸ δικαστήριον αὐτῶν ἔκαλεῖτο πεδίον τῆς ἀληθείας, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἠδύναντο νὰ εἰσχωρήσωσι τὸ Ψεῦδος καὶ ἡ Συκοφαντία. Ἐκεῖ παρουσιάζοντο αἱ ψυ-

Κριταὶ τοῦ ἄδου.

χαὶ τῶν νεκρῶν, ὀδηγούμεναι ὑπὸ τοῦ Ἑρμοῦ· πρόεδρος δὲ τοῦ δικαστηρίου τοῦ Ἄδου ἦτο ὁ Μίνως, ὅστις ἐκράει εἰς τὴν χεῖρα σιῆπτρον, ὡς ἔμβλημα τῆς ἀνωτάτης ὑποῦ δυνάμεως.

Οἱ κριταὶ οὗτοι ὑπῆρξαν ἐπὶ τῆς γῆς βασιλεῖς ἐξάκουστοι διὰ τὴν φρόνησιν καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτῶν. Ὁ Μίνως, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Εὐρώπης, ἐβασίλευσεν εἰς τὴν Κρήτην, τὴν ἐπροίκισε μὲ νόμους σοφοὺς καὶ κατέστησε τὸν λαὸν αὐτοῦ εὐτυχῆ. Ὁ Αἰακὸς, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ αὐτὸς, ἐκυβέρνησε τὴν νῆσον Οἰνώνην, ἣν μετωνόμασεν Λίγιναν ἐκ τοῦ ὀνόματος τῆς μητρὸς αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ποτε πείναμε τὰ πανώλου ὀλιθρίας ἤρήμωσε τὰ κράτη αὐτοῦ, παρεκάλεσε τὸν πατέρα του νὰ πληρώσῃ καὶ πάλιν τὸ βασίλειόν του κατοίκων. Ὁ Ζεὺς εἰσήκουσε τῆς δεήσεως τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καὶ μετέβαλεν εἰς ἀνθρώπους ὄλους τοὺς μύρμηκας παλαιᾶς τινος ὄρυς· ἕνεκα δὲ τούτου ὠνομάσθησαν *Μυρμιδόνες*. Ὁ Αἰακὸς, ἕνεκα τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς πραότητος μεθ' ὧν ἐκυβέρνησεν, ἐκρίθη ἄξιος νὰ καταταχθῆ, μετὰ θάνατον, μεταξύ τῶν κριτῶν τοῦ Ἄδου, καὶ εἶχεν ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ τοὺς νεκροὺς τῆς Εὐρώπης, ἐνῶ ὁ Ραδάμανθους ἐδίκαζε τοὺς νεκροὺς τῆς Ἀσίας. Ὁ βασιλεὺς οὗτος ἦτο ἀδελφὸς τοῦ Μίνως· ἀναγκασθεὶς δὲ, ἕνεκα ἀκουσίτου τινὸς φόβου, ν' ἀναχωρήσῃ ἐκ Κρήτης, ἀπεσύρθη εἰς Λυκίαν καὶ ἐσύστησεν ἀποικίαν ἣν ἐκυβέρνησε μετὰ τύχης φρονήσεως, ὥστε ὅταν οἱ ὑπήκοοί του ἤθελον νὰ παραστήσωσι κρίσιν τινὰ ὡς δικαίαν, ἔλεγον, *Κρίσις Ραδαμάνθους*.

ΕΡΪΝΝΕΣ.

Αἱ Ἐριννῆες, θυγατέρις τοῦ Ἀχέροντος καὶ τῆς Νυκτὸς, ἦσαν τρεῖς τὸν ἀριθμὸν, Τισιφὼν, Μέγαιρα καὶ Ἀλεκτώ. Αὐταὶ ἐξετέλουν τὰς ἐκδικήσεις τῶν θεῶν καὶ τὰς ἀποφάσεις τοῦ Μίνως. Παιριστάνουσιν αὐτὰς μὲ πρῶτον ἀπειλητικὸν, καὶ κεφαλὴν κεκαλυμμένην ὑπὸ

ὄψεων· καὶ διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς κρατοῦσι δᾶδα ἀνημμένην, διὰ δὲ τῆς ἐτέρας μᾶστιγα ἐξ ὄψεων. Οἱ Ἕλληνες ἵνα μὴ παροξύνωσι τὰς τρομερὰς ταύτας θεάς, τὰς ὠνόμαζον κατ' εὐφημισμὸν *Εὐμερίδας*· εἶναι δὲ τὸ ἐμβλημα τῶν τύψεων αἵτινες σπαράττουσι τὴν καρδίαν τῶν ἐνόχων.

Ἐρινύς.

ΜΟΙΡΑΙ.

Αἱ μοῖραι ἦσαν τρεῖς, καὶ ἐθεωροῦντο κατὰ τινὰς μὲν θυγατέρες τοῦ Ἑρέβου καὶ τῆς Νυκτός, κατ' ἄλλους δὲ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θέμιδος. Ὀνομάζοντο Κλωθῶ, Λάχεσις καὶ Ἄτροπος, καὶ ἦσαν ἔφρονοι τῆς γεννήσεως καὶ τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων. Κλωθῶ, ἡ νεωτέρα τῶν τριῶν, ἐκράτει ἄτρακτον πλήρη μαλλίου καὶ μετάξης, τὰ ὅποια ἀνεμίγνυντο, κατὰ τὴν τύχην ἐκάστου· ἡ εὐτυχεστέρα συνέκαιτο ἐκ χρυσοῦ καὶ μετάξης. Ἡ Λάχεσις ἔστρεψε τὴν ἄτρακτον καὶ ἐκλωθε τὸ νῆμα, ἡ δὲ Ἄτροπος ἐκοπτεν αὐτὸ διὰ τῆς ἀσπλάγχνου ψαλίδος τῆς. Τὰς Μοῖρας εἰκονίζουσιν ὑπὸ τὴν μορφήν γυναικῶν γραιῶν, μὲ πρῶτωπον σοβαρὸν καὶ κεφαλὴν περιεκυκλωμένην ὑπὸ κροκίδος μαλλίου λευκοῦ ἀναμεμιγμένου ὑπ' ἀνθέων καρκίσου.

ΧΑΡΩΝ.

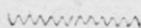
Ὁ Χάρων, υἱὸς τοῦ Ἐρέβου καὶ τῆς Νυκτός, ἦτο ὁ πορθμεὺς τοῦ Ἄδου, ἐντολὴν ἔχων νὰ μεταφέρῃ πέ-

ραν τοῦ Ἀχέρους τὰς ψυχὰς τῶν νεκρῶν ἃς ἐκρίμινεν αὐτῷ ὁ Ἑρμῆς. Ἡ ὁμοιότης ἦν ἀπῆται διὰ τὴν διαπύρρμεισιν ταύτην ἦτο εἰς ὄβολοις, αἱ δὲ ψυχαὶ ὄσαι δὲν ἠδύναίτο νὰ πληρώσωσιν οὐτὸν κατεδικάζοντο νὰ πλανῶνται ἕκα τὸν ἔτη εἰς τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ μετὰ τῶν ψυχῶν ἐκείνων ὧν τὰ σώματα ἐστεροῦντο τῶν τιμῶν τοῦ ἐνταφιασμοῦ. Διὰ τοῦτο ἐφρόντιζον νὰ θέτωσιν εἰς τὸ στόμα τῶν νεκρῶν νόμισμά τι τὸ ὄπισθεν ὠνόμαζον ὄβολοις τοῦ Χάρωνος. Οὐδεὶς θνητὸς εἰσέρχεται ζῶν εἰς τὸ ὀλέθριον πορθμεῖον, χωρὶς νὰ παρασιτάσῃ τὸν γρυσσοῦν κλάδον ὃν ἔδιδεν ἡ Σίβυλλα· ὅθεν ὁ Χάρων κατεδικάσθη εἰς ἐνὸς ἔτους φυλάκισιν ὡς ποιήσας ἐξαίρεσιν ὑπὲρ τοῦ Ἡρακλέους. Τὸν πορθμεῖα τοῦ Ἄδου, παρασιτάνουσιν ὑπὸ τὴν μορφήν γέροντος βρωμαλέου, ὃστις ἴσταται

ὄρθιος εἰς λέμβον καὶ κρατεῖ κώπην εἰς τὴν χεῖρα. Ἡ γενεῖάς αὐτοῦ εἶναι λευκὴ καὶ πυκνὴ, τὸ μέτωπόν του κατηρῆς καὶ ἐρύτιδωμένον, παχεῖα δὲ ὄφρυς καλύπτει τοὺς μέλανας καὶ διαπεραστικούς αὐτοῦ ὄφθαλμούς.

Ὁ μῦθος οὗτος ἐλήφθη πρὸς τῶν Αἰγυπτίων, οἵτινες μετεβ.βαζον τοὺς νεκροὺς πέραν λίμνης τινός, εἰς τόπον ὅπου οἱ μὲν ἐνάρετοι ἤξιουντο ταφῆς ἐντίμου, οἱ δὲ πονηροὶ ἐστεροῦντο αὐτῆς.

Νέμεσις:

Ἡ Νέμεσις, θεὰ τῆς ἐκδικήσεως, ἦτο θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀνάγκης, ἢ κατ' ἄλλους τοῦ Ἐρέβου καὶ τῆς Νυκτός. Προσδιορισμένη οὕτως ἵνα τιμωρῇ τὸ ἐγκλημα, κατεδίωκεν ἀνηλεῶς τοὺς ἐνόχους καὶ διὰ τὰ προφθάνη αὐτοὺς, διέτρεχε δρομαίως τὸν οὐρανὸν, τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν τοῦτο σημαίνουσιν αἱ πτέρυγες, ὁ τροχὸς καὶ τὸ πηδάλιον μεθ' ὧν εἰκονίζουσιν αὐτήν. Διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς κρατεῖ δαδὰ φωτίζουσαν τὰς συνειδήσεις, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας μάστιγα κεκαλυμμένην ὑπὸ ὄψεων, δι' ἧς πλῆττει τοὺς ἐνόχους. Ἔχει ὅμως καὶ γλυκυτέραν τινὰ λειτουργίαν, τὸ ν' ἀνταμείβῃ τοὺς ἀγαθοὺς ἀνθρώπους.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Ποῖοι ἦταν οἱ κριταὶ τοῦ ἄδου;—Ποῦ ἔκειτο τὸ δικαστήριον αὐτῶν;—Εἶπε τὴν ἱστορίαν ἐκάστου ἐξ αὐτῶν ὅτε ἦταν ἐπὶ τῆς γῆς.

Ποῖα ἦταν τὰ ὀνόματα τῶν τριῶν Ἐρινύων;—Πῶς παριστάνονται;—Ποῖαι ἦταν αἱ τρεῖς Μοῖραι, τίνος θυγατέρες ἦσαν καὶ ποῖα ἦτο ἡ ἐργασία αὐτῶν;

Τίνος υἱὸς ἦτο ὁ Χάρων;—Ποῖα ἦτο ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ;

—Τί ἦτο ὁ ὄβολος τοῦ Χάρωνος;—Πῶς παριστάνουσι τὸν πορθμέα τοῦ ἄδου;—Πῶς ἐξηγοῦσι τὸν μύθον τοῦ Χάρωνος;

Τί ἦτο ἡ Νέμεσις;—Τίνος θυγάτηρ ἦτο;—Ποία ἦτο ἡ ἐργασίᾳ αὐτῆς;—Πῶς παριστάνουσι τὴν Νέμεσιν;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΑ΄.

Τιμωραὶ τῶν μεγάλων ἀμαρτωλῶν ἐν τῷ Ἄδῃ.

Τὸν Τάρταρον κατοικοῦσιν οἱ μικροὶ ἐκεῖνοι ἄνθρωποι εἰ ἔπειτα ἀφοῦ, ζῶντες ἐπὶ τῆς γῆς, διεπράξαντο παντὸς εἶδους ἐγκλήματα, ὑρίστανται ἤδη τιμωρίας ἀναλόγου. Ἐκεῖ φαίνονται ὁ Σίσυφος, ὁ Σαλμωνεύς, ὁ Φλεγύας, ὁ Μήδων, ὁ Τυτίος, ὁ Τάνταλος, αἱ Δαναΐδες, οἱ Τιτᾶνες καὶ πλείστοι ἄλλοι ἀμαρτωλοί.

Σίσυφος.

Ὁ Σίσυφος, υἱὸς τοῦ Λιόλου, καταδικάσθη γὰρ κολίῃ πρὸς τὴν κορυφὴν ὄρου τινὸς ὑπερμεγέθη πέτραν, ἣτις ὀλισθαίνουσα πίπτει ἀδιαλείπτως. Λόγος τῆς τιμωρίας ταύτης εἶναι ὁ ἀκόλουθος. Ὁ Σίσυφος ὑπῆρξεν ἰδρυτῆς καὶ πρῶτος βασιλεὺς τῆς Κορίνθου, ἣν ἐπλούτισε διὰ φόνων καὶ κακουργημάτων. Ἐπνίγεν ὑπὸ σωροῦς μεγάλων λίθων ὄλους τοὺς ξένους ὅσοι ἐπλησίαζον εἰς τὰ Κράτη αὐτοῦ. Ὁ Θησεὺς, βασιλεὺς τῶν Ἀθηνῶν, ἤλευθερώσθη τὴν Ἑλλάδα τοῦ τέρατος τούτου τρυπήσας αὐτὴν διαβέλους, καὶ ὁ Σίσυφος ἀποθνήσκων παρήγγειλε νείεσθην σύζυγον αὐτοῦ Μερύπην ἢ ἀφήσῃ τὸ σῶμά του ἄταφον.

Ἄλλὰ τοῦτο ἔπραξε διὰ νὰ δοκιμάσῃ τὴν ἀγάπην αὐ-
 τῆς· διὸ μαθὼν ἐν τῷ ἄδῃ, ὅτι εἶχε συμμορφωθῆ μὲ τὴν
 θελήσιν αὐτοῦ, ἠθέλησε νὰ τὴν τιμωρήσῃ καὶ ἐζήτησε
 παρὰ τοῦ Πλούτωνος τὴν ἄδειαν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν
 γῆν ὑποσχόμενος ὅτι ἠθέλεν ἐπανέλθαι τάχιστα. Ἐπειδὴ
 ὁμοῦ ἐλησμόνησε τὴν ὑπόσχεσίν του, ὁ Ἑρμῆς ἐπανά-
 γαγεν αὐτὸν διὰ τῆς βίας εἰς τὸν Τάρταρον, ἔνθα ὑφί-
 σταται τὴν εἰς τὰ ἐγκλήματα αὐτοῦ πρέπουσαν ποινήν.

Σαλμωνεύς.

Πλησίον τοῦ Σισύφου εἶναι ὁ Σαλμωνεύς, ἀδελφὸς αὐ-
 τοῦ καὶ τύραννος τῆς Ἡλίδος. Ὑπερηφανευθεὶς διὰ τὴν
 κατὰκτησιν τῆς χώρας ταύτης ἠθέλησε νὰ ἀντιποινηθῆ
 ἀξιῶσεις θεοῦ· Κατεσκευάσε λοιπὸν χαλκίνην γέφυραν, ἣν
 διήρχετο ἐπὶ ἄρματος τοῦ ὁποίου ἡ τροχηλασία ὠμοῖαζε
 πρὸς τὸν κρότον τῆς βροντῆς, καὶ διὰ νὰ μιμῆται τὰ ἀ-
 ποτελέσματα τοῦ κεραυνοῦ ἐβρίπτεν ἐπὶ τῶν δυστυχῶν
 αὐτοῦ ὑπηκόων δάδας ἀνημμένας. Ἄλλ' ὁ Ζεὺς ὀργισθεὶς
 ἐπὶ τσαύτῃ ἀσεβείᾳ καὶ θρασύτητι ἐβρίψεν ἐκ τοῦ οὐ-
 ρανοῦ τοὺς ἀληθεῖς αὐτοῦ κεραυνούς καὶ ἐκρήμισε τὸν
 Σαλμωνέα εἰς τὸν Τάρταρον.

Φλεγύας.

Ὁ Φλεγύας, υἱὸς τοῦ Ἄρεως, ἦτο βασιλεὺς τῶν Λα-
 πίθων, λαοῦ τῆς Θεσσαλίας, ἐπιτηδεύου εἰς τὴν χρῆσιν
 τῶν ἵππων. Ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ Κορωνίς, ἀρπαγεῖσα ὑπὸ
 τοῦ Ἀπόλλωνος, ἐγέννησε τὸν Ἀσκληπιὸν, ὃ δὲ Φλεγύας
 μακρῶς γενόμενος ἐκ λύπης, ὠπλίσθη διὰ δαδός, ἔτρα-
 ξεν εἰς τὸν ναὸν τῶν Δελφῶν καὶ ἔκασεν αὐτὸν ἵνα ἐκ-
 δικήσῃ τὴν ὕβριν τῆς θυγατρὸς του. Ἄλλ' ὁ Ἀπόλλων
 ὀργισθεὶς ἐφόνισεν αὐτὸν μὲ βέλη, καὶ τὸν ἐκρήμισεν

εἰς τὸν ἕδην, ὅπου εἶναι ἐξηπλωμένος κάτωθεν βράχου, ὅστις ἀπειλῶν πάντοτε νὰ πέσῃ, κρατεῖ αὐτὸν εἰς αἰώνιον τρόμον.

Ἰξίων.

Οὗτος ἦτο υἱὸς τοῦ προηγουμένου Φλεγύου, ὃν καὶ διεδέχθη εἰς τὸν θρόνον. Νυμφευθεὶς τὴν θυγατέρα γείτονός τινος ἡγεμόνος, Δηϊονέως καλουμένου, οὐ μόνον ἠρνήθη νὰ δώσῃ εἰς τὸν πενθερὸν αὐτοῦ τὰ δῶρα τὰ ὅποια ὑπεσχέθη, ἀλλὰ προσέτι ἐκάλεσεν αὐτὸν δολίως εἰς τὴν οἰκίαν του καὶ τὸν ἔρριψεν εἰς κάμινον ἀνημμένην. Μετ' οὐ πολὺ, μαστιζόμενος ὑπὸ τύψεως τοῦ συνειδότος καὶ μισούμενος ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἐπεκαλέσθη τὴν εὐμένειαν τοῦ Διὸς, ὅστις συγκινήθεις διὰ τὴν μεταμέλειαν αὐτοῦ, τὸν κατέστησε κοινωνὸν τῆς τραπέζης τῶν θεῶν. Ἐν τῷ οὐρανῷ ὧν ἐτόλμησε νὰ ὑβρίσῃ τὴν Ἥραν, ἣτις παρεπονήθη περὶ τούτου εἰς τὸν σύζυγόν της. Τότε ὁ Ζεὺς ἐκρήμνισε τὸν ἔνοχον εἰς τὸν Τάρταρον, ὅπου, δεδεμένος ἐπὶ τροχοῦ κεκαλυμμένῳ ὑπὸ ὕρεων καὶ ἀκαταπαύως στεφομένου, ὑρίσεται αἰώνιον τιμωρίαν.

Τιτυός.

Καὶ ὁ Τιτυὸς κατέστη ἔνοχος προμοίου ἐγκλήματος. Ὁ γίγας οὗτος, υἱὸς τῆς Γῆς, τοῦ ὁποίου τὸ σῶμα ἐκάλυπτεν ἑννέα πεντάπλευρα, ἠθέλησε νὰ προσβάλλῃ τὴν τιμὴν τῆς Λητοῦς. Διὰ τοῦτο ὁ Ἄπόλλων καὶ ἡ Ἄρτεμις, ἵνα ἐκδικήσωσι τὴν μητέρα αὐτῶν, τὸν ἐφόρευσαν μὲ βέλη καὶ τὸν ἐκρήμνισαν εἰς τὸν Τάρταρον. Ἐκεῖ δὲ γυψ ἀπληστος, καθήμενος ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτοῦ, κατατρώγει τὸ ἦπαρ καὶ τὰ ἐντόσθιά του, τὰ ὁποῖα ἀνα-

γεννῶνται ἀκταπαύστως ἵνα δαιωνίζωσι τὴν τιμωρίαν του.

Τάρταλος.

Ὁ Τάρταλος, υἱὸς τοῦ Διὸς, ἦτο ἰσχυρὸς βασιλεὺς τῆς Φρυγίας. Ἡμέραν τινὰ ἐδέχθη εἰς τὴν τράπεζάν του τοὺς θεοὺς, καὶ διὰ τὴν δοκιμάσῃ τὴν θεότητα αὐτῶν τοῖς παρεθήκεν εἰς τὴν τράπεζαν τὰ μέλη τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Πέλοπος, ἀλλ' οἱ θεοὶ, ἐννοεῖται, δὲν ἤγγισαν τὸ μισθὸν τοῦτο φαγητόν. Μόνη ἡ Δημήτηρ, ἀπασχολημένη οὖσα εἰς τὴν ἀπαγωγὴν τῆς θυγατρὸς αὐτῆς, ἠπατήθη καὶ ἔφαγεν ἕνα ὄμων τοῦ παιδός. Ἄλλ' ὁ Ζεὺς τὸν μὲν Πέλοπα ἀνίστησεν, ἀναπληρώσας δι' ὄμω ἐξ ἐλεφαντόδοντος ἐκεῖνον ὃ ἡ Δημήτηρ εἶχε φάγει, τὸν δὲ Τάρταλον ἐκρίμμισεν εἰς τὸν Τάρταρον. Ἐκεῖ κατεδικάσθη νὰ ἦναι βεβουθισμένος εἰς τὸ ὕδωρ μέχρι τῆς ζώνης, ὑποκάτω δένδρου βρίθοντος καρπῶν, τοῦ ὁποίου οἱ κλάδοι κύπτουσι μέχρι τοῦ στόματος αὐτοῦ. Μαστίζεται ὑπὸ τῆς πείνης καὶ ὑπὸ τῆς δίψης· ἀλλ' ὅταν μὲν θελήσῃ νὰ πῆρῃ, τὰ ὕδατα φεύγουσι τὰ ἀπεξηραμένα αὐτοῦ χεῖλη, ὅταν δὲ θελήσῃ νὰ φάγῃ, οἱ κλάδοι τοῦ δένδρου ἀποσύρονται καθ' ἣν στιγμὴν νομίζει ὅτι ἐγγίζει αὐτοὺς διὰ τὰς χεῖρας του. Οἱ ποιηταὶ παρέστησαν τὴν τιμωρίαν τοῦ Ταντάλου ὡς ἐμβλημα τῶν φιλαργύρων, οἵτινες καὶ ἐν τῶ μίσω τῶν θεσχυρῶν αὐτῶν στεροῦνται τῶν πάντων.

Δαναΐδες.

Ὁ Δαναὸς, βασιλεὺς τοῦ Ἄργους, ἐγέννησε πενήτηκαν θυγατέρας, καλουμένας ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ Δαναΐδες· ὁ δὲ Αἴγυπτος, βασιλεὺς τῆς Αἰγύπτου, ἐγέννησε καὶ αὐτὸς πενήτηκτα υἱούς, ὑπὲρ ὧν ἐζήτησαν

εἰς γάμον τὰς θυγατέρας τοῦ Δαναοῦ. Ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἄργου ἔστειλε μὲν, ἀλλὰ ἀκουτίως· διότι εἶχε μάθει παρὰ χρησμοῦ τινος ὅτι ἤθελε φονευθῆ παρ' ἑνὸς τῶν γαμβρῶν του· ὅθεν ἀπήτησε παρὰ τῶν θυγατέρων αὐτοῦ νὰ πνίξωσι τοὺς συζύγους των κατὰ τὴν πρώτην νύκτα τῶν γάμων. Πᾶσαι ὑπήκουσαν εἰς τὸν πατέρα αὐτῶν, πλὴν μιᾶς μόνης, τῆς Ὑπερμνήστρας, ἣτις ἔσωσε τὸν Λυγκέα· διὸ αἱ ἄλλαι ἀδελφαὶ ἔλαβον τὴν τιμωρίαν ἣτις ἤρμοζεν εἰς τὸ ἔγκλημα αὐτῶν, καὶ κατεδικάσθησαν, ἐν τῷ Ἄδῃ, νὰ χύνωσιν εἰς τετροπημένον πίθον ὕδωρ ἀναζάντητον.

Ἐν τῷ ἔδῃ ὑπάρχουσι πλεῖστοι ἄλλοι ἀμαρτωλοὶ, ἐν εἰς, παραδείγματος χάριν, οἱ Τιτᾶνες, οἱ ὑπερήφανοι αὐτοὶ υἱοὶ τοῦ Οὐρανοῦ καὶ τῆς Γῆς, οἵτινες εἶναι δεδεμένοι δι' ἀλύσεων εἰς τὰς πύλας αὐτὰς τοῦ Ταρτάρου.

Ἀλλὰ παραπολὺ ἐξετάθημεν ὀμιλοῦντες περὶ τοῦ τόπου τούτου τῆς κολάσεως· εἶναι καιρὸς νὰ ρίψωμεν ἐν βλέμμα εἰς τὰ Ἠλύσια πεδία, τὴν κατοικίαν τῶν ἐναρέτων ψυχῶν.

Ἠλύσια πεδία.(1)

Ἡ περιγραφή ἦν καὶ αὐτοὶ οἱ ὑψηλότεροι ποιηταὶ τῆς ἀρχαιότητος κάμνουσι περὶ τῶν Ἠλυσίων πεδίων, εἶναι ἀτελής. Ἐν αὐτοῖς ἡ εὐδαιμονία δὲν συνίσταται εἰμῆ εἰς τὰς ἡδονὰς τοῦ σώματος καὶ τὰς ἀπολαύσεις τῆς ψυχῆς. Οὕτως, ἀγῶνες γυμνικοὶ, ἀρματοδρομίαι, συμπόσια,

(1) Οἱ ἀρχαῖοι ὑπέθετον ὅτι τὰ Ἠλύσια πεδία ἐκείντο ἐν τῷ κέντρῳ τῆς γῆς, ἢ εἰς τὰς Καναρίους Νήσους, ὡς ὀνόμαζον Μακέρων Νήσους, ἢ ἀκόμη καὶ πέραν τῶν Στῆλων τοῦ Ἡρακλέους (πορθμὸς τοῦ Γεθραλιάρ), εἰς τὰς τερπνὰς πεδιάδας τῆς Βατικῆς. Ἡ ἰδέα τῆς ἐν τοῖς Ἠλυσίοις πεδίοις κατοικίας εἶναι ἴσως αὐτὴ ἡ παράδοσις τοῦ ἀεγίου παραδείσου ἡλλοιωμένη.

χοροὶ καὶ μουσικαὶ συναυλῖαι ἀποτελοῦσι τὰς ἀσχολίας τῶν εὐτυχῶν κατοίκων τῶν Ἑλλυσίων Πεδίων. Ἄλλ' ὅλα ταῦτα εἶναι ταπεινά, διότι ἡ ἀληθὴς θεησκεία δύναται μόνη γὰρ παράσχει εἰς ἡμᾶς εὐδαιμονίαν σύμφωνα πρὸς τὴν φύσιν τῆς ψυχῆς ἡμῶν καὶ πρὸς τὰς ἀνάγκαις τῆς ἡμετέρας καρδίας. Διὰ τοῦτο Γάλλος τις συγγραφεὺς, ὁ Φενελὼν, περιγράφων αὐτὰ τὰ ἴδια Ἑλλυσία Πεδία με ἰδέας τὰς ὁποίας παρέλαβε παρὰ τοῦ χριστιανισμοῦ, ἀφῆκε πολὺ ὀπίσω ὅλην τὴν ἐθνικὴν ἀρχαιότητα καὶ ἐπέτυχεν ἰσχυρὰ γράφῃ εἰκόνα θαυμασίαν περὶ τῶν ὅλων πνευματικῶν ἀπολαύσεων τῆς ἄλλης ζωῆς. «Οὔτε ὁ Φόβος, λέγει, οὔτε ἡ Δυσπιστία, οὔτε ὁ Φόβος, οὔτε αἱ μάταιαι ἐπιθυμίαι, πλησιάζουσι ποτε εἰς τὴν εὐδαίμονα ταύτην κατοικίαν τῆς εἰρήνης. Ἐν αὐτῇ ἡ μὲν ἡμέρα εἶναι αἰώνιος, ἡ δὲ μελανόπεπλος νύξ ἄγνωστος. Φῶς καθαρὸν καὶ γλυκὺ περιχέεται περίξ τοῦ σώματος τῶν δικαίων τούτων ἀνθρώπων, καὶ περιβάλλει αὐτοὺς ὡς δι' ἐνδύματος διὰ τῶν ἀκτίνων του. Τὸ φῶς δὲ τοῦτο δὲν εἶναι ὅμοιον τῷ σκοτεινῷ φωτὶ τὸ ὁποῖον φωτίζει τοὺς ὀφθαλμοὺς τῶν θνητῶν, καὶ τὸ ὁποῖον εἶναι αὐτόχρημα σκότος. Εἶναι μᾶλλον δόξα οὐράνιος παρὰ φῶς. Διαπερᾷ τὰ παχύτατα σώματα βαθύτερον ἢ ὅσον αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου διαπερῶσι τὸν καθαρῶτατον κρύσταλλον. Δὲν θαμβῶνει ποὶ ἐπὶ τοῦναντίον μάλιστα ἐνδυναμόνει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ φέρει ἐν τῷ βαθει τῆς ψυχῆς θεῖαν τινὰ γάληνιότητα. Ὑπὸ τούτου δὲ μόνου τρέφονται οἱ μακάριοι ἄνθρωποι... Νεότης ἀγήρατος, εὐδαιμονία ἀνεξάντλητος, καὶ δόξα ὅλων θεῖα εἶναι ἐζωγραφημένα ἐπὶ τῶν προσώπων αὐτῶν. Ἡ χαρὰ αὐτῶν εἶναι γλυκεῖα, εὐγενής, πλήρης μεγαλειότητος, διότι ζωογονοῦνται ὑπὸ τῆς θείας ἀπολαύσεως τῆς ἀληθείας καὶ τῆς ἀρετῆς, καὶ διακείνται ἀδιαλείπτως εἰς τὴν αὐτὴν ψυχικὴν κατάστασιν, εἰς ἣν διάκειται μήτηρ ἐπαναθλιέπουσα τὸν υἱὸν αὐτῆς

ὄν ἐνόμιζε νεκρόν· μὲ τὴν διαφροσὴν μόνον ὅτι ἡ χαρὰ αὐτῆ ἤτις εἶναι προσωρινή εἰς τὴν μητρικὴν καρδίαν, οὐδέποτε ἐγκαταλείπει τὴν καρδίαν τῶν ἀνθρώπων τούτων.»

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Ποιοὶ εἶναι οἱ κυριώτεροι ἀμαρτωλοὶ οἱ καταδεδικασμένοι εἰς τὸν Τάρταρον; — Ποία εἶναι ἡ ποινή τοῦ Σισύρου; — Διατί κατεδικάσθη εἰς αὐτήν; — Εἰπέ τὴν ἱστορίαν του.

Ποῖος ἦτο ὁ Σαλμωνεύς; — Διὰ ποῖον ἔγκλημα ἐκρίμνισθη εἰς τὸν Τάρταρον;

Εἰπέ τὴν ἱστορίαν τοῦ Φλεγύου καὶ τὴν τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰήωνος. — Εἰς ποίαν ποινὴν κατεδικάσθησαν εἰς τὸν ἄδην, καὶ διὰ ποίαν αἰτίαν;

Τί γνωρίζεις περὶ τοῦ Τιτυοῦ, περὶ τοῦ Ταντάλου καὶ περὶ τῶν Δαναίδων; — Διατί κατεδικάσθησαν νὰ ζῶσιν εἰς τὸν Τάρταρον καὶ εἰς ποίαν ποινὴν ὑπεβλήθησαν; — Περιγράψε τὰ Ἡλύσια Πεδία.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ.

ΑΛΛΗΓΟΡΙΚΑΙ ΘΕΟΤΗΤΕΣ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΒ'.

Ἡ Ἀλήθεια.—Ἡ Ἀρετή.—Ἡ Τιμὴ.—Ἡ Εὐσέβεια.
 Αἰ Λιταί.—Ἡ Δίκη.—Ἡ Ἐλπίς.—Ἡ Τέχνη.
 Ἡ Ὀκνηρία.—Ἡ Ἔρις, κτλ.

Οἱ ἀρχαῖοι δὲν περιωρίσθησαν μόνον εἰς τὸ νὰ πληρώσωσιν ἐκ τῶν ψευδῶν αὐτῶν θεῶν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ἀλλ' ἐθεοποίησαν καὶ αὐτὰς τὰς ἀφηρημένας ἰδέας, οἷον τὰ αἰσθήματα τῆς ψυχῆς, τὰς ἀρετὰς, τὰς κακίας, καὶ τὰ δεινὰ, καὶ ἀνήγειραν πρὸν τιμὴν αὐτῶν ναοὺς καὶ βωμοὺς. Περιστὸν εἶναι ν' ἀριθμῶμεν ἐνταῦθα ὅσας τὰς ἀλληγορικὰς ταύτας θεότητες, διὸ περιοριζόμεθα εἰς τὸ νὰ παρθέσωμεν τὰς κυριωτέρας.

Ἀλήθεια.

Ἡ Ἀλήθεια εἶναι θυγάτηρ τοῦ Κρόνου ἢ τοῦ Χρόνου, καὶ μήτηρ τῆς Ἀρετῆς, καὶ εἰκονίζεται ὑπὸ τῆν

μορφήν νεάνιδος λευκά ένδεδυμένης και σεμνῆς. Ὁ φιλόσοφος Δημόκριτος ἔλεγεν ὅτι ἡ Ἀλήθεια κρύπτεται συνήθως εἰς τὸ βάθος φρέατος, ἵνα φανερώσῃ πόσον εἶναι δύσκολον ν' ἀνακαλύψῃ τις αὐτήν. Ἐνίοτε δὲ παριστάνεται κρατοῦσα εἰς τὴν χεῖρα καθρέπτῃν συνοδευόμενον ὑπ' ἀνθέων και λίθων πολυτίμων πρὸς δῆλωσιν ὅτι ἐπιτρέπεται νὰ κοσμηῇ τις τὴν ἀλήθειαν.

Ἀρετή.

Ἡ Ἀρετὴ εἶναι θυγάτηρ τῆς Ἀληθείας, ἀμφότεραι δὲ κατέχουσι τὴν πρώτην θέσιν μεταξὺ τῶν ἀλληγορικῶν θεοτήτων. Οἱ Ῥωμαῖοι ἵδρυσαν ναὸν πρὸς τιμὴν αὐτῆς. Ἡ Ἀρετὴ εἰκονίζεται ὑπὸ τὴν μορφήν γυναικὸς ἀπλῆς, σώφρονος, λευκά ένδεδυμένης και σεβασμίου. Ἐνίοτε δὲ παριστάνεται καθημένη ἐπὶ πέτρας τετραγώνου (1) και εἰς τὴν χεῖρα κρατεῖ στέφανον ἐκ δάφνης.

Τιμὴ.

Ἡ Τιμὴ παριστάνεται κρατοῦσα εἰς μὲν τὴν δεξιὰν χεῖρα λόγχην, εἰς δὲ τὴν ἀριστεράν τὸ κέρασ τῆς Ἀμαλλείας· πολλάκις ὅμως ἀντὶ τῆς λόγχης κρατεῖ κλάδον ἐλαίας, σύμβολον τῆς εἰρήνης. Οἱ Ῥωμαῖοι ἵδρυσαν ναὸν εἰς τὴν Τιμὴν και ἔκτισαν αὐτὸν πλησίον τῆς Ἀρετῆς οὕτως, ὥστε ἔπρεπε νὰ διέλθῃ τις διὰ τοῦ ἐνὸς ἵνα φθάσῃ εἰς τὸν ἄλλον. Διὰ τῆς εὐφυοῦς δὲ ταύτης ἰδέας ἤθελον νὰ φανερώσωσιν ὅτι τὴν ἀληθῆ τιμὴν δὲν ἀποκτᾷ τις εἰμὴ ἐργαζόμενος τὴν ἀρετὴν.

Εὐσέβεια.

Ἡ Εὐσέβεια, λαμβανομένη εἰς τὴν σημασίαν ἣν οἱ ἄρ-

(1) Τὸ τετράγωνον σχῆμα ἦτο ἐμβλημα ἐντελεείας παρὰ τοῖς ἄρκαίοις.

χαιοί ἀπέδιδον εἰς τὴν λέξιν ταύτην, δηλαδὴ ὅτε ἐσημαίνει τὸ πρὸς τοὺς θεοὺς σέβας, παριστάνετο ὑπὸ τὴν μορφήν παρθένου πτεροφόρου, κρατούσης διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς θυμιατήριον καπνίζον ὅπερ ὑψώνει πρὸς τὸν οὐρανόν, διὰ δὲ τῆς ἐτέρας κέρας τῆς Ἀμαλθείας ὅπερ προσφέρει εἰς πικιδία. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐτίμων αὐτὴν ἐξόχως. Ἐν Ῥώμῃ γενναῖα τις θυγάτηρ παρέτεινε τὴν ζωὴν τοῦ πατρὸς τῆς καταδικασθέντος εἰς τὸν ἐκ πείνης θάνατον, θρέψασα αὐτὸν διὰ τοῦ γάλακτος τῆς διὸ οἱ Ῥωμαῖοι μετέβηλον εἰς ναὸν τὴν εἰρκτὴν τὴν οὕτω δὴ ὑπὸ τῆς ἀρετῆς καθαγιασθεῖσαν, καὶ ἀφιέρωσαν αὐτὸν εἰς τὴν φιλόστοργον καὶ ἀρωσιωμένην ἐκείνην ἀγάπην τῶν τέκνων πρὸς τοὺς γονεῖς ἣν καλοῦμεν *Εὐσέβειαν εὐικήν*.

Λιταί.

Αἱ Λιταί, θυγατέρες τοῦ Διὸς, ἦσαν κατὰ τὸν Ὅμηρον χωλαί, κατηρεῖς, παραβλῶπες τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐπορεύοντο πάντοτε κατόπιν τῆς Ἄτης, ἄλλης θεότητος καὶ ταύτης, ἣτις ὑπερήφανος καὶ ἀλαζονικῆ περιέρχεται ταχέως τὴν γῆν βλάπτουσα τοὺς θεοὺς καὶ τοὺς ἀνθρώπους. Αἱ ταπειναὶ Λιταὶ παρακολουθοῦσιν αὐτῇ ἵνα ἐπανορθώσῃ τὰ δαινὰ ἅτινα πράττει. Ὅσοι δὲ σέβονται καὶ ἀκούουσιν αὐτάς, λαμβάνουσι μεγάλας ἀμοιβάς· εἶναι εὐμενεῖς εἰς τὰς προσευχάς των καὶ κομίζουσι τὰς δεήσεις αὐτῶν εἰς τὸν θρόνον τοῦ Διὸς.

Δίκη.

Ἡ Δίκη, καλουμένη ἐπίσης καὶ Θέμις, παριστάνεται ὑπὸ τὴν μορφήν νεαίδος, κρατούσης διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς ξίφος, διὰ δὲ τῆς ἐτέρας ζυγὸν οὐ αἰ πλάστιγγες ἐξ οὐδετέρου μέρους κλίνουσιν. Ἐγίστε παριστάνουσιν αὐ-

τὴν φέρουσαν ἐπίδεσμον ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἵνα δείξῃσι τὴν αὐστηρὰν ἀμεροληψίαν ἣτις ἀρμόζει εἰς τὸν χαρακτῆρα τοῦ δικαστοῦ.

Ῥώμη.

Ἡ Ῥώμη, θυγάτηρ τῆς Θέμιδος καὶ τῆς Ἐγκρατείας, παριστάνεται ὑπὸ τὴν μορφήν Ἀμαζόνος, ἣτις διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς περιτύσσεται στήλην, διὰ δὲ τῆς ἄλλης κρατεῖ κλάδον δρυός. Πλησίον αὐτῆς ζωγραφεῖται ὁ λέων, σύμβολον τῆς δυνάμεως. Ἡ θεότης αὕτη τοσεῦτον ἐτιμᾶτο παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, δηλαδὴ τὴν ἀξίαν ἀπέδιδον εἰς τὴν φυσικὴν δύναμιν, ὥστε ἡ λέξις ἀρετὴ κατέστη συνώνυμος τῇ Ῥώμῃ.

Ἑλπίς.

Οἱ ἀρχαῖοι ἀπεθέωσαν καὶ τὴν ἐλπίδα, τὴν τελευταίαν ταύτην παραμυθίαν τῶν θνητῶν. Οἱ Ἕλληνες καὶ οἱ Ῥωμαῖοι ἔδρυσιν ναοὺς πρὸς τιμὴν αὐτῆς. Ἀδελφὴ οὖσα τοῦ Ὑπνου, ὅστις καταπαύει τὰς λύπας ἡμῶν, καὶ τοῦ Θανάτου, ὅστις θέτει τέρμα εἰς αὐτάς, παριστάνεται φέρουσα τὸ κέρασ τῆς Ἀμαλθείας, ἄνθη, καρποὺς καὶ κυψέλην, ἐμβλήματα τῶν ἀγαθῶν τὰ ἔποτα ὑπόσχεται. Οἱ δὲ θαλασσοπόροι εἰκονίζουσι αὐτὴν στριζομένην ἐπὶ ἀγκύρας.

Ἕπνος.

Ὁ Ἕπμος, ἀδελφὸς τῆς Ἑλπίδος, εἶναι υἱὸς τοῦ Ἑρέβους καὶ τῆς Νυκτὸς, καὶ πατὴρ τῶν ὀνείρων. Οἱ ποιηταὶ θέτουσι τὰ ἀνάκτορα αὐτοῦ εἰς ἄντρον βαθύ, ἐν ᾧ αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου οὐδέποτε εἰσδύουσι καὶ τοῦ ὀπίου

ἡ εἶσδος εἶναι κατάρυτος ἐκ μηκώνων καὶ ἀνθέων ναρκωτικῶν προσέτι δὲ τὰ ὕδατα τῆς λήθης περιβρέχουσιν ἀδιαλείπτως αὐτό. Ὁ ὕπνος παριστάνεται ἐξηπλωμένος ἐπὶ κλίνης ἐκ φύλλων, οἱ Ὀνειροὶ πατώσι περὶ αὐτοῦ, ὁ δὲ θεράπων αὐτοῦ Μορφεὺς ἀγρυπνεῖ, ὥστε μηδεὶς θόρυβος νὰ ταραξῇ τὴν σιωπὴν τῆς εἰρηνικῆς καύτης κατοικίας.

Σιγή.

Ἡ Σιγή ἐτιμᾶτο ἐπίσης ὡς θεὸς, καὶ παριστάνετο ἔχουσα ἓνα μόνον δάκτυλον ἐπὶ τῶν χειλέων.

Νίκη.

Ἡ Νίκη, θυγάτηρ τῆς Στυγὸς καὶ τοῦ γίγαντος Πάλλαντος, παριστάνετο πτερωτῆ, καὶ διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς ἐκράτει κλάδον φοίνικος, διὰ δὲ τῆς ἐτέρας στέφανον ἐκ δάφνης.

Εἰρήνη.

Ἡ Εἰρήνη ἐμυθολογεῖτο θυγάτηρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Θέμιδος καὶ ἐλατρεύετο ἐπίσης ὡς θεὰ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, αἵτινες ἔδρυσαν καὶ ναοὺς εἰς τιμὴν αὐτῆς. Εἰς τοὺς ναοὺς τούτους συνήρχοντο καὶ κατέθετον τὰ ἔργα αὐτῶν οἱ σοφοὶ καὶ οἱ καλλιτέχναι, ὡς φόρον σεβασμοῦ εἰς τὴν εἰρήνην, ἥτις εὖνοε τὰς ἐργασίας αὐτῶν. Ἡ θεὰ αὕτη παριστάνεται γλυκεῖα κατὰ τὸ ἦθος, φέρουσα διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς κέρας τῆς Ἀμαλθείας, διὰ δὲ τῆς ἄλλης κλάδον ἐλαίας. Ἐνίοτε δὲ κρατεῖ κηρύκειον, δᾶδα ἀντεστραμμένην, στάχυς σίτου καὶ μικρὸν τι ἄγαλμα τοῦ θεοῦ Πλούτου, ἵνα δείξῃ ὅτι ἡ γεωργία, ἥτις εἶναι πηγὴ εὐημερίας καὶ πλοῦτου διὰ τὰ Κράτη, δὲν ἀκμάζει εἰμὴ ἐν εἰρήνῃ.

Ἐλευθερία.

Ἡ Ἐλευθερία ἐτιμαῖτο ἐξόχως παρὰ τοῖς Ἑλλησι καὶ τοῖς Ῥωμαίοις, οἵτινες ἔκτισαν πολλοὺς ναοὺς εἰς τιμὴν αὐτῆς. Περὶστάνεται ὑπὸ τὴν μορφήν γυναικὸς Ῥωμαίως κρατούσης διὰ μὲν τῆς μιᾶς χειρὸς σκῆπτρον συντετριμμένον, διὰ δὲ τῆς ἐτέρας λόγχην ἣς ὑπέρκειται καλύπτρα. Ἡ καλύπτρα δὲ αὐτὴ αἰνίσσεται τὴν συνήθειαν, ἣν εἶχον οἱ Ῥωμαῖοι, τοῦ καλύπτειν δι' αὐτῆς τὴν κεφαλὴν τῶν δούλων οὓς ἤθελον νὰ χειραφετήσωσι.

Ἄφθοβια.

Ἡ Ἄφθοβια, κατὰ τὴν μυθολογίαν, ἠκολούθησεν εἰς τὰ Λάτιον τὸν Κρόνον ἐκθρονισθέντα ὑπὸ τοῦ Διός. Περὶστάνουσι δὲ αὐτὴν ὑπὸ τὴν μορφήν γυναικὸς ὠραίας, ἐσταμμένης ἐξ ἀνθέων καὶ κρατούσης εἰς τὴν χεῖρα κέρα πλῆρες ἀνθέων.

Τύχη.

Ἡ Τύχη ἦτο ἕρρος τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ, καὶ διένεμε κατ' ἀρέσκειαν τὰ πλούτη καὶ τὴν πτωχείαν, τὰς ἡδονὰς καὶ τὰς λύπας. Περὶστάνουσι αὐτὴν ὑπὸ τὴν μορφήν γυναικὸς τυρῆς, ἐχούσης πτερὰ εἰς τοὺς πόδας. Καὶ ὁ μὲν εἰς τῶν ποδῶν αὐτῆς στηρίζεται ἐπὶ τροχοῦ, ὅστις εἶναι ἐμβλημα τῆς ἀστασίας, ὁ δὲ ἕτερος κρέμεται εἰς τὸν ἀέρα.

Φήμη.

Ἡ Φήμη, ἄγγελος τοῦ Διός, εἶχε ναὸν ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν Ῥώμῃ. Οἱ ποιηταὶ περὶστάνουσι αὐτὴν ἔχουσαν

ἑκατὸν στόματα καὶ ἑκατὸν ὄτια, μετὰ μεγάλων πτε-
ρῶν τὰ ὁποῖα κοσμοῦσιν ἄπειροι ὀφθαλμοί. Ἐνίοτε δὲ
παριστάνουσιν αὐτὴν ἀπλούστερον ὑπὸ τὴν μορφήν γυ-
ναικὸς πτερωτῆς κρατούσης σάλπιγγα εἰς τὴν χεῖρα.

Κακία.

Ἡ Κακία παριστάνεται ὡς γυνὴ ἡμίγυμνος, πρέχου-
σα εἰς ὄδον κεκαλυμμένην ἐξ ἀνθέων, ὑπὸ τὰ ὁποῖα κρύ-
πτονται ὄφεις. Διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς κρατεῖ πρωτοπίδα
γελῶσκαν, διὰ δὲ τῆς ἑτέρας ἄγκιστρον καὶ δίκτυον
πλησίον δὲ αὐτῆς εἰκονίζεται ἱσταμένη μία Σειρήν. Τὰ
σύμβολα ταῦτα εἶναι ἐκφραστικὰ καὶ ἡ σημασία αὐτῶν
εὐνόητος.

Πτωχεία.

Ἡ Πτωχεία, θυγάτηρ τῆς πολυτελείας καὶ τῆς Ὀκνη-
ρίας, παριστάνεται συνήθως ὑπὸ τὴν μορφήν γυναικὸς
ὠχρᾶς, κακῶς ἐνδεδυμένης, ζητούσης ἐλεημοσύνην ἢ ψα-
χυολογούσης εἰς ἀγρὸν θερισμένον.

Ἔρις.

Ἡ Ἔρις ἦτο θυγάτηρ τῆς Νυκτὸς καὶ ἀδελφὴ τῆς
Νεμέσεως, τῶν Μοιρῶν καὶ τοῦ Θανάτου. Ὁ Ζεὺς ἐδί-
ωξεν αὐτὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐνεκ τῶν διχονοιῶν, τὰς
ὁποίας ἀδιαλείπτως διήγειρε μεταξύ τῶν θεῶν. Αὐτὴ εἰς
τοὺς γάμους τῆς Θέτιδος καὶ τοῦ Πηλέως ἐβρίψεν ἐπὶ
τῆς τραπέζης τοῦ συμποσίου τὸ ὀλέθριον μῆλον, τὸ ὁ-
ποῖον ἐγένετο αἰτία τῆς δίκης τοῦ Πάριδος καὶ τοῦ πο-
λέμου τῆς Τρωάδος. Παριστάνουσιν αὐτὴν μὲ ὀφθαλ-
μοὺς ἀγρίους, μὲ κεφαλὴν περικυκλωμένην ὑπ' ὄφρων
καὶ μὲ ξίφος εἰς τὴν ζώνην.

Ἐνυώ.

Ἡ Ἐνυώ, θεὰ τοῦ πολέμου, ἐτιμᾶτο παρά τε τοῖς Ἕλλησι καὶ τοῖς Ῥωμαίοις. Ἦτο ἀδελφὴ ἢ σύζυγος τοῦ Ἄρεως καὶ ἠτοίμαζε τὸ ἄρμα τοῦ θεοῦ τούτου ὅταν τις μετέβαινεν εἰς τοὺς πολέμους. Εἰς τούτους ἐνεφανίζετο καὶ ἡ ἰδίᾳ Ἐνυώ μὲ κόμην λελυμένην καὶ κρατοῦσα εἰς μὲν τὴν μίαν χεῖρα δαῖδα, εἰς δὲ τὴν ἄλλην μᾶστιγα δι' ἧς ἐνεθάῖρνε τοὺς μαχομένους.

Φθόνος.

Ὁ Φθόνος παριστάνεται εἰδεχθέσσιτος, παραβλώψ, ὠχρὸς, ἰσχνὸς, καὶ μὲ χεῖρας πλήρεις ὄψεων, ἐξ ὧν εἰς κατατρώγει τὸν κόλπον αὐτοῦ.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Ποῖαι εἶναι αἱ κυριώτεραι ἀλληγορικαὶ θεότητες ; — Εἰπέ τὰ ὀνόματα αὐτῶν, καὶ ποῖαι εἶναι αἱ ἰδιότητες ἐκάστης.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ.

— **ΙΙΙΙΙΙ** —

ΗΡΩΕΣ ἢ ΗΜΙΘΕΟΙ.

— —

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΙ'.

ΠΕΡΣΕΥΣ.

Περὶ τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων.

Ἐνταῦθα εἰσερχόμεθα εἰς νέαν ἐποχὴν καθ' ἣν ἐξαφανίζονται τὰ σκότη τὰ ὁποῖα περιεκάλυπτον τὴν γενεαλογίαν τῶν θεῶν. Εὐρισκόμεθα μὲν εἰσέτι εἰς τὴν ἐποχὴν τῆς μυθολογίας, ἀλλὰ πλησιάζομεν ὀλονὲν εἰς τὰ ὅρια τῆς ἱστορίας. Πρὸς τοῦτο δὲν εἶναι ἴσως ἄσκοπον ἢ ἀναμνήσωμεν ὅτι οἱ χρόνοι εἴτινες παρῆλθον ἀπὸ τοῦ Νῶε μέχρι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ διαίρουνται κοινῶς εἰς τρεῖς μεγάλας περιόδους. Ἄν, εἰς χρόνους παναρχαίους, Βον, εἰς χρόνους ἡρωϊκούς ἢ ἀβεβαίους, καὶ Γον εἰς χρόνους ἱστορικούς. Ἡ πρώτη περίοδος ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ παγκοσμίου κατακλυσμοῦ συμβάντος τὸ 1656 ἔτος ἀπὸ κτίσεως κόσμου, ἢ 3308 ἔτη π. Χ. μέχρι τοῦ κατακλυσμοῦ τοῦ Ὠγύγου, (1) ὃν οἱ σοφοὶ ὑποθέτουσι συμ-

(1) Ὠγύγος εἶναι ὁ πρῶτος γνωστὸς βασιλεὺς τῆς Ἀιγύπτου, καὶ ὁποῖου ἡ ἐξουσία ἐξετείνετο καὶ ἐπὶ τῆς Βασιλείας. Ἐπὶ

θάντα κατὰ τὸ ἔτος 1774 π. Χ., ἦτοι 250 σχεδὸν ἔτη πρὸ τοῦ κατακλισμοῦ τοῦ Δευκαλίωνος. Μέχρι τοῦδε διετρέξαμεν τὴν μυθολογικὴν περὶ ὁδὸν καθ' ἣν ἦτο ἀδύνατον νὰ ὀρίσωμεν χρονολογίαν τινὰ εἰς τοὺς μύθους οὗς ἀφηγήθημεν. Ἡ δευτέρα περίοδος, ἡ τῶν ἡρωϊκῶν χρόνων, ἐκτείνεται ἀπὸ τοῦ κατακλισμοῦ τοῦ Ὀγύγου μέχρι τῆς συστάσεως τῶν Ὀλυμπιάδων, 776 π. Χ. Ἡ περίοδος αὕτη περιλαμβάνει χίλια ἔτη κατὰ τὸ διάστημα δὲ τοῦτο ἐτελέσθησαν τὰ γεγονότα τὰ ἑποῖτα μέλλομεν νὰ διηγηθῶμεν, καὶ ἔζησαν οἱ ἥρωες ὧν τοὺς βίους μέλλομεν νὰ ἐκθέσωμεν. Μετὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἀρχεται ἡ τρίτη περίοδος, ἡ τῶν ἱστορικῶν χρόνων.

Ἀρχαῖοι ἥρωες.

Οἱ ἥρωες, κατὰ τὰς ἰδέας τῶν ἐθνικῶν, ἦσαν ἄνθρωποι γεννηθέντες ἐκ πατρὸς θνητοῦ καὶ μητρὸς θεᾶς, ἢ ἐκ θεοῦ καὶ θνητῆς· διὰ τοῦτο δὲ ἐκάλουν αὐτοὺς καὶ ἡμιθέους. Περροικισμένοι οἱ πλείστοι αὐτῶν ὑπὸ Δυνάμεως ἐκτάκτου καὶ μεγάλης σωματικῆς βώμης, περιετρεχον τὴν γῆν καὶ ἰδίως τὴν Ἑλλάδα ἐλευθεροῦντες αὐτὴν ἀπὸ τὰ θηρία τὰ ἑποῖτα κατὰ τοὺς βαρβάρους ἐκείνους αἰῶνας ἐλυμαίνοντο αὐτήν. Ἐνεκα ἐδ' τῶν κατορθωμάτων αὐτῶν ἐθεωρήθησαν ἄνθρωποι ὑπερτάτης φύσεως, καὶ

τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ συνέθη ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ πλεμύρα ἦν εἰρησεται ἐξῆμνησαν ὑπὸ τὸ ὄνομα κατακλισμὸς τοῦ Ὀγύγου· ἀλλ' οἱ σοφοί, καὶ ἰδίως ὁ Βέσιρ, εἰς τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ τὸ ἐπιγραφόμενον «Περὶ γῆσις τῆς Ἑλλάδος» ἀποδιδοῦσιν αὐτὴν εἰς τὴν φύσιν τοῦ ὄρειου ἐδάφους τῆς Βοιωτίας, ἧς τὸ κέντρον ἀποτελεῖ κοιλάδα, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας ὑπάρχει τότε λίμνη ἧσις ἐκχιλίσασα ἕνεκα μεγάλου βροχῶν ἐκάλυψεν ὅλην τὴν χώραν.

διὰ τὰ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα εὐεργετήματα αὐτῶν, τῶν ὁποίων πολλάκις ἠμαύρουν τὴν λάμπην διὰ πράξεων αἰσχροῶν, ἠξιώθησαν λατρείας καὶ ναῶν. Διότι κατὰ τοὺς παναρχαίους ἐκείνους χρόνους οἱ ἄνθρωποι βεβουλισμένοι εἰς τὴν ζωὴν τῶν αἰσθήσεων, ὑπὲρ πάσταν ἀρετὴν ἐτίμων καὶ ἐθαύμαζον τὴν ῥώμην τοῦ σώματος. Δὲν ἠδύναντο γὰρ ἐννοήσωσιν ὅτι ἀληθῆς δοξὰ εἶναι τὸ νὰ νικᾷ τις ὄχι τὴν ὕλικὴν φύσιν καὶ τοὺς ὁμοίους του, ἀλλὰ ἑαυτὸν, ἦτοι τὰ ἴδια ἑαυτοῦ πάθη.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἥρώων τῆς ἀρχαιότητος εἶναι ἄπειρος· ἐνταῦθα ὅμως θ' ἀφηγηθῶμεν τὸν βίον τῶν διασημοτέρων, οἷον τοῦ Περσέως, τοῦ Βιλλεροφόντου, τοῦ Ἡρακλείου, τοῦ Θησέως, τηροῦντες ὅσον οἷόν τε τὴν χρονολογικὴν τάξιν. Ἐπομένως θ' ἀρχίσωμεν ἐκ τῆς ἱστορίας τοῦ Περσέως, ὅστις ἐβασίλευσεν ἐν Μυκῆναϊς, ἀπὸ τοῦ 1313—1281 π. Χ.

Γέννησις τοῦ Περσέως καὶ πρῶτα αὐτοῦ κατορθώματα.

Ὁ Περσεὺς ἦτο υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Δανάης. Ὁ Ἀκρίσιος, βασιλεὺς τοῦ Ἄργους καὶ πατὴρ τῆς Δανάης, εἰδοποιηθεὶς ὑπὸ χρησμοῦ ὅτι ἔμελλε ν' ἀποθάνῃ ἐκ χειρὸς τοῦ ἐγγόνου αὐτοῦ, περιέκλεισε τὴν θυγατέρα του εἰς χαλκοῦν θάλαμον. Ἄλλ' ὁ Ζεὺς εἰσεχώρησε παρ' αὐτῇ μεταμορφωθείς εἰς βροχὴν χρυτῆν, ἦτοι ἐξαγοράσας τοὺς φύλακας, καὶ οὕτως ἐγεννήθη ὁ Περσεύς. Ὁ Ἀκρίσιος μακροβίως γενόμενος ἐξ ὀργῆς ἐμβάλλει αὐτὴν τε καὶ τὸ βρέφος εἰς κιβώτιον ἐλαφρὸν καὶ ῥίπτει αὐτὸ εἰς τὴν θάλασσαν. Ἀλλὰ προστατευόμενον ὑπὸ τοῦ Διὸς τὸ κιβώτιον προσεγγίζει εἰς τὴν νῆσον Σέριφον, μίαν τῶν Κυκλάδων εἰς τὸ Αἰγαῖον πέλαγος· ὁ δὲ Πολυδέκτης, βασιλεὺς τῆς νήσου ταύτης, ὑπεδέξατο μετ' ἀγαθότητος τὴν Δανάην καὶ τὸν υἱὸν τῆς καὶ ἐνέθραψεν αὐτὸν εἰς τὴν

αὐλήν του. Ἀκολουθῶς ὅμως θέλων ν' ἀπομακρύνῃ τὸν Περσεύα, οὗ ἡ παρουσία ἐκώλυε τὰ πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ σχεδιά του, διέταξεν αὐτῷ νὰ τῷ κομίσῃ τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης, τῆς μόνης ἐκ τῶν τριῶν Γοργόνων, ἣτις ἦτο θνητή. Ὁ Πολυδέκτης ἤλπιζεν ὅτι ὁ υἱὸς τῆς Δανάης ἤθελεν ἀπολεσθῆ ἐν τῇ ἐπικινδύνῳ ταύτῃ ἐπιχειρήσει, ἀλλ' ὅμως διὰ τῆς βοήθειας τῶν θεῶν ἤγαγεν αὐτὴν εἰς αἴσιον πέρας. Καὶ ἡ μὲν Ἀθηνᾶ ἐδάνεισεν αὐτῷ τὴν αἰγίδα της, ὁ Πλούτων τὴν περικεφαλαίαν του, ὁ δὲ Ἑρμῆς τὰ πτερὰ αὐτοῦ καὶ τὸ ξίφος του, τὸ ὁποῖον εἶχε κατασκευάσει αὐτὸς ὁ Ἡρακλεῖς. Ὁ νέος λοιπὸν ἦρως ὀπλισθεὶς διὰ τῶν θεῶν τούτων ὅπλων ἀνίπταται διὰ τοῦ ἀέρος καὶ φθάνει κατὰ πρῶτον εἰς τὰς Γραίας, ἀδελφὰς τῶν Γοργόνων, αἵτινες εἶχον, ὡς αὐταὶ, ἓνα μόνον ὀφθαλμὸν καὶ ἓνα μόνον ὀδόντα, ὃν μετέδιδον πρὸς ἀλλήλας ἀλληλοδιαδόχως. Προφυλαττόμενος ὑπὸ τῆς περικεφαλαίας τοῦ Πλούτωνος ἣτις εἶχε τὴν ἀρετὴν τοῦ κρύπτειν ἀπὸ τὰ βλέμματα τῶν ἄλλων τὸν φέροντα αὐτὴν, ὁ Περσεύς ἤρπασε τὸν τε ὀφθαλμὸν καὶ τὸν ὀδόντα τοῦτον, καὶ δὲν ἀπέδωκεν αὐτὸν εἰς τὰς Γραίας, εἰμὴ ἀφοῦ τῷ ὁμολόγησαν τὴν κατοικίαν τῶν Γοργόνων. Τότε ἀνέλαθε τὴν πορείαν αὐτοῦ πρὸς τὴν ὑποδειχθεῖσαν χώραν, κειμένην πέραν τοῦ δυτικοῦ Ὠκεανοῦ, ἔνθα γενόμενος εὕρισκε τὰς τρεῖς ἀδελφὰς κοιμωμένας. Ἐπειδὴ ὅμως ἔμελλεν ἀδιαπταίστως ν' ἀπολιθωθῆ ἂν ἔβλεπεν αὐτὰς κατὰ πρόσωπον, προχωρεῖ ὀπισθοθεατῶν καὶ ἔχων τοὺς ὀφθαλμοὺς προσηλωμένους ἐπὶ τῆς ἀσπίδος αὐτοῦ, ἔνθα βλέπει αὐτὰς ὡς ἐν κατόπτρῳ, πλησιάζει εἰς τὴν Μεδούσαν, καὶ ἀποτέμνει τὴν κεφαλὴν αὐτῆς, πρὶν αἰ ἄλλαι ἀδελφαὶ ἐξυπνήσωσιν. Ἐκ τοῦ αἵματος δὲ τοῦ τέρατος ἐγεννήθη ὁ Πήγασος, ἵππος πτερωτὸς, ὅστις ἀναπτὰς εἰς τὸν ἀέρα κατέβη ἐπὶ τοῦ Ἑλικῶνος, ἔνθα ἐγένετο ἵππος τῶν Μουσῶν.

Ἐλευθέρωσις τῆς Ἀνδρομέδας.

Μετὰ τὴν νίκην ταύτην, ὁ Περσεύς, φερόμενος πάντοτε ὑπὸ τῶν πτερύγων τοῦ Ἑρμῆ, μετέβη εἰς Μαυριτανίαν, ἔνθα ἐβασίλευεν ὁ Ἄτλας. Ὁ βασιλεὺς εὖτος ἀρνηθεὶς τὴν φιλοξενίαν εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Διὸς, τιμωρεῖται παραχρῆμα. Δηλ. ὁ Περσεύς ἐπιδεικνύει αὐτῷ τὴν κεφαλὴν τῆς Μειδούσης, τὸν ἀπολιθώνει καὶ μεταμορφώνει αὐτὸν εἰς τὴν μακρὰν ἐκείνην σειρὰν τῶν ὄρεων, ἧτις καὶ σήμερον φέρει τὸ ὄνομα τοῦτο. Ἐντεῦθεν ὁ ἦρωὺς φθάνει εἰς Αἰθιοπίαν, καὶ εὐρίσκει τὴν Ἀνδρομέδαν, θυγατέρα τοῦ Κηφείου, ἐκτεθειμένην ἐπὶ βράχου καὶ μέλλουσαν νὰ καταφαγωθῇ ὑπὸ θαλασσίου τέρατος, διότι ἡ μήτηρ αὐτῆς Κασσιόπεια εἶχε τολμήσει νὰ εἶπῃ ὅτι ἡ θυγάτηρ τῆς ἦτο ὠραιότερα τῶν Νηρηίδων. Ὁ Περσεύς συγκινηθεὶς ἐκ τῆς δυστυχίας τῆς νέας ἡγεμονίδος, ὑπόσχεται νὰ τὴν ἐλευθερώσῃ ἐπὶ τῷ ὄρει ὅπως ὅτι θὰ τῷ δώσωσιν αὐτὴν εἰς γάμον. Ἀμέσως ἐκ τοῦ ὕψους τοῦ οὐρανοῦ ἐπιπίπτει κατὰ τοῦ τέρατος καθ' ἣν στιγμὴν ἔμελλε νὰ καταφάγῃ τὸ θῦμα, καὶ φρονεῖ αὐτό. Ἐν τούτοις ὁ Φινεύς, θεὸς τῆς ἡγεμονίδος, θελεῖ νὰ ἀντισταθῇ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ γάμου καὶ συνοδευόμενος ὑπὸ ἀνθρώπων ὠπλισμένων εἰσέρχεται εἰς τὰ ἀνάκτορα ἔν' ἀπαγάγῃ τὴν Ἀνδρομέδαν. Ἄλλ' ὁ Περσεύς προβαλὼν τὴν κεφαλὴν τῆς Μειδούσης ἀπολιθώνει τὸν τε Φινέα καὶ ὅλην αὐτοῦ τὴν συνοδίαν. Ἐπιστρέψας τέλος εἰς Σέριφον μετὰ τοῦ τροπαίου τὸ ὅποιον προετάθη ὡς ἄθλον τῆς ἀνδρείας αὐτοῦ, εὐρίσκει τὴν μητέρα αὐτοῦ Δανάην ἐκτεθειμένην εἰς τὰς πρῶτολας τοῦ Πολυδέκτου καὶ ὑπερασπιζομένην ὑπὸ τοῦ Δίκτου, ἀδελφοῦ τοῦ τυράννου. Ἀπολιθώνει λοιπὸν τὸν Πολυδέκτην, δείξας αὐτῷ τὴν κεφαλὴν τῆς Μειδούσης, καὶ ἀντ' αὐτοῦ ἀναβιβάζει ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν γεν-

ναϊον Δίκτυον. Ἐπειτα ἐπιστρέφει εἰς τοὺς θεοὺς τὰ ὄπλα τὰ ὅποια εἶχον βοηθήσει αὐτὸν κατὰ τὴν κινδυνώδη ἐκδρομὴν του, καὶ ἐξ εὐγνωμοσύνης προσκολλᾷ ἐπὶ τῆς ἀσπίδος τῆς Ἀθηνᾶς τὴν κεφαλὴν τῆς Μεδούσης.

Ἐκ Σερίφου ὁ Περσεὺς μετέβη εἰς τὸ Ἄργος, πατρίδα αὐτοῦ, μετὰ τῆς Δανάης καὶ τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἀνδρομέδας. Ἐκεῖ ἀφικόμενος μανθάνει ὅτι ὁ Τευταμίης, βασιλεὺς τῆς Λαρίσσης, ἐν Θεσσαλίᾳ, ἠτοιμάζετο νὰ τελέσῃ ἀγῶνας ἐπικηδείους πρὸς τιμὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Μεταβαίνει λοιπὸν ἐκεῖ ἵνα ἀγωνισθῇ περὶ τοῦ ἄθλου, καὶ ὁ δίσκος αὐτοῦ, ὃν εἶχε ρίψει μετὰ πολλῆς δυνάμεως, ἐκτύπησε κατὰ τύχην γέροντά τινα ἰστάμενον μεταξὺ τῶν θεατῶν. Ὁ γέρον γυτὸς ἦτο αὐτὸς ὁ Ἀκρίσιος, ὁ πάππος του, ὅστις μαθὼν τὴν εἰς Ἄργος ἐπιστροφὴν τοῦ ἐγγόνου αὐτοῦ εἶχε καταφύγει εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ βασιλέως τῆς Λαρίσσης, ἵνα διαφύγῃ τάχα τὴν προφητείαν τοῦ χρησμοῦ. Ἄλλ' ὁ δυστυχὴς βασιλεὺς διὰ τῆς φυγῆς αὐτοῦ ἐπέσπευσε μᾶλλον τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτῆς. Ὁ Περσεὺς ἐλυπήθη βαθέως διὰ τὴν ἀκούσιον τοῦτον φόνον, καὶ μολονότι ἔμενε μόνος διάδοχος τοῦ θρόνου τοῦ Ἄργους, δὲν ἠθέλησε νὰ λάβῃ αὐτὸν διὰ παρεχώρησε τὴν πόλιν ταύτην εἰς τὸν Μεγαπένθη, λαβὼν εἰς ἀνταλλαγὴν τὸ ἔδαφος τῆς Τιφύνθου, ἔνθα ἔκτισε τὰς Μυκῆνας. Μετὰ θάνατον, ἀπεδώκαν εἰς αὐτὸν τιμὰς θείας, ἱδρυσαν αὐτῷ ναὸν ἐν Ἀθήναις καὶ ἔστησαν ἀνδριάντας ἐν Μυκῆναις, ἐν Ἄργει καὶ ἐν Σερίφῳ· κατετάχθησαν δὲ ὁ τε Περσεὺς καὶ ἡ Ἀνδρομέδα καὶ ἡ Κασσιόπεια μεταξὺ τῶν ἀστερισμῶν.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Πῶς διαιροῦνται οἱ χρόνοι εἰσίνες παρήλθον ἀπὸ τοῦ Νῶε μέχρις Ἰησοῦ Χριστοῦ; — Τί εἶναι ὁ κατακλυσμὸς τοῦ Ὠγύγου;

Τί ἦσαν οἱ ἥρωες, κατὰ τὰς ἰδέας τῶν ἔθνικῶν :

Τίνος υἱὸς ἦτον ὁ Περσεύς; — Πῶς ἐγεννήθη; — Ποῦ καὶ μέσα μεταχειρίσθη ὁ πάππος αὐτοῦ Ἄκρισιος ἵνα τὸν θανατώσῃ; — Πῶς ἐνίκησε τὰς Γραίας καὶ τὰς Γοργόνας;

Ποῦτος ἦτο ὁ Ἄτλας καὶ ποῖαν τιμωρίαν ἔλαβε;

Πῶς ἠλευθέρωσεν ὁ Περσεύς τὴν Ἀνδρομέδαν καὶ πῶς ἐτιμώρησε τὸν Φινέαι, θεῖον τῆς ἡγεμονίδος ταύτης; — Ὁ Περσεύς ἐπιστρέψας εἰς Σέριφον πῶς ἐφέρθη πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ πρὸς τὸν Πολυδέκτην; — Πῶς ὁ Περσεύς ἐγένειεν ἀκούσιος φονεὺς τοῦ Ἄκρισιου; — Ποῦ καὶ τιμὰ ἀπεδόθησαν εἰς τὸν Περσέα μετὰ θάνατον;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΔ'.

Βελλεροφόντης καὶ Χίμαιρα.

Γέννησις, κατορθώματα, καὶ θάνατος τοῦ

Βελλεροφόντου.

Ὁ Βελλεροφόντης ἦτο υἱὸς τοῦ Γλαύκου, βασιλέως τῆς Ἐφύρας, ἀρχαίου ὀνόματος τῆς Κορίνθου. Φονεύσας ἐξ ἀπροσεξίας εἰς τὸ κυνήγιον τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Βελλερον, μετωνομάσθη Βελλεροφόντης (φινεὺς τοῦ Βελλερού), καὶ ἔκτοτε κατέφυγεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Προίτου, βασιλέως τοῦ Ἄργου, ὅστις ὑπεδέξατο αὐτὸν φιλοφρόνως. Ἀλλὰ Σθενόβοια, ἡ σύζυγος τοῦ Προίτου, συλλαβοῦσα πρὸς τὸν νέον ξένον πάθος αἰσχρὸν, τὸ ὁποῖον οὗτος μετ' ἀγανακτήσεως ἀπέκρουσεν, ἠθέλησε νὰ τὸν ἐκδικηθῇ καὶ κατηγόρησεν αὐτὸν πρὸς τὸν ἄνδρα τῆς ὡς

ἀποπειραθέντα νὰ τὴν ἀτιμάσῃ. Ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἄργους μὴ θέλων νὰ παραβιάσῃ διὰ φόβου τοὺς νόμους τῆς φιλοξενίας, ἔστειλε τὸν Βελλεροφόντην πρὸς τὸν Ἰοθάτην, βασιλέα τῆς Λυκίας καὶ πατέρα τῆς Σθενοβοίας, μὲ ἐπιστολὰς δι' ὧν ἀνήγγειλεν εἰς τὸν βασιλέα τοῦτον τὴν ὑποτιθεμένην ὕβριν καὶ ἐζήτηε τὴν τιμωρίαν αὐτῆς. Ὁ Ἰοθάτης θέλων νὰ ἐκδικήσῃ τὸν γαμβρὸν του, ἀλλὰ χωρὶς νὰ μολυνθῇ ἐκ τοῦ αἵματος τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ξενισμένου, ἔστειλεν αὐτὸν νὰ καταπολεμήσῃ τὴν Χίμαιραν, ἣτις ἰμάστιζε τὴν Λυκίαν. Ἦτο δὲ ἡ Χίμαιρα θηρίον τρομερὸν, ἔχον κεφαλὴν λέοντος, σῶμα αἰγῆς καὶ οὐρὰν ὄφεως, ἐκ δὲ τοῦ χαινόντος αὐτῆς στέματος ἐξήρχοντο ἀδιαλείπτως νέφη καπνοῦ καὶ φλογός. Ἄλλ' ὁ Βελλεροφόντης βοηθούμενος ὑπὸ τῆς Ἀθηνᾶς ἣτις ἐδάνεισεν αὐτῷ τὸν πτερωτὸν Πήγασον, ἐφόρευσε τὴν Χίμαιραν. Τότε ὁ Ἰοθάτης ἐξέθεσεν αὐτὸν εἰς νέους κινδύνους, πέμψας κατὰ τῶν Σολύμων καὶ Ἀμαζόνων· ἀλλὰ καὶ ἐντεῦθεν ἐπέστρεψε τροπαιοῦχος, καὶ ἀκόμη ἐφόρευσε τοὺς στρατιώτας, οὓς ὁ βασιλεὺς εἶχε τοποθετήσαι ἵνα δολοφονήσωσιν αὐτόν. Τοιοῦτοι θρίαμβοι ἔπεισαν τὸν Ἰοθάτην περὶ τῆς ἀθωότητος τοῦ Βελλεροφόντου καὶ περὶ τῆς προστασίας ἣν εἰ θεοὶ παρεχώρουσιν αὐτῷ· ὅθεν τῷ ἔδωκε τὴν θυγατέρα του εἰς γάμον μετὰ τοῦ ἡμίσεος τῶν Κρατῶν του καὶ διώρισεν αὐτὸν διάδοχόν του εἰς τὸν θρόνον τῆς Λυκίας. Λέγουσιν ὅτι ὁ Βελλεροφόντης ἀπεπειράθη ν' ἀναβῇ εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ὅτι ὁ Ζεὺς ἔστειλε μύωπά τινα ὅστις ἐκέντησε τὸν ἵππον καὶ ἀνέστρεψε τὸν ἀναβάτην. Ἐκτοτε ὁ Βελλεροφόντης ἐζῆσε κατηφής καὶ μεμονωμένος ἐπὶ τῆς γῆς μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ὅστις συνέβη μίαν γενεὰν πρὸ τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου, ἣτις 1200 περίπου ἔτη πρὸ Χριστοῦ. Οἱ ποιηταὶ κατέταξαν αὐτὸν μεταξὺ τῶν ἀστερισμῶν.

Ἐρμηνεύουσι τὸν μῦθον τοῦ Βελλεροφόντου λέγοντες

ὅτι ἐκαθάρισε τὰ ὄρη τῆς Λυκίας ἐκ τῶν θηρίων τὰ ὀποῖα ἐμάστιζον αὐτὰ, καὶ ἐπομένως ἐθεωρήθη ὡς νικήσας τὴν Χίμαιραν· διότι ἡ λέξις αὕτη ἐσήμεινεν οὐ μόνον τὰ θηρία, ἀλλὰ καὶ τὰ φαντάσματα, ἧτοι τὰς ψευδεῖς ἰδέας ἃς πλάττει ἡ φαντασία.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Τίνος υἱὸς ἦτο ὁ Βελλεροφόντης;—Τί σημαίνει τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ διατί μετωνομάσθη οὕτως;—Τί τῶ συνέβη εἰς τὴν αὐλήν τοῦ βασιλέως τοῦ Ἄργου;—Τί ἦτο ἡ Χίμαιρα;—Πῶς ἐνίκησεν αὐτὴν ὁ Βελλεροφόντης;—Ποίας ἄλλας νίκας ἐνίκησε καὶ ποῖν ὑπῆρξε τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῶν;—Τί ἀνόητον ἔργον ἐπεχείρησεν ὁ Βελλεροφόντης;—Πῶς καὶ πότε ἀπέθανε;—Πῶς ἐρμηνεύουσι τὸν μῦθον τοῦ Βελλεροφόντου;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΕ΄.

ΗΡΑΚΛΗΣ.

Γέννησις καὶ ἀνατροφή τοῦ Ἡρακλέους.

Ἦ Ὁ Ἡρακλῆς, θεὸς τῆς σωματικῆς βίωσις, καὶ ὁ ἐνδοξότερος τῶν ἡρώων τῆς μυθολογίας, ἦτο υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Ἀλκμήνης, συζύγου τοῦ Ἄμφιτρώωνος, βασιλέως τῶν Θεβῶν, τοῦ ὁποῖου τὸν μορφήν ἔλαβεν ὁ Ζεὺς, ἐκ ἀπατήσεως τὴν Ἀλκμήνην. Ἡ Ἡρα ἐκ ζηλοτυπίας διήγειρε κατὰ τοῦ Ἡρακλέους, εἰσέτι ἐν τῇ κοιλίᾳ ὄντος, δύο

τεράτῳδες ὄφεις, τοὺς ὁποίους τὸ παιδίον ἐπιζεν ἀκό-
πως. Τοῦτο ἦτο τὸ πρῶτον αὐτοῦ κητόρθωμχ. Ἔπιτο-

Ἡρακλῆς.

σούτῳ ὁ Ἡρα, περακληθεῖσα ὑπὸ τῆς Πηλλάδος, κητε-
πράυνη τὸ πρὸς τὸν Ἡρακλῆ μῖτος αὐτῆς, καὶ ἔστειρε
μάλιστα νὰ τὸν θηλάσῃ, ἵνα καταστήσῃ αὐτὸν ἀθιάνα-
τον. Ῥανίδες τινὲς τοῦ γάλακτος αὐτῆς πεσοῦσαι εἰς
τὸν οὐρανὸν, ἐσχημάτισαν τὴν μακρὰν καὶ λευκὴν ἐκεί-
νην ζώνην τῶν πολυαριθμῶν ἀστέρων, ἣν κηλούμεν γα-
λαξίαν. Ἡ ἀνατροφή τοῦ Ἡρακλέους ἀνετέθη εἰς δι-
δασκάλους διασημοτάτους. Οὕτως ὁ Εὐρυτος, βασιλεὺς
τῆς Οἰχαλίας, ἐδίδαξεν αὐτὸν τὴν τοξευτικὴν, ὁ Κά-
στωρ τὴν ἵππομαχίαν, ὁ Λυόλυκος τὴν ἀρματηλασίαν
ὁ Χείρων τῷ ἔδωκε μαθήματα ἠθικῆς, ἱατρικῆς, καὶ ἀ-
στρονομίας, καὶ ὁ Λένος τὸν ἐδίδαξε νὰ παίξῃ τὴν λύ-
ραν· ἀλλ' ἡμέραν τινὰ κηθ' ἦν ἐπέπληξεν αὐττηρῶς
τὸν Ἡρακλῆν, αὐτος ἔθραυσε τὸ ὄργανόν του ἐπὶ τῆς
κεφαλῆς τοῦ διδασκάλου, καὶ ἐφόνευσε αὐτόν.

Οἱ δώδεκα ἄθλοι τοῦ Ἡρακλέους.

Καθ' ὃν χρόνον ἡ Ἀλκμήνη ἔφερεν ἐν γαστρὶ τὸν Ἡρακλέα, ἦτο ἐπίσης ἕγγυος καὶ ἡ Νικίππη, σύζυγος τοῦ Σθενέλου, βασιλέως τοῦ Ἄργους, ἡ Ἥρα, ἐκ ζυλοτυπίας ἔπεισε τὸν Δία νὰ κηρύξῃ ὅτι ὁποῖον ἐκ τῶν δύο τέκνων ἐγεννᾶτο πρῶτον, ἤθελεν ἔχει πᾶσαν ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ ἑτέρου. ἔπειτα δὲ ἐπέσπευσε τὴν ἐλευθέρωσιν τῆς Νικίππης, ἣτις ἐγέννησε τὸν Εὐρύσθεα. Οὗτος, συμμερίζομενος τὴν μνησικαχίαν τῆς Ἥρας, μετεχειρίσθη τὸ δικαίωμα τὸ ὁποῖον παρεῖχεν αὐτῷ ἡ προτεραιότης τῆς γεννήσεως, καὶ ἐπέβαλε τῷ ἀντιζηλω αὐτοῦ βαρείας δοκιμασίας, γνωστὰς ὑπὸ τὸ ὄνομα *οἱ δώδεκα ἄθλοι τοῦ Ἡρακλέους*. Ἦσαν δὲ οὗτοι Α' ὄν ἡ Λέων τῆς Νεμέας. Β' ὄν ἡ Ὑδρα τῆς Λέρνης. Γ' ὄν ὁ Ἐρυμάνθιος κάπρος. Δ. ἡ χαλκόπους Ἐλαφος. Ε' ὄν τὰ ὄρνεα τῆς Στυμφάλου. ΣΤ'. Ὁ ταῦρος τῆς Κρήτης. Ζ'. Οἱ ἵπποι τοῦ Διομήδου. Η'. Ἡ ἦστος τῶν Ἀμφιζόνων. Θ'. Οἱ σταῦλοι τοῦ Λυγείου. Ι'. Ὁ θάνατος τοῦ Γηρούνου. ΙΑ'. Τὰ χρυσαῖα μῆλα τῶν Ἑσπερίδων. ΙΒ'. Ὁ Κέρβερος.

Ὁ Λέων τῆς Νεμέας.

Λέων τρομερὸς ἐλυμαίνετο τὸ δάσος τῆς Νεμέας, ἐν Ἀργολίδι. Ὁ Ἡρακλῆς λοιπὸν ἐπιτίθεται κατ' αὐτοῦ διὰ τῶν βελῶν, τὸν καταδιώκει εἰς σπήλαιόν τι, συλλαμβάνει αὐτὸν, τὸν σφίγγει εἰς τοὺς ἰσχυροὺς αὐτοῦ βραχίονας καὶ τὸν πνίγει. Ἐπειτα δὲ ἐξέδειρε τὸ δέμα αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ἔφερεν ἔκτοτε πρὸς ἀνάμνησιν τῆς νίκης.

Ἡ Ὑδρα τῆς Λέρνης.

Ἡ Ὑδρα φρικώδης ἐμάστιζε τὰ περίετρα τῆς λιμνῆς Λέρνης, πλησίον τοῦ Ἄργους. Τὸ τέρας τοῦτο, γεννηθὲν ἐκ τοῦ

Τυφῶνος καὶ τῆς Ἐχίδνης, εἶχεν ἑπτὰ κερκλὰς, αἱ ὅποιαι καθ' ὅσον ἐκόπτοντο ἀνεγεννῶντο πολυπληθέστεραι. Ὁ Ἡρακλῆς ἀπέτεμεν ὅλας δι' ἐνὸς τραύματος, καὶ τὰ βέλη ὅσα ἐβύθισεν ἐν τῷ αἵματι τῆς Ὑδρας ἐποίησαν πάντοτε πληγὰς θανασίμους.

Ὁ Ερμάνθιος κάπρος.

Κάπρος ὑπερμεγέθης ἐλυμαίνατο τὰ περίξ τοῦ ὄρους Ἐρμάνθου ἐν Ἀρκαδίᾳ. Ὁ Ἡρακλῆς λοιπὸν συνέλαβε καὶ ἐκόμισεν αὐτὸν ζῶντα πρὸς τὸν Εὐρυσθέα, ὅστις ἐκ φόβου ἐκρύφθη εἰς χάλκινον πίθον.

Χαλκόπους ἔλαφος.

Ὁ Ἡρακλῆς συνέλαβεν ἐπίσης καὶ ἐκόμισε ζῶσαν πρὸς τὸν Εὐρυσθέα χρυσόκερον καὶ χαλκόπουον τινὰ ἔλαφον, καθ' ἧς ματαίως ἕως τότε εἶχον ἐξαντλήσει τὰς προσπαθείας καὶ τὴν περὶ τὸ σκοπεύειν ἰκανότητα αὐτῶν οἱ κυνηγοὶ τοῦ Μαινάλου, ὄρους τῆς Ἀρκαδίας.

Τὰ ὄρνεα τῆς Στυμφάλου.

Ἐν τῇ Στυμφαλίδι λίμνῃ τῆς Ἀρκαδίας διητῶντο ὄρνεα σαρκόβόρα, τὰ ὅποια αὐτὸς ὁ Ἄρης εἶχε γυμνάσει εἰς τὸν πόλεμον. Εἶχον κεφαλὴν, πτέρυγας καὶ ῥύγχη σιδηρᾶ, καὶ κατέτρωγον ἀδιακρίτως τοὺς τε ἀνθρώπους καὶ τὰ ζῶα. ἦσαν δὲ τόσων πολυάριθμα, ὥστε ὅτε ἐπέτων ἐστίαζον τὴν λάμπην τοῦ ἡλίου. Τὰ ὄρνεα λοιπὸν ταῦτα ἐξωλόθρευσεν ὁ Ἡρακλῆς διὰ βελῶν.

Ὁ Ταῦρος τῆς Κρήτης.

Ὁ Ποσειδῶν εἶχε στείλει εἰς τὰ κράτη τοῦ Μίνωος, ἐν Κρήτῃ, τρομερόν τινα ταῦρον ἐκ τῶν βρωθῶνων τοῦ ὀπίου ἐξήρχοντο φλόγες. Τὸ θηρίον λοιπὸν τοῦτο ἐδάμασεν ὁ Ἡρακλῆς, καὶ ἐκόμισεν αὐτὸ εἰς τοὺς πόδας τοῦ Εὐρυσθέως.

Οι ἵπποι τοῦ Διομήδου.

Ὁ Διομήδης, βασιλεὺς τῆς Θράκης, ἔτρεφε τοὺς ἵππους αὐτοῦ δι' ἀνθρωπίνου κρέατος. Ὁ Ἡρακλῆς ἐνίκησεν αὐτὸν, καὶ πρὸς τιμωρίαν τὸν πρέθηκε βορὰν εἰς τοὺς ἰδίους τούτους ἵππους.

Ἡ Ἥπιτα τῶν Ἀμαζόνων.

Αἱ Ἀμαζόνες ἦσαν γυναῖκες μάχιμοι, κατοικοῦσαι παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ Θερμόδοντος ποταμοῦ, ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ. Ὁ Ἡρακλῆς ἐνίκησεν αὐτάς, ἤχμαλώτευσεν τὴν βασίλισσαν αὐτῶν Ἴππολύτην, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν σύζυγον εἰς τὸν Θησέα, ὅστις εἶχε συνοδεύσει τὸν ἦρωα εἰς τὴν ἐκστρατείαν ταύτην.

Οἱ σταῦλοι τοῦ Αὔγειου.

Ὁ Αὔγειος βασιλεὺς τῆς Ἡλίδος καὶ υἱὸς τοῦ Ἡλίου, ἔτρεφε τρισχιλίαις βόας εἰς τοὺς σταύλους αὐτοῦ, οἵτινες δὲν εἶχον καθαρισθῆ ἀπὸ τριάκοντα ἐτῶν. Τοὺς σταύλους τούτους ἐκαθάρισεν ὁ Ἡρακλῆς ἐκτρέψας τὰ ὕδατα τοῦ Ἀλφειοῦ, τὰ ὁποῖα παρέστραν ὅλας τὰς ἀκαθαρσίας.

Ὁ θάνατος τοῦ Γηρυόνου.

Ὁ Γηρυόνης, βασιλεὺς τῆς νήσου Ἐρυθραίας, πλησίον τῆς Ἰσπανίας, ἦτο γίγας τρισώματος, τρέφων τοὺς βόας αὐτοῦ διὰ τοῦ κρέατος τῶν ὑπηκόων του· κύων δὲ δικέφαλος ἦτο διωρισμένος νὰ φυλάττῃ αὐτούς. Ὁ Ἡρακλῆς ἐφόνευσεν τὸν τε τύραννον καὶ τὸν τρομερὸν αὐτοῦ φύλακα, καὶ ἀπήγαγε τὸ ποίμνιον.

Τὰ χρυσᾶ μῆλα τῶν Ἑσπερίδων.

Ὁ Εὐρύσθευς, μὴ ἱκανοποιηθεὶς ἐκ τόσων ἐπιπόνων ἄθλων, διέταξε τῷ Ἡρακλεῖ νὰ κομίσῃ αὐτῷ τὰ χρυσᾶ μῆλα τοῦ κήπου τῶν Ἑσπερίδων (1). Τὰ μῆλα ταῦτα ἐφυλάττοντο ὑπὸ Δράκοντος μὲ ἑκατὴν κεφαλὰς, τοῦ ὁποίου οἱ ὀφθαλμοὶ οὐδέποτε ἐνέδιδον εἰς τὸν ὕπνον. Καὶ κατὰ τινὰς μὲν, ὁ Ἡρακλῆς ἐφόρευσε τὸ θηρίον καὶ ἔλαβεν τὸν πολύτιμον θησαυρὸν κατ' ἄλλους δὲ κατέφυγεν εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ γίγαντος Ἀτλαντος, καὶ ἐνῶ οὗτος ἐξετέλει τὴν ὑπηρεσίαν ταύτην, ὁ Ἡρακλῆς ἐσῆκασεν ἐπὶ τῶν στισαρῶν ὤμων τοῦ ὀλόκληρον τὸν κόσμον.

Ὁ Κέρβερος.

Ὁ Θησεύς ἐκρατεῖτο ἐν τῷ Ἄδῃ, ἔνθα εἶχε καταβῆ μετὰ τοῦ Πειρίθου, ἵνα ἀπαγάγῃ τὴν Περσεφόνην. Ὁ Ἡρακλῆς κατῴρθωσε νὰ ἀλυτοδέσῃ τὸν Κέρβερον καὶ ἠλευθέρωσεν τὸν φίλον του.

Τελευταῖα κατορθώματα τοῦ Ἡρακλέους.

Ὁ Ἡρακλῆς, ἀφοῦ ἐνδόξως ἐτέλεσε τοὺς δώδεκα ἄθλους οὓς ἐπέβαλεν αὐτῷ ὁ Εὐρύσθευς, ἐξηκολούθησεν νὰ διατρέχῃ τὴν γῆν καὶ νὰ καθιρρίζη αὐτὴν ἐκ τῶν παντοειδῶν θηρίων, ἀνθρώπων καὶ ζώων, τὰ ὅποια ἐμάστιζον αὐτήν. Ἐλαβε μέρος εἰς τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ἀργοναυτῶν, ἀλλ' ἐγκατελίπεν αὐτὴν ἐν Μυσίᾳ πορευθεὶς εἰς ἀναζήτησιν τοῦ φίλου αὐτοῦ Ὑλλᾶ, ὃν αἱ νύμφαι

(1) Αἱ Ἑσπερίδες, θυγατέρες τοῦ Ἑσπέρου, ἦσαν τρεῖς νύμφαι εἰς ἃς ἦτο ἐμπεπιστευμένη ἡ φυλακὴ τῶν χρυσῶν μῆλων τὰ ὅποια ἡ Ἡρακλῆς εἶδεν εἰς τὸν Δία τὴν ἡμέραν τῶν γάμων τῶν. Ὁ κήπος αὐτῶν ἔκειτο εἰς τὰ περίξ τοῦ ὄρους Ἀτλαντος, ἐν Ἀφρικῇ.

πηγῆς τινος εἶχον ἀναρπάσει ἐνῶ ἦν τλιε ὕδωρ πρὸς χρῆ-
 σιν τοῦ πληρώματος. Διερχόμενος ἐκ τῆς Τρωάδος, ἠ-
 λευθέρωσε τὴν Ἡσιόνην, θυγατέρα τοῦ Ἀχομέδοντος, κα-
 ταδικασθεῖσαν νὰ φραγῶθῃ ὑπὸ τέρατος θαλασίου. Ἐν
 Λιβύῃ ἐνίκησε τὸν γίγαντα Ἀντεῖαν, υἱὸν τοῦ Ποσειδῶ-
 νος καὶ τῆς Γῆς, καὶ βασιλέα τῆς Ἰράσης. Τὸ τέρας
 τοῦτο εἶχεν εὐχηθῆν ἅνθρωπίνων κρανίων
 ναὸν πρὸς τιμὴν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. Ὁ Ἡρακλῆς τὸν κη-
 τέβαλε τρίς· ἐπειδὴ ὅμως ὁ γίγας ἀνελάμβανε νέας δυ-
 νάμεις ἅμα ἤγγιζεν εἰς τὴν γῆν, ὁ ἥρωσ ὕψωσεν αὐτὸν
 εἰς τὸν ἄερα καὶ τὸν ἔπνιξεν εἰς τοὺς ἰσχυροὺς βραχί-
 νας του. Ἀποκοιμηθέντος τοῦ Ἡρακλέους μετὰ τὴν νί-
 κην ταύτην, ἐπεχείρησαν νὰ αἰχμαλωτίσωσιν αὐτὸν οἱ
 Πυγμαῖοι, λαὸς νάνων, κατοικῶν ἐν Λιβύῃ. Ἄλλ' ὁ ἥρωσ
 ἐξυπνήσας καὶ γελάσας διὰ τὴν ἄφρονα ἐπιχείρησιν τῶν
 ἀνθρωπαρίων τούτων, περιέκλειεν ὅλους αὐτοὺς εἰς τὸ
 δέρμα τοῦ λέοντος τῆς Νεμέας. Ἐν Αἰγύπτῳ ἐρόνευσεν
 τὸν Βούσιριν, τύραννον σκληρὸν ἀνηλεῶς θυσιάζοντα πάν-
 τας τοὺς ξένους ὅσοι ἤρχοντο εἰς τὸ βασίλειον αὐτοῦ. Ὁ
 Ἡρακλῆς φθάσας εἰς τὰ μεθόρια τῆς Ἀφρικῆς καὶ Εὐ-
 ρώπης, ἔτεμε τὸν ἰσθμὸν, ὅστις συνέδεε τὰ δύο ταῦτα
 μέρη τοῦ κόσμου, καὶ διὰ νὰ ἐνώτῃ τὰ ὕδατα τῆς Με-
 σογείου μετὰ τῶν τοῦ Ὀκεανοῦ διεχώρισε τὰ δύο ὄρη
 Κάλπην καὶ Ἀβύλην, ἅτινα ἔκτοτε ἐκλήθησαν. *Στῆλαι*
Ἡρακλέους καὶ σήμερον *Πορθμὸς τοῦ Γιβραλτάρ*. Ἀ-
 πῆλλαξεν ἀκολούθως τὴν Ἰταλίαν ἐκ τῶν ληστεϊῶν τοῦ
 Κάκου, γίγαντος τερατώδους, υἱοῦ τοῦ Ἠρκίπτου, ἠ-
 λευθέρωσε τὸν Προμηθέα ἐκ τοῦ αἰωνίου γυπὸς ὅστις
 κατέτρωγε τὸ ἥπαρ αὐτοῦ, καὶ δεκρίθη διὰ πλεῖστα
 ἄλλα κατορθώματα, τὰ ὅποια εἶναι περιττὸν ν' ἀριθμή-
 σωμεν ἐνταῦθα.

Θάνατος τοῦ Ἡρακλέους καὶ παραδοχὴ αὐτοῦ
μεταξὺ τῶν θεῶν.

Ὁ Ἡρακλῆς, ὡς καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ Ζεὺς, ἔλαβε πολλὰς συζύγους ἐκ τῶν ὁποίων διασημότερα εἶναι ἡ Δηϊάνειρα θυγάτηρ τοῦ Οἰνέως, βασιλέως τῆς Αἰτωλίας καὶ περὶ τῆς ὁποίας ἤρισε μετὰ τοῦ ποταμοῦ Ἀχελφού. Νικήσας τὸν ἀντιζήλον αὐτοῦ, ἀπῆγε τὴν σύζυγόν του· ἀλλὰ καθ' ἕδδον ἀπῆντησε ποταμὸν τινα ὅστις τῷ ἐκόλλησε τὴν διάβασιν. Τότε ὁ Ἡρακλῆς ἐνεπιστεύθη αὐτὴν εἰς τὸν κένταυρον Νέσσον, ὑποσχόμενον νὰ ὀδηγήσῃ αὐτὴν εἰς τὴν ἐτέραν ὄχθην. Ἄλλ' ὁ ἄπιστος ἐπιχειρεῖν ἄπαγάγῃ αὐτήν· διὸ ἀγανακτῆσας ὁ Ἡρακλῆς φθάνει τὸν κένταυρον δι' ἐνὸς βέλους του καὶ πληγώνει αὐτὸν θανασίμως. Ὁ Νέσσος διὰ νὰ ἐκδικηθῇ δίδει ἐκπνένων εἰς τὴν Δηϊάνειραν τὸν χιτῶνά του βεβαμμένον διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, ὡς μέσον ἰκανὸν νὰ διατηρῇ ἀκμαῖον τὸν ἔρωτα τοῦ συζύγου της, ἂν ποτε τῷ ἐπήρχετο νὰ φανῇ ἄπιστος πρὸς αὐτήν. Τῶντι δὲ ἡ εὐκαιρία δὲν ἐβράδυνε νὰ παρουσιασθῇ. Ὁ Ἡρακλῆς ἠράσθη τῆς Ἰόλης, θυγατρὸς τοῦ Εὐρύτου, ὅστις εἶχε διδάξει αὐτὸν τὴν τοξευτικὴν. Ὁ Εὐρύτος εἶχεν ὑποσχεθῆ τὴν χεῖρα τῆς θυγατρὸς του εἰς πάντα ὅστις ἤθελε νικῆσαι αὐτὸν εἰς τὴν τέχνην ταύτην, ἐπειδὴ δὲ νικηθεὶς δὲν ἠθέλησε νὰ τηρήσῃ τὴν ὑπόσχεσιν αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἡρακλέα, ὁ ἥρωα ἐκρήμνισεν αὐτὸν ἐκ τῆς κορυφῆς ὕψηλοῦ τινος πύργου. Χρησμός τις προεῖπε τότε ὅτι πρὸς τιμωρίαν τῆς σκληρᾶς ταύτης ἐκδικήσεως, ὁ Ἡρακλῆς ἤθελε γένειαι δοῦλος ἐπὶ τρεῖς ὀλόκληρα ἔτη, καὶ ὁ Ἑρμῆς ἐπεφορτίσθη νὰ πωλήσῃ αὐτόν. Ἡ Ομφάλῃ, βασίλισσα τῆς Λυδίας, ἠγόρασε τὸν ἥρωα, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἐρασθεῖσα αὐτοῦ, τῷ ἀπέδωκε τὴν ἐλευθερίαν. Ἐν τούτοις ὁ Ἡρακλῆς διέμεινε πορὰ τῆς Ὀμφάλῃ, ὑποτασσόμενος εἰς ὅλας αὐτῆς τάς

ειδιτροπίας, ἐνδυόμενος ὡς γυνή καὶ κλώθων τὴν ἡλικία τὴν αὐτῆς. Τέλος ἀπηλλάχθη τῆς αἰσχροῦ ταύτης δουλείας καὶ ἐπανῆλθε πλησίον τῆς Ἰόλης. Τότε ἡ Δηϊάνειρα θέλουσα ν' ἀναζωπυρήτη τὸν ἔρωτα τοῦ συζύγου της, ἔστειλεν αὐτῷ τὸν χιτῶνα τοῦ Νέστου· ἀλλὰ μόλις περιεβλήθη αὐτὸν ὁ Ἡρακλῆς, ἠτθάνθη ἀμέσως τὸ σῶμά του κατατρυχόμενον ὑπὸ ἐσωτερικοῦ τινος πυρός, τὸ ὁποῖον παρῆγε τὸ ἐκ τοῦ βέλους αὐτοῦ δηλητηριασθὲν αἷμα τοῦ κενταύρου, ἐν ᾧ ὁ χιτῶν οὗτος εἶχε βαφῆ· ἐκ τῶν πόνων ὁ δυστυχῆς κατέστη ἔξω φρενῶν, καὶ ἐν τῇ παραφορᾷ τῆς μανίας αὐτοῦ ἐσφενδόνισεν εἰς τὴν θάλασσαν τὸν ὑπηρέτην αὐτοῦ Λίχαν, μεταμορφωθέντα εἰς βράχον· ἐξεβρίζωσθε τὰ δένδρα τῆς Οἴτης, κατεσπάραττε τὰ ποίμνια, καὶ ὅλη ἡ παραλία ἀντήχει ἐκ τῆς ἀγρίας καὶ τρομερᾶς αὐτοῦ φωνῆς.

Τέλος ὁ Ἡρακλῆς θέλων νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὰ δεινά του ἀνάπτει πυρὰν ἐπὶ τῆς Οἴτης, ἀναβλίνει ἐπ' αὐτῆς, καὶ παρακκαλεῖ τὸν Φλοκτῆτην νὰ βάλῃ τὸ πῦρ εἰς αὐτήν. Ἐδῶκε δὲ πρότερον εἰς τὸν πιττὸν τοῦτον φίλον τὰ τρομερὰ βέλη του, τὰ βεβιασμένα ἐκ τοῦ αἵματος τῆς Λερναίικης Ἐδρας, καὶ ἅ ἐν τῶν ὁποίων δὲν ἦτο δυνατὸν ν' ἀλωθῇ ἡ πόλις τῆς Τρωάδος, κατὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς Μοίρας.

Ὁ Ζεὺς ἐδέχθη τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ τῷ ἔδωκε σύζυγον τὴν Ἥθην, θεὰν τῆς νεότητος. Ὁ Ἡρακλῆς, ἐκ τῶν διαφόρων αὐτοῦ γυναικῶν, ἐγέννησεν ἐπὶ τῆς γῆς πλεῖστα τέκνα, τὰ ὁποῖα ἀκολούθως διεκρίθησαν ὑπὸ ἐν κοινὸν ὄνομα Ἡρακλειτῆσαι καὶ συνέστησαν πολλὰ βασίλεια. Ἐπειδὴ ἔμως ἡ ζωὴ καὶ αἱ δυνάμεις ἐνὸς ἀνθρώπου δὲν φαίνονται ἱκαναὶ εἰς ὅλα τὰ ἔργα τὰ ἀποδιδόμενα εἰς τὸν Ἡρακλέα, ὑποθέτουσί τινες ὅτι ὑπῆρξαν πολλοὶ ἥρωες φέροντες τὸ ὄνομα τοῦτο. Γενικῶς δὲ φρονουοῦσιν ὅτι οἱ δώδεκα ἅγιοι εἶναι τὰ δώδεκα σημεῖα τοῦ

Ζωδιακοῦ τὰ ὅποια διατρέχει ὁ ἥλιος. Τέλος ἐκ τῆς ὁμοιότητος ἣτις ὑπάρχει μεταξὺ τοῦ Ἡρακλέους τῆς Μυθολογίας καὶ τοῦ Σαμφῶν τῆς Ἱερᾶς Γραφῆς· συνεπέρανάν τινες ὅτι ὁ μῦθος ἐκείνου εἶναι ἠλλοιωμένη καὶ παραμεμορφωμένη ἡ ἱστορία τούτου.

Τὸν Ἡρακλῆ παριστάνουσιν ὑπὸ τὴν μορφήν ἀνδρὸς ῥωμαλέου στηριζομένου ἐπὶ ῥοπάλου καὶ ἐπὶ τῶν ὤμων φέροντος δέρμα λέοντος.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Τίνος υἱὸς ἦτο ὁ Ἡρακλῆς;—Ποῖον ὑπῆρξε τὸ πρῶτον αὐτοῦ κατορθῶμα;—Εἰς ποῖον ἀνετέθη ἡ ἀνατροφὴ αὐτοῦ;

Πῶς ὑπετάχθη ὁ Ἡρακλῆς εἰς τὸν Εὐρυσθέα, βασιλεῖα τοῦ Ἄργους;—Ποιοὶ εἶναι οἱ δώδεκα ἀήλοι τοῦ Ἡρακλέους;

Ποῖα ἦσαν τὰ τελευταῖα αὐτοῦ κατορθώματα;—Τί ἐπραξεν ἐν Λιβύῃ, ἐν Ἰσπανίᾳ, ἐν Ἀφρικῇ καὶ ἐν Ἰταλίᾳ;

Εἰπέ τὴν ἱστορίαν τοῦ θανάτου αὐτοῦ.—Τί ἐγένεεν ὁ Ἡρακλῆς μετὰ θάνατον;—Πῶς παριστάνεται;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΣΤ'.

ΘΗΣΕΥΣ.

Γέννησις καὶ πρῶτα κατορθώματα τοῦ Θησεῦς.

Ὁ Θησεὺς ἦτο υἱὸς τοῦ Αἰγέως, ἐννάτου βασιλέως τῶν Ἀθηναίων, καὶ τῆς Αἰθρας, θυγατρὸς τοῦ σοφοῦ Πιτ-

θέως, βασιλέως τῆς Τροιζήνης, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ὁποίου ἀνετράφη. Ἐνίοτε λεγουσιν αὐτὸν υἱὸν τοῦ Ποσειδῶνος, διότι ὁ Πιτθεύς, θέλων νὰ κρύψῃ τὸν μυστικὸν γάμον τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ μετὰ τοῦ Αἰγέως, ἐκοινολόγησεν, ὅτε ἦτο ἔγκυος, ὅτι τὸ τέκνον, ὅπερ ἔφερεν ἐν γαστρὶ, εἶχε πατέρα τὸν Ποσειδῶνα, τὸν κατ' ἐξοχὴν θεὸν τῶν Τροιζηνίων. Ὁ Θησεύς, εἰδείξεν ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας τὴν ἀνδρείαν ἣτις ἔμελλε νὰ δεξασθῇ αὐτόν. Ἡμέραν τινὰ ὁ Ἡρακλῆς ἦλθεν εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ Πιτθέως, καὶ κατέληκεν ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ μεγάρου τὸ δέρμα τοῦ λέοντος τῆς Νεμέας ὅπερ ἔφερεν. Ὁ Θησεύς λοιπὸν ὠπλίσθη διὰ πελίκειως καὶ ἐκτύπησε τὸ δέρμα τὸ ἐπίτον ἐνόμιζεν ἀληθῆ λέοντα. Ἡλικιωθεὶς ἠθέλησε νὰ βαδίσῃ ἐπὶ τὰ ἴχνη τοῦ Ἡρακλέους καὶ νὰ μιμηθῇ τὰ κατορθώματα αὐτοῦ. Αἴθρα ἡ μήτηρ του ἀπεκάλυψεν αὐτῷ τὸ μυστήριον τῆς γεννήσεώς του, εἶτα δὲ ὠδήγησεν αὐτὸν εἰς παμμεγέθη τιὰ βράχον, τὸν ὁποῖον ἀποκυλίσας εὖρε ξίφος ἦτο δὲ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἔμελλε νὰ πείσῃ τὸν Αἰγέα περὶ τῆς ταυτότητος τοῦ υἱοῦ του· ἔλαβε λοιπὸν αὐτὸ καὶ διηυθύνθη πρὸς τὰς Ἀθήνας, ἔθα ἔμελλε νὰ βασιλεύσῃ μίαν ἡμέραν. Κατ' ὁδὸν ἀπήντησε κακούργους τινάς, οἵτινες παρέσχον εἰς τὸν νέον ἥρωα εὐκαιρίαν νὰ δείξῃ τὴν ἀνδρείαν του· ἦσαν δὲ οὗτοι ὁ Σίνις διαβόητος ληστὴς, ὅστις προσέδενε τοὺς ὀδιδόρους εἰς κλάδους δένδρων μετὰ δυσκολίας κεκλιμένους, καὶ οἵτινες ἀνορθύμενοι κατεσπάρτον τὰ ἔμματα αὐτοῦ· ὁ Σίρων, ὅστις ἐνεδρεύων ἐπὶ ὄρους τινὸς ἐκρήμιζεν εἰς τὴν θάλασσαν τοὺς διαβάτας· καὶ ὁ Προκρούστης, ὅστις ἐξηπλοσε τοὺς διαβάτας ἐπὶ κλίνης σιδηρᾶς, κόπτων ἢ ἐκτείνων τὰς κνήμας αὐτῶν ἕως οὗ τὸ σῶμά των λάθῃ τὸ μῆκος τῆς κλίνης ταύτης. Ὁ Θησεύς ἐνίκησε τοὺς ληστὰς· τούτους καὶ ὑπέβηκεν αὐτοῦ· εἰς τὰς αὐτὰς βατάνους τὰς ὁποίας εἶχον ἐφεύρει. Μετὰ τὰ κατορθώματα ταῦτα φθάνει εἰς Ἀθήνας, ὅπου

ιεύρισκε τὴν πόλιν ἐκτεθειμένην εἰς ἐμφυλίους σπαραγμούς. Ἡ μάγισσα Μήδεια ἐκυβέρνα ἀντὶ τοῦ Αἰγέως, τὸν ὁποῖον ἐκράτει σχεδὸν ὑποχείριον. Αὕτη μαντεύσασα τίς ἦτο ὁ Θησεύς, ἠθέλησε ν' ἀπολέσῃ αὐτὸν διὰ δηλητηρίου εἰς ἓν γεῦμα τὸ ὁποῖον ὁ βασιλεὺς ἐμελλε νὰ προσφέρει αὐτῷ· ἀλλ' ὁ Αἰγεὺς ἀνεγνώρισε τὸν υἱὸν τοῦ ἐκ τοῦ ξίφους καὶ ἐσύστησεν αὐτὸν εἰς τὸν λαόν. Τότε δὲ ἡ Μήδεια ἐπέβη ἐπὶ τοῦ πτερωτοῦ αὐτῆς ἄρματος καὶ ἐγένετο ἄφαντος φέρουσα μεθ' ἑαυτῆς τὸν υἱὸν τῆς Μήδου, ὃν εἶχε γεννήσει ἐκ τοῦ Αἰγέως· Ὁ Θησεύς ἀποκαταστήσας τὴν εἰρήνην ἐν Ἀθήναις, ἐξῆλθεν εἰς καταπολέμῃσιν μανιώδους τινὸς ταύρου, ὅστις ἐλυμαίνετο τὴν πεδιάδα τοῦ Μαραθῶνος, ἐδάμασεν αὐτὸν, τὸν περιήγαγεν εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐθυσίασεν αὐτὸν εἰς τοὺς θεοὺς. Ἀλλ' ἀφροσύνης τις ἐνδοξοτέρῃ ἐμελλε νὰ καταστήσῃ αὐτὸν μετ' οὐ πολὺ ἄξιον τοῦ θαυμασμοῦ καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης τῆς πατρίδος του.

Ὁ Θησεὺς νικητὴς τοῦ Μινωταύρου.

Λέγεται ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι φθονήσαντες τὴν δόξαν ἣν ἔῤ' Ἀνδρόγεως, υἱὸς τοῦ Μίνως, εἶχεν ἀποκτήσει εἰς τοὺς ἀγῶνας αὐτῶν, τὸν εἶχον δολορονήσει, καὶ ὅτι ὁ ἀτυχὴς βασιλεὺς τῆς Κρήτης, ἐκδικῶν τὸν θάνατον τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, ἐπέβαλε διὰ τῶν ὄπλων εἰς τοὺς Ἀθηναίους νὰ στέλλωσιν αὐτῷ, καθ' ἕκαστον ἑνιαυτὸν, ἕξ νέους καὶ ἕξ νεάνιδας ἵνα χρησιμεύωσιν ὡς βορὰ τοῦ Μινωταύρου, τέρας τρομεροῦ, κατὰ μὲν τὸ ἥμισυ ἀνθρώπου κατὰ δὲ τὸ ἄλλο ἥμισυ ταύρου. Ὁ Θησεὺς θελων νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἀπὸ τόσοσιν σκληροῦ φόρου, ὃν ἐπλήρυνε τρίτην ἤδη φορὰν, συγκαταχρημεῖται ἐκουσίως μεταξὺ τῶν θυμάτων, καὶ ἀπέρχεται εἰς Κρήτην. Ἡ Ἀριάδνη ἐρασθεῖσα τοῦ νέου ἥρωος, διὰ τε τὴν ὠραιότητα

καὶ ἀνδρείαν αὐτοῦ, τῷ δίδει μίτον τινά, ὅστις ἔμελλε νὰ ὀδηγήσῃ αὐτὸν ἵνα ἐξέλθῃ τοῦ Λαβυρίνθου. Ὁ Θεσεὺς νικῆσας τὸν Μινώταυρον, ἐλευθερώνει τὰ θύματα

Μινώταυρος.

αὐτοῦ καὶ ἀναχωρεῖ ἐκ Κρήτης παραλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὰς δύο θυγατέρας τοῦ Μίνως Ἀριάδην καὶ Φαίδραν. Ἀλλὰ, ἐξ ἀγνωμοσύνης αἰσχρᾶς, παραιτεῖ τὴν πρώτην εἰς Νάξον, καὶ ὀδηγεῖ τὴν ἑτέραν εἰς Ἀθήνας, πρὸς κοινὴν αὐτῶν δυστυχίαν· διότι παραδεδομένος ὅλος εἰς τὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτά του, λησμονεῖ τὴν ὑπόσχεσιν ἣν ἀναχωρῶν εἶχε δώσει εἰς τὸν Αἰγέα, ν' ἀντικαταστήσῃ δηλαδὴ διὰ λευκῶν τὰ μέλανα ἱστία τοῦ πλοίου αὐτοῦ, καὶ ὁ δυστυχὴς πατὴρ ἰδὼν μακρόθεν τὰ δυσσιώνιστα ἱστία πίπτει εἰς τὴν θάλασσαν, ἣτις ἔκτοτε ἐπινομμάσθη Αἰγαῖον πέλαγος. Ὁ Θεσεὺς ἀφοῦ ἀπέδωκε τὰς πρὸς τὴν μνήμην τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ὀρειλομένας τιμὰς, ἐσύστησεν ἀγῶνας καὶ ἑορτὰς πρὸς ἀνάμνησιν τῆς νίκης του καὶ ἐτέλεσεν ἀκριβῶς τὴν περὶ θυσιῶν εὐχὴν ἣν εἶχε ποιήσει πρὸς τὸν Ἀπόλλωνα. Ἀκολούθως δὲ καὶ ἕκα-

στον ένιαυτὸν θεωροὶ ἔστεμμένοι κλάδους ἐλαίας μετέ-
βαινον εἰς Δῆλον ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ πλοίου ἐφ' οὗ εἶχεν ἐ-
πιβῆ ὁ Θησεύς, τὸ ἐφύλαττον δὲ διὰ τὴν χρῆσιν ταύτην
τοσοῦτον ἐπιμελῶς, ὥστε διήρκεσεν ἀκόμη χίλια ἔτη
μετὰ ταῦτα· διὰ τοῦτο εἶπον ὅτι τὸ πλοῖον τοῦτο ἦτο
ἀθάνατον.

*Τελευταῖα κατορθώματα τοῦ Θησεῶς καὶ
θάνατος αὐτοῦ.*

Ὁ Θησεύς, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, γε-
νόμενος βασιλεὺς τῶν Ἀθηνῶν, ἐπέδοθη εἰς τὸν σχη-
ματισμὸν κυβερνήσεως μονίμου καὶ ὁμαλῆς. Συμπαρέλα-
βε λοιπὸν εἰς τὸν περίβολον τῆς πόλεως τὰς δώδεκα κώ-
μας ἃς ὁ Κέκρωψ εἶχε συστήσει, καὶ ἀπετέλεσεν ἐξ αὐτῶν
εἰδός τι δημοκρατίας, εἰς ἣν ἔδωκε νόμους σοφοῦς. Εἶτα
δὲ παραιτηθεὶς τῆς βασιλικῆς ἐξουσίας, ἐπεχείρησε νέας
ἐκστρατείας. Συνάψας δεσμοὺς φιλικοὺς μετὰ τοῦ Παι-
ρίθου βασιλέως τῶν Λαπίθων, κατεπολέμησεν ἐπὶ τῶν ὀ-
χθῶν τοῦ Θερμόδοντος τὰς Ἀμυζόνας, τὰς ὁποίας ἐνίκησεν·
ἐκ δὲ τῆς βασιλείσης αὐτῶν ὁ Θησεύς ἀπέκτησεν ἕνα
υἱὸν, τὸν δυστυχῆ Ἰππόλυτον. Ἐπειτα οἱ δύο ἥρωες με-
τίσχον τοῦ κατὰ τῶν κενταύρων πολέμου, τῆς κατακτῆ-
σεως τοῦ χρυσοῦ δέρατος καὶ τῆς θήρας τοῦ Καλυδω-
νίου κάπρου· λέγουσιν ὅτι ὁ Θησεύς ἐν ἡλικίᾳ πενή-
κοντα ἔτων ἀπεπειράθη ν' ἀπαγάγῃ τὴν ὠραίαν Ἑλένην,
μόλις δεκαέτιν τότε, ἀλλ' ὅτι οἱ ἀδελφοὶ τῆς Καστωρ
καὶ Πολυδεύκης ἠλευθέρωσαν αὐτὴν ἀπαγαγόντες μετ'
αὐτῆς καὶ τὴν Αἴθραν, μητέρα τοῦ Θησεῶς, ἣτις ἐγένε-
το θεραπεία τῆς Ἑλένης. Τέλος ὁ Θησεύς συνέλαβε
μετὰ τοῦ Παιρίθου τὸ ἀσεβὲς σχέδιον τοῦ ν' ἀπαγάγῃ
ἐκ τοῦ ἄδου τὴν Περσεφόνην, σύζυγον τοῦ Πλούτωνος.
Ἄλλ' ἡ ἐπιχείρησις αὐτῶν ἀπέτυχε, καὶ τὸν μὲν Παιρί-

Θεον κατέφαγεν ὁ Κίρθερος, ὁ δὲ Θησεύς ἐκρατήθη αἰχμάλωτος ἕως οὗ ἠλευθέρωσεν αὐτὸν ὁ Ἡρακλῆς. Ὅτε ἀνεβάνη εἰς Ἀθήνας, ἡ περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ φήμη εἶχεν ἤδη διαδοθῆ, ὅθεν ἡ Φαίδρα παρεκίνησε τὸν Ἰππόλυτον νὰ τὴν νυμφευθῆ· καὶ ἐπειδὴ ὁ ἐνάρετος οὗτος βασιλόπαις εἶχεν ἀποκρούσει μετ' ἀγανακτήσεως τὰς αἰσχρὰς αὐτῆς προτάσεις, ἡ Φαίδρα κατηγόρησεν αὐτὸν παρὰ τῷ Θεσεῖ ἐπὶ τῷ ἐγκλήματι Ἰσα Ἰσα τὸ ὅποσον δὲν ἠθέλησεν νὰ διαπράξῃ. Ὁ Θεσεύς ὀργισθεὶς παρεκάλεσε τὸν Ποσειδῶνα νὰ τὸν ἐκδικήσῃ. Ὁ θεὸς λοιπὸν εἰτήκουσεν αὐτοῦ καὶ ἐνῶ ὁ Ἰππόλυτος, ἀναχωρῶν διὰ τὴν ἐξορίαν, ὠδήγει τὸ ἄρμα αὐτοῦ κατὰ μῆκος τῆς παραλίας, τέρας ὄρμα ἕκ τῆς θαλάσσης καὶ φοβίζει τοὺς ἵππους, αἵτινες βιαίως δραμόντες ἐν μέσῳ τῶν βράχων κατακερματίζουσι τὸν δυστυχῆ Ἰππόλυτον. Ἡ Φαίδρα ὠμολόγησε τὸ ἐγκλημα αὐτῆς καὶ ἐκρεμάσθη ἐξ ἀπελπισίας· ὁ δὲ Θεσεύς ἐκλαυσε τὴν ἀδικὸν ἀπώλειαν τοῦ ἀθώου αὐτοῦ υἱοῦ, καὶ ἀναγκασθεὶς ὑπὸ τῶν ὑπηκόων αὐτοῦ ἐπνιαστατησάντων νὰ ἐγκαταλείβῃ καὶ πάλιν τὴν πατρίδα, κατέφυγε πλεσιὸν τοῦ Λυκομήδου, βασιλέως τῆς Σκύρου, ὅπου ἀπέθανε πεσὼν εἰς τὴν θάλασσαν εἴτε ἐκ τύχης εἴτε καὶ προδοθεὶς ὑπὸ τοῦ ἰδίου Λυκομήδου. Βραδύτερον δὲ ἀπέδωκαν εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ τὰς τιμὰς ὧν ἦτο ἄξιος. Τὰ λείψανα αὐτοῦ ἀνακομισθέντα εἰς Ἀθήνας κατετέθησαν εἰς ναὸν πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ἰδρυθέντα, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δὲν ἐπαυταν τιμῶντες αὐτὸν ὡς ἓνα τῶν καλλιτέρων αὐτῶν βασιλέων.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Τίνος υἱὸς ἦτο ὁ Θεσεύς ; — Δικτὶ λέγουσιν αὐτὸν ἐνίοτε υἱὸν τοῦ Ποσειδῶνος ; — Ποίαν πρώτην ἀπόδειξιν ἔδωκε τῆς ἀνδρείας του ; — Τί ἦσαν

ὁ Σίνις, Σκίρων καὶ Προκρούστις; — Πῶς ἀνεγώρισθη ὁ Θησεύς ὑπὸ τοῦ πατρὸς του;

Πῶς ἠλευθέρωσεν ὁ Θησεύς τοὺς Ἀθηναίους ἐκ τοῦ ὀλεθρίου φόρου τὸν ἑποῖον ἐπλήθυνον εἰς τοὺς Κρηῆτας; Πῶς ἐνίκησε τὸν Μινώταυρον; — Πῶς ἐφέρθη πρὸς τὰς δύο θυγατέρας τοῦ Μίνως; — Πῶς ἐγένετο αἴτιος τοῦ θανάτου τοῦ πατρὸς του;

Τί ἐπραξεν ὁ Θησεύς γενόμενος βασιλεὺς τῶν Ἀθηναίων; — Ποίας ἐπιχειρήσεις ἐπεχείρησεν; — Ποῖον ἀσεβὲς σχέδιον συνέλαβε μετὰ τοῦ Παιρήθου; — Ποίαι ὑπῆρξαν αἱ ὀλέθριαι συνέπειαι αὐτοῦ; — Πῶς ἀπέθανεν ὁ Θησεύς; — Ποίας τιμὰς ἀπέδωκαν εἰς τὴν μνήμην αὐτοῦ;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΖ'.

Ἀργοναυτικὴ ἐκστρατεία. — Κατάκτησις τοῦ χρυσοῦ δέρατος.
(1260 ἔτη Π. Χ.)

Αἰτία τῆς ἐκστρατείας.

Ὁ Ἀθάμας, βασιλεὺς τῶν Θεβῶν, ἐγέννησεν ἐκ τῆς Νεφέλης τὸν Φρύξον καὶ τὴν Ἑλλην· ὅτε δὲ ἔπειτα ἐνυμφεύθη τὴν Ἰνώ, θυγατέρα τοῦ Κάδμου, αὕτη ἐκ ζηλοτυπίας ἔπεισε τὸν σύζυγόν της ὅτι κατὰ τὸν χρησμόν, λιμός τις, ὅστις τότε ἐμάστιζε τὴν πόλιν τῶν Θεβῶν, ἤθελε παύσει ἂν ἔστεργε νὰ θυσιάσῃ τὰ δύο αὐτοῦ τέκνα. Ὅθεν ὁ Φρύξος καὶ ἡ Ἑλλη ἵνα διαφύγῃσι τὸν ἐπικείμενον κίνδυνον, ὑψώθησαν εἰς τὸν ἀέρα ἐπὶ χρυσομάλλου κριοῦ, καθὼς λέγουσιν οἱ ποιηταί, τὸν ὀ-

ποῖον ἔδωκεν εἰς αὐτοὺς ὁ Ζεὺς. Ἄλλ' ἢ μὲν Ἑλλήν, καταληφθεῖσα ὑπὸ φόβου ἔπεσεν εἰς τὴν θάλασσαν. ἥτις ἐκ τοῦ ὀνόματός τῆς ἐκλήθη Ἑλλήτποντος· ὁ δὲ Φρύξος φθάσας αἰσίως εἰς Κολχίδα ἐβυτίσσε τῷ Διὶ τὸν κοῖον εἰς ὃν ὄφειλε τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ καὶ ἐκράτησε τὸ πλοῦσιον δέρμα του. Ὁ Αἰήτης, βασιλεὺς τῆς χώρας καὶ συγγενῆς τοῦ Φρύξου ὑπεδέξατο αὐτὸν μετὰ χάριτος καὶ τῷ ἔδωκε τὴν θυγατέρα αὐτοῦ εἰς γάμον, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ ἐφόνευσεν αὐτὸν διὰ τὰ λάβῃ τὸν θησαυρόν του. Κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν, ὁ Αἴσων, βασιλεὺς τῆς Ἰωλκοῦ ἐν Θεσσαλίᾳ, ἐδιώχθη ἐκ τοῦ θρόνου ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Πηλείου, ὅστις βλέπων τὴν νεότητά καὶ τὴν ἀνδρίαν τοῦ ἀνεψιοῦ αὐτοῦ Ἰάσωνος καὶ φοβούμενος μὴ ἐκδικήσῃ τὸν πατέρα του καὶ ἀποκαταστήσῃ αὐτὸν εἰς τὸν θρόνον, συνεβούλευσεν αὐτῷ νὰ πορευθῆ εἰς κατὰκτησιν τοῦ χρυσοῦ δέρατος. (1) Ἡ ἐπιχειρήσις ἦτο ἐπικίνδυνος, ἀλλ' ἠρέθητε τὴν φιλοτιμίαν τοῦ Ἰάσωνος· ὅθεν ἐξοπλίζει ἐν πλοῖον τὸ ὅποιον ὠνομάσθη Ἀργώ, καὶ ἐπιλαίεται τὴν συνδρομὴν τῶν διασημοτέρων ἡρώων τῆς Ἑλλάδος. Συνήχθησαν δὲ πεντήκοντα δύο, μεταξὺ τῶν ὁποίων εὐρίσκοντο ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Θητεὺς, ὁ Κέστωρ καὶ ὁ Πολυδεύκης, ὁ Τελαμών, ὁ Νέστωρ, νέος ὢν τότε, ὁ Πηλεὺς, πατὴρ τοῦ Ἀχιλλέως, καὶ ὁ Λαέρτιος πατὴρ τοῦ Ὀδυσσεῶς. Ὁ Τιφύς ὅστις εἶχε κατασκευάσει τὸ πλοῖον, κατὰ τὰς συμβουλὰς τῆς Ἀθηνᾶς, ἀνέλαθε τὴν κυβέρνησιν αὐτοῦ· ὁ Ἀσκληπιὸς ἐγένετο ἰατρός τοῦ πληρώματος, ὁ Λυγκεὺς διὰ τῆς ὀξείας αὐτοῦ ὀράσεως ἔ-

(1) Αἱ περὶ τῆς σημασίας τοῦ χρυσοῦ τούτου δέρατος γνώμαί εἰσι διάφοραι. Τινὲς φρονοῦσιν ὅτι διὰ τούτου ἐνοουῶνται οἱ θησαυροὶ ὡς ὁ φρύξος φεύγων εἶχε παραλάβει μεθ' ἑαυτοῦ· ἄλλοι δὲ ἔτι ἐν Κολχιδῇ οἱ ῥύακες κατ' ἔρρεον μετὰ τῆς ἄμμου οὐτῶν καὶ ψηγάτια χρυσοῦ, καὶ ὅτι ὁ Αἰήτης συνέλεγεν αὐτὰ περιφέρον ἐν τῷ βάρει τοῦ ὕδατος δέρμα τι εἰς τὸ ὅποιον προσεκολλῶντο.

μελλε ν' ἀνάκαλύπτῃ καὶ νὰ ὑποδεικνύῃ τοὺς βράχους καὶ τοὺς σκοπέλους, καὶ ὁ Ὀρφεὺς διὰ τῆς λύρας τοῦ ἔμελλε νὰ διασκεδάξῃ τὴν ἀκηδῖαν τοῦ ταξειδίου. Ἡ ἀρχηγία τοῦ ταξειδίου ἀνετέθη κατὰ πρῶτον εἰς τὸν Ἡρακλεῖν· ἀλλ' ὅτε οὗτος ἀπεβιβάσθη εἰς Μυσίαν, ἵνα ὑπάγῃ πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ Ὑλλοῦ, ὁ Ἰάσων ἐγένετο ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας.

Οἱ Ἀργοναῦται ἀνεχώρησαν ἐκ τοῦ λιμένος τῆς Ἰωλκοῦ πόλεως τῆς Θεσσαλίας. Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ θαλασσοπολοία αὐτῶν ὑπῆρξεν αἰσία, ἀλλὰ τρικυμία τις μετ' οὐ πολὺ ἐπελθοῦσα, ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ σταματήσωσιν εἰς Λήμνον. Αἱ γυναῖκες τῆς νῆσου ταύτης, προδοθεῖσαι ὑπὸ τῶν συζύγων αὐτῶν, οἴτινες ἀντ' αὐτῶν εἶχον προτιμηθεῖ γυναῖκας δούλας, εἶχον πνίξει αὐτούς· ὅθεν οἱ Ἀργοναῦται ἔτυχον καλῆς ὑποδοχῆς παρ' αὐτῶν καὶ ἔμειναν δύο ἔτη εἰς τὸν τόπον τοῦτον. Ὁ Ἰάσων μάλιστα ἐνουμφεύθη τὴν Ὑψιπύλην, θυγατέρα τοῦ βασιλέως ἀλλὰ παρήτησεν αὐτὴν ἵνα ἐξακολουθήσῃ τὴν ἐπιχείρησίν του. Ἐκ τῆς Λήμνου ἡ ἐκστρατεία διηυθύνθη πρὸς τὴν Σαμοθράκην ἵνα ἐκτελέσῃ εὐχὴν τινα τοῦ Ὀρφέως. Ἀκολουθῶς εἰσῆλθον εἰς τὸν Ἑλλάσποντον καὶ ἀπεβιβάσθησαν ὀλίγον πέραν τῆς Τρωάδος. Ἐνταῦθα ὁ Ἡρακλεῖς ἐγκατέλιπε τὴν ἐκστρατείαν πορευθεὶς εἰς ἀναζήτησιν τοῦ νέου Ὑλλοῦ, ὅστις εἶχε πέσει εἰς πηγήν τινα ἐν ᾧ ἦν τρεῖς ὕδωρ πρὸς χρῆσιν τοῦ πληρώματος. Ἐκεῖθεν ἔφθασαν εἰς τὴν Κύζικον καὶ ἀκολουθῶς εἰς τὴν Βιθυνίαν, ὅπου ὁ Πολυδεύκης ἐφόνευσε τὸν Ἀμυκόν, βασιλέα τοῦ τόπου, ὅστις εἶχε προσκαλέσει αὐτὸν εἰς ἀγῶνα πυγμαχίας. Ἐκεῖθεν ἡ τρικυμία ὤθησε τοὺς Ἀργοναύτας εἰς Σκλυμυθησσόν, ἐπὶ τῆς παραλίας τῆς Θράκης, ἔνθα ἠλευθέρωσαν τὸν βασιλέα Φινέα ἐκ τῆς ὀλεθρίου παρουσίας τῶν Ἀρπυιῶν. Οὗτος δὲ εὐγνωμονῶν διὰ τὴν χάριν ταύτην ὠδήγησεν αὐτοὺς πῶς νὰ διαβῶσι

τὰς Κυανέας νήσους κειμένας εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Εὐξείνου Πόντου. Αἱ νῆσοι αὗται ἐκαλοῦντο ἐπίτης καὶ Συμπληγάδες, διότι οἱ βράχοι ἐξ ὧν σύγκεινται φαίνονται, μακρόθεν, οἷον εἰ συγκρουόμενοι ἐν τῷ μέσῳ τῆς ταραχῆς τῶν κυμάτων. Οἱ Ἄργοναῦται ἐπεσκέφθησαν ἀκαλούθως τὴν χώραν τῶν Μαρικανδυνῶν, καὶ μετέβησαν εἰς τὴν Ἀρητιάδα νῆτον, ἐνθα εὗρον τὰ τέκνα τοῦ Φρύξου τὰ ὅποια ὁ Αἰήτης ἔστειλεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἵνα παραλάβωσι τὴν κληρονομίαν τοῦ πατρὸς των. Οἱ Ἄργοναῦται τὰ παρέλαβον μετ' ἑαυτῶν καὶ ἔφθασαν τέλος εἰς τὴν πόλιν Αἴαν, πρωτεύουσαν τῆς Κολχίδος.

Κατάκτησις τοῦ χρυσοῦ δέρατος.

Ὁ Ἰάσων ἀνακοίνωσεν εἰς τὸν Αἰήτην τὴν αἰτίαν τοῦ ταξιδίου αὐτοῦ, καὶ ὁ βασιλεὺς ὑπεσχέθη ν' ἀποδώτῃ τὸ χρυσοῦν δέρας, ἀλλ' ὑπὸ ὄρους τόσον βραεῖς καὶ σκληροὺς ὥστε ἐφάνετο ἀδύνατον νὰ μὴ ἀπολεσθῶσιν ἀλληλοδικόχως πάντες οἱ Ἄργοναῦται. Ὁ Ἰάσων ὄφειλε νὰ δαμάσῃ δύο μανιώδεις ταύρους, οἵτινες ἐξήμουν φλόγας, νὰ ζεύξῃ αὐτοὺς εἰς ἄροτρον ἀδακάντινον, νὰ καλλισργήσῃ ἐκτεταχμένον τινὰ ἀγρὸν, νὰ σπείρῃ ἐν αὐτῷ τοὺς ὀδόντας δράκοντός τινος, ἐξ ὧν ἠθέλον γεννηθῆν τόσοι ἔνοπλοι ἄνδρες ὅσοι ἦταν οἱ ἐσπαρμένοι ὀδόντες, νὰ ἐξολοθρεύτῃ ὅλους αὐτοὺς, καὶ ἔπειτα νὰ φονεύσῃ καὶ τὸν δράκοντα, ὅστις ἡμέραν καὶ νύκτα ἠγρύπνει φυλάκτων τὸ χρυσοῦν δέρας· τέλος δὲ ὅλας ταύτας τὰς ἐργασίας ἔπρεπε νὰ ἐκτελέσῃ εἰς μίαν ἡμέραν. Ὁ Ἰάσων ἐδέχθη τοὺς ὄρους τούτους βασιζόμενος ἐπὶ τῆς ἀνδρείας αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τῆς βοηθείας τῆς Μηδείας, θυγατρὸς τοῦ βασιλέως καὶ μαγίστης ἰσχυρᾶ· διότι ἠγαπᾶτο περ' αὐτῆς καὶ εἶχεν ὑποσχεθῆν νὰ τὴν συζευχθῆ. Διὰ μέσου λοιπὸν ποτοῦ τινος ὅπερ ἡ μάγισσα αὕτη περσεύευσεν,

ἐδηλητηρίασεν τὸν δράκοντα, ἤρπασε τὸ χρυσοῦν δέρας, καὶ ἀμέσως ἔφυγε μετὰ τῆς νέας αὐτοῦ συζύγου καὶ τῶν συντρόφων του. Οἱ δύο φυγάδες, διωκόμενοι ὑπὸ τοῦ Ἀψύρτου, υἱοῦ τοῦ Αἰήτου, καταφεύγουσιν εἰς βάρβαρον τι μέσον, εἰς ἔγκλημα στυγερόν· φονεύουσι δηλαδὴ τὸν νέον βασιλόπαιδα καὶ σκορπίζουσιν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ τὰ μέλη αὐτοῦ, ἵνα ἀναγκάσωσι τὸν πατέρα Αἰήτην νὰ χρονοτριβήσῃ καθ' ὁδὸν, ἂν ἀπεφάσιζε νὰ ἐξέλθῃ εἰς καταδίωξιν αὐτῶν· φθάσαντες δὲ οὕτως ἀκωλύτως εἰς τὸ πλοῖόν των, ἐπισπεύδουσι τὴν κάθοδον αὐτῶν, ἥτις ὑπῆρξε μακρὰ καὶ πλήρης κινδύνων, διότι ἡ θεία δίκη ἐτιμῶρει τὸν φόνον τοῦ Ἀψύρτου. Ἀρῶ περιεπλανήθησαν πολὺν χρόνον, προσεγγίζουσιν εἰς τὴν νῆσον τῆς Κίρκης, ἔνθα ὁ Ἰάσων μαθηάνει παρὰ τῆς διασήμεου ταύτης μαγίσσης ὅτι ὑφίσταται τὴν τιμωρίαν τοῦ ἐγκλήματος τοῦ ὀποίου μετέσχε· καὶ ἐπειδὴ ἦτο ἀδελφὴ τοῦ Αἰήτου, ἠρνήθη νὰ καθύριση αὐτόν. Κατόπιν παρασύρονται ὑπὸ τῆς τρικυμίας πέραν τῶν στηλῶν τοῦ Ἡρακλέους. Ἐπανελθόντες εἰς τὴν Μεσόγειον, διαπερῶσιν ἀκινδύνως τοὺς σκοπέλους τῆς Σκύλλης καὶ τῆς Χαρύβδews διὰ τῆς προστασίας τῆς Θέτιδος ἥτις ἠγάπα τὸν Πηλέα, ἕνα τῶν ἄργοναυτῶν· ἀφ' ἐτέρου δὲ ὁ Ὀρφεὺς, διὰ τῶν ἁρμονικῶν φθόγγων τῆς λύρας αὐτοῦ ἐλύτρωσεν αὐτοὺς ἀπὸ νέου κινδύνου, ἀπὸ τὰ ἄσματα τῶν Σεϊρήνων. Φθάσαντες εἰς τὴν νῆσον τῶν Φαιάκων εὐρίσκουσι τὸν στόλον τοῦ Αἰήτου, ὅστις δὲν εἶχε παύσει καταδιώκων αὐτούς. Οἱ ἀπεσταλμένοι τοῦ βασιλέως ζητοῦσι τὴν Μῆδειαν, ἀλλ' ὁ Ἰάσων ἀρνεῖται νὰ ἀποδώσῃ αὐτὴν ὡς σύζυγόν του. Νέαι τρικυμίαι ἔρριψαν καὶ πάλιν τοὺς Ἀργοναύτας εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀρρικήs, ἕως οὗ τέλος μετὰ μακρὸν καὶ ἐπίπονον πλοῦν φθάνουσιν εἰς τὸν Μαλιάν, ἀκρωτήριον τῆς Πελοποννήσου, ἔνθα ὁ Ἰάσων ἐκαθαρίσθη ἐκ τοῦ φόνου τοῦ Ἀψύρ-

του. Ἐκαίθην ἀπεβ.βάσθησαν εἰς τὰ παράλια τῆς Θεσσαλίας, ὅθεν εἶχον ἀναχωρήσει, καὶ οὕτως ἡ περίφημος αὕτη ἐκστρατεία περατοῦται.

Δυστυχίαι τοῦ Ἰάσωνος καὶ θάνατος αὐτοῦ.

Ὁ Ἰάσων, ἐπανελθὼν εἰς Ἰωλκὸν, ἀπήτησε παρὰ τοῦ Πελλίου τὸν πατρικὸν θρόνον δι' εἶχεν ὑποσχεθῆναι τῷ ἀποδώσει ἂν ἐπετύγχανεν εἰς τὴν ἐκστρατείαν του. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἄρπυξ ἐξασθενήσας ὑπὸ τῆς ἡλικίας, ἀνέβαλλε πάντοτε, ἡ Μήδεια ἥτις εἶχεν ἀνανεώσει τὸν Αἴσωνα, ἔπεισε τὰς θυγατέρας τοῦ Πελλίου νὰ θανατώσωσι τὸν πατέρα των, ὑποσχομένη εἰς αὐτάς ν' ἀνανεώσῃ αὐτὸν ἐν πάτῃ ἀκμῇ. Οὕτω δὲ ὁ γέρον ἐρνεύθη ἐκ τῶν χειρῶν αὐτῶν τῶν θυγατέρων του. Μετὰ τὸ ἐγκλημα τοῦτο, ὁ Ἰάσων ἀποστραφεὶς τὴν Μήδειαν, παρήτησεν αὐτήν. Τότε δὲ αὕτη παραδίδεται εἰς ὅλην τὴν παραφορὰν τοῦ χαρακτῆρός της, καὶ ὑπόσχεται νὰ ἐκδικηθῆ τὸν ἄπιστον αὐτῆς σύζυγον.

Τῷόντι ἡ Μήδεια ἐτιμώρησε τὸν Ἰάσωνα σφάζουσα ἐνώπιόν του τὰ τέκνα τὰ ὁποῖα ἐξ αὐτοῦ εἶχε γεννήσει, καὶ μετὰ τὴν ἐκδίκησιν ταύτην ἀπέπηε εἰς τὸν ἀέρα ἐπιβαίνουσα ἄρματα συρομένου ὑπὸ δρακόντων πτερωτῶν. Ἐκτοτε ὁ Ἰάσων ἐζήσε ζωὴν θλιβεράν καὶ πληνητικήν. Ἡ Μήδεια τῷ εἶχε προείπει ὅτι ἤθελεν ἀποθάνει ὑπὸ τὰ λείψανα τοῦ πλοίου τῶν Ἀργοναυτῶν. Τῷόντι δὲ ἡμέραν τινα ἐνῶ ἀνεπκύετο σκιαζόμενος ὑπὸ τὸ πλοῖον τοῦτο, ἔπεσεν αἶφνης μία δοκὸς καὶ συνέτριψε τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

Καθαρίζων τις τὴν διήγησιν ταύτην ἐκ τοῦ θαυμαστοῦ μὲ τὸ ὅποσον οἱ ποιηταὶ ἐκόσμησαν αὐτήν, δύναται νὰ εἰκάτῃ ὅτι τὸ ταξείδιον τῶν Ἀργοναυτῶν ἦτο ἐκστρατεία στρατιωτικὴ ἢ ἐπεχείρησιν οἱ ἐνδοξότεροι

ἤρωες τῆς Ἑλλάδος ὅπως ἀναλάβωσι τοὺς θησαυροὺς οὓς ἀπήγαγεν ὁ Φρύξος. συνάμα δὲ ἐκστρατεία ἐμπορική σκοπὸν ἔχουσα νὰ συστήσῃ ἀποικίας καὶ καταστήματα εἰς νέας χώρας. Ἡ Ἀργὴ ἐπιδιορθουμένη ἀδιαλείπτως, διετηρήθη ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνας καὶ τοιοῦτοτρόπως ἐθεωρήθη ἀθάνατος, οἱ δὲ ποιηταὶ κατέταξαν αὐτὴν μεταξὺ τῶν ἀστερισμῶν.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Ποία ὑπῆρξεν ἡ αἰτία τῆς ἐκστρατείας τῶν Ἀργοναυτῶν; — Ἐκ τίνος ἐγεννήθησαν ὁ Φρύξος καὶ ἡ Ἑλλη; — Πῶς ἠναγκάσθησαν νὰ φύγωσι; — Πῶς ἀπέθανον καὶ οἱ δύο; — Τίνος υἱὸς ἦτο ὁ Ἰάσων; — Διατί ἐπεχείρησε τὴν κατάκτησιν τοῦ χρυσοῦ δέρατος; — Πόσοι σύντροφοὶ ἠκολούθησαν αὐτόν, καὶ ποιοὶ εἶναι οἱ διασημότεροι; — Εἰς ποῖον ἀνετέθη ἡ ἀρχηγία τῆς ἐκστρατείας;

Διηγήθητι τὸν πλοῦν τῶν Ἀργοναυτῶν ἀπὸ τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ Ἰωλκοῦ μέχρι τῆς Αἴας ἐν Κολχίδι.

Ποίους ὄρους ἐπέβηκεν εἰς τὸν Ἰάονα ὁ Διήτης, πρὶν τῷ ἀποδώσῃ τὸ χρυσοῦν δέρα; — Πῶς ἐβοήθησεν ἡ Μήδεια τὸν Ἰάονα νὰ ἐκτελέσῃ τοὺς ὄρους τούτους; — Ποῖα βάρβαρα μέτα μετεχειρίσθησαν ἵνα ἐμποδίσωσι τὴν καταδίωξιν τοῦ βασιλέως; — Ποῦ ἐρρίψεν αὐτοὺς ἡ τρικυμία, καὶ τί τοῖς συνέβη;

Τί ἐπραξεν ὁ Ἰάσων ἐπιστρέψας εἰς Ἰωλκόν; — Διὰ τίνος νέου ἐγκλήματος ἀπεπειράθη ἡ Μήδεια τὴν ὑπὸ τοῦ Ἰάσονος ἀνάκτησιν τοῦ πατρικοῦ θρόνου; — Ἐνεκα τοῦ ἐγκλήματος τούτου πῶς ἐφέρθη ὁ Ἰάσων πρὸς τὴν Μήδειαν; — Πῶς ἐξεδικήθη αὕτη; — Ποῖον ὑπῆρξε τὸ τέλος τοῦ Ἰάονος, τὸ ὁποῖον ἔλαχε προεῖπει ἡ Μήδεια;

Ἐπὶ ποίαν διπλὴν ἐποψίν δύνανται τις νὰ θεωρήσῃ τὴν ἐκστρατείαν τῶν Ἀργοναυτῶν;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΗ'.

Πόλεμος τῶν Θηβῶν (1250 Π. Χ.)

Γέννησις τοῦ Λαῖου καὶ τοῦ Οιδίποδος.

Ἐξηγήσεις τινές περὶ τῆς κτίσεως τῶν Θηβῶν θὰ σαφηνίσωσι καλλίτερον τὰς δυστυχίας τῶν πρώτων αὐτῆς βασιλέων. Ὁ Ἀγήνωρ, βασιλεὺς τῆς Φοινίκης εἶχεν υἱὸν καλούμενον Κάδμον καὶ θυγατέρα Εὐρώπην. Ἡ νέα αὕτη βασιλόπαις παίζουσα ἡμέραν τιὰ μετὰ τῶν συντρόφων τῆς εἰς τὴν ἄκραν τῆς θαλάσσης, εἶδε ταῦρον λευκόν, χρυσόκερων, ἐξηλωμένον ἐπὶ τῆς παραλίας. Ἐκάθησε λοιπὸν ἐπὶ τοῦ ὠραίου τούτου ζώου, τὸ ὁποῖον ἀμέσως ὤρμησεν εἰς τὴν θάλασσαν· ἦτο δὲ ὁ Ζεὺς, ὅστις, ὑπὸ τὴν μορφήν ταύρου, ἤγαγε τὴν Εὐρώπην εἰς τὸ μέρος τοῦτο τοῦ κόσμου τὸ ὁποῖον ἔκτοτε ἔλαβε τὸ ὄνομά της. Ὁ Κάδμος σταλείς ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ πρὸς ἀναζήτησιν τῆς ἀδελφῆς του, συνεβουλεύθη, μετὰ πολλοὺς ματαίους δρόμους, τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, τὸ ὁποῖον ἀπεκρίθη ὅτι ἔπρεπε νὰ κτίσῃ μίαν πόλιν εἰς τὸ μέρος ὅπου ἤθελεν ἀπαντήσῃ βουῖν, καὶ νὰ ὀνομάσῃ τὴν χώραν Βοιωτίαν. Ἡ νέα πόλις ἐκτίσθη καὶ ἐκλήθη Θῆβαι· ἀλλ' ἦτο ἐκτεθειμένη εἰς τὴν μνησικακίαν τῆς Ἥρας, ἥτις ἐξεδικεῖτο ἐπὶ τῆς οἰκογενείας τῆς Εὐρώπης τὴν ἀπαγωγὴν τῆς βασιλόπαιδος ταύτης ὑπὸ τοῦ Διὸς, τοῦ ἀπίστου αὐτῆς συζύγου. Ὁ Κάδμος (1) ὑποστὰς πολ-

(1) Ὁ Κάδμος οὗτος θεωρεῖται ὡς εἰσαγωγὴν ἐν Ἑλλάδι τὴν γραφὴν καὶ τὴν λατρείαν τῶν ψευδῶν θεῶν τῆς φοινίκης καὶ τῆς Αἰγύπτου.

λάς δυστυχίας και διωχθείς ἐκ τοῦ θρόνου, ἀπετύρθη μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἑρμιόνης εἰς Ἴλλυριαν, ὅπου, λέγεται, μετεβλήθησαν εἰς ὄφεις. Πηλυδῶρος, ὁ υἱὸς αὐτῶν, ἀπέθανεν ἀθλιῶς, καὶ ὁ Λάβδακος, ὁ υἱὸς τοῦ Πηλυδῶρου, προῶρος ἀπυθανῶν ἀρῆκεν εἰς τὰ σπάργανα ἕνα μόνον ἔκγονον, τὸν Λάϊον. Οὗτος ἀφοῦ δις ἀπώλεσε καὶ ἀνέκτησε τὸν θρόνον, ἐνυμφεῦθη τὴν Ἰοκάστην, θυγατέρα τοῦ Μεινοικέως. Ἄλλὰ φρικωδέσταται δυστυχίαι ἐμελλον νὰ προκύψωσιν ἐκ τοῦ γάμου τούτου. «Τὸ τέκνον τὸ ὁποῖον θὰ γεννηθῆ ἔξ αὐτοῦ, ἔλεγε χρησμός τις, θὰ γείνη φονεὺς τοῦ πατρός του καὶ σύζυγος τῆς μητρός αὐτοῦ.» Διὸ ἄμχ ἐγεννήθη, ὁ βασιλεὺς διέταξε νὰ φονεύσωσιν αὐτό· ἀλλ' ἡ Ἰοκάστη ἔπεισε τὸν ἀξιωματικὸν εἰς ὃν ἀνετίθη ἡ ἐκτέλεσις τῆς διαταγῆς ταύτης, νὰ ἐκθέσῃ μόνον τὸ παιδίον, διὰ τοῦτο ἐκρεμάσθη ἐκ τῶν ποδῶν εἰς ἕν δένδρον ἐπὶ τοῦ Κιθαιρώνος. Τοὺς κλυθμηρισμοὺς τοῦ παιδίου ἤκουσε ποιμήν τις τοῦ βασιλέως τῆς Κορίνθου, ὅστις, διὰ τὴν ἄκραν αὐτοῦ ὠραιότητα, τὸ ἐκόμισεν εἰς τὴν αὐλήν. Ὁ Πόλυβος καὶ ἡ Περίβοια, οἵτινες ἐβασίλευον τότε, ἀνέθρεψάν τὸ παιδίον ὡς ἴδιον αὐτῶν υἱόν, καὶ ἕνεκα τοῦ οἰδήματος τῶν ποδῶν του, ἐκάλεσαν αὐτὸ Οἰδίποδα.

Δυστυχίαι τοῦ Οἰδίποδος.

Ὁ Οἰδίπους ἠλικιωθεὶς συμβουλευέται καὶ αὐτὸς τὸ μαντεῖον περὶ τῆς τύχης του, καὶ μηχανάει ὅτι ἡμέραν τινὰ θὰ γείνη φονεὺς τοῦ πατρός του καὶ σύζυγος τῆς μητρός του. Τότε ἕνα προλάβῃ τὴν διπλῆν ταύτην δυστυχίαν, ἀπομακρύνεται τῆς Κορίνθου, ἣν ἐνόμιζε πατρίδα αὐτοῦ, καὶ διευθύνεται πρὸς τὴν Φωκίδα. Εἰς στήνδιδρον ἀπκντᾶ γέροντά τινα ὅστις διαφιλονεικεῖ αὐτῷ τὴν διάβασιν· ἐπιπίπτει λοιπὸν κατ' αὐτοῦ καὶ τὸν

φονεύει. Ὁ γέρον δὲ οὗτος ἦτο δαχίος, ὁ πατήρ του ὥστε τὸ πρῶτον μέρος τοῦ χρησμοῦ ἐξετελέσθη ἤδη.

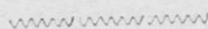
Ὁ Οἰδίπους ἐκ τῆς Φωκίδος διευθύνεται πρὸς τὰς Θήβας, καὶ εὐρίσκει τὴν πόλιν μαστιζομένην ὑπὸ τῆς Σφιγγός, ἣν ὁ Ἀπόλλων, ὡς ἔλεγον, εἶχε στείλει ἵνα τιμωρήσῃ τὸν φονέα τοῦ Λαίου. Τὸ τρομερὸν τοῦτο τέρας συρόμενον ἀκκαπαύστως ἐπὶ τῆς ὁδοῦ προέτεινε εἰς τοὺς διαβάτας τὸ ἀκόλουθον αἰνίγμα καὶ κατέτρωγεν αὐτοὺς διότι δὲν ἠδύναντο νὰ τὸ λύσωσι. «Ποῖον ζῶον εἶναι τὴν μὲν πρῶϊαν τετράπουν, τὴν δὲ μετμηθρίαν δίπουν, καὶ τρίπουν τὴν ἑσπέραν; (1)» Ὁ χρησμὸς εἶχεν ἀναγγεῖλαι ὅτι τὸ τέρας ἤθελεν ἀποθάνει ἅμα ὡς ἡ ἔννοια τοῦ αἰνίγματος ἀνεκαλύπτετο ὅθεν ἡ Ἰοκάστη, χήρα τοῦ Λαίου, εἶχε προτείνει τὸν θρόνον καὶ τὴν χεῖρα αὐτῆς εἰς πάντα ὅστις ἤθελε κατορθῶσαι νὰ εὕρῃ τὴν ἔννοιαν ταύτην. Ὁ Οἰδίπους παρουσιάζεται, λύει τὸ αἰνίγμα, νικᾷ τὴν Σφιγγα, γίνεται σύζυγος τῆς Ἰοκάστης, καὶ βασιλεὺς τῶν Θηβῶν. Ὡστε ὁ χρησμὸς ἐξεπληρώθη ἐντελῶς.

Ὁ αἰμομικτικὸς γάμος υἱοῦ καὶ μητρὸς ἐπέσυρε καὶ πάλιν τὴν θείαν τιμωρίαν. Σκληρὸς λοιμὸς ἐμάστιξε τὰς Θήβας, καὶ τὸ μαντεῖον ἐρωτηθὲν ἀπεκάλυψε τὸ ἀκούσιον ἔγκλημα τοῦ Οἰδίποδος καὶ τῆς Ἰοκάστης. Καὶ ἡ μὲν ἀτυχὴς βασίλισσα ἐκρεμάσθη ἐξ ἀπελπισίας, ὁ δὲ Οἰδίπους ἐκ λύπης ἐξώρυξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ διωχθεὶς ἐκ τοῦ θρόνου ὑπὸ δύο ἀγνωμόνων υἱῶν ἔζητεν ἐν τῇ ἐξορίᾳ ζωὴν ἀθλίαν. Ἐκ τῆς Ἰοκάστης ἐγέννησε τέσσαρα τέκνα, τὸν Ἐτεοκλῆ, τὸν Πολυεΐκην, τὴν Ἀντιγόνην καὶ τὴν Ἰσμήνην, ἐξ ὧν ἡ Ἀντιγόνη συνεμερίσθη τὴν τύχην τοῦ δυστυχοῦς πατρὸς της καὶ δὲν ἔπαυσε καθοδηγοῦσα αὐτὸν ἐν τῷ πλανητικῷ βίῳ διὰ τοῦτο τὸ ὄνο-

(1) τὸ ζῶον τοῦτο εἶναι ὁ ἄνθρωπος.

μά της παρά τοῖς ἀρχαίοις ἔμειναν ὡς ἔκφρασις τῆς υἱ-
κῆς ἀφοσιώσεως.

Τέλος ὁ Οἰδίπους φθάνει μετὰ τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ
εἰς τὸ χωρίον Κολωνόν, πλησίον τῆς Ἀττικῆς. Τὸ μαν-
τεῖον εἶχε προείπει ὅτι ἤθελεν ἀποθάνει ἐν τῷ τόπῳ τού-
τῳ καὶ ὅτι ὁ τάφος αὐτοῦ θὰ ἦτο ἐχέγγυον νίκης τῶν
Ἀθηναίων κατὰ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν. Ὅτε ἐξῆλθεν ἔκ τι-
τος ἄλλους ἀριερωμένον εἰς τὰς Εὐμενίδας, ἡ γῆ ἠνεφ-
χθη καὶ παρέλαθεν αὐτόν· ἡ δὲ εὐσεβῆς Ἀντιγόνη ἐπέ-
στρεψεν εἰς Θήβας ἐνθ' ἄλλαι δυστυχίαι περιέμενον τὴν
οἰκογένειαν αὐτῆς.

Πρῶτος πόλεμος τῶν Θηβῶν.

Ἔτεοκλῆς καὶ Πολυεΐκης. — Οἱ ἐπτά ἀρχηγοί.

Καθ' ἣν στιγμὴν οἱ δύο ἀγνώμονες υἱοὶ ἐδίωκον αὐτὸν
ἐκ τοῦ βασιλείου του, ὁ Οἰδίπους εἶχε καταρασθῆ αὐ-
τοῦς καὶ τοῖς προείπει ὅτι ἤθελον μοιρασθῆ τὴν κληρο-
νομίαν μὲ ξίφος εἰς τὰς χεῖρας καὶ ὅτι ἤθελον φονεῦσαι
ἀλλήλους. Ὁ Ἔτεοκλῆς καὶ ὁ Πολυεΐκης, γενόμενοι κύ-
ριοι τοῦ θρόνου, συνεφώνησαν νὰ κατέχωσιν αὐτὸν ἀλ-
ληλοδιαδόχως ἀλλ' ἐν ἔτος, ὅπως προλάβωσι τὴν ἐκ-
πλήρωσιν τῆς πατρικῆς προφητείας. Ὁ Ἔτεοκλῆς πρε-
σβύτερος ὢν, ἐβασίλευσε πρῶτος· ἀλλ' εἰς τὴν προσδιω-
ρισμένην ἐποχὴν ἠρνήθη νὰ παραχωρήσῃ τὸν θρόνον εἰς
τὸν ἀδελφόν του. Τότε ὁ Πολυεΐκης ἐπικαλεῖται τὴν
βοήθειαν τοῦ Ἀδράστου, βασιλέως τοῦ Ἄργους, ὅστις
τῷ εἶχε δώσει τὴν θυγατέρα του εἰς γάμον, καὶ τῷ πα-
ρέσχε στρατὸν ἰσχυρὸν ἵνα καταπολεμήσῃ τὸν Ἔτεο-
κλῆ. Ἐξ ἄλλοι ἀρχηγοί, ἀτρόμητοι, ὡς ὁ βασιλεὺς τοῦ
Ἄργους, συμμερίζονται μετ' αὐτοῦ τὴν ἀρχηγίαν ἦτα

δὲ οὗτοι ὁ Πολυνεΐκης, γαμβρός του, ὁ Τηδεύς, υἱὸς τοῦ Οἰνέως, βασιλέως τῆς Αἰτωλίας, ὁ Καπνεύς, ὁ μάντις Ἀμφιάρακος, ὁ Ἴππομέδων καὶ ὁ Παρθενοπαῖος. Ὁ στρατὸς ἔφθασεν εἰς τὸ δάτος τῆς Νεμέας, ἔβη συνέστησε τὰ Νέμεα, ἀγῶνας πλεῖστον χρόνον ἀκμάζοντα ἐν Ἑλλάδι. Ἀφροῦ διέβη τὸν ἰσθμὸν τῆς Κορίνθου, εἰσδύει εἰς τὴν Βοιωτίαν καὶ φθάνει ὑπὸ τὰ τεῖχη τῶν Θηβῶν. Ἐκεῖ δὲ οἱ ἑπτὰ ἀρχηγοὶ ὀρκίζονται δι' ὄρκου πικρῆς ἢ νὰ ἐκδικήσωσι τὸν Πολυνεΐκην ἢ ν' ἀπολεσθῶσι πάντες ὑπὸ τὰ ἐρείπια τῶν Θηβῶν.

Ἄλλ' ὁ ὄρκος οὗτος ἔμεινεν ἀνεκπλήρωτος· διότι μετὰ πολλὰς ἐφόδους εἰς αὐτὴν ἐκτέρωθεν πολλοὶ ἀπέθانون, οἱ δὲ δύο ἐχθροὶ ἀδελφοὶ Ἐτεοκλῆς καὶ Πολυνεΐκης συνεπλάκησαν μόνοι εἰς ὀλέθριον ἀγῶνα. Ὁρμῶσι μηχανῶδες ὁ εἷς ἐπὶ τοῦ ἑτέρου, καὶ μετὰ πάλην τρομερὰν ὁ Ἐτεοκλῆς πίπτει πληγῶθεις θανατίμως· ἀλλ' ἐφ' ὃ Πολυνεΐκης ἔκυψεν ἵνα ἀροπλήσῃ αὐτὸν, αἰσθάνεται τὸ στῆθος του διαπερόμενον ὑπὸ ξίφους, καὶ οὕτως ἀμφοτέροι ἐκπνέουσιν ὑπὸ χειρὸς ἀλλήλων.

Συγγραφεῖς τινες διηγοῦνται ὅτι διὰ φροντίδος τῆς Ἀντιγόνης τὰ σώματα τῶν δύο ἀδελφῶν ἐτέθησαν ἐπὶ τῆς αὐτῆς πυρᾶς· διὰ νὰ ἐκφράσωσι δὲ δι' εἰκόνας καταπληκτικῆς τὰ αἰσθήματα ὑπ' ὧν οἱ δύο ἀδελφοὶ ἐνεπνέοντο, λέγουσιν ὅτι ἡ φλόξ ἥτις κατέκαυσεν αὐτοὺς ἔμεινε διαρκῶς κειχωρισμένη, ἵνα μὴ συνενώσῃ τὴν κόνιν αὐτῶν.

Δεύτερος πόλεμος τῶν Θηβῶν.

Οἱ ἐπίγονοι.

Κρέων, ὁ ἀδελφὸς τῆς Ἰοκάστης, διεδεχθη τὴν βασι-

λείαν. Κατά τινα παράδοσιν, ἀπέδωκε μὲν τὰς τελευταίας τιμὰς εἰς τὸν Ἑτεοκλῆ ὅστις γενναίως ἐπολέμησεν ὑπὲρ τῆς πατρίδος αὐτοῦ, διέταξεν ὅμως ν' ἀφήσωσιν ἅταφον τὸν Πολυνεΐκη, ὅστις εἶχεν ὑποκινήσει ζῆνον στρατὸν κατὰ τῶν Θεβῶν. Ἡ ἀπάνθρωπος δὲ αὕτη διαταγὴ ἐγένετο πρόξενος τῆς καταστροφῆς τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας. Ἡ Ἀντιγόνη, ὡς ἀποπειραθεῖσα νὰ ἐνταφιάσῃ τὸν δυστυχῆ αὐτῆς ἀδελφόν, ἐτάφη ζῶσα ἢ Ἰσμῆνη δὲν ἐπέζησε μετὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἀδελφῆς τῆς, ὁ Αἴμων, υἱὸς τοῦ βασιλέως καὶ μνηστῆρ τῆς Ἀντιγόνης, κτύποκτόνητεν ἐξ ἀπελπισίας ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς, καὶ ἡ βασίλισσα, σύζυγος τοῦ Κρέοντος, ἀπέθανεν ἐκ λύτης. Καὶ εἰς αὐτὸν δὲ τὸν Κρέοντα δὲν ἐπεφυλάχθη τύχη καλλιτέρα. Οἱ ἐπτὰ ἀρχηγοὶ εἶχον ἀφήσει υἱοὺς ἀξίους ἑαυτῶν· οὗτοι δὲ ἦσαν Αἰγιαλεὺς, υἱὸς τοῦ Ἀδράστου, Διομήδης, υἱὸς τοῦ Τυδέως, Πρόμαχος, υἱὸς τοῦ Πολυνεΐκου, καὶ Πολύδωρος, υἱὸς τοῦ Ἴππομέδοντος. Δέκα ἔτη μετὰ τὴν πρώτην ἐκστρατείαν, οἱ νέοι οὗτοι ἡγεμόνες γνωστοὶ ὑπὸ τὸ ὄνομα ἐπίγονοι, προσκλιθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀδράστου, ὅστις μόνος εἶχεν ἐπιζῆσει, νὰ ἐκδικήσωσι τοὺς πατέρας αὐτῶν. Πολιορκοῦσι λοιπὸν τὰς Θήβας, κυριεύουσιν αὐτάς. καὶ φονεύουσι τὸν σκληρὸν Κρέοντα· ἀναβιβάζουσι δὲ ἐπὶ τοῦ θρόνου τὸν Θέρσανδρον, υἱὸν τοῦ Πολυνεΐκου, ὅστις ἐφρονεῖται μετὰ τινὰ ἔτη πορευόμενος εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τρωάδος. Δύο βασιλεῖς ἐκ τῆς οἰκογενείας ταύτης ἐβασίλευσαν ἀκόμη εἰς τὰς Θήβας· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ δεύτερος κατελήφθη ὑπὸ σφοδρᾶς ἀρενιτιάσεως, οἱ Θεβαῖοι ἐνόησαν ὅτι αἱ Ἐρινύες δὲν ἤθελον πούσει καταδιώκουσαι τὸ αἷμα τοῦ Οἰδίποδος, καὶ ἐκάλεσαν εἰς τὸν θρόνον ἄλλην τινὰ οἰκογένειαν. Μετὰ τρεῖς γενεὰς δὲ ἐξέλεξαν τὸ δημοκρατικὸν πολίτευμα.

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ. Πῶς ἐκτίσθησαν αἱ Θήβαι, καὶ ποία ὑπῆρξεν ἡ ἀρχὴ τῶν δυστυχιῶν τῶν βασιλέων τῆς πόλεως ταύτης; — Τίνος υἱὸς ἦτο ὁ Κᾶδμος; — Ποία ἦτο ἡ ἀδελφὴ του; — Πῶς καὶ ὑπὸ τίνος ἀνηπάγη αὐτὴ; — Τί ἀπεκρίθη τὸ μαντεῖον εἰς τὸν Κᾶδμον μετὰ πολλὰς ἀνωφελεῖς ἀναζητήσεις; — Διατί ἡ νέα πόλις τῶν Θηβῶν ἦτο ἐκτεθειμένη εἰς τὸ μῦθος τῆς Ἥρας; — Ποία ὑπῆρξεν ἡ τύχη τοῦ Κᾶδμου; — Ποίαν ἐφεύρεσιν ἀποδίδουσιν εἰς αὐτόν; — Ποῖοι ἦταν οἱ ἀπόγονοι τοῦ Κᾶδμου; — Καὶ μεταξύ αὐτῶν ὁ δικασημότερος ποῖος ἦτο; — Διατί καὶ πῶς ὁ Οἰδίπους ἐξετέθη μετὰ τὴν γέννησιν αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος;

Διατί ὁ Οἰδίπους ἔρρυεν ἐκ τῆς Κορίθου; — Ποῖον ἀπήντησεν ἐν Φωκίδι; — Ἐντεῦθεν ποῦ μετέβη; — Τί ἦτο ἡ Σπύγξ καὶ ποῖον τὸ αἰνίγμα τὸ ὁποῖον προέτεινε; — Ποία ἄλλη μάστιξ ἐπέπεσε κατὰ τῶν Θηβῶν; — Εἰπέ τὰς δυστυχίας τοῦ Οἰδίποδος, τὴν φυγὴν αὐτοῦ μετὰ τῆς θυγατρὸς του Ἀντιγόνης, καὶ τὸν θάνατόν του εἰς τὸν Κολωνόν.

Πῶς ἐτελέσθη ἡ προφητεία τοῦ Οἰδίποδος πρὸς τοὺς δύο αὐτοῦ υἱοὺς Ἐτεοκλῆ καὶ Πολυνεῖκην; — Ποία ἦτο ἡ αἰτία τῆς διχονοίας αὐτῶν; — Τί ἔπραξεν ὁ Πολυνεῖκης διὰ τὰ ἐκδικητῆ; — Εἰπέ τὰ ὀνόματα τῶν ἐπτὰ ἀρχηγῶν, καὶ ποῖον ὄρκον ἔκαμην; — Περιγράψτε τὴν πάλιν τοῦ Ἐτεοκλέους καὶ τοῦ Πολυνεῖκου; — Πῶς ἀπέθανον;

Πῶς διεδέχθη τὸν θρόνον τῶν Θηβῶν; — Ποίαν αὐστηρὰν διαταγὴν ἔδωκεν ὁ Κρέων; — Ποῖαι ὑπῆρξαν αἱ συνέπειαι αὐτῆς; — Τί ἦταν οἱ Ἐτίγονοι; — Ποῖον ὑπῆρξε τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ νέου πολέμου τὸν ὁποῖον ἐποίησαν κατὰ τῶν Θηβαίων; — Πόσοι ἄλλοι ἀπόγονοι τοῦ Οἰδίποδος ἐβασίλευσαν εἰς τὰς Θήβας, καὶ ποῖον πολέμου ἐξέλεξαν ἐπὶ τέλους; οἱ Θηβαῖοι;

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΚΘ'.

Τρωϊκὸς πόλεμος (1200 Π. Χ.)

Αἰτία τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου.

Μῖσος ἄσπονδον ὑπῆρχε πρὸ πολλοῦ μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν Τρώων. Ἐπὶ τῆς βασιλείας τοῦ Λαομέδοντος, πατρὸς τοῦ Πριάμου, ὁ Ἡρακλῆς εἶχε λεηλατήσει τὴν Τρωάδα καὶ ἀπαγάγει τὴν Ἡπιόνη, θυγατέρα τοῦ βασιλέως. Καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Πρίαμος εἶχεν ἀπαχθῆ εἰς Ἑλλάδα μετὰ τῆς ἀδελφῆς του καὶ ἡ ἀπελευθέρωσις αὐτοῦ ἐγένετο δυνάμει ἀδρῶν λύτρων. Ὁ Πρίαμος, ὅτε οἱ υἱοὶ αὐτοῦ προέβησαν ἰκανῶς κατὰ τὴν ἡλικίαν, ἔστειλε τὸν Πάριον, ἓνα ἐξ αὐτῶν, ἵνα ζητήσῃ τὴν Ἡπιόνην. Ἀλλ' ὁ Πάρις, φθάσας εἰς Σπάρτην, ἐν τῇ ἀπουσίᾳ τοῦ Μενελάου, κατελήφθη ὑπὸ τῆς ὠραιότητος τῆς Ἑλένης, συζύγου αὐτοῦ, ἠγαπήθη παρ' αὐτῆς, καὶ τὴν παρέλωθεν εἰς τὴν Τρωάδα. Οἱ Ἕλληνες τότε ὠπλίσθησαν ἵνα ἐκδικήσωσι τὴν ὕβριν τὴν γενομένην εἰς τὸν Μενελάον· καὶ ἐντεῦθεν προέκυψεν ἡ αἰτία τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου.

Ἡ Ἑλένη ἦτο θυγατήρ τοῦ Διὸς καὶ τῆς Λήδης, συζύγου τοῦ Τυνδάρεω, βασιλέως τῆς Σπάρτης· ἕνεκα δὲ τῆς σπικνίας αὐτῆς ὠραιότητος πάντες οἱ ἡγεμόνες τῆς Ἑλλάδος εἶχον ζητήσει αὐτὴν εἰς γάμον. Ὁ Τυνδάρεως λοιπὸν, ἰδὼν ὅλους αὐτοὺς συνηθροισμένους μίαν ἡμέραν, τοὺς ὑπεχρέωσε νὰ ὀρκισθῶσι ὅτι ἤθελον ὑποστηρίξει ὄντινα μετὰξὺ αὐτῶν ἤθελεν ἐκλέξει ἡ Ἑλένη. Ἡ ἐκλογὴ δὲ αὐτῆς ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ Μενελάου, υἱοῦ τοῦ Ἀτρείως, βασιλέως τῶν Μυκηνῶν. Οἱ δύο σύζυγοι ἕζων εὐτυχεῖς

ἔως οὖν ὁ Πάρις ἔλθων εἰς τὴν Ἑλλάδα διέρρηξε τὸν γάμον αὐτῶν καὶ ἀπήγαγε τὴν Ἑλένην. Ἀμέσως λοιπὸν ὁ Μενελάος ἀνέμνησε τοὺς Ἕλληνας ἡγεμόνας τὸν ὄρκον αὐτῶν, καὶ οἱ πλεῖστοι ἐφάνησαν πιττοί. Μεταξὺ αὐτῶν διατημότεροι ἦσαν ὁ Ἀγαμέμνων ἀδελφὸς τοῦ Μενελάου, βριτιλεὺς τοῦ Ἄργου καὶ τῶν Μυκηνῶν, οἱ δὲ Διομήδης, ὁ Νέστωρ, ὁ Φλοκτῆτης, ὁ Ἴδομενεὺς, ὁ Μηριόνης, ὁ Τεῦκρος, ὁ Πηλεΐδης καὶ ὁ μάντις Κάλχας· εἰς τινὰς δὲ ἄλλους ἀρνηθέντας νὰ συνεστρατεύσασιν, ἐδέησε νὰ μεταχειρισθῶσι τὴν πανουργίαν. Οὕτως ὁ Ὀδυσσεὺς βριτιλεὺς τῆς Ἰθάκης, ἵνα μὴ παραιτήσῃ τὴν νεαράν αὐτοῦ σύζυγον Πηνελόπην προσποιεῖτο ὅτι ἦτο παράφρων· περιέφερε δηλαδὴ ἄροτρον εἰς τὴν ἄκρην τῆς θαλάσσης καὶ ἔπειρεν ἄλλας εἰς τοὺς αὐλάκας τοὺς ὁποίους ἔτεμνεν. Ἄλλ' ὁ Πηλεΐδης ὅστις εἶχε σπλῆν ἵνα πείσῃ αὐτὸν ἔθυσσε τὸν Τηλέμαχον παιδίον εἰσέτι ὄντα, ἔμπροσθεν τῆς ὕννης τοῦ ἄροτρον· τότε δὲ ὁ Ὀδυσσεὺς ἐξέτρεψεν αὐτὸ ἐπιτηδὲς καὶ ἀπέδειξεν ὅτι ἡ παραφροσύνη του ἦτο προσποιητή· διὸ ἠναγκάσθη ν' ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἐκστρατείαν. Εἰς τὸν Ὀδυσσεῶ ἀνετέθη ἡ αὐτῆ ἐντολὴ διὰ τὸν Ἀχιλλεῶ, ὃν ἡ μήτηρ αὐτοῦ Θέτις εἶχεν ἐνδύσει μὲ φορέματα γυναικεία καὶ στείλει εἰς τὴν αὐλήν τοῦ Λυκομήδου βασιλέως τῆς Σκύρου, διότι ὁ χρησμὸς εἶχε προείπει ὅτι ἤθελεν ἀποθᾶ εἰ εἰς τὴν πολιορκίαν τῆς Τρωάδος. Ὁ Ὀδυσσεὺς μεταμφιεσθεὶς εἰς ἔμπορον, παρουσίασεν εἰς τὰς θυγατέρας τοῦ Λυκομήδου διάφορα κοσμήματα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦσαν καὶ τινὰ ὄπλα. Ὁ Ἀχιλλεὺς λοιπὸν ἀπέδειξε πάρος ἦτο διὰ τῆς ἐκλογῆς ἦν ἐποίησεν, ἀνεχώρησεν ὁμως ἐκουσίως μετὰ τοῦ φίλου αὐτοῦ Πητρόχλου εἰς ἐκστρατείαν ἣτις ἔμελλε νὰ τιμήσῃ αὐτὸν τόσον πολὺ. Ὁ στρατὸς συγκεῖμενος σχεδὸν ἐξ ἑκατὸν χιλιάδων μαχητῶν, συνέρχεται εἰς τὸν λιμένα τῆς Αὐλίδος, ἐν Βοιωτίᾳ. Ὁ Ἀγαμέμνων

ἀδελφός τοῦ Μεγάκου, διορίσθη ἀρχιστράτηγος, ἀλλ' ἠναγκάσθη νὰ ἐξαγοράσῃ τὴν τιμὴν ταύτην διὰ τοῦ αἵματος τῆς θυγατρὸς τοῦ Ἰριγενείας, ἣν ὑπεχρεώθη, κατὰ τὸν χρῆσμον, νὰ θυσιάσῃ ἵνα ἐπιτύχῃ ἀέμευς εὐνοϊκούς.

Τέλος μετὰ μακρὰς παρασκευάς, ὁ στόλος συγκεϊμενός σχεδὸν ἐκ χιλίων διακοσίων πλοίων ἐκπλεῖ καὶ φθάνει ἐνώπιον τῆς Τρωάδος.

Πολιορκία τῆς Τρωάδος.—Μῆνις τοῦ Ἀχιλλέως.

— *Ἀλωσις τῆς πόλεως.*

Ἡ πόλις τῆς Τρωάδος, προφυλαττομένη ὑπὸ προμαχόνων καὶ πύργων, ὑπερησπίζετο ἀκόμη καὶ ὑπὸ πολυαρίθμου στρατοῦ, ὃν διόκει ὁ Ἐκτωρ, υἱὸς τοῦ Πριάμου. Ὅλοι οἱ ἡγεμόνες τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, οἱ ἐνδοξότεροι πολεμισταὶ, ἀκόμη δὲ καὶ βασιλεῖς, ἐτάχθησαν ὑπὸ τὰς διαταγὰς αὐτοῦ. Πρῶτον μὲν ὁ Πάρις, ὁ ἄρπαξ τῆς Ἑλένης καὶ αἴτιος τοῦ πολέμου, ἔπειτα ὁ Διήφοβος καὶ ὁ Τρώϊλος, υἱὸς τοῦ Πριάμου καὶ οἱ τρεῖς ὁ Ἀντίνορ, ὁ Ἀγχίσις, τρεῖς ἐκ βασιλικῆς αἵματος καταγόμενοι ὁ Ρῆσος, βασιλεὺς τῆς Θράκης, ἡ Πενθεισιλεια, βασίλισσα τῶν Ἀμαζόνων, ὁ Μένμων, υἱὸς τοῦ Τιθωνοῦ καὶ τῆς Ἥρας, βασιλεὺς τῆς Λιβυαίας, ὁ Σκρπιδῶν υἱὸς τοῦ Διός, βασιλεὺς μέρους τινὸς τῆς Λυκίας, καὶ πολλοὶ ἄλλοι. Οἱ δύο στρατοὶ συνῆπτον ἐπὶ τῆς περὶ τὴν μάχας αἰμάτηράς ἀλλ' ἡ πολιορκία παρετεινέτο ἕνεκα τοῦ θυμοῦ τοῦ Ἀχιλλέως. Ἡ αἰτία δὲ τοῦ θυμοῦ τούτου εἶναι ἡ ἀκόλουθος εἰς τὸν μερισμὸν τῶν λαγύρων, ὅστις ὡς γνωστόν ἐγένετο πάντοτε κατὰ κλῆρον, ἡ Χρυσηΐς, θυγάτηρ ἱερέως τινὸς τοῦ Ἀπόλλωνος, εἶχε πέσει εἰς τὸν Ἀγαμέμνονα· ἐπειδὴ δὲ αὗτος ἀνυόμενος εἰς αἰδήποτε λύτρὰ ἠθέλην ἐπιμόνως νὰ κρατήσῃ τὴν αἰχμάλωτόν του, λιμὸς

δεινός εξεβόρῃ μεταξὺ τοῦ στρατοῦ, καὶ ὁ θεὸς εἶχε κηρύξει διὰ τοῦ Κάλχαντος, ὅτι ἡ μάστιξ δὲν ἤθελε παύσει εἰμὴ ἂν ἡ Χρυσηΐς ἀπεδίδοτο εἰς τὸν πατέρα της.

Ὁ Ἀγαμέμνων συγκατετέθη ν' ἀποδώσῃ τὴν αἰχμάλωτον του ἐπὶ τῷ ὄρω ἄμνος νὰ λάβῃ ἀντ' αὐτῆς τὴν Βρισηΐδα, αἰχμάλωτον τοῦ Ἀχιλλεύου, τὴν ὁποίαν τὸν ἀφῆρεσε μετὰ σφοδρὰν συζήτησιν. Ὁ υἱὸς τῆς Θέτιδος, δυσαρεστηθεὶς διὰ τὴν ὕβριν ταύτην, ἀποσύρεται εἰς τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, καὶ δὲν θελεῖ νὰ πολεμήτῃ πλέον ἔντοσούτω εὐσπλαγχνιθεὶς εἰς τὴν δυστυχίαν τῶν Ἑλλήνων καταπολεμουμένων ὑπὸ τῶν Τρῶων, στέργει νὰ παραχωρήσῃ τὴν πανοπλίαν του εἰς τὸν φίλον αὐτοῦ Πάτροκλον, ὅστις νικάτῃ ὑπὸ τοῦ Ἑκτορος καὶ ἀποθνήσκει· ὁ δὲ Ἀχιλλεὺς καιρίως λυπηθεὶς ἀνυεῖ νὰ ἐκδικήσῃ αὐτόν. Τότε δὲ ἡ μήτηρ του Θέτις ἔρχεται εἰς παρηγορίαν αὐτοῦ καὶ τῷ κομίζει νέα ὄπλα, ἀριστουργήματα τοῦ Ἡραίου. Ὁ Ἀχιλλεὺς ἐξέρχεται κατὰ τοῦ Ἑκτορος, φονεύει αὐτόν καὶ περιφέρει τρεῖς περὶ τὰ τεῖχη τῆς Τρωάδος τὸ σῶμα αὐτοῦ προσδεδεμένον εἰς τὸ νικηφόρον ἄρμα του. Ὁ Πρίαμος ἔρχεται εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Ἀχιλλεύου καὶ ζητεῖ τὸ σῶμα τοῦ δυστυχοῦς υἱοῦ του ὁ δὲ ἥρωας ἐξ ἴσου γενναῖος κατὰ τε τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν παραχωρεῖ τὴν χάριν ταύτην συγκινηθεὶς ὑπὸ τῶν δακρῶν τοῦ γέροντος. Μετ' οὗ πολὺ ἔρασθεις τῆς Πολυξένης, θυγατρὸς τοῦ Πριάμου, ἔμελλε νὰ νυμφευθῇ αὐτήν· ἀλλ' ἐνῶ τὴν ὠδήγει εἰς τὸν ναόν, ὁ Πάρις τὸν κτυπᾷ δι' ἐνόσ βέλους εἰς τὴν πτέρναν, (1) καὶ τὸν φονεύει. Ὁ Πύρ-

(1) Κατὰ παράδοσιν εἶνα ἦν ὁ Ὅμηρος δὲν φαίνεται ἀκολουθήσας, ὁ Ἀχιλλεὺς ἦτο ἄτρωτος καθ' ὅλον τὸ σῶμα, ἐξαίρουμένης τῆς πτέρνης, ἐξ ἧς ἐκράτει αὐτὸν ἡ μήτηρ του Θέτις, ὅτε, ἅμα ἐγεννήθη, ἐβύβισεν αὐτὸν εἰς τὴν στόγα.

ρος διαδέχεται τὸν πατέρα του ὑπὸ τὸ ὄνομα Νεοπτόλεμος. Μεταβαίνει μετὰ τοῦ Ὀδυσσεύς πρὸς τῷ Φιλοκτήτῃ, ὃν οἱ Ἕλληνες δι' ἀπάτης εἶχον ἐγκαταλείψει εἰς τὴν Λῆμον, καὶ πείθουσιν αὐτὸν μετὰ πολλοῦ κόπου νὰ τοὺς συνοδεύσῃ ὑπὸ τὰ τείχη τῆς Τρωάδος· διότι ἡ πόλις κατὰ τινα χρῆσμον, δὲν ἤθελεν ἀλωθῆ εἰμὴ διὰ τῶν βελῶν τοῦ Ἡρακλέους, τὰ ὅποια κατεῖχεν ὁ Φιλοκτήτης. Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἡ πολιορκία ἐπιδιώκεται δραστηριώτερον, καὶ οἱ Τρῶες ἀνθίσταντο γενναίως· ἀλλὰ στρατήγημά τι ὄπερ ἐπέπλευσε αὐτῇ ἡ Ἀθηνᾶ, ἦτο προωρισμένον νὰ παραδώτῃ αὐτοὺς εἰς τοὺς ἐχθρούς των. Οἱ Ἕλληνες κατεσκεύασαν μέγιστόν τινα ξύλινον ἵππον, περιέκλεισαν ἐν αὐτῷ τοὺς ἐκλεκτοτέρους τῶν πολεμιστῶν των, καὶ διέδωκαν ὅτι ἦτο ἀφιέρωμα τῇ Ἀθηνᾶ, πρὸς αἰσίαν εἰς τὴν πατρίδα αὐτῶν ἐπάνοδον, καὶ αὐτοχρόνως προσεποιήθησαν ὅτι ἀνεχώρησαν. Οἱ δὲ Τρῶες τότε ἀνοίγουσι τὰς πύλας αὐτῶν καὶ ἔρχονται ἄθροοι ἵνα ἴδωσι τὸ ὑποτιθέμενον τοῦτο δῶρον τῆς Ἀθηνᾶς. Μάτην ὁ Λαοκόων, ἱερεὺς τοῦ Ποσειδῶνος, προτρέπει αὐτοὺς νὰ μὴ πιστεύωσιν εἰς τοὺς Ἕλληνας· οἱ Τρῶες ἐν τῇ τυφλώσει αὐτῶν δὲν ἀκούουσιν εἰμὴ τοὺς πανούργους λόγους Σίνωνός τινος, Ἕλληνος λειποτάκτου καὶ προδότου. Κατὰ συμβουλήν του λοιπὸν οἱ Τρῶες εἰσήγαγον τὸν ὀλέθριον ἵππον εἰς τὰ τείχη αὐτῶν, καὶ μάλιστα κατηδάφισαν μίαν πτέρυγα τούτων ἵνα χωρήσῃ ὁ ἵππος. Τὴν νύκτα ὁ Σίνων δίδει τὸ ὄρισμένον σύθημα, ἀνοίγει τὰ πλευρὰ τοῦ ἵππου, ὁ στρατὸς πλητίζεται, σφάζει τοὺς φύλακας καὶ εἰσάγει τοὺς λοιποὺς Ἕλληνας εἰς τὴν πόλιν. Ἡ Τρωὰς καταληφθεῖσα ἀπροφύλακτος, παραδίδεται εἰς τὰς φλόγας, ὁ δὲ Πρίαμος σφάζεται ὑπὸ τοῦ Ἡέκρου, ὅστις ἀναμιγνύει τὸ αἷμα τοῦ γηραιοῦ βραχίλειος μετὰ τοῦ αἵματος ἐνὸς ἐκ τῶν υἱῶν του.

Συρέπειαι τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου.

Ἐκ τῶν Τρώων ἀρχηγῶν, ὁ Λίνειος, υἱὸς τοῦ Ἀγχιόσου καὶ τῆς Ἀφροδίτης, ἀνεχώρησε μετ' εἴκοσι πλοίων καὶ πολλῶν πιστῶν Τρώων· φέρων δὲ μεθ' ἑαυτοῦ τοὺς ἑφεστίους θεοὺς, φθάνει, μετὰ πολλοὺς κινδύνους, εἰς Ἰταλίαν καὶ κτίζει τὴν πόλιν Λαθίνιον, ἣτις ἐχρημάτισε καιτὶς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ λαοῦ. Δυστυχέστεροι δὲ ἀκόμη ὑπῆρξαν οἱ Ἕλληνες ἀρχηγοί, διότι ἡ ἐπιστροφή αὐτῶν ἦτο πλήρης δυστυχημάτων. Ὁ Αἶας, βασιλεὺς τῶν Λοκρῶν, ἀπωλέσθη μετὰ τοῦ στόλου αὐτοῦ· ὁ Ἰδομενεὺς⁽¹⁾ διαφυγὼν μετὰ κόπου τὴν μανίαν τῶν κυμάτων, ἐδιώχθη ἐκ τοῦ βασιλείου του ὑπὸ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ὑπηκόων, καὶ ἠναγκάσθη νὰ ὑπάγῃ ἵνα ζητήσῃ ἄλλοῦ νέαν πατρίδα· προσέτι δὲ ὁ Διομήδης, ὁ Φιλοκτήτης καὶ ὁ Τεῦκρος κατέφυγον εἰς ξένας καὶ μεμακρυσμένας χώρας. Ὁ Οὐδύσειος κατεδικάσθη νὰ περιπλανᾶται δέκα ἔτη ἐπὶ τῶν θαλασσῶν πρὶν φθάσῃ εἰς Ἰθάκην, κατὰ δὲ τὴν περιπλάνησιν ταύτην ὑπέστη πολλὰς περιπετείας καὶ κινδύνους, οἵτινες παρέσχον εἰς τὸν Ὀμηρον ὕλην διὰ τὴν Ὀδύσειάν του. Τέλος ὁ Ἀγαμέμνων ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας ἰπιστρέψας εἰς Ἄργος, εὕρισκε τὸν θρόνον του κατειλημμένον καὶ τὸ συζυγικὸν λέχος μεμολυσμένον ὑπὸ τοῦ Αἰγίσθου, καὶ ἀποθνήσκει ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῆς τῆς συζύγου του Κλυταιμνήστρας. Ἡ Κασσάνδρα, θυγά-

(1) Ὁ Ἰδομενεὺς ἔκτισε τὸ Σάλεντον, ὁ φιλοκτήτης τὴν Πιστηλίαν, καὶ ὁ Διομήδης τὴν Ἄρπην, πόλεις κειμένας εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς Ἰταλίας, ὅπερ ἐπωνομάσθη Μεγάλη Ἑλλάς, ἐνεκα αὐτῶν τούτων τῶν ἀπαικῶν, αἵτινες συνεστῆσαν μετὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Τροιάδος. Ὁ δὲ Τεῦκρος ἔκτισε τὴν Σαλαμῖνα ἐν Κύπρῳ.

τηρ τοῦ Πριάμου, γενομένη αἰχμάλωτος τοῦ Ἀγαμέμνωνος, τῷ εἶχε προσέπει τὸ τραγικὸν τοῦτο τέλος.

Τοιαῦτα εἶναι, ἐν περιλήψει, τὰ κυριώτερα συμβάντα τοῦ πολέμου τούτου, ὅστις ἔμεινεν ὡς τὸ σημαντικώτερον γεγονός τῆς ἀρχαιότητος. Τοῦτο μόνον εἶναι ἄξιον παρατηρήσεως. Ἀπὸ τῆς κτίσεως τοῦ κόσμου πλεῖστα πόλεις κτεστράφησαν διὰ τοῦ πολέμου, καὶ βασιλεια ἐξηφανίσθησαν, ἀφήσαντα ἀμυδρὰ ἔχνη εἰς τὴν μνήμην τῶν ἀνθρώπων· ἐνῶ πάντα αἱ λεπτομέρειαι τῆς πολιορκίας καὶ τῆς καταστροφῆς τῆς Τρωάδος, τῆς πενιχρῆς ταύτης πρωτεύουσας βασιλείου ἀριθμοῦντος μόλις χιλιάδας τινὰς κατοίκων, δὲν ἔπαυσαν, ἀπὸ τρισχιλίων ἐτῶν, σπουδαζόμεναι καὶ οὗται γνωστὰ εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου. Διότι τοιαύτη εἶναι ἡ δύναμις τῆς ποιήσεως! τοσαύτην λαμπρότητα διέχυσεν ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ Ὁμήρου ἐπὶ τε τῶν τόπων καὶ ἐπὶ τῶν γεγονότων τὰ ὁποῖα ἐξύμνησεν εἰς τὰ ἀθανάτα αὐτοῦ ποιήματα, τὴν Ἰλιάδα καὶ τὴν Ὀδύσειαν.

Τ Ε Λ Ο Σ.

24,672

18,884

08788

24,672

2 328
46

---

74 088
93 92

108,008

